

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2007

Η παρούσα Έκθεση υποβάλλεται από την Επιτροπή Διοικήσεως στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, σύμφωνα με το εδάφιο (1) του άρθρου 6 των περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμων του 1991 μέχρι 2004. Αντίγραφο της κοινοποιείται στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Σεπτέμβριος 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

ΜΕΡΟΣ Α

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

I.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
II.	ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ	
	1. Στελέχωση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως	19
	2. Σχέσεις με Εκτελεστική και Νομοθετική Εξουσία	20
	3. Διεθνείς σχέσεις και εκδηλώσεις	20
	4. Σημαντικές εκδηλώσεις	23
III.	ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 2007 – Αριθμητική και στατιστική ανάλυση	
	1. Ανάλυση παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2007	25
	2. Αναφορά στην εργασία που διεκπεραιώθηκε κατά το 2007	26
	3. Ανάλυση διερευνηθέντων παραπόνων	28
	4. Τελικές Εκθέσεις	29
	5. Παραπόνια που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία	30
	6. Ανάλυση παραπόνων κατά θέμα	31
	7. Ανάλυση παραπόνων κατά Υπουργείο/Τμήμα/Υπηρεσία	32

ΜΕΡΟΣ Β

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ

I.	ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	
	1. Εισαγωγή	39
	2. Θέματα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	
	i. Σύλληψη και κράτηση προσώπων που οδηγούν υπό την επήρεια οίονοπνεύματος	41
	ii. Έρευνες υπόπτων από την Αστυνομία	42
	iii. Ευθύνες της Αστυνομίας αναφορικά με διαρροή στα ΜΜΕ ανακριτικού υλικού	45
	iv. Ταπεινωτική μεταχείριση εθνοφρουρού	46
	v. Υποχρεωτική ψυχιατρική νοσηλεία	46
	vi. Άλλα	48

3. Θέματα Μετανάστευσης	
<i>i. Ζητήματα που παρέμειναν άλυτα κατά τη διάρκεια του 2007</i>	50
<i>ii. Το καθεστώς και οι συνθήκες παραμονής των οικογενειών των υπό απέλαση κρατουμένων, οι οποίοι βρίσκονται υπό κράτηση για μεγάλο χρόνο</i>	50
<i>iii. Το δικαίωμα εισόδου και παραμονής πολίτη τρίτης χώρας που είναι σύζυγος ή σύντροφος Κυπρίου ή Ευρωπαίου πολίτη</i>	52
<i>iv. Το ζήτημα των τραπεζικών εγγυητικών που καταβάλλονται για την εργοδότηση υπηκόων τρίτων χωρών</i>	54
<i>v. Θεώρηση εισόδου σε υποψήφιους φοιτητές υπηκόους τρίτων χωρών</i>	56
<i>vi. Παράταση άδειας παραμονής φροντίστριας οικιακής βοηθού σε εξαιρετικές περιπτώσεις</i>	57
<i>vii. Παράνομη απέλαση</i>	58
<i>viii. Εξασφάλιση άδειας παραμονής για ειδικούς λόγους</i>	58
4. Θέματα Ασύλου	60
II ΤΟΜΕΑΣ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	
1. Εισαγωγή	69
2. Υπουργείο Εσωτερικών	70
3. Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων	73
4. Περιβαλλοντική Αρχή	74
5. Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	75
6. Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	80
7. Επαρχιακές Διοικήσεις	83
8. Τοπική Αυτοδιοίκηση	87
III ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ	
1. Εισαγωγή	93
2. Θέματα Παιδείας	93
3. Υπαλληλικά Θέματα	
<i>i. Αξιολογήσεις Εκπαιδευτικών Λειτουργών</i>	94
<i>ii. Ενέργειες Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας</i>	96
<i>iii. Διαδικασίες προσλήψεων</i>	98
<i>iv. Προαγωγές</i>	100
<i>v. Οικονομικά και άλλα ωφελήματα</i>	100

<i>vi. Πειθαρχικές διαδικασίες</i>	101
<i>vii. Εγγραφή σε μητρώα επαγγελματιών</i>	102

IV ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

1. Υποθέσεις κατά των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων

<i>i. Εισαγωγή</i>	105
<i>ii. Καταβολή βοηθήματος τοκετού σε ανύπαντρες μητέρες-Επακόλουθη τροποποίηση νομοθεσίας</i>	105
<i>iii. Αξίωση διοίκησης για επιστροφή υπερπληρωθέντος ποσού-Αμφισβήτηση ακολουθούμενης πολιτικής</i>	106
<i>iv. Απόρριψη αίτησης σύνταξης χηρείας- Εισήγηση για επανεξέταση υπόθεσης και για τροποποίηση νομοθεσίας</i>	107
<i>v. Σύνταξη χηρείας, διάκριση λόγω φύλου</i>	109
<i>vi. Επίδομα Μητρότητας, σύννομη αλλά άδικη απόφαση της διοίκησης- Εισήγηση για τροποποίηση της νομοθεσίας</i>	110
<i>vii. Σύντομη αναφορά σε άλλες υποθέσεις</i>	111

2. Υποθέσεις Οικονομικής Υφής

<i>i. Εισαγωγή</i>	112
<i>ii. Τμήμα Οδικών Μεταφορών, προδιαγραφές και έλεγχοι οχημάτων που εισάγονται στην Κύπρο</i>	112
<i>iii. Τμήμα Οδικών Μεταφορών, άρνηση εγγραφής πολυτελών οχημάτων τύπου λιμουζίνας- Εισήγηση για κάλυψη νομοθετικού κενού</i>	113
<i>iv. Πολιτική Άμυνα, άρνηση καταβολής χρηματικής αποζημίωσης σε εθελοντή αξιωματικό- Εισήγηση αποκατάστασης της νομιμότητας</i>	113
<i>v. Τμήμα Τελωνείων, επιβολή φόρου κατανάλωσης, «Αυτοκίνητο» ή «αμάξι αυτοκινήτου»;</i>	114
<i>vi. Τμήμα Τελωνείων, επιβολή δασμών, δικαίωμα αμφισβήτησης απόφασης</i>	116
<i>vii. Τμήμα Τελωνείων & Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, τερματισμός καταβολής οδοιπορικών</i>	117
<i>viii. Υπηρεσία Χορηγιών και Επιδομάτων του Υπουργείου Οικονομικών, παροχή Ειδικής Χορηγίας- Εισήγηση κάλυψης νομοθετικού κενού</i>	118
<i>ix. Σύντομη αναφορά σε άλλες υποθέσεις</i>	119

V	ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	
1.	Εισαγωγή	121
2.	Αριθμητική και στατιστική ανάλυση	124
3.	Υπουργείο Υγείας	124
4.	Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας	128
5.	Αυτεπάγγελτη έρευνα για την κοινωνική στήριξη των ουσιοεξαρτώμενων ατόμων και των οικογενειών τους ενόσω τελούν υπό την εποπτεία του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας	135
6.	Άλλες εκθέσεις	138
VI	ΤΟΜΕΑΣ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΡΑΤΟΥΣ-ΠΟΛΙΤΗ	143

Φωτογραφίες από την επίδοση ετήσιων εκθέσεων στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων.

(Πηγή φωτογραφιών: Αρχείο Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών)

ΜΕΡΟΣ Α

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ενδεχομένως η ετοιμασία της Ετήσιας Έκθεσης να αποτελεί την πιο σημαντική στιγμή του έτους για κάθε Ombudsman, γιατί στα πλαίσια αυτής της διαδικασίας μπορεί να αξιολογήσει με σωστούς όρους την δουλειά που έχει γίνει, τα σχέδια που υλοποιήθηκαν, τα αδύνατα σημεία που πρέπει να προσεχθούν, να επαναορίσει στόχους να ανανεώσει τα πεδία δράσης του και κυρίως να διαπιστώσει αν ο διάλογος με τον πολίτη παραμένει ανοικτός, ζωντανός και αξιόπιστος. Θεμελιακό ερώτημα που κρίνει και την επιτυχία του θεσμού.

Ο θεσμός και η αποστολή του Επιτρόπου Διοικήσεως είναι γνωστά στο ευρύ κοινό. Ιδρύθηκε το 1991 ως η εκδοχή στον τόπο μας του θεσμού του Ombudsman. Ο ιδρυτικός του νόμος του δίνει δύο καίριες αρμοδιότητες: την έρευνα μέσα από διερεύνηση παραπόνων που υποβάλλουν οι πολίτες κατά πόσο οι Δημόσιες Υπηρεσίες ενεργούν μέσα στα πλαίσια της νομιμότητας και της χρηστής διοίκησης, την καταπολέμηση δηλαδή της κακοδιοίκησης και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παράλληλα με εντολή ευθέως εκ του νόμου, ελέγχει την ορθή συμπεριφορά απέναντι στον πολίτη μια αρμοδιότητα που του έδωσε το έρεισμα να θέσει εξυπαρχής το θέμα του ρόλου του πολίτη ως βασικού συνομιλητή και όχι υποτακτικού της διοίκησης, και μέρος της άσκησης της κρατικής εξουσίας.

Ο Επίτροπος Διοικήσεως έχει υπό τον έλεγχό του όλες τις Δημόσιες Υπηρεσίες (με εξαίρεση το Υπουργικό Συμβούλιο, τα Δικαστήρια και τους συνταγματικούς ανεξάρτητους αξιωματούχους), την Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, την Αστυνομία, την Εθνική Φρουρά, τους Ημικρατικούς Οργανισμούς, τις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η συνεισφορά του στην ορθή διοίκηση είναι ιδιαίτερα γνωστή και στον πολίτη και στις Δημόσιες Υπηρεσίες, ενώ η συστηματική ενασχόληση του και αντιμετώπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δίκαια τον έχει κατατάξει ως τον κατεξοχήν θεσμικό υπερασπιστή τους. Ο Επίτροπος Διοικήσεως εξαρχής αντιμετώπισε τα ανθρώπινα δικαιώματα ως θέμα χωρίς όρια που αναπτύσσονται προς την κατεύθυνση της διεύρυνσης τους (μόνο) ενημερώνοντας παράλληλα τον πολίτη για τα νέα δικαιώματα, όταν οι εγγενείς αδυναμίες της συνταγματικής ρύθμισης δεν επιτρέπουν την ενσωμάτωσή τους, και αξιοποίησε με κάθε τρόπο τις ευρωπαϊκές πολιτικές που αποτυπώνουν την πιο σύγχρονη εκδοχή στο κρίσιμο για το σύγχρονο δημοκρατικό κράτος αυτό θέμα.

Η ανέλιξη του Επιτρόπου Διοικήσεως στα δεκαεπτά χρόνια που μεσολάβησαν από την ίδρυση του υπήρξε εξαιρετικά δυναμική. Οι αρμοδιότητες του επεκτάθηκαν σημαντικά το 2000 με τη θεσμική κατοχύρωση της αυτεπάγγελτης παρέμβασης και σχεδόν ανατρεπτικά το 2004 με την ανάθεση στον Επίτροπο Διοικήσεως των αρμοδιοτήτων της Αρχής κατά του Ρατσισμού και των Διακρίσεων και της Αρχής Ισότητας.

Μέσα στα πλαίσια αυτά το 2007, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σαν χρόνος νέου σχεδιασμού, υιοθέτησης καινούριων μορφών δράσης και ανοίγματος προς τις δημόσιες

υπηρεσίες. Έχει κατ' επανάληψη και με έμφαση τονιστεί σχεδόν σε όλες τις Ετήσιες Εκθέσεις ότι βασικοί συνομιλητές του Επιτρόπου Διοικήσεως είναι η διοίκηση και ο πολίτης. Στον πολίτη έστρεψε πρώτα το ενδιαφέρον, την προσοχή και τη συμπαράσταση του ως το πιο αδύναμο μέρος, κυρίως για να ενδυναμώσει την αυτοπεποίθηση του ως σημαντικού και εκ των ων ουκ άνευ συντελεστή στη λειτουργία του κράτους, να τον κινητοποιήσει προς την διεκδίκηση των δικαιωμάτων του που ισοδυναμεί με την πιο βαθιά θεμελίωση της δημοκρατίας.

Η διαδικασία αυτή φαίνεται να επιτυγχάνει. Πειστικές αποδείξεις αποτελούν η ολοένα αυξανόμενη συχνότητα με την οποία ο πολίτης προσφεύγει στον Επίτροπο και η σοβαρότητα των προβλημάτων που του εμπιστεύεται.

Με αυτό το «κεκτημένο» ο Επίτροπος Διοικήσεως στρέφει την προσοχή του στον έτερο συνομιλητή του, τη δημόσια διοίκηση, σε μια προσπάθεια καλύτερης κατανόησης και πιο συστηματικής προσέγγισης.

Σ' αυτό δεν υπάρχει καμία αντίφαση. Οι θέσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως είναι σταθερές και επίμονες. Ο ρόλος της διοίκησης είναι η εξυπηρέτηση του πολίτη. Το δικαίωμα στη χρηστή διοίκηση κατοχυρώνεται και στον Κοινοτικό Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων και ο πολίτης δεν πρέπει να έχει τίποτε λιγότερο από αυτό.

Οι σχέσεις Επιτρόπου Διοικήσεως και διοίκησης δεν είναι εξ αντικειμένου θέσεις αντίθεσης ή αντιπαλότητας, εξυπηρετούν και οι δύο από διαφορετικές θέσεις τον πολίτη και την κοινωνία. Έτσι ο Επίτροπος Διοικήσεως χωρίς να εγκαταλείπει τον ελεγκτικό του ρόλο αναζητά αποτελεσματικότερους τρόπους συνεργασίας με τη δημόσια διοίκηση και επενδύοντας στην ωριμότητα και υπευθυνότητα των δημοσίων υπηρεσιών, υιοθετεί στις διαδικασίες του όλο και περισσότερο την παρέμβαση και τη διαμεσολάβηση που οδηγούν σε συναινετικές λύσεις.

Η Αστυνομία, οι Φυλακές που ως χώροι δοκιμασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είχαν δώσει πολλές φορές συγκρουσιακό χαρακτήρα στις σχέσεις τους με την Επίτροπο, ζωτικές υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών και του Υπουργείου Εργασίας, αποκαθιστούν ειλικρινείς σχέσεις συνεργασίας με τον Επίτροπο, συνομιλούν με ανοικτά χαρτιά μαζί του και η επίλυση των προβλημάτων γίνεται ευχερέστερη. Η συνεργασία επεκτείνεται και ενισχύεται μέσα από την οργάνωση κοινών εκδηλώσεων όπως ενημερωτικών σεμιναρίων και συζητήσεων.

Υπό το πρίσμα αυτό το 2007 φαίνεται να κατοχυρώνει μια άλλη προοπτική στις σχέσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως με τις δημόσιες υπηρεσίες στη βάση της συνεργασίας και της αρωγής.

Και το έτος αυτό τα παράπονα παραμένουν στα ψηλά επίπεδα των τελευταίων χρόνων. Υποβλήθηκαν συνολικά από τους πολίτες 2964 παράπονα που σημαίνει ότι ο αριθμός των παραπόνων σταθεροποιείται γύρω στις 3000 κατ' έτος, στα πλαίσια δηλαδή που ο Επίτροπος επιδιώκει για να μπορεί να ανταποκρίνεται με επάρκεια και συνέπεια στις

απαιτήσεις των πολιτών. Η μικρή μείωση του αριθμού σε σχέση με το προηγούμενο έτος αντανakλά εσωτερικές ανακατατάξεις, προώθηση παραπόνων στις ειδικότερες Αρχές κατά του Ρατσισμού και Διακρίσεων και Ισότητας, μη διερεύνηση μετά από σχετική ενημέρωση του πολίτη ότι ο Επίτροπος Διοικήσεως δεν έχει την δυνατότητα να ανατρέψει παγιωμένες καταστάσεις και δικαιώματα. Τα μέτρα αυτά κρίθηκαν αναγκαία μετά τα επίπεδα ρεκόρ του 2005.

Το Γραφείο λειτούργησε για το χρόνο αυτό στη βάση των θεματικών κύκλων δηλαδή της κατηγοριοποίησης των παραπόνων με κριτήριο το αντικείμενο τους. Οι θεματικοί κύκλοι είναι συνολικά έξι: Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Ακίνητης Ιδιοκτησίας και Ανάπτυξης, Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων, Οικονομικών και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Κοινωνικής Προστασίας και Σχέσεις Κράτους - Πολίτη. Η Κοινωνική Προστασία κρίθηκε αναγκαίο να αποσπαστεί ως ανεξάρτητος κύκλος λόγω της σοβαρότητας των θεμάτων που εμπίπτουν στον κύκλο και που παρουσιάζουν σημαντική αύξηση τα τελευταία χρόνια. Ο κύκλος Σχέσεων Κράτους-Πολίτη, προστέθηκε τον χρόνο αυτό, και αφορά στον τρόπο λειτουργίας της διοίκησης και τις σχέσεις του πολίτη με το διοικητικό μηχανισμό.

Ο Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κινήθηκε στην ανοδική τροχιά που ακολουθεί σταθερά τα τελευταία χρόνια υπό το φως των ευρωπαϊκών εξελίξεων επιμένοντας στην δυναμική θεώρηση του Κράτους Δικαίου και στην ανάπτυξη νέων καινοτόμων πολιτικών για την ουσιαστική προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αντί των περιστασιακών και εύκολων λύσεων. Η ενσωμάτωση και των Αλλοδαπών στο τομέα από το χρόνο αυτό, έδωσε τη δυνατότητα μιας σφαιρικής και σε βάθος αντιμετώπισης των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι επί μέρους κοινωνικές ομάδες και των κοινών παραμέτρων.

Ο Τομέας Ακίνητης Ιδιοκτησίας και Ανάπτυξης συγκέντρωσε και αυτό το χρόνο το μεγαλύτερο όγκο παραπόνων αφού φιλοξενεί ένα μεγάλο πλέγμα υπηρεσιών: Υπουργείο Εσωτερικών (Πολοδομία, Κτηματολόγιο, Υπηρεσία Μέριμνας, Τμήμα Μετανάστευσης και αλλοδαπών), Επαρχιακές Διοικήσεις, Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Διαπιστώθηκαν και πάλι καθυστερήσεις, αγκυλώσεις στις διαδικασίες, γραφειοκρατική διαχείριση, προβλήματα διαφάνειας. Οι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης εξακολουθούν να μην αξιοποιούν τη θέση τους εγγύτερα στον πολίτη και αντιγράφουν ή αναπαράγουν παθογένειες της κεντρικής διοίκησης.

Ο Τομέας Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων εμπλουτίζεται ολοένα και περισσότερο με παράπονα νέων ανθρώπων, μαθητών για τον τρόπο λειτουργίας των σχολείων σε σχέση με τα δικαιώματά τους που η διεκδίκηση τους προκαλεί τριγμούς και ανατρέπει παγιωμένες πρακτικές. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις που αφορούν σε αποφάσεις καθηγητικών συλλόγων να παραμείνουν μαθητές στάσιμοι λόγω απουσιών, όπου διαπιστώθηκε επιλογή της επαχθέστερης απόφασης και μη αξιοποίηση πιο ευέλικτων δυνατοτήτων που παρέχει η νομοθεσία ώστε η απόφαση να μην είναι άγωνα τιμωρητική για το μαθητή.

Ο Τομέας Οικονομικών και Κοινωνικών Ασφαλίσεων συνέχισε και το χρόνο αυτό την ενασχόληση του με θέματα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για τον πολίτη όπως συντάξεις ανικανότητας, γήρατος, επιδόματα. Σημαντική παρέμβαση έγινε και σε καινούρια θέματα

όπως η καταβολή βοηθήματος τοκετού σε ανύπαντρη μητέρα μετά την άρνηση της υπηρεσίας να λάβει υπόψη και τις εισφορές του πατέρα που είχε επίσημα αναγνωρίσει το παιδί, προκειμένου να ικανοποιηθεί η προϋπόθεση εισφορών στο ταμείο, πρακτική που ακολουθείται για την περίπτωση συζύγου. Μετά την έκθεση, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε την καταβολή βοηθήματος τοκετού σε όλες τις μητέρες ανεξάρτητα από την οικογενειακή τους κατάσταση.

Ο Τομέας είχε την ευκαιρία να επανέλθει στο θέμα των προνοιών του άρθρου 39 των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμων όχι μόνο για τις πρόνοιες του σε σχέση με τη σύζυγο που ήδη σε προγενέστερη έκθεση είχαν κριθεί παρωχημένες και μη ανταποκρινόμενες στις πραγματικές κοινωνικές ανάγκες, αλλά και με τη διάκριση που εισάγει λόγω φύλου αφού η σύνταξη χηρείας παρέχεται ουσιαστικά σε χήρα ασφαλισμένου άνδρα και όχι υπό τους ίδιους όρους σε χήρο ασφαλισμένης γυναίκας.

Ο Τομέας Κοινωνικής Προστασίας αφορά σε καίριες υπηρεσίες του Κράτους, το Υπουργείο Υγείας και τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. Διαπιστώθηκαν γραφειοκρατικές προσεγγίσεις, εμμονή σε τυποποιημένες πρακτικές που δεν ανταποκρίνονται στη φύση και το μέγεθος των προβλημάτων, ανεπάρκεια στην αντίδραση απέναντι στον ανθρώπινο πόνο. Στον Τομέα ανήκει και η αυτεπάγγελτη έρευνα του έτους που αυτή τη φορά είχε σαν αντικείμενο τα ουσιοεξαρτημένα άτομα και το ρόλο των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

Ο Τομέας Σχέσεων Κράτους - Πολίτη, έχει προστεθεί ως καινούριος θεματικός κύκλος και αξιοποιεί με επιτυχία την δυνατότητα άμεσης παρέμβασης και επί τόπου επίλυσης προβλημάτων της καθημερινότητας του πολίτη, δίνοντας έτσι υπόσταση σε συνοπτικές μορφές παρέμβασης σε περιπτώσεις που απαιτείται άμεσο αποτέλεσμα.

Το 2007 εξυπηρέτησε με συνέπεια τους στόχους που προωθεί ο Επίτροπος Διοικήσεως τα τελευταία χρόνια, την ανάδειξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη ως βασική συνισταμένη και συστατικού στοιχείου του σύγχρονου κράτους, την διαλεκτική σχέση ανάμεσα στον πολίτη και τις δημόσιες υπηρεσίες που καταργεί την απόσταση και την καχυποψία μεταξύ τους, την επιμονή χωρίς αναστολές στην αρχή ότι οι δημόσιες υπηρεσίες λειτουργούν για την εξυπηρέτηση του πολίτη και όχι αντίστροφα.

Η λειτουργία των θεματικών κύκλων στη βάση μίας νέας δομής του Γραφείου που επιζητείται τα τελευταία χρόνια, είναι βέβαιο ότι θα αποδεσμεύσει τις άπειρες δυνατότητες του Θεσμού για την πληρέστερη και αποτελεσματικότερη αξιοποίηση του.

Ηλιάννα Νικολάου
Επίτροπος Διοικήσεως

II. ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

1. Στελέχωση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως

Το 2007 δεν σημειώθηκαν σοβαρές διαφοροποιήσεις στη λειτουργία του Γραφείου. Μικρές μόνο ανακατατάξεις στο προσωπικό με την προσθήκη δύο έκτακτων υπαλλήλων που φυσικά δεν μπόρεσαν να επιλύσουν το πρόβλημα δομικής επάρκειας που αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια το Γραφείο. Έτσι το 2007 στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως υπηρετούσαν 28 λειτουργοί ως εξής:

1. Ελίζα Σαββίδου - Ανώτερη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
2. Άριστος Τσιάρτας - Ανώτερος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
3. Ελένη Χ΄Ττοφή – Ανώτερη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
4. Μαρία Χριστοφόρου – Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ. Α΄
5. Γιώργος Κρασσάς - Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ. Α΄
6. Κώστας Ιωάννου - Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ. Α΄
7. Χρυσάνθος Χρυσάνθης – Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
8. Γεωργία Σταυρινίδου - Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
9. Ελένη Συμεωνίδου - Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
10. Γιώργος Κακότας - Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
11. Νάσια Διονυσίου - Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
12. Νικολέττα Κουτσάκου - Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
13. Δέσποινα Μέρτακκα - Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
14. Τάσος Κωστέας – Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
15. Μαρία Καραγιάννη – Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
16. Έλενα Καρεκλά – Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
17. Πρόδρομος Χριστοφή – Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
18. Μελίνα Τριγγίδου – Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
19. Γεωργία Πέρδικου – Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
20. Στέλλα Κομνηνού – Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
21. Πανίκκος Γιωργαλλή – Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
22. Κατερίνα Καλλιτσιώνη – Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
23. Νικόλας Κάϊζερ – Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
24. Θέκλα Δημητριάδου – Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
25. Τριαντάφυλλος Καππελαρής – Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
26. Δέσπω Κωνή – Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
27. Δωρόθεος Δωροθέου – Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
28. Χριστόδουλος Χριστοδούλου – Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.

Επί της ουσίας της διερεύνησης των παραπόνων, λειτούργησαν και πάλι οι θεματικοί κύκλοι όπου τα παράπονα των πολιτών κατατάσσονται με βάση το αντικείμενο τους. Οι θεματικοί κύκλοι αυξήθηκαν από πέντε σε έξι ως εξής:

Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
Τομέας Κοινωνικής Προστασίας
Τομέας Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων
Τομέας Ακίνητης Ιδιοκτησίας και Ανάπτυξης
Τομέας Οικονομικών και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Τομέας Σχέσεων Κράτους – Πολίτη

Ο Τομέας των Αλλοδαπών από το έτος αυτό ενσωματώθηκε στο Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Οι Τομείς εποπτεύονται από τους Ανώτερους Λειτουργούς και τους Λειτουργούς Α' Τάξεως του Γραφείου μου, μέχρι την αναμενόμενη δομική ανασυγκρότηση του Γραφείου.

2. Σχέσεις με Εκτελεστική και Νομοθετική Εξουσία

Οι παραδοσιακά καλές και αρμονικές σχέσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως με τις δύο εξουσίες του Κράτους που τον στηρίζουν συνεχίστηκαν και το έτος αυτό. Το Υπουργικό Συμβούλιο εξακολουθεί να ενημερώνεται σε μηνιαία βάση για τις εκθέσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως και να μεριμνά για την υλοποίησή τους. Ο Επίτροπος αναμένει περισσότερη συνεργασία με την ομώνυμη Κοινοβουλευτική Επιτροπή.

3. Διεθνείς σχέσεις και εκδηλώσεις

Όπως συμβαίνει τα τελευταία χρόνια η συμμετοχή του Γραφείου σε διεθνείς εκδηλώσεις και διασκέψεις υπήρξε και το 2007 εξαιρετικά διευρυμένη και ενδιαφέρουσα. Το Γραφείο επενδύει σε αυτή τη συμμετοχή αφενός για τις εμπειρίες που αποκομίζει και αφετέρου για τις πολύ καλές σχέσεις που εδραιώνονται σε διεθνές πεδίο.

1. Στις 29 Ιανουαρίου με 1^η Φεβρουαρίου 2007 η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας συμμετείχαν σε συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο με θέμα ***«First Equality Summit and to the opening of the 2007 European Year of Equal Opportunities for All»***.
2. Στις 21-24 Φεβρουαρίου 2007 ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας συμμετείχε σε σεμινάριο που διοργάνωσε στο Στρασβούργο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας με θέμα ***«ECRI – Seminar on Positive Action»***.

3. Στις 12-15 Φεβρουαρίου 2007 η Ανώτερη Λειτουργός του Γραφείου Ελίζα Σαββίδου και η Λειτουργός Στέλλα Κομνηνού παρέστησαν στις Βρυξέλες σε συνέδριο με θέμα **«Legal Seminar on the Transposition of the Directives 2000/43 & 2000/78»**.
4. Στις 26 Φεβρουαρίου - 1^η Μαρτίου 2007 ο Λειτουργός του Γραφείου Γιώργος Κακότας εκπροσώπησε το Γραφείο στην ετήσια συνάντηση του **«Equinet Annual Meeting»** που πραγματοποιήθηκε στην Ολλανδία.
5. Στις 27 Φεβρουαρίου - 1^η Μαρτίου η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας παρέστησαν στην **27^η συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου κατά του Ρατσισμού** που έγινε στη Βιέννη.
6. Στις 20-23 Μαρτίου 2007 η Λειτουργός του Γραφείου Νάσια Διονυσίου συμμετείχε σε Συνέδριο με θέμα **«Equal Opportunities for All in Education & Employment»** που έγινε στη Ρώμη.
7. Στις 29 Μαρτίου - 2 Απριλίου η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας συμμετείχαν σε Συνέδριο που διοργανώθηκε στη Βιέννη από τον ΟΑΣΕ με θέμα **«Οι ανεξάρτητες αρχές στη σύγχρονη Δημοκρατία»**.
8. Στις 11-14 Απριλίου 2007 η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Λειτουργός 1^{ης} Τάξης του Γραφείου Γιώργος Κρασσάς πήραν μέρος στη **10^η συζήτηση Στρογγυλής Τραπέζης των Ευρωπαίων Όμπουτσμαν και του Ευρωπαϊκού Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης** που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα.
9. Στις 22-25 Απριλίου 2007 η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας πήραν μέρος σε Συνέδριο με θέμα **«Equal opportunities for All: What role for positive action»** που έγινε στη Ρώμη.
10. Την 1-3 Ιουνίου 2007 ο Λειτουργός 1^{ης} Τάξης του Γραφείου Γιώργος Κρασσάς εκπροσώπησε το Γραφείο στην **Ετήσια Συνέλευση του Ινστιτούτου Ευρωπαίων Όμπουτσμαν** που έγινε στο Mainz της Γερμανίας.
11. Στις 17-19 Ιουνίου 2007 ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας συμμετείχε σε **Σεμινάριο Νομικής Πληροφόρησης του Ευρωπαϊκού Δικαίου της Ανεξάρτητης Αρχής κατά των Διακρίσεων Equinet** που έγινε στο Βουκουρέστι.
12. Στις 21-24 Ιουνίου 2007 η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας συμμετείχαν στην επετειακή εκδήλωση του Ισπανού Όμπουτσμαν και σε Συνέδριο με θέμα **«The role of the Ombudsman**

institution, as a guarantee of citizens human rights and freedoms, in the consolidation of the democratic system» που έγινε στη Μαδρίτη.

13. Στις 5-8 Σεπτεμβρίου 2007 η Ανώτερη Λειτουργός του Γραφείου Ελίζα Σαββίδου και η Λειτουργός Στέλλα Κομνηνού πήραν μέρος σε ***συνάντηση των εκπροσώπων των εθνικών αρχών ισότητας που έχουν εγκαθιδρυθεί με βάση την Ευρωπαϊκή οδηγία 2002/73***, που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες.
14. Στις 13-18 Σεπτεμβρίου 2007 η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας πήραν μέρος σε συνέδριο που έγινε στη Σόφια με θέμα ***«Ombudsman´s Intervention between the principles of legality and good administration»***.
15. Στις 14-16 Οκτωβρίου 2007 η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας πήραν μέρος στο ***6^ο συνέδριο των Εθνικών Όμπουτσμαν των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των υποψηφίων για ένταξη χωρών*** που έγινε στο Στρασβούργο.
16. Στις 24-26 Οκτωβρίου 2007 η Ανώτερη Λειτουργός του Γραφείου Ελίζα Σαββίδου πήρε μέρος στην Διάσκεψη που έγινε στις Βρυξέλλες ***«Conference on 50 years of Gender Equality Law»***.
17. Στις 5-7 Νοεμβρίου 2007 η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Λειτουργός 1^{ης} Τάξης του Γραφείου Γιώργος Κρασσάς πήραν μέρος στην ***1^η Συνάντηση Ombudsmen and Mediators meeting of the Mediterranean countries*** που έγινε στο Στρασβούργο.
18. Στις 8-10 Νοεμβρίου 2007 η Λειτουργός του Γραφείου Νάσια Διονυσίου συμμετείχε στην ***1^η Διεθνή Διάσκεψη των Όμπουτσμαν Μεσογειακών Χωρών*** που έγινε στο Μαρόκο.
19. Στις 18-21 Νοεμβρίου 2007 η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας παρέστησαν σε συνέδριο στη Λισσαβώνα με θέμα ***«European Year for Equal Opportunities for All»***.

Η Επίτροπος Διοικήσεως και Λειτουργοί του Γραφείου ανταποκρίθηκαν σε μεγάλο αριθμό προσκλήσεων και πήραν μέρος σε διαλέξεις, εκδηλώσεις και εκπαιδευτικά σεμινάρια που έγιναν σε όλη την Κύπρο για το ρόλο του Επιτρόπου Διοικήσεως και των Αρχών κατά των Διακρίσεων και Ισότητας ενώ ομάδα Λειτουργών του Γραφείου εισηγήθηκε όπως κάθε χρόνο θέματα της αρμοδιότητας του Επιτρόπου Διοικήσεως, στα προγράμματα της Ακαδημίας Δημόσιας Διοίκησης για τους νεοεισερχόμενους στη Δημόσια Υπηρεσία.

4. Σημαντικές εκδηλώσεις

1. Με την έναρξη του χρόνου, στις 12 Ιανουαρίου 2007 έγιναν τα εγκαίνια των νέων Γραφείων του Επιτρόπου Διοικήσεως στην οδό Διαγόρου αρ.2 στη Λευκωσία. Τα εγκαίνια τέλεσαν ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής Νικηφόρος Διαμαντούρος και ο Υπουργός Οικονομικών κ. Μιχάλης Σαρρής.

Με την ευκαιρία των εγκαινίων διοργανώθηκε εκδήλωση με εισηγητή τον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή και με θέμα: **«Η συμβολή του Όμπουτμαν στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων»**. Εισαγωγική ομιλία έκανε ο Πρόεδρος της Βουλής Δημήτρης Χριστόφιας και στην εκδήλωση παρέστησαν Υπουργοί, Κρατικοί Αξιωματούχοι, Πρέσβεις, Ευρωβουλευτές, Ακαδημαϊκοί και Μέλη και Διοικητικά Συμβούλια μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.
2. Στις 27 Μαρτίου 2007, οργανώθηκε στο Πολιτιστικό Κέντρο της Λαϊκής Τράπεζας στη Λευκωσία, εκδήλωση με θέμα: **«Για Μια Νέα Μεταναστευτική Πολιτική»** όπου ο Υπουργός Εσωτερικών Νεοκλής Συλικιώτης παρουσίασε τις θέσεις και το σχεδιασμό του Υπουργείου του πάνω στο θέμα.
3. Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως σε συνεργασία με το Υπουργείο Δικαιοσύνης διοργάνωσε στις 14/5/2007 στη Δημοσιογραφική Εστία στη Λευκωσία ημερίδα με θέμα **«Ο ρόλος της Αστυνομίας στη Σύγχρονη Δημοκρατία»**. Στην ημερίδα μίλησαν ο Συνήγορος του Πολίτη κ. Γιώργος Καμίνης, ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας κ. Πέτρος Κληρίδης, ο υπαρχηγός της Αστυνομίας κ. Μιχάλης Παπαγεωργίου και ο προϊστάμενος της Αρχής κατά των Διακρίσεων στο Γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως κ. Άριστος Τσιάρτας. Τη συζήτηση συντόνισε ο κ. Πέτρος Μιχαηλίδης μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων.
4. Στις 27 Σεπτεμβρίου 2007, έγινε στο αμφιθέατρο του Υπουργείου Οικονομικών η δημόσια παρουσίαση παγκύπριας έρευνας που είχε διενεργήσει το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και η Αρχή κατά του Ρατσισμού με θέμα: **«Κοινωνικές απόψεις και αντιλήψεις των Κυπρίων πολιτών, έναντι στα άτομα με αναπηρίες»**.
5. Στις 8 Οκτωβρίου 2007, παρουσιάστηκε στη δημοσιογραφική εστία στη Λευκωσία παγκύπρια έρευνα με θέμα: **«Σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο της εργασίας»**. Την έρευνα σχολίασε η Καθηγήτρια του Αστικού Δικαίου στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης Θεοφανώ Παπαζήση.
6. Στις 19 Οκτωβρίου 2007, παρουσιάστηκε στη Πάφο παγκύπρια έρευνα με θέμα: **«Απόψεις, αντιλήψεις και αντιδράσεις των Ελληνοκυπρίων έναντι των Ελληνοποντίων και των Ελληνοποντίων έναντι των Ελληνοκυπρίων»**. Στην εκδήλωση παρέστησαν πολλοί Ελληνοπόντιοι και την έρευνα σχολίασε ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου Άρης Κωνσταντινίδης.

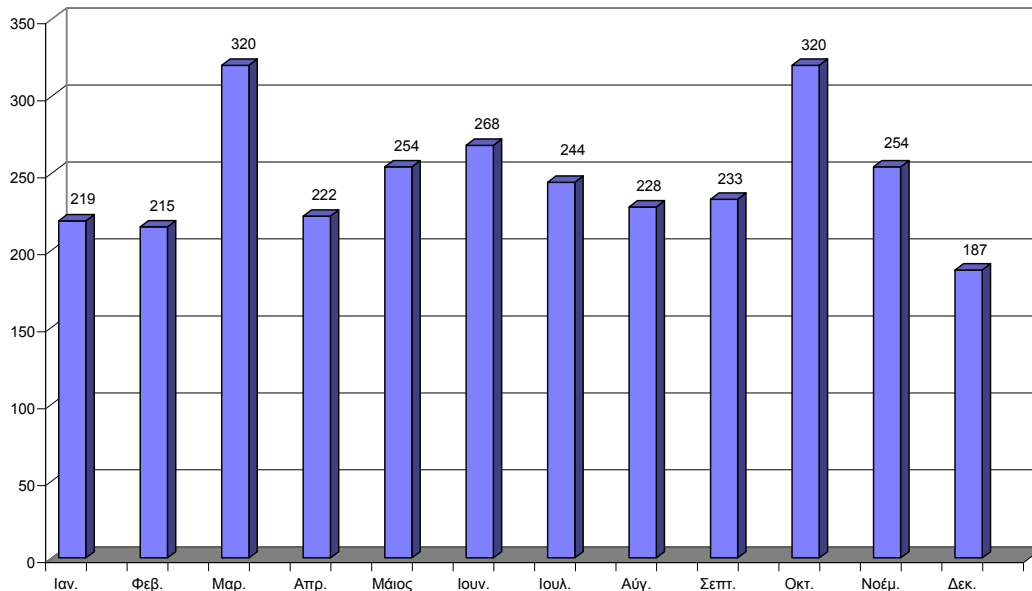
III. ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΘΗΚΑΝ ΤΟ 2007 – Αριθμητική και στατιστική ανάλυση

1. Ανάλυση παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2007

Κατά τη διάρκεια του 2007 υποβλήθηκαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως 2964 παράπονα. Ο αριθμός αυτός είναι περίπου ο ίδιος με εκείνο του προηγούμενου έτους (2006: 3095 παράπονα), παρουσιάζεται δηλαδή, για δεύτερη συνεχή χρονιά, μια σταθεροποιητική τάση στον αριθμό των νέων παραπόνων που υποβλήθηκαν για διερεύνηση. Ο αριθμός είναι ο τρίτος υψηλότερος αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν στο Γραφείο σε ένα ημερολογιακό έτος από την ημέρα έναρξης της λειτουργίας του. Σημειώνω, όμως, ότι παράπονα υποβάλλονται και στις δύο Αρχές που λειτουργούν κάτω από την ομπρέλα του Γραφείου, την Αρχή Ισότητας και την Αρχή κατά του Ρατσισμού και των Διακρίσεων.

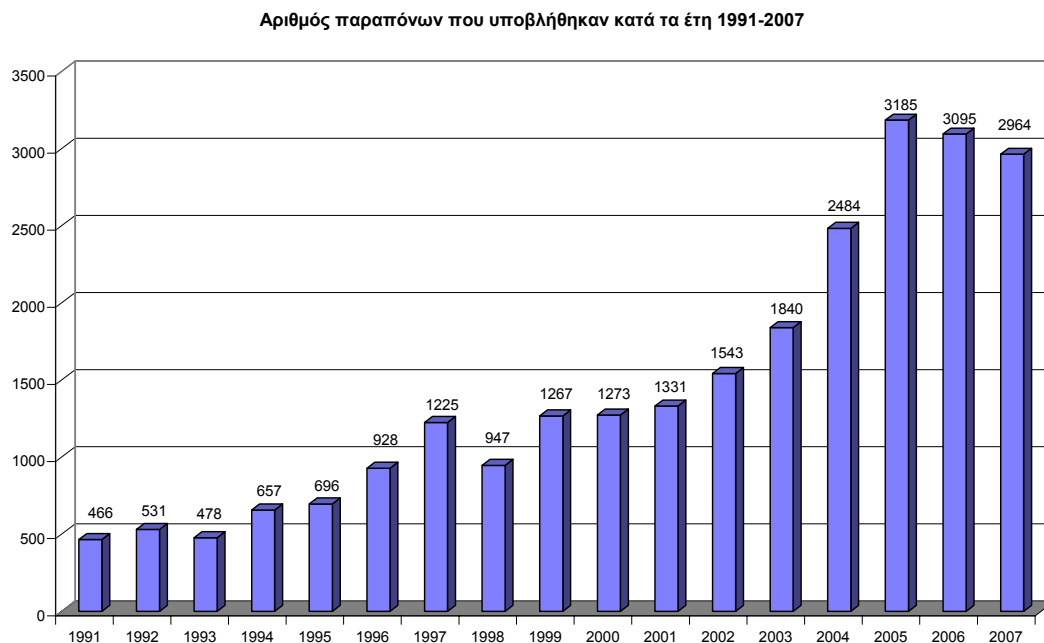
Ο μηνιαίος μέσος όρος των υποβληθέντων παραπόνων ήταν 247 παράπονα, ενώ η κατά μήνα κατανομή των 2964 αυτών, νέων παραπόνων, με βάση την ημερομηνία υποβολής των, φαίνεται στο πιο κάτω ραβδόγραμμα:

Παράπονα που υποβλήθηκαν κατά μήνα το 2007

Από το σύνολο των 2964 παραπόνων που υποβλήθηκαν το 2007, τα 2474 (ή ποσοστό περίπου 83,5%,) κρίθηκε ότι εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως και αποφασίστηκε να ερευνηθούν, τα 436 (ή ποσοστό 14,7%,) κρίθηκε ότι δεν εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως και δε διερευνήθηκαν, ενώ άλλα 54 παράπονα (ή ποσοστό 1,8%) με βάση τη διακριτική εξουσία που παρέχουν στον Επίτροπο Διοικήσεως οι περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμοι, αποφασίστηκε να μην ερευνηθούν. Τα ποσοστά αυτά ήταν παρόμοια με εκείνα του προηγούμενου έτους.

Από την έναρξη λειτουργίας του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, το Μάρτιο του 1991, έως την 31^η Δεκεμβρίου, 2007, υποβλήθηκαν στο Γραφείο συνολικά 24910 παράπονα. Συγκριτική εικόνα των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατ' έτος στο Γραφείο, φαίνεται στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (ο αριθμός που αφορά το έτος 1991, αναφέρεται στους 9 περίπου μήνες λειτουργίας του Γραφείου κατά τη διάρκεια του έτους εκείνου):

2. Αναφορά στην εργασία που διεκπεραιώθηκε κατά το 2007

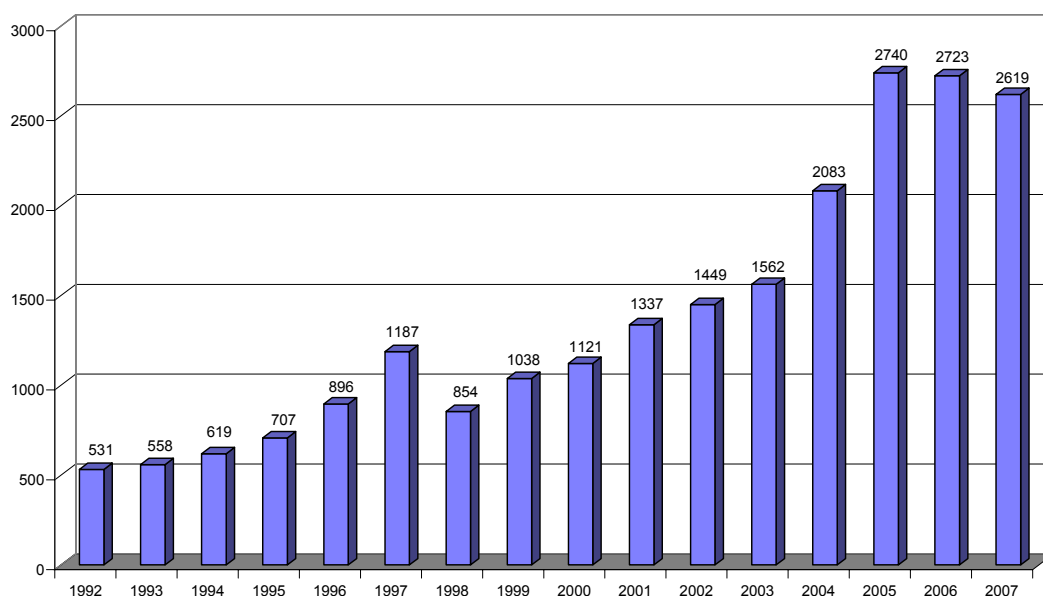
Πέρα από τα 2964 παράπονα που υποβλήθηκαν το 2007, εκκρεμούσαν από προηγούμενα χρόνια άλλα 2331 παράπονα, ενώ στις περιπτώσεις άλλων 7 παραπόνων που είχαν διεκπεραιωθεί σε προηγούμενα έτη, οι παραπονούμενοι επανήλθαν. Έτσι, ο συνολικός αριθμός των παραπόνων προς διεκπεραίωση κατά το 2007 ανήλθε σε 5302.

Από τα 5.302 αυτά παράπονα, διεκπεραιώθηκαν κατά τη διάρκεια του 2007 τα 2619. Ο ρυθμός διεκπεραίωσης διατηρήθηκε, δηλαδή, στα ίδια περίπου επίπεδα με το προηγούμενο έτος (2006: 2723 παράπονα).

Ο μηνιαίος μέσος όρος των διεκπεραιωθέντων παραπόνων ανήλθε σε 218 (2006: 227 παράπονα). Ο αριθμός των Λειτουργών του Γραφείου παρέμεινε στα ίδια, περίπου, επίπεδα με εκείνα του προηγούμενου έτους.

Συγκριτική εικόνα των διεκπεραιωθέντων κατ' έτος παραπόνων κατά την περίοδο 1992-2007 φαίνεται στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί.

Αριθμός παραπόνων που διεκπεραιώθηκαν κατά τα έτη 1992-2007

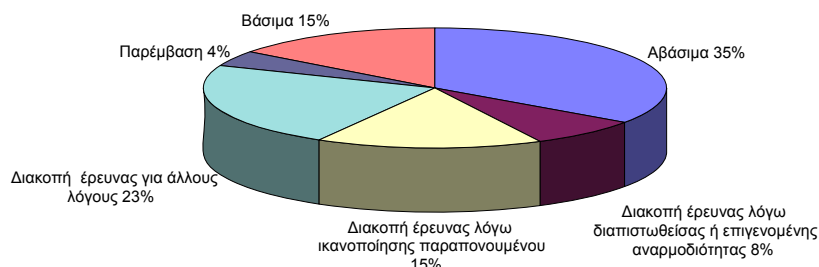
Από τα 2619 παράπονα που διεκπεραιώθηκαν κατά το έτος 2007 –

- 599 παράπονα αποφασίστηκε να μην ερευνηθούν για λόγους που εξηγούνται στη συνέχεια,
- σε 1634 περιπτώσεις η έρευνα διακόπηκε για λόγους που, επίσης, εξηγούνται στη συνέχεια,
- σε 80 περιπτώσεις η έρευνα διακόπηκε μετά από παρέμβαση,
- σε 305 περιπτώσεις συντάχθηκε και υποβλήθηκε Έκθεση.
- Σε 1 περίπτωση έγινε αναφορά στον Γενικό Εισαγγελέα για εξέταση του ενδεχομένου λήψης ποινικών μέτρων.

Αναλυτική κατάσταση των παραπόνων που διεκπεραιώθηκαν κατά τα τελευταία τρία χρόνια φαίνεται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΤΡΙΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ									
ΜΗ ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΑ	2005			2006			2007		
Λόγω αναρμοδιότητας	56 1			56 3			52 9		
Με βάση τη διακριτική ευχέρεια	53			77			70		
Σύνολο		614			640			599	
ΔΙΑΚΟΠΗ ΕΡΕΥΝΑΣ									
Λόγω ικανοποίηση του παραπονουμένου	28 4			27 9			31 5		
Λόγω αβάσιμου παραπόνου	74 3			74 8			70 2		
Λόγω διαπιστωθ. ή επιγενομένης αναρμοδιότητας	23 2			23 9			15 7		
Διευθέτηση μετά από Παρέμβαση	11 5			90			80		
Για άλλους λόγους	42 7			48 5			46 0		
Σύνολο		180 1			184 1			171 4	
ΕΚΘΕΣΕΙΣ									
Αβάσιμα παράπονα	1			1			0		
Βάσιμα παράπονα	32 3			24 1			30 5		
Σύνολο		324			242			305	
Αναφορά στο Γεν.Εισαγγελέα .για ποινικά μέτρα ή στην αρμόδια αρχή για πειθαρχικά μέτρα		1			0			1	
ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΘΕΝΤΩΝ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ			274 0			272 3			261 9
ΕΚΚΡΕΜΟΥΝΤΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ			194 8			233 1			268 3
Γ Ε Ν Ι Κ Ο Σ Υ Ν Ο Λ Ο			468 8			505 4			530 2

Για όλες τις περιπτώσεις των αβάσιμων παραπόνων (702) η διερεύνηση διακόπηκε και οι λόγοι για τη διακοπή αυτή επεξηγήθηκαν αναλυτικά στους παραπονούμενους.

Αναλυτική κατάσταση των ερευνηθέντων παραπόνων παρατίθεται στον Πίνακα 2 που ακολουθεί:

Πίνακας 2

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΘΕΝΤΩΝ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ	
Αβάσιμα παράπονα	702
Βάσιμα παράπονα	305
Διακοπή έρευνας λόγω ικανοποίησης του παραπονούμενου	315
Διακοπή έρευνας λόγω διαπιστωθείσας ή επιγενόμενης αναρμοδιότητας	157
Διακοπή έρευνας για άλλους λόγους	460
Διευθέτηση παραπόνων μετά από Παρέμβαση	80
Αναφορά στο Γενικό Εισαγγελέα για ποινικά μέτρα	1
Σύνολο	2020

4. Τελικές Εκθέσεις

Κατά το 2007 υποβλήθηκαν, συνολικά, 305 Εκθέσεις. Στις Εκθέσεις που υποβλήθηκαν για τα 305 βάσιμα παράπονα, σε 23 περιπτώσεις έγιναν συστάσεις και/ή εισηγήσεις προς την εμπλεκόμενη υπηρεσία, σε 281 περιπτώσεις οι Εκθέσεις περιείχαν και κριτική (πέρα από τις συστάσεις/εισηγήσεις,) ενώ σε 1 περίπτωση η Έκθεση δεν περιείχε ούτε κριτική ούτε συστάσεις/εισηγήσεις, παρά μόνο γενικές παρατηρήσεις επί του διερευνηθέντος θέματος.

Συνοπτική εικόνα των τελικών Εκθέσεων που ετοιμάστηκαν κατά το 2007 φαίνεται στον Πίνακα 3 πιο κάτω:

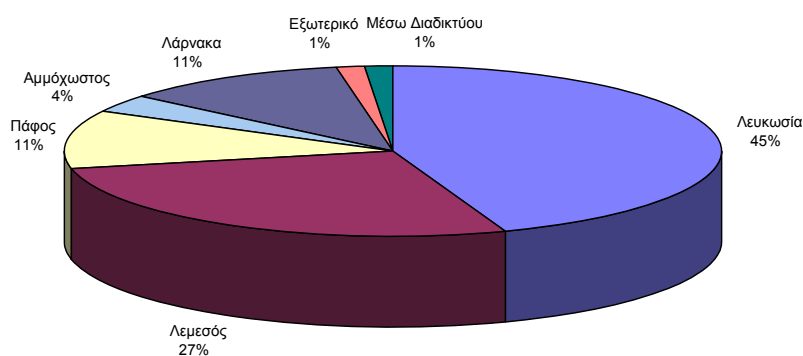
Πίνακας 3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΕΛΙΚΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ		
Αβάσιμα παράπονα		0
Βάσιμα παράπονα		
-Με συστάσεις/εισηγήσεις	23	
-Με κριτική και συστάσεις/εισηγήσεις	281	
-Χωρίς κριτική, συστάσεις ή εισηγήσεις	1	305
Σύνολο		305

5. Παράπονα που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία

Όπως φαίνεται και στην κυκλική γραφική παράσταση που ακολουθεί, τα περισσότερα παράπονα προήλθαν, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, από άτομα, εταιρείες ή οργανωμένα σύνολα που δήλωσαν διεύθυνση διαμονής ή έδρας τους, τη Λευκωσία (45%). Τα ποσοστά των Επαρχιών παρέμειναν σχετικά σταθερά σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη.

Ανάλυση παραπόνων κατά Επαρχία (2007)

Συγκριτική κατάσταση των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία κατά τα τελευταία τέσσερα χρόνια, φαίνεται στον Πίνακα 4 που ακολουθεί:

Πίνακας 4

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΕΠΑΡΧΙΑ								
Επαρχία	2004		2005		2006		2007	
	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Λευκωσία	1346	54.2	1621	65.3	1427	44.8	1316	44.4
Λεμεσός	545	21.9	752	30.3	789	24.8	810	27.3
Πάφος	232	9.3	328	13.2	378	11.9	327	11.0
Αμμόχωστος	53	2.1	86	3.5	99	3.1	103	3.5
Λάρνακα	271	10.9	359	14.5	347	10.9	327	11.0
Κερύνεια	1	0.0	0	0.0	0	0.0	1	0.0
Εξωτερικό	36	1.4	39	1.6	55	1.7	38	1.3
Μέσω Διαδικτύου	0	0	0	0	0	0	42	1.4
Σύνολο	2484	100	2484	100	3185	100	2964	100

6. Ανάλυση παραπόνων κατά θέμα

Ο μεγαλύτερος αριθμός των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2007 αφορούσε σε "Υπαλληλικά/Εκπαιδευτικά/Εργατικά" θέματα (16,6% του συνόλου), ενώ μεγάλα επίσης ποσοστά αφορούσαν τα "Διαδικαστικά" θέματα και οι "Καθυστερήσεις" (13,3% του συνόλου), τα θέματα "Αλλοδαπών και Μετανάστευσης" (10,5% του συνόλου), τα "Προσφυγικά/Κρατικές Χορηγίες/Παραχωρήσεις" (7% του συνόλου) και τα θέματα "Οικονομικά/Φορολογικά/Δασμοί/Τέλη" (5,4% του συνόλου). Αυξητικές τάσεις σε ότι αφορά στον αριθμό παραπόνων παρατηρήθηκαν σε θέματα όπως "Απαλλοτριώσεις/Επιτάξεις/Κατασκευές", "Περιβαλλοντικά" και "Υποτροφίες /Φοιτητικές Χορηγίες".

Συγκριτική κατάσταση των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά θέμα τα τελευταία τέσσερα χρόνια φαίνεται στον Πίνακα 5 που ακολουθεί:

Πίνακας 5

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΘΕΜΑ								
	2004		2005		2006		2007	
	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Απαλλοτριώσεις / Επιτάξεις / Κατασκευές	191	7.7	183	5.7	161	5.2	195	6.6
Υπαλληλικά / Εκπαιδευτικά / Εργατικά	623	25.1	652	20.5	537	17.4	493	16.6
Οικονομικά / Φορολογικά / Δασμοί / Τέλη	146	5.9	198	6.2	173	5.6	161	5.4
Προσφυγικά / Κρατικές Χορηγίες / Παραχωρήσεις	131	5.3	238	7.5	238	7.7	207	7.0
Υποτροφίες/Φοιτητικές Χορηγίες	26	1	38	1.2	30	1.0	62	2.1
Προσφορές	19	0.7	27	0.8	15	0.5	13	0.4
Κτηματολογικά	81	3.3	121	3.8	172	5.6	126	4.3
Έκδοση Αδειών / Άδειες Οδικών Μεταφορών	58	2.3	43	1.4	41	1.3	36	1.2
Προσφορά Υπηρεσιών Υγείας	40	1.6	72	2.3	74	2.4	59	2.0
Διαδικαστικά / Καθυστερήσεις	349	14.1	225	7.1	290	9.4	395	13.3
Θέματα Αλλοδαπών και Μετανάστευσης	301	12.1	431	13.5	436	14.1	311	10.5
Πολεοδομικά	71	2.9	132	4.1	127	4.1	97	3.3
Άμυνας / Στρατολογικά θέματα	11	0.4	20	0.6	47	1.5	44	1.5
Παραβιάσεις Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	133	5.4	182	5.7	152	4.9	156	5.3
Περιβαλλοντικά Θέματα	116	4.7	158	5	164	5.3	184	6.2
Θέματα Κοινωνικών Ασφαλίσεων	51	2.1	61	2	97	3.1	84	2.8
Αναγνώριση Τίτλων Σπουδών	26	1	21	0.6	16	0.5	15	0.5
Κακοδιοίκηση	26	1	143	4.5	146	4.7	118	4.0
Άλλα	85	3.4	240	7.5	179	5.8	208	7.0
Σύνολο	2484	100	3185	100	3095	100	2964	100

7. Ανάλυση παραπόνων κατά Υπουργείο/Τμήμα/Υπηρεσία

Όπως συνέβη και κατά τα προηγούμενα χρόνια, ένας μεγάλος αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2007, (ποσοστό περίπου 28,8% του συνόλου,) στρεφόταν κατά υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών. Ο, συγκριτικά πολύ μεγάλος αριθμός παραπόνων εναντίον Τμημάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών, είναι, εν μέρει, φυσιολογικός, δεδομένου ότι πρόκειται για Τμήματα, όπως το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης κ.λπ., ή υπηρεσίες, όπως οι Επαρχιακές Διοικήσεις, που έχουν, εξ ορισμού, αυξημένου βαθμού επαφή με το κοινό και δέχονται και εξετάζουν πολλά αιτήματά του.

Συγκριτική κατάσταση των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά τα τέσσερα τελευταία χρόνια εναντίον των διαφόρων Υπουργείων, Ανεξάρτητων Υπηρεσιών, Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και Αρχών Τοπικής Διοίκησης, φαίνεται στον Πίνακα 6 που ακολουθεί. Ο συνολικός αριθμός παραπόνων για το 2007 στον εν λόγω Πίνακα παρουσιάζεται μεγαλύτερος από το συνολικό αριθμό παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2007, όπως αναλύεται στην παρ. 1 πιο πάνω. Ο λόγος είναι ότι, ορισμένα από τα παράπονα στρέφονται εναντίον περισσότερων της μιας υπηρεσιών, και στον Πίνακα 6 τα παράπονα αυτά παρουσιάζονται ως να είχαν υποβληθεί κεχωρισμένα εναντίον καθεμιάς από τις υπηρεσίες αυτές.

Πίνακας 6

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΚΑΤΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ								
Υπουργεία	2004		2005		2006		2007	
	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
-Εσωτερικών	671	25.1	946	28	1030	31.4	915	28.8
-Οικονομικών	194	7.3	194	5.8	146	4.5	155	4.9
-Συγκοινωνιών και Έργων	55	2	84	2.5	100	3.1	123	3.9
-Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	180	6.8	246	7.3	270	8.2	266	8.4
-Παιδείας και Πολιτισμού	153	5.8	161	4.8	173	5.3	149	4.7
-Υγείας	95	3.6	157	4.7	132	4.0	121	3.8
-Άμυνας	37	1.4	43	1.3	73	2.2	73	2.3
-Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	42	1.6	50	1.5	70	2.1	36	1.1
-Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	19	0.7	17	0.5	20	0.6	32	1.0
-Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως	331	12.3	376	11.1	289	8.9	270	8.5
-Εξωτερικών	16	0.6	17	0.5	11	0.3	13	0.4
Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου	131	4.9	190	5.6	168	5.1	137	4.3
Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης	351	13.1	377	11.1	344	10.6	410	12.9
Κρατικές Υπηρεσίες που δεν υπάγονται σε Υπουργείο	200	7.4	214	6.3	170	5.2	183	5.8
Άλλες μη Κρατικές Υπηρεσίες	199	7.4	302	9	280	8.5	293	9.2
Σύνολο	2674	100	2674	100	3374	100	3176	100

Στον Πίνακα 7, πιο κάτω, δίνεται συγκριτική κατάσταση των παραπόνων που υποβλήθηκαν εναντίον των διαφόρων Τμημάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών κατά τα τέσσερα τελευταία χρόνια. Τα περισσότερα παράπονα στράφηκαν κατά του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως και του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Αυτό, επίσης, θα πρέπει να αποδοθεί,

κατά κύριο λόγο, στη φύση και στην έκταση των σχέσεων των Τμημάτων αυτών με το κοινό.

Πίνακας 7

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΜΗΜΑΤΑ / ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ				
	2004	2005	2006	2007
Υπουργείο Εσωτερικών (Διοίκηση)	46	71	78	64
Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	110	141	131	139
Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	99	146	148	196
Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης	198	326	392	264
Υπηρεσία Εγγραφής	0	0	1	0
Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας	44	50	62	47
Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού	54	60	50	37
Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου	5	7	7	6
Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας	21	26	28	23
Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου	31	41	42	43
Υπηρεσία Μερίμνης και Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων	9	26	38	27
Υπηρεσία Θήρας	4	6	4	4
Υπηρεσία Διαχείρισεως Τ/Κ Περιουσιών	2	16	21	19
Υπηρεσία Εγγραφής Σωματείων & Ιδρυμάτων	0	0	2	1
Πολιτική Άμυνα	4	3	1	0
Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών	2	2	2	2
Υπηρεσία Ασύλου	41	25	22	43
Υπηρεσία Εκλογών	1	0	1	0
Σύνολο	671	671	946	915

ΜΕΡΟΣ Β

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ

I. ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

1. Εισαγωγή

Το 2007 σημειώθηκε μία σημαντική τομή στο αντικείμενο και στον τρόπο λειτουργίας του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αφού σε αυτόν συμπεριλήφθηκαν και όλα τα παράπονα, τα οποία μέχρι της στιγμής εκείνης τύγχαναν χειρισμού από τον Τομέα Αλλοδαπών. Η επιλογή αυτή δεν ικανοποιούσε απλώς μια οργανωτική και λειτουργική ανάγκη του Γραφείου, αλλά κυρίως αποσκοπούσε στην ανάπτυξη και στην εμπέδωση μιας νέας προσέγγισης σε σχέση με τα θέματα μετανάστευσης και ασύλου, στον πυρήνα της οποίας βρίσκεται, όχι απλώς η τήρηση των τυπικών και απρόσωπων διαδικασιών, αλλά η ουσιαστικοποίηση των δικαιωμάτων των μεταναστών, των αιτητών ασύλου και των προσφύγων.

Ήδη η αντίληψη η οποία βρίσκει έδαφος και διαρκώς εξελίσσεται στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης επικεντρώνεται στην ανάγκη κοινωνικής ενσωμάτωσης των μεταναστών και αναγνωρίζει ότι προς το σκοπό αυτό είναι αναγκαία η παραχώρηση προς τα πρόσωπα αυτά δικαιωμάτων που θα διευκολύνουν την ομαλή ένταξή τους και την αποδοτική συνεισφορά τους στην κοινωνία στην οποία διαμένουν και εργάζονται. Δικαιώματα τα οποία συνδέονται με την κατοχύρωση της σταθερότητας της παραμονής και την προστασία της οικογενειακής ζωής των μεταναστών έχουν καταστεί αντικείμενο σχετικών Ευρωπαϊκών Οδηγιών, και συγκεκριμένα των 2003/109/EK, σχετικά με το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες, και 2003/86/EK, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης, οι οποίες κατά το 2007 ενσωματώθηκαν και στην εθνική μας έννομη τάξη. Κατά το 2007, μεταφέρεται στο εσωτερικό δίκαιο και η Οδηγία που αφορά στη διασφάλιση του δικαιώματος των Ευρωπαίων πολιτών, καθώς και των μελών των οικογενειών τους, σε ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή εντός της επικράτειας των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με τη νέα αυτή ρύθμιση, οι υπήκοοι τρίτων χωρών οι οποίοι θεωρούνται ως μέλη της οικογένειας Ευρωπαίου απολαμβάνουν δικαιώματα τα οποία απορρέουν από το καθεστώς παραμονής των Ευρωπαίων πολιτών, τα οποία, ωστόσο, υπό προϋποθέσεις λειτουργούν αυτόνομα και διατηρούνται σε ισχύ και όταν ακόμη απωλεσθεί το πρωτογενές δικαίωμα του Ευρωπαίου ή λυθούν οι οικογενειακοί δεσμοί που τους συνδέουν. Περαιτέρω, με την ενσωμάτωση και της Οδηγίας 2004/114/EK σχετικά με τις προϋποθέσεις εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές, την ανταλλαγή μαθητών, την άμισθη πρακτική άσκηση ή την εθελοντική υπηρεσία, ενισχύονται μεταξύ άλλων και τα δικαιώματα των αλλοδαπών φοιτητών, με κυριότερο εκείνο της πρόσβασής τους στην αγορά εργασίας.

Οι πιο πάνω σημαντικές νομοθετικές εξελίξεις αντικατοπτρίζουν την καινούρια θεώρηση των ζητημάτων της μετανάστευσης και προσδιορίζουν το πνεύμα που πρέπει να διέπει όλες τις κρατικές πολιτικές, ενέργειες και αποφάσεις που τα αφορούν. Στην πράξη, ωστόσο, αυτό που παρατηρήθηκε και καταγράφηκε μέσα από τις έρευνες και τις παρεμβάσεις του

Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ήταν η έκδηλη και έντονη διάσταση μεταξύ του πλήρους και προωθημένου νομοθετικού πλαισίου και των αποσπασματικών, αντιφατικών και παρωχημένων αντιλήψεων και πρακτικών της διοίκησης, με συνέπεια η διακηρυγμένη παροχή δικαιωμάτων να μην μετουσιώνεται σε πραγματική απόλαυση και άσκησή τους από τους φορείς τους. Η επιφυλακτικότητα των αρμόδιων μεταναστευτικών αρχών να αποδεχθούν τις νέες κοινωνικές δομές, σχέσεις και πραγματικότητες πήρε, όχι σπάνια, τη μορφή άρνησης, παράλειψης ή ανικανότητας ρύθμισης των καταστάσεων αυτών κατά τρόπο αντικειμενικό, ορθολογιστικό και δίκαιο. Η έμμονη αυτή προσκόλληση σε νοοτροπίες και διαδικασίες πεπερασμένες και αναχρονιστικές αποτέλεσε χαρακτηριστικό γνώρισμα της υπό αναφορά περιόδου και ένδειξη, δυστυχώς, μιας συντηρητικής και βραχυκυκλωμένης διοίκησης που δεν προηγείται, αλλά έπεται, της κοινωνίας, αδυνατώντας να την αφουγκραστεί, να την παρακολουθήσει και να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της.

Η αξίωση για δυναμική και όχι στατική θεώρηση του κράτους δικαίου αποτέλεσε τον άξονα γύρω από τον οποίο κινήθηκαν όλες οι παρεμβάσεις του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Βασικός προσανατολισμός του Τομέα η μετάβαση από την τήρηση της τυπικής νομιμότητας στην εξασφάλιση της ουσιαστικής εγκυρότητας της κρατικής δράσης, μέσω του αξιολογικού ελέγχου του περιεχομένου και των αποτελεσμάτων της. Στην πραγμάτωση, δηλαδή, του αιτήματος για νομιμοποιημένη, και όχι απλώς νόμιμη, άσκηση της κρατικής εξουσίας, όπου οι κρατικές αποφάσεις δεν είναι μόνο σύμφωνες προς τις επιταγές του δικαίου, αλλά και εναρμονίζονται με τις προσδοκίες και αντιλήψεις μιας πολύπλοκης και εξελισσόμενης κοινωνίας και πραγματώνουν θεμελιώδεις αρχές της έννομης τάξης, όπως αυτήν για σεβασμό της αξίας του ανθρώπου.

Θεσμικά ζητήματα, που άπτονται των εγγυήσεων προστασίας κλασσικών ατομικών δικαιωμάτων, όπως του δικαιώματος στην προσωπική ελευθερία, του δικαιώματος σεβασμού της προσωπικής ζωής και του ασύλου της κατοικίας, εξεταστήκαν υπό το πρίσμα των πιο πάνω. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε, επίσης, στην υποχρέωση του κράτους να διασφαλίζει ότι κανένα πρόσωπο, που είναι υπό σύλληψη, ή εκτίει ποινή φυλάκισης, ή βρίσκεται υπό αναγκαστική ψυχιατρική νοσηλεία ή υπηρετεί στρατιωτική θητεία, υποβάλλεται σε οποιουδήποτε είδους ταπεινωτική ή εξευτελιστική μεταχείριση.

Θα πρέπει, ωστόσο, στο σημείο αυτό να αναφερθεί ότι σε επίπεδο περαιτέρω εμπέδωσης της υποχρέωσης του κράτους να σέβεται τα ατομικά δικαιώματα ο Τομέας δεν περιορίστηκε σε καταγραφή των πλημμελειών ή αυθαιρεσιών της διοίκησης και σε υποβολή σχετικών εισηγήσεων, αλλά ενεπλάκη σε ένα εποικοδομητικό διάλογο με τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες, παραθέτοντας επιχειρήματα και καλές πρακτικές, που επέτρεπαν στις ίδιες τις υπηρεσίες να κατανοήσουν την προβληματικότητα των πράξεων ή των πρακτικών τους και να προχωρήσουν σε επεξεργασία και εφαρμογή των αναγκαίων διορθωτικών μέτρων. Παράλληλα, συμμετείχε ενεργά και στην επιμόρφωση κρατικών λειτουργών, και συγκεκριμένα δεσμοφυλάκων και αστυνομικών, σε γενικά και ειδικά ζητήματα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτό που επιδιώχθηκε ήταν η ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης και η βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ του Επιτρόπου Διοικήσεως και των υπηρεσιών, προς όφελος τόσο του ίδιου του κρατικού μηχανισμού, όσο και των πολιτών.

Θα ήταν παράλειψη, ωστόσο, να μην υπογραμμιστεί ότι πολλά από τα προβλήματα που διαπιστώνονται και τα οποία φαίνεται να αναπαράγονται και να διαιωνίζονται στην πάροδο του χρόνου, συχνά υπερβαίνουν τις δυνατότητες και, άρα, τις ευθύνες των ίδιων των δημοσίων υπηρεσιών και των κρατικών λειτουργών, αφού οφείλονται σε εγγενείς αδυναμίες ή λανθασμένες προσεγγίσεις του ευρύτερου πολιτειακού συστήματος. Ο υπερπληθυσμός στις φυλακές και οι καθυστερήσεις που παρατηρούνται στην εξέταση των αιτημάτων που υποβάλλονται στο Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης και στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας είναι δύο από τα ζητήματα που, αν και ουσιαστικά ανόμοια στο περιεχόμενο τους, άπτονται της προστασίας ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και αποδεικνύουν ότι για την αντιμετώπισή τους δεν αρκούν οι περιστασιακές και εύκολες λύσεις, αλλά απαιτείται η ανάπτυξη μιας νέας πολιτικής, η οποία, με βάση την ερμηνεία και την κατανόηση των προβλημάτων και με γνώμονα την ειλικρινή έγνοια για την ευημερία των ατόμων, αναζητεί περιεκτικές και πολυεπίπεδες μεθόδους, πιθανώς καινοτόμες και ρηξικέλευθες, και θεσμούς που εγγυώνται αποτελεσματικά την ουσιαστική προστασία των δικαιωμάτων των ανθρώπων.

2. Θέματα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (υπό τη στενή έννοια του όρου)

ι. Σύλληψη και κράτηση προσώπων που οδηγούν υπό την επήρεια οίνοπνεύματος

Μετά από την υποβολή τριών παραπόνων (**A/Π 1065/2006, A/Π 1151/2006, A/Π 1575/2006**) η Επίτροπος Διοικήσεως εξέτασε τη νομιμότητα της σύλληψης και τις συνθήκες κράτησης προσώπων, τα οποία οδηγούσαν υπό την επήρεια οίνοπνεύματος.

Η Έκθεση πραγματεύτηκε την πρακτική της Αστυνομίας να συλλαμβάνει τους οδηγούς οι οποίοι βρίσκονται θετικοί σε έλεγχο alcotest και να τους θέτει υπό κράτηση σε αστυνομικά κρατητήρια μέχρι την επόμενη ημέρα. Η Αστυνομία ανέφερε ότι το μέτρο αυτό κρίθηκε αναγκαίο λόγω της επικινδυνότητας της οδήγησης υπό την επήρεια οίνοπνεύματος, στα πλαίσια της λήψης μέτρων για μείωση των σοβαρών τροχαίων δυστυχημάτων. Υποστήριξε, δε, ότι αυτό αποσκοπούσε στην προστασία της ζωής και της σωματικής ακεραιότητας των πολιτών και στην παρεμπόδιση διάπραξης ποινικών αδικημάτων. Η σύλληψη, σύμφωνα με την Αστυνομία είχε σε κάθε περίπτωση νόμιμο έρεισμα, αφού η οδήγηση υπό την επήρεια οίνοπνεύματος συνιστά αυτόφωρο αδίκημα.

Η Επίτροπος παρατήρησε ότι, με βάση το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, η σύλληψη ενός προσώπου χωρίς αιτιολογημένο δικαστικό ένταλμα κατ' αρχήν απαγορεύεται. Κατ' εξαίρεση μπορεί δικαιολογηθεί στην περίπτωση αυτόφωρου αδικήματος, που τιμωρείται με φυλάκιση, υπό τον όρο όμως ότι η σύλληψη εξυπηρετεί άμεσα και στενά το σκοπό της προσαγωγής του υπόπτου ενώπιον των αρμόδιων δικαστικών αρχών. Αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο όταν η κράτηση ενός προσώπου αποφασίζεται από την Αστυνομία, και συνεπώς σε αυτή την περίπτωση η κράτηση δικαιολογείται μόνο για τον απόλυτα αναγκαίο χρόνο που απαιτείται για τη διερεύνηση του αδικήματος.

Στην υπό εξέταση περίπτωση, παρατήρησε η Επίτροπος, η σύλληψη ενός προσώπου που οδηγεί υπό την επήρεια αλκοόλ δικαιολογείται μόνο στο μέτρο που αποσκοπεί στη συλλογή των αναγκαίων στοιχείων για την τεκμηρίωση του αδικήματος. Η στοιχειοθέτηση του αδικήματος αυτού συντελείται όταν ο οδηγός υποβάλλεται σε αρχικό και σε τελικό έλεγχο αλκοόλ και καταγράφονται τα στοιχεία της ταυτότητάς του. Αυτό μπορεί να γίνει είτε στο χώρο στον οποίο ανακόπηκε για έλεγχο, στην περίπτωση που ο τελικός έλεγχος γίνει από κινητή μονάδα αλκοτέστ της Αστυνομίας, είτε, εφόσον κάτι τέτοιο δεν είναι ευχερές, στον πλησιέστερο αστυνομικό σταθμό, που διαθέτει συσκευή ελέγχου. Οποιαδήποτε περαιτέρω συνέχιση της κράτησης συνιστά παραβίαση της προσωπικής ελευθερίας του προσώπου, η οποία δε νομιμοποιείται, αφού εξέλιπε ο σκοπός που εξυπηρετούσε. Σε κάθε, μάλιστα, περίπτωση η Αστυνομία θα πρέπει να μεριμνά για τη συρρίκνωση στο ελάχιστο του χρόνου κράτησης και να είναι, παράλληλα, σε θέση να δώσει στοιχειωδώς εξατομικεύσιμα στοιχεία για τον κατά περίπτωση απαιτηθέντα χρόνο. Η διατήρηση της κράτησης για σκοπούς άλλους και για χρόνο που υπερβαίνει το όριο του αναγκαίου μόνο ως τιμωρητικό μέτρο μπορεί να εκληφθεί και ως τέτοια κρίνεται καταχρηστική και εκφεύγει του νοήματος των σχετικών συνταγματικών προνοιών.

Επιπρόσθετα, η Επίτροπος σημείωσε ότι η Αστυνομία σε περιπτώσεις σύλληψης και κράτησης ατόμων για το αδίκημα της οδήγησης υπό την επήρεια οινόπνευματος θα πρέπει να συνεκτιμά δεόντως την ανάγκη εξειδικευμένης μεταχείρισης των προσώπων που βρίσκονται σε κατάσταση μέθης και τις επιπτώσεις που δυνητικά θα επιφέρει η κράτηση των προσώπων αυτών. Επίσης, σημείωσε, δε θα πρέπει να παραβλέπονται τα δικαιώματα των προσώπων αυτών ως προσώπων που συλλαμβάνονται και τελούν υπό κράτηση, όπως π.χ. το δικαίωμα επικοινωνίας με δικηγόρο και συγγενείς και το δικαίωμα σε ιατρική εξέταση.

Μετά την υποβολή της Έκθεσης και δεδομένης και παρόμοιας θέσης που εξέφρασε ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας ως προς τη νομιμότητα της σύλληψης και της κράτησης οδηγών υπό την επήρεια οινόπνευματος, η Αστυνομία προχώρησε στην εγκατάλειψη αυτής της πρακτικής.

ii. Έρευνες υπόπτων από την Αστυνομία

Η Επίτροπος Διοικήσεως διερεύνησε παράπονα πολιτών κατά της Αστυνομίας (**A/Π 1576/2006, A/Π 1610/2006, A/Π 609/2007, A/Π 1222/2007**) τα οποία αφορούσαν στον τρόπο και τη συχνότητα που υποβλήθηκαν σε έρευνες οι παραπονούμενοι, είτε σωματικές, είτε κατ' οίκον, στη βάση υποψιών των αστυνομικών αρχών οι οποίες θεμελιώνονταν σε προηγούμενη παραβατική συμπεριφορά τους.

Από τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη της Επιτροπής Διοικήσεως διαπιστώθηκαν τα εξής:

- Στο πρώτο παράπονο η Αστυνομία διενήργησε έρευνες στην οικία του παραπονουμένου, βάσει δικαστικών ενταλμάτων, επικαλούμενη πληροφορίες που έφεραν το γιο του να εμπλέκεται σε διακίνηση, προμήθεια και χρήση ναρκωτικών.

Οι πληροφορίες αυτές, ωστόσο, ήταν γενικές και αόριστες και δεν συνιστούσαν επαρκή μαρτυρία για στοιχειοθέτηση της ποινικής δίωξης του υπόπτου.

- Στο δεύτερο παράπονο, ο παραπονούμενος υποβλήθηκε σε σωματικό έλεγχο στη μέση δημόσιου δρόμου, στα πλαίσια ελέγχου ρουτίνας της Αστυνομίας και με βάση το γεγονός ότι είχε για πολλά χρόνια απασχολήσει τις αρχές με υποθέσεις ναρκωτικών.
- Στο τρίτο παράπονο, η Αστυνομία προέβη σε έρευνα της οικίας του παραπονουμένου, επειδή είχε δοθεί πληροφορία στο ΤΑΕ Λεμεσού ότι αυτός, ο οποίος είχε στο παρελθόν απασχολήσει την Αστυνομία για διάφορα αδικήματα, περιφερόταν ύποπτα έξω από υπεραγορά, στην οποία είχε διαπραχθεί κλοπή. Στην πραγματικότητα, κατά το χρόνο κατά τον οποίο ο παραπονούμενος κατ' ισχυρισμόν περιφερόταν έξω από την υπεραγορά, βρισκόταν έγκλειστος στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας.
- Στο τέταρτο παράπονο, το αυτοκίνητο του παραπονούμενου, ο οποίος είχε στο παρελθόν απασχολήσει τις αρχές για υποθέσεις ναρκωτικών, ανακόπηκε επειδή δεν φορούσε ζώνη ασφαλείας. Το όχημα υποβλήθηκε σε έλεγχο, χωρίς ωστόσο η Αστυνομία να υποδείξει κατά πόσο υπήρχαν εύλογες υποψίες για σύνδεσή του με ποινικό αδίκημα.

Η Επίτροπος επεσήμανε ότι η σχετική νομοθεσία επιτάσσει, αυτού του είδους οι έρευνες να διεξάγονται κατά τρόπο αντικειμενικό και αμερόληπτο για σκοπούς πρόληψης ποινικών αδικημάτων και με σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τις αρχές αυτές αποκρυσταλλώνει η νομολογία, τονίζοντας ότι οι έρευνες πρέπει να λαμβάνουν χώρα μόνο όταν υπάρχουν εύλογες υπόνοιες, οι οποίες στηρίζονται σε επαληθεύσιμους συλλογισμούς περί του κινδύνου διάπραξης ποινικού αδικήματος. Περαιτέρω, οι έρευνες πρέπει να διέπονται από τις αρχές της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας και να διεξάγονται κατά τρόπο που θα διασφαλίζει το σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας.

Η Επίτροπος εξέφρασε την άποψη ότι στις περιπτώσεις των παραπονούμενων η Αστυνομία δεν τήρησε τις πιο πάνω προϋποθέσεις και αντιμετώπισε τους παραπονούμενους ως εκ προοιμίου υπόπτους, οι οποίοι υπέστησαν έρευνες και ελέγχους χωρίς να υπάρχει συγκεκριμένη κατηγορία ή εύλογη υπόνοια που να τους συνέδεε με τη διάπραξη ποινικού αδικήματος. Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Αστυνομία είχε επέμβει κατά τρόπο μη επιτρεπτό σε βασικά ατομικά δικαιώματα των παραπονουμένων, όπως η προσωπική ελευθερία, η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή και το άσυλο της κατοικίας, και ότι οι ενέργειες αυτές συνιστούσαν κατάχρηση εξουσίας και δεν ήταν συμβατές προς την αρχή της νομιμότητας.

Με βάση τα πιο πάνω, η Επίτροπος εισηγήθηκε στον Αρχηγό Αστυνομίας την αποφυγή παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον και την απαρέγκλιτη τήρηση των αρχών βάσει των οποίων νομιμοποιείται μια αστυνομική έρευνα.

Της Έκθεσης αυτής είχε προηγηθεί Έκθεση της Επιτροπής Διοικήσεως, στο **Α/Π 486/2006**, σε σχέση με έρευνα που έγινε στο σπίτι του αδελφού της παραπονούμενης,

καθώς και με σωματική έρευνα στην οποία υποβλήθηκε η ίδια, η οποία βρισκόταν εντός της οικίας.

Διαπιστώθηκε ότι ο αδελφός της παραπονούμενης είχε τεθεί υπό παρακολούθηση από κλιμάκιο της ΥΚΑΝ ως ύποπτος για διακίνηση ναρκωτικών και κατοχή πιστολιού. Στις 15/2/2006, βάσει σοβαρής πληροφορίας ότι αυτός θα διακινούσε ναρκωτικά, κλιμάκιο από μέλη της ΥΚΑΝ Αρχηγείου έθεσε υπό παρακολούθηση την οικία του και δεύτερο κλιμάκιο της Αμμοχώστου παρακολουθούσε τον ίδιο, ο οποίος διακινείτο με το όχημά του. Στις 22:30 της ίδιας ημέρας, ο Ε.Κ. ανακόπηκε για έλεγχο και επειδή στην κατοχή του βρέθηκε ένα γραμμάριο ξηρής φυτικής ύλης (κάνναβης) συνελήφθη για αυτόφωρο αδίκημα και οδηγήθηκε στα γραφεία της ΥΚΑΝ Αμμοχώστου. Ο ίδιος αρνήθηκε να υπογράψει συγκατάθεση για να ερευνηθεί η οικία του και τότε άρχισε η διαδικασία έκδοσης δικαστικού εντάλματος. Στις 23:45 το ένταλμα ήταν έτοιμο και στάλθηκε στην ΥΚΑΝ Αμμοχώστου, όπου υποδείχθηκε στον Ε.Κ. Παράλληλα, ενημερώθηκε για την έκδοση εντάλματος και το αστυνομικό κλιμάκιο που παρακολουθούσε την οικία του Ε.Κ. στην Ορμήδεια.

Η Αστυνομία υποστήριξε ότι αρμόδιος αστυνομικός χτύπησε το κουδούνι της κύριας εισόδου της οικίας, φωνάζοντας «Αστυνομία», χωρίς ανταπόκριση, με αποτέλεσμα βλέποντας την κύρια είσοδο ελαφρώς ανοιχτή, οι αστυνομικοί να τη σπρώξουν και να μουν με ταχύτητα εντός της οικίας. Ωστόσο, από ταινία που λήφθηκε από το εξωτερικό κύκλωμα παρακολούθησης του σπιτιού διαφάνηκε ότι όλα έγιναν αστραπιαία, χωρίς να παρέχεται στα πρόσωπα που βρίσκονταν μέσα στο σπίτι οποιοδήποτε περιθώριο αντίδρασης. Επιπλέον, η πόρτα της εισόδου δε σπρώχτηκε ελαφρώς, αλλά δέχτηκε δύο κλωτσιές για να ανοίξει.

Η Επίτροπος σε σχετική επιστολή της προς τον Αρχηγό Αστυνομίας αναφορικά με τα πιο πάνω, σημείωσε ότι «το συμφέρον της ταχείας και αποτελεσματικής διενέργειας μιας τέτοιας επιχείρησης δεν μπορεί να υπερακοντίζει τις στοιχειώδεις εγγυήσεις για την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων, αλλά πρέπει να βρίσκεται σε συμφωνία με αυτές». Ο Αναπληρωτής Αρχηγός Αστυνομίας στην απάντησή του, συμφώνησε με την πιο πάνω θέση, παρατηρώντας ταυτόχρονα ότι πρακτικά είναι πάρα πολύ δύσκολο να επιτευχθεί η απόλυτη ισορροπία σε κάθε περίπτωση. Παρόλες τις πρακτικές δυσκολίες, ωστόσο, διαβεβαίωσε την Επίτροπο ότι στα μέλη της Αστυνομίας δίνονται πάντοτε και θα συνεχίσουν να δίνονται οδηγίες για πλήρη και σωστή εφαρμογή της νομοθεσίας.

Η Επίτροπος στην Έκθεσή της υπογράμμισε ότι παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες η Αστυνομία οφείλει σε κάθε περίπτωση να επιδιώκει την απόλυτη εναρμόνιση των ενεργειών της με τις εγγυήσεις που έχουν ταχθεί για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών. Ειδικότερα, ως προς τη βίαιη είσοδο της Αστυνομίας στην κατοικία του Ε.Κ., σημείωσε ότι τόσο η σοβαρότητα του αδικήματος της διακίνησης ναρκωτικών, όσο και ο κίνδυνος καταστροφής τεκμηρίων, συντρέχουν σε κάθε περίπτωση αστυνομικών επιχειρήσεων αυτής της φύσης. Δεν αποτελούν, επομένως, ασυνήθεις συνθήκες που, στην υπό εξέταση υπόθεση, καθιστούσαν αναγκαία τη βίαιη είσοδο. Από την άλλη, η ύπαρξη εξωτερικού συστήματος παρακολούθησης της οικίας συνιστούσε στοιχείο που πράγματι μπορούσε να διαφοροποιήσει τις ενέργειες της Αστυνομίας.

Στην προκειμένη, όμως, περίπτωση, συνέχισε, υπήρχαν και άλλα στοιχεία τα οποία θα έπρεπε εξίσου να συνεκτιμηθούν, όπως το γεγονός ότι ο κύριος ύποπτος για τη διακίνηση ναρκωτικών είχε ήδη συλληφθεί από την Αστυνομία, ενώ στο σπίτι βρίσκονταν μόνοι η γυναίκα, ο γιος και η αδελφή του, οι οποίοι δεν έχουν συνδεθεί με την υπόθεση και, επομένως, υπήρχε το ενδεχόμενο να μην γνωρίζουν για την ύπαρξη ναρκωτικών στο σπίτι, ώστε να σπεύσουν να τα κρύψουν ή να τα καταστρέψουν. Το γεγονός αυτό, σε συνάρτηση με το ότι η επιχείρηση διαδραματίστηκε σε προχωρημένη νυχτερινή ώρα, που από τη φύση της υπόκειται σε αυστηρότερες προϋποθέσεις, θα έπρεπε να είχε οδηγήσει την Αστυνομία στην επιλογή λιγότερο επαχθών μέτρων από το να εισβάλει στο σπίτι, προκαλώντας ενδεχομένως τραυματικά συναισθήματα στα πρόσωπα που βρίσκονταν μέσα σε αυτό.

Ενόψει των πιο πάνω, η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπό τις δεδομένες συνθήκες η παράλειψη των εμπλεκόμενων αστυνομικών να δώσουν στους ένοικους του σπιτιού την ευκαιρία να συμμορφωθούν προς το δικαστικό ένταλμα έρευνας και η ενέργειά τους να επιτύχουν είσοδο στο σπίτι με τη χρήση βίας ήταν αμφιβόλου νομιμότητας. Εισήγησή της προς τον Αρχηγό Αστυνομίας ήταν η καταβολή κάθε προσπάθειας για αποφυγή παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον, καθώς και για εφαρμογή πρακτικού χαρακτήρα επιμόρφωσης του προσωπικού Αστυνομίας σε θέματα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπου τα συναφή μηνύματα θα εκπέμπονται σε συνθήκες προσομοίωσης.

iii. Ευθύνες της Αστυνομίας αναφορικά με διαρροή στα ΜΜΕ ανακριτικού υλικού

Στο **Α/Π 1950/2006**, η Επίτροπος εξέτασε το θέμα των ευθυνών της Αστυνομίας για τη διαρροή στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ανακριτικού υλικού κατά παράβαση της μυστικότητας της ποινικής προδικασίας και του τεκμηρίου αθωότητας. Συγκεκριμένα, ο παραπονούμενος, που είχε τεθεί σε κράτηση από την Αστυνομία ως ύποπτος σε υπόθεση φόνου, ισχυρίστηκε ότι κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του ανακριτικού έργου, δημοσιοποιήθηκαν λεπτομέρειες από τις καταθέσεις της συζύγου και της κόρης του στο κεντρικό δελτίο ειδήσεων τηλεοπτικού σταθμού.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου, διαπιστώθηκε ότι υπήρχαν προφανείς αντιστοιχίες, στο δημοσιογραφικό ρεπορτάζ με τις καταθέσεις της συζύγου και της κόρης του παραπονούμενου, ενώ οι αναφορές του δημοσιογράφου δεν μπορεί να προέρχονταν από τη γνώση άλλων πηγών εκτός των καταθέσεων. Η Επίτροπος σχολίασε ότι διαφαίνονται ουσιώδεις παραλείψεις και προκύπτουν ευθύνες της Αστυνομίας, όχι μόνο για τη φύλαξη των εγγράφων και των υπολοίπων στοιχείων της ανάκρισης, αλλά και για την προστασία των δικαιωμάτων και της προσωπικότητας του παραπονούμενου. Όπως τόνισε στην Έκθεσή της, το τεκμήριο αθωότητας, εγγύηση άμεσα συνυφασμένη με την αρχή της μυστικότητας της προδικασίας, δεσμεύει την Αστυνομία σε όλες τις εκφάνσεις των καθηκόντων της και δε θα πρέπει να καταλήγει κενό περιεχομένου, αλλά τα αστυνομικά όργανα διαπνεόμενα από τη δέουσα σύγχρονη περί του ρόλου τους νοοτροπία θα πρέπει να το σεβαστούν έμπρακτα προστατεύοντας ενεργά τον κατηγορούμενο.

iv. Ταπεινωτική μεταχείριση εθνοφρουρού

Εθνοφρουρός υπέβαλε παράπονο (**Α/Π 745/2006**) κατά του Υπουργείου Άμυνας, σε σχέση με τη μεταχείριση της οποίας έτυχε στη στρατιωτική μονάδα που υπηρετούσε. Συγκεκριμένα, ο παραπονούμενος, υποστήριξε ότι, παρά το γεγονός ότι αντιμετώπιζε ιατρικό πρόβλημα δύσκολης αφύπνισης, το οποίο ήταν γνωστό στις αρχές του στρατοπέδου, κατά τη διάρκεια επιθεώρησης του θαλάμου από το Διοικητή της Μεραρχίας, κατά την οποία ο ίδιος κοιμόταν, ο Διοικητής τον έριξε κάτω από το κρεβάτι και τον περιέλουσε με νερό για να τον ξυπνήσει.

Διαπιστώθηκε ότι πράγματι ο παραπονούμενος κοιμόταν κατά την επιθεώρηση του στρατοπέδου από το Διοικητή της Μεραρχίας του, εξαιτίας προβλήματος που αντιμετώπιζε και το οποίο ήταν σε γνώση των αρχών του στρατοπέδου, με αποτέλεσμα καθημερινά να ακολουθείται συγκεκριμένη διαδικασία για το ξύπνημά του. Το πρόβλημα τέθηκε υπόψη του Διοικητή, του οποίου, ωστόσο, οι χειρισμοί και ενέργειες που ακολούθησαν διέφεραν από τις ως συνήθως ακολουθούμενες. Το ΓΕΕΦ υποστήριξε ότι ο Διοικητής έριξε νερό στον παραπονούμενο αφότου αυτός ξύπνησε. Ανεξάρτητα από το πότε ρίχτηκε το νερό, ενόσω ο παραπονούμενος κοιμόταν ή μόλις ξύπνησε, αυτό έγινε στην παρουσία άλλων αξιωματικών και απλών στρατιωτών και προκάλεσε αισθήματα ντροπής στον παραπονούμενο.

Δεδομένου του προβλήματος υγείας του παραπονούμενου, που επηρέαζε μόνιμα το ξύπνημα του, και συνακόλουθα του βαθμού υπαιτιότητάς του ως προς τυχόν διάπραξη πειθαρχικού παραπτώματος, η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το ανεπίτρεπτα αναγκαστικό μέτρο που χρησιμοποιήθηκε έπληξε αχρείαστα και αδικαιολόγητα την αξιοπρέπεια του εθνοφρουρού. Η άτυπη αυτή τιμωρία του παραπονουμένου μπορούσε να του προκαλέσει, και όπως φαίνεται του προκάλεσε, έντονα συναισθήματα ταπείνωσης, δεδομένων των συνθηκών κάτω από τις οποίες διαδραματίστηκε το περιστατικό, όσο και της ηλικίας του και της ευάλωτης θέσης στην οποία βρισκόταν.

Η Επίτροπος υπογράμμισε ότι η αναγκαιότητα διατήρησης της στρατιωτικής πειθαρχίας και ιεραρχίας θα πρέπει να συμβαδίζει με την τήρηση στοιχειωδών εγγυήσεων προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των στρατιωτών και ότι στο επίπεδο της εμπέδωσης της στρατιωτικής πειθαρχίας είναι σημαντικό να γίνει αντιληπτό ότι η προστασία και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των στρατιωτών δεν υπολείπεται των δικαιωμάτων των υπόλοιπων πολιτών. Υπό το φως των πιο πάνω, εισηγήθηκε στο Υπουργείο Άμυνας να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει τη μη επανάληψη παρόμοιας φύσης περιστατικών στο μέλλον.

v. Υποχρεωτική ψυχιατρική νοσηλεία

Στα παράπονα με αρ. **Α/Π 2328/2006** και **Α/Π 2781/2006**, οι δύο παραπονούμενοι, αφενός αμφισβήτησαν τη νομιμότητα της απόφασης για νοσηλεία τους στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας και αφετέρου υποστήριξαν ότι η μεταφορά τους σε αυτό από την Αστυνομία

έγινε με βίαιο τρόπο. Δεδομένου ότι η νοσηλεία των παραπονούμενων στηρίχθηκε σε δικαστικά διατάγματα υποχρεωτικής ψυχιατρικής νοσηλείας, δυνάμει των περί Ψυχιατρικής Νοσηλείας Νόμων και δεδομένου ότι εκπίπτει των αρμοδιοτήτων του Επιτρόπου Διοικήσεως ο έλεγχος της δικαστικής εξουσίας, η Επίτροπος δεν αμφισβήτησε τη νομιμότητα της αναγκαστικής εισαγωγής των παραπονουμένων για θεραπεία.

Ανεξάρτητα, όμως, τούτου, η Επίτροπος παρατήρησε έλλειψη συνολικού σχεδιασμού και θεσμοθετημένης συνεργασίας και συντονισμού των εμπλεκόμενων υπηρεσιών στο θέμα της διεκπεραίωσης της διαδικασίας μεταφοράς των προσώπων με ψυχικές ασθένειες από και προς τα δικαστήρια και τα νοσηλευτικά ιδρύματα. Το γεγονός αυτό αποβαίνει σαφώς εις βάρος των δικαιωμάτων των προσώπων που σε δεδομένη στιγμή αντιμετωπίζουν κάποια ψυχική διαταραχή, αφού από τη μεταχείρισή τους απουσιάζει το στοιχείο της εξατομίκευσης βάσει των αναγκών και ιδιομορφιών της ψυχικής τους κατάστασης. Παράλληλα και δεδομένου ότι η συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων αποσκοπεί και στον αμοιβαίο έλεγχο τους, στην απουσία της ελλοχεύει ο κίνδυνος κατάχρησης της προβλεπόμενης στο νόμο διαδικασίας και παραβίασης των δικαιωμάτων των προσώπων.

Η Επίτροπος διατύπωσε ειδικότερα τον προβληματισμό της για το γεγονός ότι, η Αστυνομία ούτε έχει επιμορφώσει, σε συνεργασία με τις άλλες συναρμόδιες υπηρεσίες, μέλη της στην ορθή μεταχείριση των προσώπων με ψυχικές ασθένειες, ούτε φαίνεται να χρησιμοποιεί τη δυνατότητα που έχει να προβαίνει στις μεταφορές των προσώπων αυτών στην παρουσία και με τη βοήθεια ειδικά εκπαιδευμένου ιατρού ή νοσηλευτή. Εν πάση περιπτώσει, η συνέχιση της ακολουθούμενης πρακτικής αποκλειστικού χειρισμού των θεμάτων μεταφοράς ψυχικά ασθενών μόνο από την Αστυνομία δεν συνδράμει στην μεταχείριση τους ως ασθενών και υποδηλώνει την αντιμετώπιση τους ως επικίνδυνων προσώπων. Για το λόγο αυτό, υπέβαλε την Έκθεση στο Διευθυντή Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας και στον Αρχηγό Αστυνομίας, με την εισήγηση όπως συνεργαστούν για να προωθήσουν την υλοποίηση των πιο πάνω, επαναφέροντας, παράλληλα, τη σύστασή της για τη δημιουργία Ομάδων Αντιμετώπισης Κρίσεων.

Τέλος, η Επίτροπος έκρινε σκόπιμο να αναφερθεί στις διορθωτικές παρεμβάσεις και ρυθμίσεις του Νόμου 26(Ι)/07, με τις οποίες εισάγονται νέες διαδικασίες νοσηλείας των φερόμενων ως ψυχικά ασθενών, παρατηρώντας ότι στην πράξη θα κριθεί αν η εφαρμογή των νέων αυτών ρυθμίσεων ανταποκρίνονται πλήρως στις αξιώσεις του Συντάγματος και της ΕΣΔΑ, και ειδικότερα αν διασφαλίζουν στους φερόμενους ως ψυχικά ασθενείς τις εγγυήσεις προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Η Επίτροπος έκανε ιδίως αναφορά στο νέο τύπο «προαιρετικής» νοσηλείας και στις υπαρκτές αδυναμίες του που τον καθιστούν εν δυνάμει ασύμβατο με θεμελιώδεις νομικές αρχές μεταχείρισης ασθενών, τονίζοντας ότι δεν θα πρέπει να τύχει ερμηνείας και εφαρμογής κατά τρόπο που θα καταστεί ένας νέος διαζευκτικός τύπος υποχρεωτικής νοσηλείας. Αντίθετα, υπογραμμίστηκε ότι αυτό που απομένει είναι η στενή ερμηνεία της ρύθμισης αυτής προκειμένου να περιοριστεί η αυθαίρετη χρήση της και να αποτραπεί η προσβολή των δικαιωμάτων των προσώπων, δεδομένης μάλιστα και της σύγχρονης τάσης, η οποία ευνοεί την υιοθέτηση ολοένα και περισσότερων μέτρων αποασυλοποίησης και νέων εκτός ψυχιατρικών ιδρυμάτων θεραπευτικών προσεγγίσεων των ψυχικά ασθενών.

vi. Άλλα

Το **Α/Π 2387/2006** αφορά σε παράπονο πολίτη **κατά του Δήμου Αγίου Αθανασίου** σε σχέση με το καθεστώς απασχόλησής του στο Δήμο. Ο παραπονούμενος είχε εργοδοτηθεί στο Δήμο ως επιστάτης τον Ιούνιο του 1980. Τον Οκτώβριο του 1999 ο παραπονούμενος συνελήφθη για τη διάπραξη ποινικού αδικήματος, με αποτέλεσμα ο Δήμος να τον θέσει σε διαθεσιμότητα και να προχωρήσει σε μείωση των απολαβών του. Τον Ιούνιο του 1999 ο παραπονούμενος καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης, με αποτέλεσμα να τερματιστεί και η διαθεσιμότητά του, καθώς και η καταβολή σε αυτόν μισθού. Ο παραπονούμενος συμπλήρωσε την έκτιση της ποινής του και αφέθη ελεύθερος το Φεβρουάριο του 2005. Έκτοτε, ωστόσο, παρόλες τις αναφορές του προς το Δήμο, ο Δήμος δεν τον κάλεσε πίσω στην εργασία του, ούτε συνέχισε την πειθαρχική διαδικασία ώστε να αποφασίσει κατά πόσο θα του επιβληθεί οποιαδήποτε πειθαρχική ποινή εξαιτίας της ποινικής του καταδίκης.

Η Επίτροπος παρατήρησε ότι τόσο η απόφαση του Δήμου να θέσει τον παραπονούμενο σε διαθεσιμότητα εξαιτίας της ποινικής του δίωξης, όσο και αυτή με την οποία τερματίστηκε η διαθεσιμότητά του στηρίχθηκαν σε αναλογική εφαρμογή Κανονισμών που ρύθμιζαν τη λειτουργία άλλου δήμου, οι οποίοι, ωστόσο, δεν είχαν δημοσιευτεί ως Κανονισμοί του Δήμου Αγίου Αθανασίου, παρά μόνο πολύ αργότερα. Το γεγονός αυτό καθιστούσε τις εν λόγω αποφάσεις άνευ νομικού ερείσματος.

Σε σχέση με την καθυστέρηση που παρατηρήθηκε στη λήψη οριστικής απόφασης για το θέμα του καθεστώτος απασχόλησης του παραπονούμενου μετά την αποφυλάκισή του, η Επίτροπος σημείωσε ότι αυτή συνιστά ουσιαστική παράλειψη του Δήμου ως αποκλειστικά αρμόδιου οργάνου να αποφασίζει για την επιβολή πειθαρχικής ποινής σε υπάλληλο. Σημειώνει επίσης ότι ο χρόνος που είχε παρέλθει ήταν τόσο μεγάλος που εύλογα εγείρεται θέμα παραβίασης των αρχών της "δίκαιης δίκης" και της υποχρέωσης για ολοκλήρωση μιας δίκης "εντός εύλογου χρόνου". Βάσει τούτων, εισηγήθηκε όπως ο Δήμος προχωρήσει άμεσα στην εξέταση του θέματος και λάβει σχετική απόφαση, ώστε να οριστικοποιηθεί το υπηρεσιακό καθεστώς του παραπονουμένου.

Με επιστολή ημερ. 23/4/08, ο Δήμος ενημέρωσε τον παραπονούμενο ότι, προς ένδειξη εκτίμησης για την προσφορά του στο δήμο και λαμβανομένης υπόψη της προσωπικής του κατάστασης, αποφάσισε να του καταβάλει ex gratia (χαριστικώς) το ποσό των 40.000 Λ.Κ.

Παράπονο (**Α/Π 675/2006**) εξετάστηκε **κατά του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου**, αναφορικά με την επιλογή της κυπριακής συμμετοχής στο διαγωνισμό τραγουδιού Eurovision 2006. Οι παραπονούμενοι, συμμετείχαν στην τελική φάση του διαγωνισμού για την επιλογή του τραγουδιού, που θα εκπροσωπούσε την Κύπρο στον 51ο διαγωνισμό Eurovision 2006, και υπέβαλαν έγγραφες ενστάσεις αμφισβητώντας την εγκυρότητα του διαγωνισμού και ζητώντας την επανάληψή του, για λόγους που αφορούσαν στον τρόπο υπολογισμού των ψήφων, παρατυπίες στη διαδικασία τηλεψηφοφορίας και αδιαφάνεια.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος διαπίστωσε ότι με βάση τους όρους του διαγωνισμού, όπως καθορίστηκαν από το Ρ.Ι.Κ., η ανάδειξη του νικητήριου τραγουδιού, θα γινόταν με τη μέθοδο της τηλεψηφοφορίας. Στην τελική φάση του διαγωνισμού, συμμετείχαν 10 τραγούδια και καταμετρήθηκαν συνολικά 51.630 ψήφοι, που αντιστοιχούν ουσιαστικά στον αριθμό των τηλεφωνικών κλήσεων, συμπεριλαμβανομένων των τηλεφωνικών μηνυμάτων (sms). Με βάση τη μεθοδολογία υπολογισμού που ακολουθήθηκε, οι ψήφοι χωρίστηκαν σε 5 επαρχίες και για το κάθε τραγούδι, δόθηκαν 6 βαθμολογίες, 5 από τις επαρχίες και 1 παγκύπρια, στην κλίμακα 1-12. Το τελικό αποτέλεσμα που συνήχθηκε, ωστόσο, δεν αντιστοιχούσε στο συγκεντρωτικό παγκύπριο αποτέλεσμα που εξήγαγε η Α.Τ.Η.Κ., το οποίο, όμως, δεν παρουσιάστηκε δημόσια.

Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το παράπονο ήταν βάσιμο αφού η απόφαση του Ρ.Ι.Κ. για επιλογή της συγκεκριμένης μεθοδολογίας ουσιαστικά παράκαμπε την αρχή της πλειοψηφίας. Η Επίτροπος επεσήμανε, παράλληλα, ότι η πληροφόρηση των διαγωνιζόμενων και του κοινού σε σχέση με τη διαδικασία ήταν ελλιπής, υπογραμμίζοντας τη σημασία της υποχρέωσης της δημόσιας διοίκησης να καθιστά τη δραστηριότητα της διαφανή και προσπελάσιμη. Βάσει τούτων, εισηγήθηκε, όπως το Ρ.Ι.Κ. επαναξιολογήσει τη διαδικασία για σκοπούς μελλοντικής επιλογής της εθνικής συμμετοχής.

Η Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων Κύπρου υπέβαλε παράπονο (**Α/Π 2612/2006**) κατά του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών (ΤΑΘΕ), αναφορικά με ανοχή του στις παράνομες ενέργειες εταιρείας που αφορούσαν σε παράνομη αλίευση 1000 τόνων ερυθρού τόνου, σε εκτροφή, σφαγή και πώλησή του.

Διαπιστώθηκε ότι πράγματι κατά τα έτη 2003 – 2005 η εταιρία προέβη σε αύξηση της παραγωγής ψαριών, είτε χωρίς την άδεια του ΤΑΘΕ, είτε κατά παράβαση των όρων της, γεγονός που προκάλεσε την παρέμβαση του ΤΑΘΕ. Εξαιτίας, ωστόσο, της παράλειψης της εταιρείας να συμμορφωθεί, ενημερώθηκε ο Γενικός Εισαγγελέας, ο οποίος όμως δεν έκρινε αναγκαία την ποινική της δίωξη.. Ο Διευθυντής του ΤΑΘΕ, εντούτοις, διατηρούσε παράλληλα τη δυνατότητα επιβολής εξώδικου προστίμου, την οποία και δεν άσκησε. Η Επίτροπος παρατήρησε ότι η επιβολή όρων στην υδατοκαλλιέργεια αποσκοπεί και στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και άρα επιβάλλεται όχι μόνο να παρακολουθείται στενά η τήρησή τους, αλλά και να αξιοποιούνται αποτελεσματικά τα πρόσφορα νομοθετικά μέτρα όπως το εξώδικο πρόστιμο, όταν υπάρχει παραβίασή τους, ώστε οι παράνομες ενέργειες να τερματίζονται. Σε αντίθετη περίπτωση, όπως συνέβη και στη συγκεκριμένη υπόθεση, οι ενέργειες αυτές παρατείνονται με αποτέλεσμα να προβάλλονται εύλογοι ισχυρισμοί για ανοχή και αδικαιολόγητη αδράνεια.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε τη συνέχιση του ελέγχου του ιχθυοτροφείου της εταιρείας από το ΤΑΘΕ για να διασφαλίζεται η τήρηση όλων των όρων που διέπουν τη λειτουργία του και την εξώδικη παρέμβαση του Διευθυντή του, οποτεδήποτε συντρέχουν οι προϋποθέσεις της νομοθεσίας.

3. Θέματα Μετανάστευσης

ι. Ζητήματα που παρέμειναν άλυτα κατά τη διάρκεια του 2007

Και κατά τη διάρκεια του 2007, άλυτο παρέμεινε **το θέμα της απόρριψης αιτήσεων για απόκτηση της ιδιότητας του πολίτη της Κυπριακής Δημοκρατίας δυνάμει εγγραφής**, δηλαδή βάσει του γάμου με Κύπριο πολίτη, λόγω προηγούμενης παράνομης παραμονής στη Δημοκρατία. Η Επιτροπος είχε κατά το 2006 υποβάλει τη γνώμη ότι ο απόλυτος και απαρέγκλιτος τρόπος με τον οποίο το Τμήμα Αρχείου ερμηνεύει τη σχετική νομοθετική διάταξη που διέπει το θέμα είναι λανθασμένος, αφού δεν συνυπολογίζεται το γεγονός ότι της παράνομης παραμονής ακολούθησε σε μετέπειτα στάδιο η νομιμοποίηση της παραμονής και η δημιουργία μόνιμων οικογενειακών και άλλων δεσμών του ενδιαφερομένου με την Κύπρο. Οδηγεί, δε, σε παράλογα και ιδιαίτερα ανεπιεική αποτελέσματα κατά παράβαση των αρχών της χρηστής διοίκησης, της επείκειας και της προστατευόμενης ή δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του πολίτη προς το κράτος. Η Διευθύντρια του αρμόδιου Τμήματος, ωστόσο, συνέχισε και καθ' όλη τη διάρκεια του 2007 να μένει προσηλωμένη στο δικό της τρόπο ερμηνείας της νομοθεσίας.

Επίσης, άλυτο παρέμεινε **το ζήτημα της μακρόχρονης κράτησης αλλοδαπών σε Αστυνομικά Κρατητήρια βάσει διαταγμάτων απέλασης**, εξαιτίας αδυναμίας εκτέλεσης των διαταγμάτων αυτών. Κατά τα προηγούμενα χρόνια η Επιτροπος Διοικήσεως είχε κατ' επανάληψη εκφράσει τις αντιρρήσεις της ως προς την πρακτική αυτή, διατυπώνοντας τη θέση ότι τόσο η νομιμοποιητική βάση της κράτησης αυτής, όσο και οι συνθήκες υπό τις οποίες συντελείται, της προσδίδουν χαρακτήρα απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης, η οποία απαγορεύεται. Και κατά το 2007, η Επιτροπος έθεσε το ζήτημα, τόσο γραπτώς όσο και προφορικά σε προσωπικές συναντήσεις της με τον αρμόδιο Υπουργό, ζητώντας τον καθορισμό ανώτατου χρονικού διαστήματος κράτησης, μετά την παρέλευση του οποίου η κράτηση να αντικαθίσταται με επιβολή περιοριστικών όρων. Μετά, δε, από προσωπική της παρέμβαση κατά τη διάρκεια έντονης διαμαρτυρίας κρατουμένων στα Αστυνομικά Κρατητήρια Λευκωσίας κατέστη δυνατή η απελευθέρωση δύο κρατουμένων και η παραχώρηση σε αυτούς άδειας παραμονής στη χώρα.

ii. Το καθεστώς και οι συνθήκες παραμονής των οικογενειών των υπό απέλαση κρατουμένων, οι οποίοι βρίσκονται υπό κράτηση για μεγάλο χρόνο

Με το πιο πάνω ζήτημα συνδέεται και η παρέμβαση της Επιτροπής Διοικήσεως, στα παράπονα με αρ. **Α/Π 1325/07** και **Α/Π 2373/07**, τα οποία υπέβαλε Ιρανός υπήκοος, ο οποίος βρισκόταν για μεγάλη χρονική περίοδο υπό κράτηση σε αστυνομικά κρατητήρια, αναφορικά με την άρνηση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας να χορηγήσουν δημόσιο βοήθημα στη σύζυγο και τα δύο ανήλικα παιδιά του, ηλικίας 1 και 2 ½ ετών αντίστοιχα, εκ των οποίων το μεγαλύτερο αντιμετωπίζει προβλήματα υγείας, με την αιτιολογία ότι δεν είχαν δικαίωμα παραμονής στη χώρα. Η ανταπόκριση των Υπηρεσιών περιορίστηκε στο έκτακτο βοήθημα των £100 και το αίτημα της οικογένειας για τακτικό δημόσιο βοήθημα απορρίφθηκε.

Σύμφωνα με τον περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμο του 2006, μόνο συγκεκριμένες κατηγορίες υπηκόων τρίτων χωρών, οι οποίοι έχουν καθεστώς νόμιμης παραμονής στην Κύπρο έχουν το δικαίωμα να υποβάλουν αίτηση για χορήγηση βοηθήματος. Ωστόσο, διευκρινίζεται ότι «... ο Διευθυντής μπορεί να παρέχει δημόσιο βοήθημα σε άτομο το οποίο ευρίσκεται σε επείγουσα ανάγκη του βοηθήματος αυτού, ως αποτέλεσμα ειδικών περιστάσεων ή απροσδόκητης ή έκτακτης κατάστασης που επηρεάζει το εν λόγω άτομο...» χωρίς την «...αυστηρή συμμόρφωση με τις διατάξεις των Κανονισμών που διέπουν τη διαδικασία παροχής του βοηθήματος.» Σε αυτή τη νομοθετική πρόνοια στηρίζεται η παροχή έκτακτου δημόσιου βοηθήματος σε πρόσωπα που δεν έχουν νόμιμη παραμονή στην Κύπρο, το οποίο βάσει της πρακτικής των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ισοδυναμεί με χορήγηση εφάπαξ ποσού, για μία και μόνο φορά, ανεξάρτητα αν οι ιδιάζουσες δυσμενείς περιστάσεις του ατόμου συνεχίζονται.

Όσον αφορά στην παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε υπηκόους τρίτων χωρών, σύμφωνα με τους περί Ιατρικών Ιδρυμάτων και Υπηρεσιών Κανονισμούς του 1980 έως 2005, δικαιούνται δωρεάν ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης μόνο «όσοι λαμβάνουν δημόσιο βοήθημα από το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και οι εξαρτώμενοί τους.» Συνάγεται ότι η μη αναγνώριση υπηκόου τρίτης χώρας ως δικαιούχου λήπτη δημόσιου βοηθήματος, συνεπάγεται αυτομάτως και τη μη παροχή δικαιωμάτων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Έτσι, ενώ οι οικογένειες αυτές, οι οποίες ενδεχομένως περιλαμβάνουν έγκυες γυναίκες, γυναίκες με ανήλικα παιδιά ή βρέφη, καθώς επίσης άτομα με προβλήματα υγείας, αναγνωρίζονται ως οι πλέον ευάλωτες και χρήζουν εξαιρετικής και αυξημένης προστασίας, στερούνται ουσιαστικά κάθε δικαιώματος προνοιακού χαρακτήρα και ζουν σε κατάσταση αναμονής και αβεβαιότητας, χωρίς τη δυνατότητα ικανοποίησης των στοιχειωδών βιοτικών τους αναγκών.

Η Επίτροπος επισήμανε στην Έκθεσή της ότι στις περιπτώσεις που η διαδικασία απέλασης των αλλοδαπών κρατούμενων καθίσταται δυνατή σε σύντομο χρονικό διάστημα, κατά το οποίο δεν πλήττονται ουσιαστικά οι συνθήκες διαβίωσης των μελών των οικογενειών τους, δεν δημιουργείται τόσο έντονα η ανάγκη οποιασδήποτε περαιτέρω ρύθμισης. Όταν, ωστόσο, η κράτηση παρατείνεται για μεγάλο χρονικό διάστημα, η διατήρηση των οικογενειών σε καθεστώς παρανομίας και η παντελής έλλειψη πόρων συντήρησής τους είναι απαράδεκτη και χρήζει άμεσης αντιμετώπισης. Λόγω των αντικειμενικών και ιδιαίτερων δυσχερειών που αντιμετωπίζει ειδικά αυτή η κατηγορία προσώπων κρίνεται σκόπιμο να εξεταστεί από τη Διευθύντρια του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευση το ενδεχόμενο να χορηγείται για ανθρωπιστικούς λόγους άδεια παραμονής στις οικογένειες των προσώπων που κρατούνται για μεγάλα χρονικά διαστήματα, για σκοπούς κοινωνικής προστασίας τους. Η Επίτροπος εξέφρασε επίσης τη γνώμη ότι οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας έχουν την υποχρέωση να προσεγγίσουν το θέμα με την αναγκαία ευαισθησία και με σκοπό την εξασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου αξιοπρεπούς διαβίωσης για τις οικογένειες των κρατούμενων. Εισηγήσή της προς τη Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ήταν η άμεση επανεξέταση του αιτήματος για χορήγηση έκτακτου βοηθήματος και προς το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Υγείας η παροχή δωρεάν ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στην οικογένεια.

Με αποφάσεις, ημερομηνίας 6 και 14 Μαρτίου 2008, ο Υπουργός Εσωτερικών έδωσε οδηγίες όπως χορηγηθεί σε πέντε οικογένειες κρατουμένων, συμπεριλαμβανομένων και των παραπονουμένων, ειδική άδεια παραμονής/απασχόλησης για διάρκεια 6 μηνών.

iii. Το δικαίωμα εισόδου και παραμονής πολίτη τρίτης χώρας που είναι σύζυγος ή σύντροφος Κύπριου ή Ευρωπαίου πολίτη

Ένα άλλο θέμα το οποίο προκάλεσε μια πιο συνολική και θεσμική παρέμβαση της Επιτρόπου ήταν το ζήτημα των δικαιωμάτων που απορρέουν για τους υπηκόους τρίτων χωρών από τους γάμους τους με Κύπριους ή Ευρωπαίους που διαμένουν στην Κύπρο. Αφετηρία για την υποβολή Έκθεσης αποτέλεσε ο ιδιαίτερα μεγάλος αριθμός παραπόνων (**Α.Π. 13366/05** κ.α.) που υποβλήθηκαν κατά τα τελευταία τρία χρόνια με κοινή συνισταμένη τα προσκόμματα που παρεμβάλλονται από το εμπλεκόμενο Τμήμα στην κοινή συμβίωση των Κυπρίων ή Ευρωπαίων και αλλοδαπών συζύγων, με συνέπειες στην απόλαυση των δικαιωμάτων τους στην προσωπική και οικογενειακή ζωή. Τα προσκόμματα αυτά εκδηλώνονταν με διάφορες μορφές, όπως ιδίως της καθυστέρησης εξέτασης ή της απόρριψης αίτησης ανανέωσης άδειας παραμονής, της σύλληψης και απέλασης, της απαγόρευσης εισόδου στη χώρα και της κήρυξης ή της αντιμετώπισης ενός γάμου ως εικονικού.

Ειδικότερα, οι καταγγελίες αφορούσαν στα ακόλουθα:

- Οι αρμόδιες μεταναστευτικές (διοικητικές και αστυνομικές) αρχές παροτρύνουν τους αιτητές ασύλου, που είτε επιθυμούν να συνάψουν είτε έχουν ήδη συνάψει γάμο με Κύπριους ή Ευρωπαίους, να αποσύρουν την αίτηση ασύλου τους, ώστε να αλλάξει το καθεστώς παραμονής τους στη χώρα. Στη συνέχεια, ωστόσο, τα πρόσωπα αυτά θεωρούνται ότι δεν έχουν νόμιμη βάση παραμονής στη χώρα, με αποτέλεσμα να καλούνται να αναχωρήσουν από τη χώρα ή να τίθενται απ' ευθείας υπό σύλληψη για σκοπούς απέλασης.
- Καθυστέρηση στην εξέταση αιτήσεων για διευθέτηση του νέου καθεστώτος παραμονής και ανανέωσης των αδειών παραμονής αλλοδαπών συζύγων Κυπρίων ή Ευρωπαίων. Η καθυστέρηση φαίνεται να οφείλεται στο γεγονός ότι πριν από τη λήψη της τελικής απόφασης γίνονται έρευνες ως προς τη γνησιότητα ή τη βιωσιμότητα του γάμου. Για όσο χρόνο το θέμα εκκρεμεί ο ενδιαφερόμενος δεν μπορεί να ασκήσει παρεπόμενα δικαιώματά του.
- Σε περίπτωση που ο αλλοδαπός σύζυγος, είτε, πριν από την τέλεση του γάμου, είτε, κατά το χρόνο τέλεσης του γάμου διέμενε παράνομα στην Κύπρο ή το αίτημά του για άσυλο απορρίφθηκε καλείται να εγκαταλείψει την Κύπρο ή και συλλαμβάνεται και απελαύνεται, χωρίς να αξιολογείται το γεγονός του γάμου ή και εγκυμοσύνης της συζύγου.

- Η απέλαση από την Κύπρο ή η αναχώρηση από αυτήν λόγω προηγούμενης παράνομης παραμονής ή απόρριψης αιτήματος ασύλου έχει ως συνέπεια την τοποθέτηση των στοιχείων ταυτότητας του αλλοδαπού στον κατάλογο προσώπων των οποίων η είσοδος στην Κύπρο απαγορεύεται. Αιτήματα για αφαίρεση στοιχείων από τον κατάλογο, ώστε να επιτραπεί η επιστροφή στην Κύπρο για σκοπούς συμβίωσης των δύο συζύγων, μένουν συνήθως αναπάντητα ή εξετάζονται μετά από την παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος, το οποίο από μόνο του μπορεί να κλονίσει την έγγαμη σχέση.
- Πολλές φορές, χωρίς να γίνεται σαφής αναφορά ή να ακολουθείται η από το νόμο προβλεπόμενη διαδικασία εξέταση της γνησιότητας του γάμου, η απέλαση ή απαγόρευση εισόδου στηρίζεται σε υπόνοιες ότι ο γάμος αποσκοπεί στην εξασφάλιση δικαιώματος παραμονής και είναι άρα εικονικός. Η παράκαμψη της διαδικασίας εξέτασης της γνησιότητας, σημαίνει, ότι η τελική εκτίμηση στηρίζεται σε υποκειμενικές κρίσεις, λαμβάνεται από αναρμόδιο όργανο και δεν μπορεί να αμφισβητηθεί με την άσκηση ένδικων μέσων και να ελεγχθεί νομικά.

Η Επίτροπος Διοικήσεως ανέλυσε εκτενώς το νομικό πλαίσιο γύρω από το δικαίωμα σύναψης γάμου, το οποίο συνδέεται ιδίως με τρία σημαντικά ατομικά δικαιώματα: Το δικαίωμα σεβασμού της προσωπικής/ιδιωτικής ζωής, το δικαίωμα γάμου και δημιουργίας οικογένειας και το δικαίωμα σεβασμού της οικογενειακής ζωής. Ας σημειωθεί ότι, παρότι δεν υπάρχει συγκεκριμένος ορισμός της οικογένειας, η ουσία της οικογενειακής ζωής έγκειται στο δικαίωμα των μελών της οικογένειας να ζουν μαζί και η έννοια, επομένως, της οικογένειας δεν αποτελεί ζήτημα νομικό, αλλά πραγματικό και δεν περιορίζεται μόνο σε σχέσεις που βασίζονται στο γάμο αλλά συμπεριλαμβάνουν και άλλες de facto οικογενειακές σχέσεις όπου τα μέρη ζουν μαζί εκτός γάμου.

Το δικαίωμα σεβασμού στην οικογενειακή ζωή, ωστόσο, δεν είναι απόλυτο και ούτε επιβάλλει σε ένα κράτος να επιτρέψει την είσοδο ή την παραμονή στην επικράτειά του ενός προσώπου που δεν έχει τέτοιο δικαίωμα. Από την άλλη, κάθε κρατική παρέμβαση για να είναι νόμιμη πρέπει να είναι «αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία», δηλαδή, να ανταποκρίνεται σε επιτακτική κοινωνική ανάγκη και να είναι ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο νόμιμο σκοπό. Υπό το φως των πιο πάνω, έχουν τεθεί από αρμόδια όργανα οι κατευθυντήριες αρχές που διέπουν κάθε απομάκρυνση αλλοδαπού από κράτος στο οποίο έχει θεμελιωμένη οικογενειακή ζωή, στα πλαίσια των οποίων λαμβάνονται ιδίως υπόψη οι προσωπικές περιστάσεις του ενδιαφερομένου, οι δεσμοί του με τη χώρα φιλοξενίας και τη χώρα καταγωγής του και η γνησιότητα του γάμου.

Με βάση τα παραπάνω, η Επίτροπος Διοικήσεως υπογράμμισε ότι το νέο πλέγμα προστασίας της οικογενειακής ενότητας δεν μπορεί παρά να έχει θετικές επιπτώσεις που προωθούν περαιτέρω και με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα το δικαίωμα οικογενειακής ζωής και των Κυπρίων πολιτών που τελούν γάμους με αλλοδαπούς και επιθυμούν να ζήσουν μόνιμα στην Κύπρο. Παρατήρησε, ειδικότερα, ότι η μέχρι σήμερα στάση του αρμόδιου Τμήματος χαρακτηρίζεται από αγκυλώσεις, αποσπασματικότητα και αντιφάσεις, οι οποίες φαίνεται να απορρέουν από ένα αίσθημα καχυποψίας και αμυντικότητας προς τις

σχέσεις αυτού του είδους. Ακολουθούνται, δε, συνοπτικές διαδικασίες, που δεν πληρούν τις στοιχειώδεις αρχές αντικειμενικότητας, ολοκληρωμένης έρευνας, επαρκούς αιτιολόγησης και διαφάνειας, και δεν αποβλέπουν στη διασφάλιση του οφειλόμενου σεβασμού στα κατοχυρωμένα δικαιώματα των πολιτών.

Ενόψει των πιο πάνω, εισηγήθηκε όπως καταρχήν αναγνωριστεί ότι ημεδαπός/ή ή Ευρωπαίος/α που άσκησε το δικαίωμα του/της να τελέσει γάμο με αλλοδαπό/ή έχει το δικαίωμα εξασφάλισης μόνιμης κοινής διαβίωσης στην Κύπρο, εκτός εάν ειδικοί, συγκεκριμένοι και αρκούντως σοβαροί λόγοι δημοσίου συμφέροντος, συνδεδόμενοι ιδιαίτερα με την προστασία της κρατικής ασφάλειας και της δημόσιας τάξης, επιβάλλουν το αντίθετο. Όσον αφορά στην αμφισβήτηση της γνησιότητας ενός γάμου, αυτή δεν μπορεί να δικαιολογηθεί, παρά μόνο εφόσον συντρέχουν σοβαρές, εξατομικευμένες και ιδιαίτερης βαρύτητας πιθανολογήσεις εικονικότητας, οπότεν θα πρέπει να τίθεται σε εφαρμογή το θεσμικό πλαίσιο εξέτασης της εικονικότητας που εγκαθιδρύει η οικεία νομοθεσία. Τέλος, το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης οφείλει να αρχίσει χωρίς καμία καθυστέρηση να χειρίζεται τα σχετικά αιτήματα αλλοδαπών για είσοδο ή παραμονή στην Κύπρο, στη βάση όλων των παραπάνω και να προχωρήσει, επίσης, σε καθορισμό της ακριβούς διαδικασίας εξέτασης των αιτημάτων παραχώρησης αδειών παραμονής ή αφαίρεσης στοιχείων ταυτότητας από τον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων, την οποία να κοινοποιήσει σε όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες, διασφαλίζοντας παράλληλα τη δυνατότητα κάθε ενδιαφερόμενου πολίτη να έχει πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές.

Μετά την υποβολή της Έκθεσης, το εμπλεκόμενο Τμήμα δεν προχώρησε σε θεσμική ρύθμιση του ζητήματος. Ωστόσο, σε ατομικές περιπτώσεις που τέθηκαν ενώπιον του, φαίνεται να έδρασε υπό το φως των εισηγήσεων της Επιτρόπου Διοικήσεως, κάνοντας αποδεκτά αιτήματα για παραχώρηση ή παράταση άδειας παραμονής αλλοδαπών συζύγων Κυπρίων ή Ευρωπαίων, καθώς και για αφαίρεση των στοιχείων ταυτότητάς τους από τον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων. Υπήρξαν, όμως, και περιπτώσεις στις οποίες το Τμήμα ενέμεινε στις αρχικές του αποφάσεις, ενώ καινούρια παράπονα που έχουν υποβληθεί και τα οποία είναι υπό διερεύνηση τείνουν να καταδείξουν ότι παραμένει αναγκαία η συνολική θεσμική αντιμετώπιση του ζητήματος.

iv. Το ζήτημα των τραπεζικών εγγυητικών που καταβάλλονται για την εργοδότηση υπηκόων τρίτων χωρών

Μεγάλος, επίσης, αριθμός παραπόνων (**Α/Π 870/2004** κ.α.) υποβλήθηκε, από το 2004 έως και το 2007, με αντικείμενο την κατακράτηση από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης των τραπεζικών εγγυήσεων που καταβάλλονται από τα πρόσωπα που εργοδοτούν υπηκόους τρίτων χωρών. Στα παράπονα αμφισβητήθηκε, συγκεκριμένα, η δυνατότητα του Τμήματος να χρησιμοποιεί τις εγγυητικές για σκοπούς επαναπατρισμού των αλλοδαπών, όταν αυτοί είτε εγκαταλείπουν το χώρο εργασίας τους παράνομα, είτε εξασφαλίζουν δικαίωμα εξεύρεσης νέου εργοδότη μετά από συμφωνία με τον πρώτο εργοδότη τους. Υποστηρίχθηκε, ειδικότερα, ότι η αποχώρηση ενός εργαζομένου από την εργασία του, ιδίως στις περιπτώσεις που αυτός εργάζεται ως βοηθός υπερήλικου ατόμου ή

πολυμελούς οικογένειας ή στον τομέα της γεωργοκτηνοτροφίας, συνιστά πλήγμα για τον εργοδότη. Ωστόσο, η προσπάθεια αναπλήρωσης του εργαζομένου δυσχεραίνει από το γεγονός ότι η εγγυητική που είχε καταβληθεί κατακρατείται, ενώ απαιτείται η καταβολή νέας για την κάλυψη του νέου εργαζομένου.

Από τη διερεύνηση του ζητήματος προέκυψε ότι, η καταβολή τραπεζικής εγγυητικής αποτελεί μέρος των απαραίτητων στοιχείων που απαιτούνται για την παραχώρηση άδειας εργοδότησης αλλοδαπού. Αυτό συνίσταται στην κατάθεση χρημάτων από τον εργοδότη σε τραπεζικό ή συνεργατικό οργανισμό, στο όνομα της Διευθύντριας του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, με ημερομηνία λήξης η οποία εκτείνεται έξι μήνες μετά την ημερομηνία λήξης του συμβολαίου απασχόλησης και με σκοπό την κάλυψη των εξόδων επαναπατρισμού του αλλοδαπού. Το ποσό καθορίζεται ανάλογα με τη χώρα καταγωγής του εργαζομένου. Η εγγυητική επιστρέφεται στον εργοδότη μόνο όταν ο εργαζόμενος είτε επιστρέψει στη χώρα του, είτε εργοδοτηθεί από νέο πρόσωπο, το οποίο καταβάλλει νέα εγγυητική. Για να γίνει αυτό, απαιτείται η υποβολή σχετικής αίτησης από τον εργοδότη, η εξέταση της, όμως, και η επιστροφή των χρημάτων συχνά καθυστερεί.

Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία που διέπει το υπό εξέταση θέμα, για τη ρευστοποίηση της εγγυητικής απαιτείται η έκδοση δικαστικού εντάλματος, ενώ η χρήση της επιτρέπεται μόνο στην περίπτωση που ο αλλοδαπός καταστεί άπορο πρόσωπο. Αυτό, ωστόσο, δεν συμβαίνει στην πράξη, με αποτέλεσμα η Επιτροπος Διοικήσεως να διαπιστώνει παραβίαση της νομοθεσίας, αφού η διοίκηση καταλήγει τελικά σε αυθαίρετες ή αμφιβόλου νομιμότητας ή ορθότητας ενέργειες, στη βάση μεταξύ άλλων και της σχέσης υπεροχής της έναντι του πολίτη. Η ασάφεια, δε, που επικρατεί γύρω από το θέμα φαίνεται να λειτουργεί κυρίως εις βάρος των εργοδοτών, οι οποίοι συνήθως δεν είναι ενήμεροι αναφορικά με τη νομική φύση της εγγυητικής, με κυριότερες συνέπειες την απώλεια χρημάτων, τις καθυστερήσεις στην εξέταση των νέων αιτήσεων προς αντικατάσταση των εργαζομένων και την ανάγκη καταβολής νέας εγγυητικής, χωρίς στο μεταξύ να τους έχει επιστραφεί η προηγούμενη.

Η Επιτροπος παρατήρησε ότι η αδυναμία του αρμόδιου Τμήματος να αντιμετωπίσει ορθολογικά, αποτελεσματικά και δίκαια το ζήτημα αυτό και η συνολική στάση στο θέμα του αρμόδιου Τμήματος τείνει να πάρει τη μορφή τιμωρίας για τους Κύπριους εργοδότες, ενώ δημιουργεί τον κίνδυνο διολίσθησης των εργοδοτών σε ενέργειες εχθρικές προς τους αλλοδαπούς εργαζομένους. Με βάση τα παραπάνω, εισηγήθηκε την κάλυψη του νομοθετικού κενού με την τροποποίηση της υφιστάμενης νομοθεσίας, ώστε να ρυθμίζονται επαρκώς και με σαφήνεια όλες οι παράμετροι του ζητήματος. Μέχρι την τροποποίηση της νομοθεσίας, το Τμήμα θα πρέπει να προχωρήσει στη σύνταξη και κυκλοφορία σχετικών οδηγιών και πληροφοριών προς όλους τους εμπλεκόμενους και ενδιαφερομένους. Τέλος, θα μπορούσε να αξιοποιηθεί η πρακτική της Ελλάδας, βάσει της οποίας το βάρος κάλυψης των εξόδων απέλασης αλλοδαπών μετατίθεται στον εργοδότη που τον εργοδοτεί παράνομα. Το ζήτημα, εντούτοις, δεν έχει μέχρι σήμερα ρυθμιστεί, με αποτέλεσμα το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως να συνεχίζει να λαμβάνει μεγάλο αριθμό σχετικών παραπόνων.

ν. Θεώρηση εισόδου σε υποψήφιους φοιτητές υπηκόους τρίτων χωρών

Η Επίτροπος εξέτασε και τη διαδικασία παραχώρησης θεώρησης εισόδου σε υπηκόους τρίτων χωρών που επιθυμούν να σπουδάσουν σε ιδρύματα ανώτερης ή ανώτατης εκπαίδευσης της Κύπρου. Συγκεκριμένα, διερευνήθηκαν παράπονα (**Α.Π. 1794/06, 2506/06, 2508/06**) που υποβλήθηκαν από Διευθυντές Κολλεγίων κατά του Προξενείου της Κύπρου στην Αίγυπτο, αναφορικά με την άρνηση παραχώρησης θεωρήσεων εισόδου σε αλλοδαπούς φοιτητές. Ειδικότερα, υποστηρίχθηκε ότι ο πρόξενος της Κύπρου στο Κάιρο ακολουθούσε μια ισοπεδωτική πολιτική, απορρίπτοντας χωρίς συγκεκριμένη αιτιολογία τις περισσότερες αιτήσεις που υποβάλλονταν από Αιγυπτίους για εξασφάλιση άδειας εισόδου στην Κύπρο για σκοπούς σπουδών.

Διαπιστώθηκε ότι για το θέμα της εισόδου και παραμονής των φοιτητών από τρίτες χώρες στην Κύπρο έχουν καθοριστεί και εφαρμόζονται σχετικά κριτήρια. Εφόσον ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός πληροί τα τυπικά προσόντα οφείλει να παρουσιαστεί για προφορική συνέντευξη στην πρεσβεία ή το προξενείο της Κύπρου στη χώρα του, η οποία διεξάγεται από διπλωματικούς ακόλουθους. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης, δίνεται στον ενδιαφερόμενο ένα έντυπο, στο οποίο σημειώνεται ο λόγος για τον οποίο δεν έγινε δεκτό το δικό του αίτημα. Διαπιστώθηκε, περαιτέρω, ότι το 2005 δόθηκαν συνολικά σε Αιγυπτίους φοιτητές 14 θεωρήσεις εισόδου και το 2006 μία.

Η διαδικασία εισόδου, παραμονής και φοίτησης των φοιτητών από τρίτες χώρες ρυθμίζεται στους περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Κανονισμούς. Σχετική με το θέμα είναι η Οδηγία 2004/114 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία θέτει τις γενικές και ειδικές προϋποθέσεις για την εισδοχή των φοιτητών αυτών σε κράτη μέλη της Ε.Ε., καθώς και τα δικαιώματά τους, μεταξύ των οποίων το δικαίωμα πληροφόρησης ως προς τις διαδικασίες και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα του κράτους, καθώς και το δικαίωμα των αλλοδαπών φοιτητών σε πρόσβαση στη εργασία.

Η Επίτροπος διαπίστωσε ότι η διαδικασία που ακολουθείται στην πράξη από τους αρμόδιους λειτουργούς για εξέταση των αιτήσεων για παραχώρηση θεώρησης εισόδου σε αλλοδαπούς για σκοπούς φοίτησης, τούς προσδίδει ευρεία διακριτική ευχέρεια. Για το λόγο αυτό, τόνισε ότι, στην περίπτωση που η απόφαση είναι αρνητική θα πρέπει να δίδεται πλήρης και επαρκής αιτιολογία. Στις υπό εξέταση περιπτώσεις, οι λόγοι στους οποίους στηρίχθηκε η απόρριψη των αιτήσεων ήταν ελλιπείς. Συγκεκριμένα, ο Πρόξενος έκανε αναφορά στο γεγονός ότι οι υποψήφιοι φοιτητές κατάγονταν από περιοχές εξαγωγής εργατικού δυναμικού, δεν γνώριζαν την αγγλική γλώσσα, ενώ οι φορολογικές τους δηλώσεις δεν ήταν ικανοποιητικές. Η Επίτροπος παρατήρησε ότι η πρώτη αιτιολογία τελεί σε δυσαρμονία με την αρχή της μη διάκρισης των σπουδαστών από τρίτες χώρες και την υποχρέωση για ίση μεταχείρισή τους, ο δεύτερος λόγος δεν συνδέεται με την υφιστάμενη νομοθεσία και ο τρίτος δεν εξηγήθηκε επαρκώς.

Παράλληλα, η Επίτροπος σχολίασε το γεγονός ότι η Κύπρος δεν υιοθέτησε την Κοινοτική Οδηγία για την είσοδο αλλοδαπών φοιτητών από τρίτες χώρες, παρά το ότι παρήλθε η προθεσμία ενσωμάτωσης και τόνισε ότι κατ' εφαρμογή της θεμελιώδους αρχής του

ευρωπαϊκού δικαίου, αυτή αποκτά άμεση ισχύ και δημιουργεί δικαιώματα. Για το λόγο αυτό, η Επίτροπος τόνισε ότι μέχρι την ενσωμάτωση της Οδηγίας θα πρέπει να τυγχάνουν εφαρμογής οι αρχές και οι ρυθμίσεις της και ζήτησε από το Υπουργείο Εξωτερικών να απευθύνει συστάσεις στις προξενικές αρχές να εξετάζουν τις αιτήσεις στη βάση των παρατηρήσεων της. Η Οδηγία εν τέλει ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο της Κύπρου με τροποποίηση του περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμου (Κεφ. 105).

vi. Παράταση άδειας παραμονής φροντίστριας οικιακής βοηθού σε εξαιρετικές περιπτώσεις

Η Επίτροπος Διοικήσεως είχε την ευκαιρία να μελετήσει και το καθεστώς έγκρισης παράτασης της άδειας παραμονής φροντιστριών/βοηθών όταν αυτό δικαιολογείται από εξαιρετικές περιστάσεις. Το παράπονο (**Α/Π 5/2006**) που υποβλήθηκε αφορούσε στην απόρριψη σχετικού αιτήματος Κυπρίου, παρά την ιδιάζουσα κατάσταση της υγείας της συζύγου του, την οποία η οικιακή βοηθός φρόντιζε. Η σύζυγός του, συγκεκριμένα, ύστερα από δυστύχημα είχε υποστεί πολλαπλές επεμβάσεις και βάσει ιατρικού πιστοποιητικού παρουσίαζε σοβαρά προβλήματα κίνησης και αυτοεξυπηρέτησης, με αποτέλεσμα να έχει ανάγκη τη φροντίστρια που την βοηθούσε, η οποία είχε πολύχρονη πείρα σε αυτή την εργασία. Δεδομένου, όμως, ότι η βοηθός είχε συμπληρώσει τη μέγιστη επιτρεπόμενη περίοδο παραμονής και εργασίας ενός αλλοδαπού στην Κύπρο το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης απέρριψε το αίτημα για ανανέωση της άδειας παραμονής της.

Σύμφωνα με απόφαση της Υπουργικής Επιτροπής Απασχόλησης Αλλοδαπών, το ανώτατο χρονικό όριο άδειας παραμονής και εργασίας υπηκόου τρίτης χώρας στην Κύπρο είναι τέσσερα χρόνια. Εντούτοις, αποφασίστηκε παράλληλα να χορηγείται σε εξαιρετικές περιπτώσεις, και συγκεκριμένα σε άτομα με ειδικές ανάγκες και υπερήλικες καθώς και σε άλλες περιπτώσεις που συνέτρεχαν ανθρωπιστικοί λόγοι, παράταση παραμονής και εργασίας πέραν της ανώτατης χρονικής περιόδου στις αλλοδαπές οικιακές βοηθούς τους. Σε μια προσπάθεια διαμόρφωσης μιας σαφέστερης πολιτικής ως προς το πιο πάνω θέμα, το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης είχε προχωρήσει σε πρόταση για έκδοση νέων οδηγιών, βάσει των οποίων θα διευρύνονταν και θα εξειδικεύονταν οι κατηγορίες δικαιούχων, οι οποίες θα ήταν, συγκεκριμένα, αυτές των υπερηλίκων, των ατόμων με νοητική στέρηση και των ατόμων που έπασχαν από συγκεκριμένες ασθένειες ή αντιμετώπιζον σοβαρά προβλήματα υγείας, βάσει σχετικής ιατρικής βεβαίωσης.

Η Επίτροπος εξέφρασε τη συμφωνία της προς το πνεύμα της πιο πάνω πρότασης, αφού με αυτή διευρύνεται το φάσμα των δικαιούχων και παράλληλα καθορίζονται συγκεκριμένες συντεταγμένες βάσει των οποίων θα λαμβάνεται στην εκάστοτε περίπτωση η απόφαση για παράταση. Κατέγραψε, ωστόσο, και τη δυσарέσκεια της για την ολιγωρία που παρατηρήθηκε στην ολοκλήρωση της θέσπισης της νέας διαδικασίας, η οποία οδηγεί συχνά στη λήψη αυθαίρετων αποφάσεων. Εν προκειμένω, η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η απόρριψη της αίτησης του παραπονουμένου δεν είχε επαρκές έρεισμα

και εισηγήθηκε την επανεξέτασή της στη βάση των υφιστάμενων οδηγιών, ως εξαιρετική περίπτωση δικαιούχου με σοβαρά προβλήματα υγείας και ειδικές ανάγκες.

vii. Παράνομη απέλαση

Κατά το 2007, δεν διαπιστώθηκαν από την Επίτροπο Διοικήσεως πολλές περιπτώσεις απελάσεων χωρίς την τήρηση των προβλεπόμενων εγγυήσεων. Μία περίπτωση στην υπήρξε μια τέτοια παραβίαση (**Α/Π 3159/05**), αφορούσε ζεύγος αλλοδαπών και το ανήλικο παιδί τους που απελάθηκαν και τους απαγορεύθηκε η είσοδος στη χώρα με την αιτιολογία ότι ο άντρας είχε παραμείνει παράνομα στην Κύπρο από τις 21/1/2003. Ωστόσο, από το περιεχόμενο του σχετικού διοικητικού φακέλου, προέκυψε ότι το εν λόγω πρόσωπο είχε άδεια παραμονής ισχύος μέχρι τις 30/10/2004 και στη συνέχεια δικαίωμα παραμονής ως αιτητής ασύλου μέχρι την ημερομηνία που απέσυρε την αίτησή του για άσυλο στις 12/7/2005. Η απόφαση για απέλασή του ήταν, επομένως, εσφαλμένη και η Επίτροπος σημείωσε ότι η πλάνη αυτή εύκολα θα μπορούσε να είχε διαπιστωθεί με μια προσεκτική ανάγνωση των στοιχείων του φακέλου, είτε από την Αστυνομία είτε από τη Διευθύντρια του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Όπως, επίσης, προέκυψε, η μόνη περίοδος παραμονής των παραπονούμενων χωρίς άδεια ήταν για το διάστημα 12/7/2005 (ημερομηνία κατά την οποία απέσυραν την αίτησή τους για άσυλο) έως 21/7/2005 όταν μετέβησαν σε αρμόδιο Αστυνομικό Κλιμάκιο Αλλοδαπών για να διευθετήσουν τη διαμονή τους όπως τους είχε ζητηθεί. Η Επίτροπος θεώρησε ότι σε καμία περίπτωση η περίοδος αυτή μπορούσε να δικαιολογήσει τα μέτρα που στη συνέχεια λήφθηκαν, αφού οι παραπονούμενοι δεν έλαβαν οποιαδήποτε απάντηση στην αίτηση που υπέβαλαν για άδεια παραμονής, στις 12/7/2005, ώστε να μπορούν να θεωρηθούν παράνομοι. Ως εκ τούτου, συμπέρανε ότι η απόφαση για απέλασή τους στερούνταν νομικής αλλά και πραγματικής βάσης αφού δεν έγινε ορθή εκτίμηση της πραγματικής κατάστασης.

Η Επίτροπος κατέληξε ότι οι πιο πάνω παραλείψεις των αρμόδιων αρχών καταδεικνύουν ασύγγνωστη προχειρότητα και αμέλεια στην άσκηση νόμιμων καθηκόντων, έξω από κάθε πνεύμα ορθής, καλόπιστης και δίκαιης διοίκησης. Δημιουργούν, επίσης, την εικόνα μεταναστευτικών αρχών που πρωταρχικό μέλημα τους είναι η απομάκρυνση μεταναστών από την Κύπρο με συνοπτικές διαδικασίες και παρακάμπτοντας θεμελιώδεις αρχές του κράτους δικαίου. Η Επίτροπος εισηγήθηκε να επιτραπεί άμεσα η είσοδος των παραπονουμένων στην Κύπρο με την αφαίρεση των στοιχείων τους από τον απαγορευτικό κατάλογο και να τους χορηγηθεί άδεια παραμονής, εφόσον το ζητήσουν. Μέχρι σήμερα η αρμόδια υπηρεσία δεν συμμορφώθηκε στην πιο πάνω εισήγηση.

viii. Εξασφάλιση άδειας παραμονής για ειδικούς λόγους

Σε ειδικές περιπτώσεις, στις οποίες ιδιάζουσες συνθήκες συνηγορούσαν υπέρ της χορήγησης παράτασης στη διάρκεια της άδειας παραμονής αλλοδαπών, η Επίτροπος Διοικήσεως ανέπτυξε το διαμεσολαβητικό της ρόλο και μετά από παρέμβαση στο αρμόδιο Τμήμα, επετράπη η περαιτέρω παραμονή των ενδιαφερόμενων αλλοδαπών στην Κύπρο.

Ενδεικτικά, αναφέρεται η περίπτωση Ρωσίδας υπηκόου (**A/Π 345/07**), στην οποία είχε παραχωρηθεί άδεια προσωρινής παραμονής λόγω γάμου της με Κύπριο. Στη συνέχεια, ωστόσο, καταχωρήθηκε αίτηση διαζυγίου οπότε το αρμόδιο Τμήμα δεν προχώρησε σε ανανέωση της άδειας παραμονής της. Η παραπονούμενη, ωστόσο, ήταν η βασική μάρτυρας κατηγορίας σε ποινική υπόθεση η οποία εκκρεμούσε ενώπιον αρμόδιου δικαστηρίου, σε σχέση με βιασμό της ίδιας. Για το λόγο αυτό, μετά από παρέμβαση της Επιτρόπου Διοικήσεως, με την οποία επισημαινόταν η ανάγκη εξασφάλισης της παρουσίας της παραμονουμένης στο δικαστήριο, και άρα στην Κύπρο, η αρμόδια αρχή ενέκρινε την παράταση της άδειας παραμονής της.

Στο παράπονο με αρ. **A/Π 1213/2007**, Μολδαβή υπήκοος ζήτησε όπως της παραχωρηθεί άδεια παραμονής, δεδομένου ότι η προηγούμενη της είχε λήξει, με σκοπό να μπορέσει να τελέσει γάμο με Κύπριο. Κατά την περίοδο εξέτασης του παραπόνου της, η παραπονούμενη διαγνώστηκε ότι πάσχει από καρκίνο του μαστού, γεγονός που καθιστούσε την παραμονή της στην Κύπρο αναγκαία για σκοπούς αποθεραπείας. Η Επίτροπος Διοικήσεως ενημέρωσε σχετικά τη Διευθύντρια του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, καθώς επίσης και το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών, εκφράζοντας την άποψη ότι θα έπρεπε να εξεταστεί το ενδεχόμενο παραχώρησης στην παραπονούμενη άδειας εισόδου για ανθρωπιστικούς λόγους, όπως και τελικά έγινε.

Στο **A/Π 2489/2007** Ρώσος υπήκοος υπέβαλε παράπονο, εκ μέρους του γιου του, σε σχέση με το ενδεχόμενο απέλασής του, εξαιτίας της καταδίκης του σε ποινή φυλάκισης ενός μήνα. Με βάση τον περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμο, αλλοδαπός ο οποίος καταδικάζεται σε ποινή φυλάκισης, καθίσταται απαγορευμένος μετανάστης και συνεπώς απελαύνεται. Εξαιτίας, ωστόσο, του γεγονότος ότι ο παραπονούμενος διέμενε στην Κύπρο από το 2001, μαζί με όλη την οικογένειά του, και λαμβανομένου υπόψη του νεαρού της ηλικίας του, η Επίτροπος Διοικήσεως, σε επιστολή της προς τον Υπουργό Εσωτερικών, εξέφρασε τη γνώμη ότι τυχόν επαναπατρισμός του ενδέχεται να πλήξει την ενότητα της οικογένειας και να παραβιάσει τα δικαιώματά του ως επί μακρόν διαμένοντος. Σημείωσε, περαιτέρω, ότι οι συνέπειες αυτές, ενόψει και του μικρής βαρύτητας αδικήματος που διέπραξε ο παραπονούμενος, πιθανώς να ήταν δυσανάλογες σε σχέση με το δημόσιο συμφέρον για απομάκρυνσή του από τη χώρα. Ζήτησε, συνεπώς, όπως τα πιο πάνω στοιχεία συνεκτιμηθούν επαρκώς στην εξέταση του ζητήματος της απέλασής του. Ο Υπουργός Εσωτερικών προχώρησε τελικά στην παραχώρηση άδειας παραμονής στον παραπονούμενο με την ολοκλήρωση της έκτισης της ποινής του.

Αξίζει, τέλος, να σημειωθεί η περίπτωση Μολδαβής υπηκόου (**A/Π 99/2007**), η οποία είχε εγγραφεί ως Κύπρια λόγω του γάμου της με Κύπριο, αλλά δύο χρόνια αργότερα η εγγραφή της ανακλήθηκε από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, για το λόγο ότι διαπιστώθηκε ότι ο σύζυγός της κατά το χρόνο της εγγραφής δεν είχε την κυπριακή υπηκοότητα. Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα η παραπονούμενη, η οποία στο μεταξύ είχε χωρίσει με το σύζυγό της, να μην έχει δικαίωμα παραμονής στην Κύπρο. Η Επίτροπος Διοικήσεως, εξαιτίας του γεγονότος ότι το παράπονο υποβλήθηκε είκοσι πέντε μήνες μετά την κοινοποίηση προς την παραπονούμενη της απόφασης ανάκλησης της εγγραφής, δεν

διερεύνησε, λόγω αναρμοδιότητας, τη νομιμότητα της απόφασης αυτής. Ωστόσο, παρατήρησε ότι η περίοδος των δύο χρόνων που μεσολάβησε, από την παραχώρηση κυριακής υπηκοότητας στην παραπονούμενη μέχρι την ανάκλησή της, μπορούσε να θεωρηθεί ως εύλογος χρόνος που δικαιολογεί την εμπιστοσύνη του ενδιαφερόμενου ιδιώτη ότι η ευνοϊκή για αυτόν κατάσταση θα συνεχιστεί και άρα η εν λόγω ανάκληση ενδεχομένως προσέκρουε στην αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Για το λόγο αυτό, η Επίτροπος εξέφρασε την άποψη ότι η εμπιστοσύνη της παραπονούμενης θα μπορούσε τουλάχιστον να διαφυλαχθεί αν τα ιδιάζοντα στοιχεία της υπόθεσής της συνεκτιμηθούν τόσο κατά τη διεκπεραίωση των αιτήσεων της για ανανέωση της άδειας παραμονής της, όσο και κατά την εξέταση της αίτησής της για πολιτογράφηση. Μετά από την παρέμβαση αυτή, το εμπλεκόμενο Τμήμα προχώρησε σε έγκριση της ανανέωσης της άδειας παραμονής της και σε επίσπευση της εξέτασης της αίτησής της για πολιτογράφηση.

4. Θέματα Ασύλου

Σοβαρό πρόβλημα που παρέμεινε άλυτο στα θέματα ασύλου και κατά το 2007 ήταν η καθυστέρηση στην εξέταση των αιτήσεων ασύλου, με αποτέλεσμα, αφενός, οι μεγάλοι αριθμοί αιτητών ασύλου να επιδρούν στην απόλαυση των δικαιωμάτων τους, και, αφετέρου, να καθυστερεί η αναγνώριση των προσώπων τα οποία χρήζουν διεθνούς προστασίας και κατά συνέπεια και η παροχή προς αυτούς αυξημένων δικαιωμάτων.

Παρατηρήθηκε, ωστόσο, σημαντική βελτίωση στα θέματα πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου, καθώς και τήρησης των σχετικών διαδικασιών. Εντοπίστηκαν, πάντως, περιπτώσεις στις οποίες επιδείχθηκε αμέλεια από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες ή και πρόθεση εξαπάτησης των αιτητών.

Συγκεκριμένα, το **Α/Π 741/2006** είχε ως αντικείμενο τη μεταφορά αιτήτριας ασύλου και της οικογένειάς της στην Πρεσβεία της χώρας της, με σκοπό την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων, ενόσω εκκρεμούσε η αίτηση ασύλου τους ενώπιον της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων. Μια τέτοια ενέργεια αντίκειται ρητά στις αρχές του προσφυγικού δικαίου. Η Αστυνομία προέβαλε τη δικαιολογία ότι δεν ήταν ενήμερη για την προσφυγή της παραπονουμένης ενώπιον της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων. Η Επίτροπος Διοικήσεως έκρινε ότι η αιτιολογία αυτή δεν ήταν ικανοποιητική, καθ' ότι οι συναρμόδιες υπηρεσίες οφείλουν να αλληλοενημερώνονται σε κάθε στάδιο της διαδικασίας και να επιδεικνύουν τη δέουσα επιμέλεια κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. Η Επίτροπος σημείωσε ότι παρόμοιες ενέργειες δεν πρέπει να επαναληφθούν, όχι μόνο γιατί παραβιάζουν τις διατάξεις της νομοθεσίας, αλλά γιατί μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο τους ίδιους τους αιτητές ασύλου.

Στο παράπονο **Α/Π 140/2006**, τέθηκαν δύο ζητήματα: πρώτον, ότι ο παραπονούμενος συνελήφθη από την Αστυνομία κατά τρόπο ο οποίος εμπεριείχε το στοιχείο της εξαπάτησης και δεύτερον, ότι απαγορεύθηκε στη μητέρα του να τον επισκεφθεί στα κρατητήρια όπου κρατείτο για σκοπούς απέλασης.

Ως προς τον πρώτο ισχυρισμό διαπιστώθηκε ότι ο παραπονούμενος κλήθηκε από την ΥΑΜ Λεμεσού να παρουσιαστεί στα γραφεία της για θέμα που τον αφορούσε, όπου, όταν πήγε, συνελήφθη και τέθηκε υπό κράτηση. Η Επίτροπος ανέφερε ότι πρόκειται για συνήθη πρακτική την οποία τα Κλιμάκια Αλλοδαπών εφαρμόζουν, τονίζοντας, παράλληλα, ότι το γεγονός ότι οι αλλοδαποί στερούνται άδειας παραμονής δεν δικαιολογεί την εξαπάτησή τους από την Αστυνομία. Πρόκειται, σημείωσε, για συμπεριφορά η οποία κλονίζει τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη του διοικούμενου προς τη διοίκηση γι' αυτό και θα πρέπει να εγκαταλειφθεί.

Η Επίτροπος έκρινε βάσιμο και τον ισχυρισμό ότι δεν επιτράπηκε στη μητέρα του παραπονούμενου να τον επισκεφθεί στο κρατητήριο και υπογράμμισε ότι οι πρόνοιες του περί των Δικαιωμάτων των Προσώπων που Συλλαμβάνονται και Τελούν υπό Κράτηση Νόμου θα πρέπει να τηρούνται πιστά. Σημείωσε, παράλληλα, ότι οι προσπάθειες συγκάλυψης τυχόν παραβιάσεων του υπό αναφορά νόμου διαιωνίζει την καχυποψία των πολιτών και εμπεδώνει την εικόνα μη διαφανών και ύποπτων ενεργειών από μέρους των μελών της Αστυνομίας. Πέραν τούτου, κατέληξε η Επίτροπος, λόγοι στοιχειώδους ανθρωπισμού συνηγορούσαν στο να δοθεί η δυνατότητα στην παραπονούμενη να συναντήσει το γιο της λίγο πριν αυτός απελαθεί. Η Επίτροπος υπέβαλε την Έκθεσή της στον Αρχηγό Αστυνομίας για τη λήψη των κατά την κρίση του ενδεδειγμένων μέτρων στη βάση των παρατηρήσεων της.

Κρίσιμος, επίσης, διαφάνηκε να παραμένει ο τρόπος ειδοποίησης των αιτητών για να παραβρεθούν στην απαιτούμενη για την εξέταση του αιτήματός τους συνέντευξη. Το παράπονο **Α/Π 2356/2006**, συγκεκριμένα, αφορούσε στην απέλαση αιτήτριας ασύλου, χωρίς η παραπονούμενη να έχει προηγουμένως λάβει ειδοποίηση από την Υπηρεσία Ασύλου για να παρευρεθεί σε συνέντευξη και χωρίς να έχει αλλάξει ταχυδρομική διεύθυνση. Από τη διερεύνηση διαπιστώθηκε ότι η Υπηρεσία Ασύλου απέστειλε στην παραπονούμενη επιστολή κλήσης σε συνέντευξη, η οποία ωστόσο επιστράφηκε στην Υπηρεσία Ασύλου ως «αζήτητη». Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ο φάκελος της παραπονούμενης να κλείσει, με την αιτιολογία ότι η τελευταία είχε δώσει ανεπαρκή στοιχεία διεύθυνσης και άρα ήταν αδύνατη η επικοινωνία μαζί της. Ακολούθως, η παραπονούμενη συνελήφθη και τέθηκε υπό κράτηση, και παρά το γεγονός ότι μετά από αίτημα της δικηγόρου της ο φάκελος επανάνοιξε για άμεση επανεξέταση, αυτή απελάθηκε πριν από την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι έγινε μόνο μία προσπάθεια επίδοσης της επιστολής με την οποία η παραπονούμενη κλήθηκε να παρευρεθεί σε συνέντευξη, η Επίτροπος θεώρησε βεβιασμένο το συμπέρασμα ότι αυτή είχε δώσει ανεπαρκή διεύθυνση και έκρινε ως μη ικανοποιητική την έρευνα που έκανε η αρμόδια υπηρεσία για εντοπισμό της. Επεσήμανε, δε, ότι ο μεγάλος αριθμός αιτήσεων ασύλου που εκκρεμούν ενώπιον της Υπηρεσίας Ασύλου δε δικαιολογεί τη διεξαγωγή συνοπτικών διαδικασιών, με κίνδυνο επαναπροώθησης των αιτητών, υπογραμμίζοντας ότι το κράτος έχει υποχρέωση να σέβεται πλήρως τα δικαιώματα των αιτητών ασύλου και να εξετάζει τις αιτήσεις ασύλου με την απαραίτητη προσοχή και ευαισθησία, αφού σε αντίθετη περίπτωση, μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο η ίδια ζωή, η σωματική ακεραιότητα και η αξιοπρέπεια των ανθρώπων αυτών, τους οποίους η πολιτεία

δεσμεύεται να προστατεύει. Επιπλέον, η Επίτροπος σημείωσε την έλλειψη συνεννόησης μεταξύ της Υπηρεσίας Ασύλου και του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης για την απόφαση της πρώτης να επανεξετάσει την αίτηση για άσυλο, ώστε να αποφευχθεί η απέλαση εκκρεμούσης της εξέτασης.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε στον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας Ασύλου και τη Διευθύντρια του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για αποφυγή παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον.

Σχετικό είναι και το θέμα της επίδοσης της απορριπτικής απόφασης της Υπηρεσίας Ασύλου ή της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων, αφού από τη λήψη της εξαρτάται η άσκηση προσφυγής στην Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων ή στο Ανώτατο Δικαστήριο, αντίστοιχα. Στο **Α/Π 981/ 2006** η δικηγόρος αιτητή ασύλου υπέβαλε, συγκεκριμένα, παράπονο κατά της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων, αναφορικά με την παράλειψή της να κοινοποιήσει τόσο στην ίδια όσο και στον πελάτη της την απόφασή της επί της διοικητικής προσφυγής του τελευταίου, με αποτέλεσμα να παρέλθει η προθεσμία προσφυγής στο Ανώτατο Δικαστήριο βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος.

Από τη διερεύνηση διαπιστώθηκε ότι η σχετική απόφαση είχε σταλεί με διπλοσυστημένη επιστολή στον παραπονούμενο στη δηλωθείσα και πραγματική διεύθυνση διαμονής του, αλλά για άγνωστο λόγο αυτή επιστράφηκε ως «αζήτητη». Η έρευνα της Επιτρόπου επικεντρώθηκε στο κατά πόσο η Αρχή είχε υποχρέωση να κοινοποιήσει την απόφασή της και προς την ίδια τη δικηγόρο του παραπονούμενου. Η Επίτροπος παρατήρησε ότι η πρακτική της εμπλεκόμενη υπηρεσία να αποστέλλεται επιστολή μόνο στον αιτητή στηρίζεται σε αχρείαστα στενή ερμηνεία του νόμου, η οποία μπορεί τελικά, λόγω του κινδύνου μη επίδοσης, να αποβεί σε βάρος του αιτητή. Επιπλέον, σημείωσε ότι με την πρακτική αυτή αγνοείται ο βαθμός εμπλοκής των δικηγόρων των αιτητών, ως πληρεξούσιων αντιπρόσωπων τους στο χειρισμό της υπόθεσης. Εν προκειμένω, κατέληξε ότι δεδομένου ότι η εμπλοκή της δικηγόρου του παραπονούμενου στη διαδικασία εξέτασης της προσφυγής ήταν έντονη και όχι περιστασιακή και εφόσον δεν υπήρχε δυνατότητα εντοπισμού του ιδίου, η υπηρεσία θα έπρεπε να ενημερώσει για την τελική απόφασή της τη δικηγόρο.

Ενόψει των παραπάνω, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως στο μέλλον οι αποφάσεις της Αναθεωρητικής Αρχής αποστέλλονται στον ενδιαφερόμενο αιτητή αλλά ταυτόχρονα και στον αντιπρόσωπο / δικηγόρο του. Ωστόσο, μέχρι σήμερα δεν έχει υπάρξει οποιαδήποτε αναθεώρηση της πρακτικής.

Την Επίτροπο απασχόλησε, επίσης, το σύστημα εξέτασης και τεκμηρίωσης του ισχυρισμού αιτητών ασύλου ότι στη χώρα καταγωγής τους υπήρξαν θύματα βασανιστηρίων. Το **Α/Π 939/2006**, αφορούσε παράπονο αιτητή ασύλου κατά της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων, σε σχέση με την απόρριψη της προσφυγής του κατά της αρνητικής απόφασης της Υπηρεσίας Ασύλου στο αίτημά του για άσυλο, ενόσω εκκρεμούσε ακόμη η προθεσμία που του είχε δοθεί για να υποβάλει τους λόγους της προσφυγής τους. Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι πράγματι ο ισχυρισμός αυτός ευσταθούσε και η Επίτροπος παρατήρησε

ότι ο παραπονούμενος στερήθηκε του δικαιώματος να υπερασπίσει το αίτημά του εξαιτίας τυπικών λόγων, οι οποίοι με καλύτερη συνεννόηση θα μπορούσαν να είχαν αρθεί.

Από την έρευνα προέκυψε, επίσης, ότι αν και ο παραπονούμενος είχε ισχυριστεί ότι υπήρξε θύμα βασανιστηρίων, η Υπηρεσία Ασύλου παρέλειψε να τον παραπέμψει για σχετική ιατρική εξέταση ως όφειλε. Ο παραπονούμενος παραπέμφθηκε τελικά για ιατρική εξέταση σε αρμόδιο Ιατροσυμβούλιο, μόνο όταν άσκησε προσφυγή ενώπιον της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων. Το Ιατροσυμβούλιο, ωστόσο, περιορίστηκε σε περιγραφή των εξωτερικών εκδορών που αυτός έφερε, χωρίς να τοποθετηθεί επί της ουσίας του ισχυρισμού του. Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η σύνθεση και ο τρόπος λειτουργίας του Ιατροσυμβουλίου, καθώς και η εκπαίδευση των μελών του, δεν ανταποκρίνονταν στις προδιαγραφές του Πρωτοκόλλου της Κωνσταντινούπολης, το οποίο αποτελεί τον πρακτικό κώδικα αρχών επί αυτού του θέματος. Η Επίτροπος κατέγραψε την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η μορφή και η σύσταση του Ιατροσυμβουλίου άλλαξαν, με βάση εισηγήσεις της Υπηρεσίας Ασύλου, και ξεκίνησε να λειτουργεί υπό τη μορφή Μη Κυβερνητικού Οργανισμού, με το όνομα «Μονάδα για την Αποκατάσταση Θυμάτων Βασανιστηρίων», με χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων και με τα μέλη του να έχουν λάβει εκπαίδευση από την αντίστοιχη Μονάδα της Ελλάδας.

Η Μονάδα αυτή, λίγους μήνες αργότερα υπέβαλε στην Επίτροπο Διοικήσεως παράπονο **(Α/Π 2031/07)** κατά της Υπηρεσίας Ασύλου, αναφορικά με τον τρόπο που αντιμετωπίζονταν τα πορίσματά της. Συγκεκριμένα, πιστοποιητικό που εκδόθηκε από τη Μονάδα στην περίπτωση Κούρδου αιτητή ασύλου, με το οποίο επιβεβαιωνόταν ο ισχυρισμός του ότι είχε υποστεί βασανιστήρια στην Τουρκία, αμφισβητήθηκε από την εμπλεκόμενη υπηρεσία, η οποία προχώρησε στο να ζητήσει γνωμάτευση από το Γενικό Εισαγγελέα ως προς την εγκυρότητα και τη νομική του υπόσταση. Η υπηρεσία αμφισβήτησε ιδίως το μέρος του πιστοποιητικού στο οποίο η Μονάδα εξέφραζε την άποψη ότι ο αιτητής δεν πρέπει να διωχθεί στη χώρα καταγωγής του γιατί αντιμετωπίζει φόβο δίωξης, υποστηρίζοντας ότι μια τέτοια κρίση εξέπιπτε των αρμοδιοτήτων της. Αυτή ήταν και η άποψη που εξέφρασε ο Γενικός Εισαγγελέας στη σχετική γνωμάτευσή του, στην οποία επεσήμανε ότι αποφασίζουν όργανο για το κατά πόσο ένας αιτητής ασύλου έχει στη χώρα καταγωγής του βάσιμο φόβο δίωξης είναι ο Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Ασύλου.

Η Επίτροπος δεν αμφισβήτησε την πιο πάνω θέση. Επανέλαβε, όμως, παράλληλα, ότι η Μονάδα συστάθηκε και λειτουργεί μετά τη διαπίστωση της ίδιας της Υπηρεσίας Ασύλου για την αναγκαιότητα ύπαρξης εξειδικευμένης ομάδας που να είναι σε θέση να εξετάζει τους ισχυρισμούς που προβάλλονται από αιτητές ασύλου ότι έχουν υποστεί βασανιστήρια, σημειώνοντας ότι το υφιστάμενο πια πλαίσιο εξέτασης των περιπτώσεων θυμάτων βασανιστηρίων περιβάλλεται με εγγυήσεις πολύ ισχυρότερες από αυτές που ίσχυαν για το προηγούμενο Ιατροσυμβούλιο. Στα πλαίσια, επομένως, της υποχρέωσης της Υπηρεσίας Ασύλου, κατά την εξέταση των αιτήσεων ασύλου, να συνεκτιμά όλες τις παραμέτρους και να εξετάζει όλους τους προβαλλόμενους ισχυρισμούς, δεν ήταν επιτρεπτή η μη συνεκτίμηση του πορίσματος της Μονάδας. Η Επίτροπος, τόνισε, επίσης, τη σημασία συνέχισης λειτουργίας μιας ανεξάρτητης και εξειδικευμένης μονάδας εξέτασης και στήριξης των αιτητών ασύλου που υπέστησαν βασανιστήρια καθώς και την αναγκαιότητα οι

αποφάσεις της να γίνονται σεβαστές, για να μπορεί να επιτελεί σωστά, ολοκληρωμένα και αποτελεσματικά το ρόλο της.

Ιδιαίτερα προβληματική χαρακτηρίστηκε κατά το 2007 η κοινωνική αρωγή και στήριξη των αιτητών ασύλου από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Ένα ιδιαίτερα σοβαρό παράπονο (**A/Π 2172/2005** και **A/Π 533/2006**) που εξετάστηκε από την Επίτροπο Διοικήσεως στρεφόταν κατά του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, της Υπηρεσίας Ασύλου, της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων και των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, αναφορικά με τη μεταχείριση που έτυχε η οικογένεια αιτητών ασύλου κατά τη χρονική περίοδο στην οποία εκκρεμούσε η εξέταση της αίτησής τους για άσυλο.

Οι παραπονούμενοι ήταν αιτητές ασύλου, οι οποίοι παντρεύτηκαν στην Κύπρο και στη συνέχεια απέκτησαν ένα παιδί, με σοβαρά πολλαπλά προβλήματα υγείας (εγκεφαλική παράλυση με καθυστέρηση κινητικών σταθμών, μικροκεφαλία, καθυστέρηση στην ανάπτυξη του λόγου, διαταραχές όρασης κλπ). Διαδοχικά αιτήματα της οικογένειας για λήψη δημοσίου βοηθήματος απορρίφθηκαν, ενώ οικονομική βοήθεια της δινόταν σποραδικά, στη βάση έκτακτων χορηγημάτων. Για τη θεραπεία του παιδιού, ήταν απαραίτητη η σχεδόν καθημερινή μεταφορά του στο Μακάριο Νοσοκομείο για το λόγο αυτό η οικογένεια μετακόμισε από την Πάφο στη Λευκωσία. Μετά από σχετική εισήγηση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και λόγω της οικονομικής δυσπραγίας της οικογένειας, αυτή μετακόμισε στο Κέντρο Υποδοχής Αιτητών Ασύλου στην Κοφίνου.

Δύο μήνες αργότερα ο άντρας της οικογένειας συνελήφθη και τέθηκε υπό κράτηση εξαιτίας του γεγονότος ότι η αίτησή του για άσυλο είχε απορριφθεί, παρότι αυτή της συζύγου του εκκρεμούσε ακόμη. Η γυναίκα και το παιδί παρέμειναν μόνοι στο Κέντρο στην Κοφίνου, με αποτέλεσμα την ευθύνη για τη φροντίδα του παιδιού και τη μεταφορά του στη Λευκωσία για θεραπεία να αναλάβει αποκλειστικά η μητέρα. Ας σημειωθεί ότι η στάση του λεωφορείου από την Κοφίνου προς τη Λευκωσία βρίσκεται σε ένα σημείο τρία χιλιόμετρα μακριά από το Κέντρο, το δε λεωφορείο ταξιδεύει μόνο μία φορά προς τη Λευκωσία, στις 6 το πρωί, και μία από τη Λευκωσία, στις 6 το βράδυ. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η παραπονούμενη και το παιδί της να περνούν ολόκληρη σχεδόν την ημέρα στη Λευκωσία, χωρίς να υπάρχει οποιαδήποτε πρόνοια για τη διευκόλυνσή τους.

Τρεις μήνες μετά τη σύλληψη του συζύγου της, η παραπονούμενη σε ένδειξη διαμαρτυρίας για την κατάσταση, αποπειράθηκε να αυτοκτονήσει, βάζοντας φωτιά στο δωμάτιο της στο Κέντρο, έχοντας πρώτα απομακρύνει το παιδί της. Πέντε ημέρες αργότερα η παραπονούμενη απέσυρε το αίτημά της για άσυλο ενώ ακολούθως, μετά από έντονες παρεμβάσεις της Υπάτης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας διευθέτησαν εξέταση της παραπονούμενης από κρατικό ψυχίατρο, ο οποίος διέγινωσεν ότι η παραπονούμενη έπασχε από έντονο άγχος και κατάθλιψη. Παρά τη θέση που εξέφρασε η Υπάτη Αρμοστείας ότι η απόσυρση της αίτησης ασύλου από την παραπονούμενη έγινε υπό έντονη ψυχολογική πίεση και άρα θα έπρεπε να συνεχιστεί η εξέτασή της, οι παραπονούμενοι απελάθηκαν.

Έχοντας μελετήσει και παραθέσει εκτενώς η Επίτροπος Διοικήσεως το νομοθετικό πλαίσιο, που καθορίζει τις υποχρεώσεις όλων των συναρμόδιων υπηρεσιών στην προστασία των δικαιωμάτων των αιτητών ασύλου, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο συνολικός χειρισμός της υπόθεσης απέκλινε σοβαρά από αυτές. Πολλά από τα στοιχεία που συνθέτουν τον προβληματικό χειρισμό της υπόθεσης, σημείωσε, αφορούν στην αδυναμία των αρμόδιων αρχών να εφαρμόσουν αποτελεσματικά τις διατάξεις που σχετίζονται με το χειρισμό των αιτήσεων ασύλου και την αποτυχία παροχής στοιχειώδους κοινωνικής στήριξης στην οικογένεια, η οποία, εξαιτίας της ζοφερής, δυσάρεστης και τραγικής κατάστασης που βίωσε για τρία χρόνια, έχρηζε αυξημένης προστασίας. Η Επίτροπος κατέγραψε και τον ιδιαίτερο προβληματισμό της για την απόσυρση του αιτήματος ασύλου της παραπονούμενης, η οποία, υπό τις συνθήκες που συντελέστηκε, δημιουργεί την εντύπωση ότι δεν ήταν γνώσια και έγκυρη. Για το λόγο αυτό, εισηγήθηκε όπως σε κάθε περίπτωση παραίτησης από αίτημα ασύλου καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για να καθίσταται αδιαμφισβήτητη η εξασφάλιση της πραγματικής βούλησης του εμπλεκόμενου προσώπου. Η Επίτροπος τόνισε, τέλος, την αναγκαιότητα αναγνώρισης των ιδιαίτερων αναγκών των γυναικών αιτητών ασύλου και προσφύγων, οι οποίες τις κατατάσσουν στην κατηγορία των ευάλωτων ομάδων.

Συναφές είναι και το θέμα της υποχρεωτικής παραπομπής για διαμονή στο Κέντρο Υποδοχής Αιτητών Ασύλου της Κοφίνου. Σύμφωνα με την πρακτική που ακολουθούσε η Υπηρεσία Ασύλου, στο Κέντρο παραπέμπονταν οικογένειες και μονήρεις γυναίκες, που θεωρούνται ευάλωτα άτομα. Διαφάνηκε, ωστόσο, από παράπονα που υποβλήθηκαν στην Επίτροπο Διοικήσεως ότι, δεδομένων των συνθηκών που επικρατούν στο Κέντρο, καθώς και της απόστασής του από τα δημόσια νοσοκομεία, η διαμονή σε αυτό ατόμων με σοβαρά προβλήματα υγείας ή με ανάγκη ιδιαίτερης φροντίδας καθιστά τη λήψη ιατροφαρμακευτικής βοήθειας δυσχερή και ενδέχεται να θέτει σε διακινδύνευση την υγεία των ατόμων αυτών. Σε περίπτωση όμως που τα άτομα αρνηθούν να μεταφερθούν στο Κέντρο ή το εγκαταλείψουν χωρίς άδεια αποστερούνται του δικαιώματος λήψης δημοσίου βοηθήματος.

Ενδεικτικά αναφέρεται το **Α/Π 561/2007**, το οποίο υποβλήθηκε από έγκυο αιτήτρια ασύλου που φιλοξενούνταν στο Κέντρο μαζί με το σύζυγο και τα δύο ανήλικα παιδιά της και αντιμετώπιζε σοβαρές επιπλοκές στην υγεία της, εξαιτίας των οποίων είχε ανάγκη κατάλληλης διατροφής και συχνής υποβολής της σε ιατρικές εξετάσεις. Η παραπονούμενη είχε, επίσης, κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης της υποστεί λοίμωξη, λόγω των κοινόχρηστων χώρων υγιεινής, και χρειάστηκε να νοσηλευτεί για πέντε ημέρες στο Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας. Για τους πιο πάνω λόγους, η παραπονούμενη ζητούσε να της δοθεί άδεια να εγκαταλείψει το Κέντρο.

Η Επίτροπος Διοικήσεως με σχετικές της παραστάσεις προς τις δύο προαναφερόμενες υπηρεσίες υπέβαλε τη θέση ότι σε τέτοιες περιπτώσεις είναι αναγκαία η εξατομικευμένη προσέγγιση και η εξεύρεση λύσεων οι οποίες σέβονται και είναι προσαρμοσμένες στις ιδιόζουσες συνθήκες και τις ιδιαίτερες περιστάσεις του κάθε ατόμου. Σημείωσε, δε, ότι η παροχή από το κράτος προστασίας, μέσω του Κέντρου Φιλοξενίας της Κοφίνου δεν μπορεί τελικά να αποβαίνει εις βάρος της ευημερίας των ατόμων τα οποία επιχειρεί να

προστατεύσει. Βάσει των πιο πάνω, η Υπηρεσία Ασύλου προχώρησε σε αναθεώρηση της πρακτικής της, δίνοντας οδηγίες όπως οι αιτήτριες ασύλου οι οποίες εγκυμονούν δεν παραπέμπονται στο Κέντρο. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, με τη σειρά τους, έκαναν σαφές πως οι έγκυοι αιτήτριες ασύλου δικαιούνται να εγκαταλείψουν το Κέντρο και να τους παρασχεθεί δημόσιο βοήθημα για την κάλυψη των στεγαστικών και των άλλων βασικών αναγκών τους.

Γενικά από το σύνολο των παραπόνων που υποβλήθηκαν στην Επίτροπο Διοικήσεως παρατηρήθηκαν καθυστερήσεις και πλημμέλειες στον τρόπο με τον οποίο εξετάζονται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας οι αιτήσεις των αιτητών ασύλου για λήψη δημοσίου βοηθήματος. Το **Α/Π 112/2007** αφορούσε αιτητή ασύλου στον οποίο δεν χορηγήθηκε δημόσιο βοήθημα για περίοδο έξι μηνών. Από τη διερεύνηση του παραπόνου διαπιστώθηκε ότι η διακοπή του βοηθήματος κατά την εξάμηνη αυτή περίοδο στηρίχθηκε σε λανθασμένη πληροφόρηση που έλαβαν οι Υπηρεσίες από την Υπηρεσία Ασύλου ότι ο παραπονούμενος δεν ήταν αιτητής ασύλου. Η Επίτροπος Διοικήσεως, με επιστολή της προς τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, παρατήρησε ότι το γεγονός ότι ο λανθασμένος χειρισμός δεν οφειλόταν σε δική τους υπαιτιότητα, δεν τις απάλλασσε από την ευθύνη να άρουν τις δυσμενείς επιπτώσεις που υπέστη ο παραπονούμενος και οι οποίες αφορούν αποκλειστικά στη δική τους αρμοδιότητα. Εξέφρασε, συνεπώς, την άποψη ότι θα έπρεπε να εξεταστεί το ενδεχόμενο αναδρομικής καταβολής στον παραπονούμενο των δημοσίων βοηθημάτων που είχε στερηθεί. Οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες αποδέχτηκαν την εισήγηση αυτή και αφού επανεξέτασαν το αίτημα του παραπονουμένου, του κατέβαλαν το χρηματικό ποσό που αντιστοιχούσε στην εξάμηνη περίοδο στην οποία του είχαν διακόψει το δημόσιο βοήθημα.

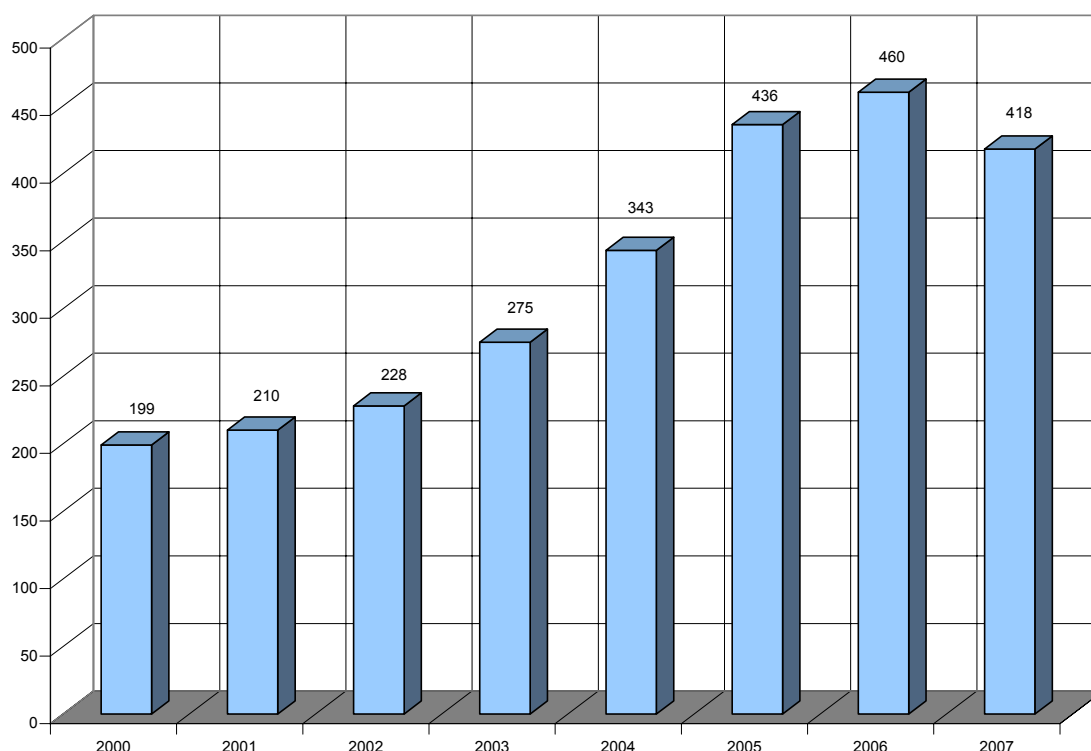
II. ΤΟΜΕΑΣ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1. Εισαγωγή

Στην ενότητα αυτή εμπίπτουν κατά κανόνα παράπονα που στρέφονται κατά των Υπουργείων Εσωτερικών και Συγκοινωνιών και Έργων, της Περιβαλλοντικής Αρχής, των Τμημάτων Πολεοδομίας και Οικήσεως, Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και των Επαρχιακών Διοικήσεων.

Το αντικείμενο των παραπόνων αφορά διοικητικές ενέργειες, αποφάσεις και παραλείψεις οι οποίες άμεσα ή έμμεσα άπτονται της ακίνητης ιδιοκτησίας και της ανάπτυξης της.

Το 2007 υποβλήθηκαν 418 παράπονα, σημειώθηκε δηλαδή μείωση τους κατά 9,13% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος κατά το οποίο είχαν υποβληθεί 460 παράπονα. Η μικρή αυτή μείωση αντανακλά τη γενική μείωση του αριθμού των παραπόνων που δέχθηκε η Επιτροπή Διοικήσεως το 2007 και σχετίζεται με την τάση σταθεροποίησης του συνολικού αριθμού των παραπόνων, ο οποίος έφθασε τη μέγιστη τιμή του το 2005.

Η συμπλήρωση της διερεύνησης των παραπόνων είναι συνήθως δυσχερής εξαιτίας της πολυπλοκότητας τους, της συνάρτησης τους με ιδιωτικά συμφέροντα, της εφαρμοστέας νομοθεσίας και της εμπλοκής διαφορετικών δημόσιων αρχών. Για το λόγο αυτό, ως προσφορότερος τρόπος έρευνας επιλέγεται η εξασφάλιση γραπτώς των απόψεων / θέσεων των αρχών εναντίον των οποίων στρέφονται τα παράπονα, αλλά η ανταπόκριση τους σε πολλές περιπτώσεις δεν είναι ικανοποιητική και το έργο της Επιτροπής Διοικήσεως

παρακωλύεται. Η διαμεσολάβηση, όταν τα παράπονα κρίνονται βάσιμα, αντιμετωπίζεται με απροθυμία όπως και η υλοποίηση των εισηγήσεων που περιέχονται στις εκθέσεις της Επιτροπής Διοικήσεως.

2. Υπουργείο Εσωτερικών

Το Υπουργείο Εσωτερικών εμπλέκεται σε σημαντικό βαθμό σε ζητήματα της ιδιωτικής ιδιοκτησίας και ιδιαίτερα της ανάπτυξης της και έχει διαπιστωθεί από την έρευνα σχετικών παραπόνων ότι οι προσεγγίσεις του σε ορισμένες περιπτώσεις δεν εντάσσονται στο νόμιμο πλαίσιο.

Από την έρευνα του παραπόνου με αρ. **Α/Π 2845/2006**, διαπιστώθηκε ότι το Υπουργείο Εσωτερικών έκρινε αναγκαίο να καθορίσει ομοιόμορφη πολιτική σε σχέση με την υδροδότηση μεμονωμένων κατοικιών εκτός των ορίων ανάπτυξης και υδατοπρομήθειας, για να αντιμετωπίσει και τη διάσπαρτη ανάπτυξη, η οποία θεωρήθηκε ότι ενθαρρυνόταν εξαιτίας της παραχώρησης κοινοτικού πόσιμου νερού για την εξυπηρέτηση της.

Όμως, στη συνεδρίαση που έγινε για το σκοπό αυτό στο Υπουργείο Εσωτερικών δεν εκπροσωπήθηκαν τα Κοινοτικά Συμβούλια που είναι οι αρμόδιες αρχές για την παραχώρηση κοινοτικού πόσιμου νερού εκτός των ορίων ανάπτυξης και υδατοπρομήθειας το δε Υπουργείο Εσωτερικών, ακόμα και μετά από σχετική επιστολή της Επιτροπής Διοικήσεως, εξακολουθούσε να έχει την άποψη ότι ορθά δεν εκπροσωπήθηκαν. Η Επιτροπή Διοικήσεως στην έκθεση της σημείωσε ότι η αντιμετώπιση κατά τον τρόπο αυτό των Κοινοτικών Συμβουλίων, παραγνωρίζει τον χαρακτήρα τους ως αυτοτελών οργανισμών αποκέντρωσης με συγκεκριμένες και νομοθετικά κατοχυρωμένες αρμοδιότητες, εκφράζει την αναχρονιστική αντίληψη της υπεροχής της κεντρικής διοίκησης έναντι της τοπικής και τη βεβαιότητα ότι θα υπάρξει συμμόρφωση της στη πολιτική που στην απουσία της μπορεί να διαμορφώνεται ως εάν να υφίσταται μεταξύ τους ιεραρχική σχέση.

Σημειώνεται ότι με την καθορισθείσα πολιτική απαγορεύθηκε η παραχώρηση κοινοτικού πόσιμου νερού στις περιστατικές περιοχές που βρίσκονται εκτός των ορίων ανάπτυξης και υδατοπρομήθειας, με αποτέλεσμα να αδρανοποιηθεί η εφαρμογή συγκεκριμένης νομοθετικής διάταξης που παρέχει στα Κοινοτικά Συμβούλια διακριτική εξουσία εξέτασης ξεχωριστά κάθε σχετικής αίτησης.

Η Επιτροπή Διοικήσεως επισήμανε ότι όσον αφορά το πρόβλημα της διάσπαρτης ανάπτυξης στο βαθμό που μπορεί να επηρέασε την υλοποίηση της γενικής στρατηγικής ανάπτυξης των οικισμών όπως καθορίζεται στα Τοπικά Σχέδια και τη Δήλωση Πολιτικής, αυτή δεν αφορά σε οποιαδήποτε ανάπτυξη, παρά μόνο στην οικιστική, η οποία επιτρέπεται βάσει του θεσμού της μεμονωμένης κατοικίας. Συνεπώς, πρόσθεσε η Επιτροπή Διοικήσεως, αν ο θεσμός αυτός, που παρέχει στους πολίτες το δικαίωμα να αποταθούν στην αρμόδια Πολεοδομική Αρχή και να ζητήσουν να εξεταστεί το ενδεχόμενο να τους χορηγηθεί η αναγκαία πολεοδομική άδεια και το δικαίωμα τους να εξεταστεί και το ενδεχόμενο να τους χορηγηθεί κοινοτικό πόσιμο νερό, οδήγησαν σε διάσπαρτη ανάπτυξη

μη επιθυμητή και συμβατή με τους στόχους των Σχεδίων Ανάπτυξης, αποτελούν ζητήματα άμεσα συναρτώμενα με τα Σχέδια Ανάπτυξης και αφορούν στην αρχή που ορίστηκε αρμόδια στην εκπόνηση και αναθεώρηση τους, δηλαδή το Πολεοδομικό Συμβούλιο.

Περαιτέρω, όπως ανέφερε η Επίτροπος Διοικήσεως, η καθορισθείσα πολιτική, επηρεάζει άμεσα τα κατοχυρωμένα δικαιώματα των πολιτών να εξασφαλίσουν κοινοτικό πόσιμο νερό και πολεοδομικές άδειες ανέγερσης δεύτερης και τρίτης μεμονωμένης κατοικίας στο ίδιο τεμάχιο. Τα δικαιώματα αυτά, δεν νομιμοποιείται η διοίκηση να τα περιορίζει ή να τα αδρανοποιεί με την εφαρμογή οποιασδήποτε πολιτικής. Αν συντρέχουν λόγοι που επιβάλλουν την τροποποίηση των νομοθετικών διατάξεων που τα κατοχυρώνουν ή ακόμα και την κατάργησή τους, μπορούν να αξιοποιηθούν οι ισχύουσες νόμιμες διαδικασίες.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών να ανακαλέσει την καθορισθείσα πολιτική.

Η έρευνα του παραπόνου με αρ. **Α/Π 3112/2005**, κατέδειξε ότι ο Υπουργός Εσωτερικών ενέκρινε εισήγηση του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, για τροποποίηση πολεοδομικής άδειας που είχε χορηγηθεί κατά παρέκκλιση του Τοπικού Σχεδίου Λευκωσίας, ενώ αρμόδια αρχή για να επιληφθεί της αίτησης για τροποποίηση της χορηγηθείσας πολεοδομικής άδειας, ήταν μόνο το Υπουργικό Συμβούλιο που είχε εξουσιοδοτήσει την παρέκκλιση.

Ιεραρχική Προσφυγή παραπονούμενου εναντίον της απόφασης της Πολεοδομικής Αρχής Πάφου σε αίτηση για ανάπτυξη τεμαχίου του, άρχισε να εξετάζεται από το Υπουργείο Εσωτερικών 11 μήνες μετά την υποβολή της, επειδή, δεν αντιμετωπίστηκε άμεσα το ζήτημα της μη επισύναψης στην Ιεραρχική Προσφυγή της απόδειξης πληρωμής των καθορισμένων τελών εξέτασης της.

Η Επίτροπος αναφέρει συναφώς στην Έκθεση ότι για την ενημέρωση του Υπουργείου Εσωτερικών σε σχέση με την πληρωμή στις Πολεοδομικές Αρχές των τελών εξέτασης των Ιεραρχικών Προσφυγών, ενδείκνυται η αξιοποίηση της τεχνολογίας με την εισαγωγή μηχανισμού εσωτερικής ενημέρωσης.

Όσον αφορά τη διαδικασία εξέτασης των Ιεραρχικών Προσφυγών, η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της σημείωσε τον στερεότυπο χαρακτήρα της, ο οποίος διαπιστώθηκε επανειλημμένα ότι επιβραδύνει την πρόοδο της και αυξάνει το συνολικό χρόνο εκκρεμότητας των Ιεραρχικών Προσφυγών σε βάρος του δικαιώματος των πολιτών να λαμβάνουν έγκαιρα το αποτέλεσμα του ιεραρχικού ελέγχου που ζητούν.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών να καθορίσει προθεσμία εντός της οποίας θα πρέπει να συμπληρώνεται η διαδικασία εξέτασης των Ιεραρχικών Προσφυγών, να ενημερώσει τις Πολεοδομικές Αρχές ότι οφείλουν να υποβάλλουν τις αναγκαίες εκθέσεις τους εντός ενός μηνός από την παραλαβή των σχετικών επιστολών του, να ελέγχει την τήρηση των προθεσμιών, να διερευνά τους λόγους στους οποίους μπορεί να

οφείλονται τυχόν υπερβάσεις τους και να ενημερώνει τους ενδιαφερόμενους **(Α/Π 242/2007)**.

Σε άλλη περίπτωση, το Υπουργείο Εσωτερικών παρέλειψε να ενημερώσει την παραπονούμενη για τους λόγους που μέρος τεμαχίου της παρέμεινε εκτός του ορίου ανάπτυξης ενώ εντάχθηκε στο όριο ανάπτυξης το γειτονικό τεμάχιο το οποίο δεν διέθετε πρόσβαση σε δημόσιο δρόμο. Ακόμα και μετά την παρέμβαση της Επιτρόπου Διοικήσεως, το Υπουργείο Εσωτερικών δεν έδωσε καμία σχετική αιτιολογία.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της σημείωσε ότι το Υπουργείο όχι μόνο αρνήθηκε να αναγνωρίσει το δικαίωμα της παραπονούμενης να πληροφορηθεί τους λόγους της πολεοδομικής ρύθμισης που αφορούσε στο τεμάχιο της, αλλά εξέφρασε και τη δυσaráσκεια του για την εκ μέρους της αμφισβήτηση της ρύθμισης και την απόδοση της σε μεροληψία.

Σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, οι αποφάσεις της διοίκησης, ανεξαρτήτως της επιστημονικής ορθότητας και της νομιμότητάς τους, θα παραμένουν υπό αμφισβήτηση σε κάθε περίπτωση, που ενώ της ζητείται από τους επηρεαζόμενους, παραλείπει ή και αρνείται να γνωστοποιεί την αιτιολογική τους βάση. Στη σύγχρονη δημοκρατία, πρόσθεσε η Επίτροπος Διοικήσεως, δεν είναι δυνατό να αναμένεται πως οι διοικητικές διεργασίες και οι αποφάσεις στις οποίες καταλήγουν θα γίνονται δεκτές άνευ ετέρου από τους πολίτες, αντίθετα, το ενδιαφέρον που εκδηλώνουν για εμπεριστατωμένη ενημέρωση, αποτελεί την αφορμή για να προβάλει η διοίκηση την αντικειμενικότητα και αμεροληψία της, το επίπεδο και την ποιότητα της δράσης της και την προσήλωση της στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος.

Η εμμονή στην αδιαφάνεια, όπως τόνισε η Επίτροπος Διοικήσεως, διατηρεί τη διοίκηση σε ένα επίπεδο πέραν και πάνω από τους πολίτες το οποίο προκαλεί καχυποψία και υποσκάπτει την εμπιστοσύνη τους έναντι της. Συνεπώς επιβάλλεται η υιοθέτηση της αρχής της διαφάνειας, αν επιδιώκεται να τερματιστεί η συνεχής και πράγματι δυσάρεστη αντίληψη για διοικητική μεροληψία. Εξάλλου, επεσήμανε η Επίτροπος, το δικαίωμα πρόσβασης του κοινού στις πληροφορίες που περιέχονται σε δημόσια έγγραφα, κατοχυρώνεται στο άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης και στο άρθρο 1 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Υπουργείο Εσωτερικών δεν νομιμοποιείται να ενεργεί αντίθετα με τις υποχρεώσεις που ανέλαβε η Κύπρος ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών να ενημερώσει εκτενώς την παραπονούμενη για το ζήτημα που την απασχολούσε **(Α/Π 886/2006)**.

Η επιλογή τεμαχίου για την ανέγερση πεδίου άσκησης για τις ανάγκες της Πολιτικής Άμυνας, διαπιστώθηκε από την έρευνα του παραπόνου με αρ. **Α/Π 1747/2003**, ότι υπήρξε βεβαιωμένη. Σε κανένα στάδιο της διαδικασίας που είχε ακολουθηθεί δεν εξετάστηκαν εναλλακτικές λύσεις από το Υπουργείο Εσωτερικών, δεν τέθηκαν κριτήρια ή προϋποθέσεις που θα έπρεπε να πληροί το τεμάχιο που θα χρησιμοποιείτο για τον

συγκεκριμένο σκοπό, ούτε συνεκτιμήθηκε ότι εν τέλει το πεδίο βολής θα κατέληγε εντός περιοχής με οικιστικές χρήσεις.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της εισηγήθηκε να εξεταστεί από το Υπουργείο Εσωτερικών το ενδεχόμενο μετακίνησης του πεδίου άσκησης, επειδή, με τις κατασκευές που έγιναν στο τεμάχιο και τη χρήση του, επηρεάζονται ο χαρακτήρας και οι ανέσεις της περιοχής.

3. Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων

Κατά το 2007, εξετάστηκε το παράπονο με αρ. **Α/Π 1658/2006**, το οποίο στρεφόταν κατά του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων και αφορούσε παράλειψη του να μεριμνήσει για την επιστροφή στον παραπονούμενο μέρους τεμαχίων του που απαλλοτριώθηκε κατά το 1987, αλλά δεν χρησιμοποιήθηκε ολόκληρο για το σκοπό που προοριζόταν, δηλ. για τη βελτίωση / ευθυγράμμιση δρόμου.

Η επιστροφή απαλλοτριωθείσας ιδιοκτησίας που δεν χρησιμοποιήθηκε για την επίτευξη του σκοπού της απαλλοτρίωσης, αποτελεί συνταγματική υποχρέωση της διοίκησης, στην οποία, όπως διαπιστώθηκε στη προκειμένη περίπτωση, δεν υπήρξε έγκαιρη ανταπόκριση.

Το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας αντιμετώπισε δυσχέρειες κατά την διεξαγωγή της απαιτούμενης εργασίας που αφορούσε στο σχετικό αίτημα του παραπονούμενου, σύμφωνα όμως με την έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως δεν ήταν ιδιαίτερα σημαντικές ή ανυπέρβλητες και θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν σε συνεργασία με το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

Η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε στην έκθεση της την διαπιστωθείσα παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας και εισηγήθηκε την επίσπευση της λήψης απόφασης στο αίτημα του παραπονούμενου.

Σε άλλη περίπτωση, το Τμήμα Αρχαιοτήτων επενέβη παράνομα σε ιδιωτικό τεμάχιο και ανήγειρε περίφραξη, για να διαφυλάξει, όπως υποστηρίχθηκε, αρχαιότητες, ενώ το τεμάχιο δεν είχε απαλλοτριωθεί ούτε επιταχθεί από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση ανέφερε ότι δεν υποβαθμίζεται η ευθύνη του Τμήματος Αρχαιοτήτων για προστασία των χώρων με αρχαιότητες ούτε η σημασία της λήψης σχετικών προληπτικών μέτρων που ενδεχομένως κρίνονται αναγκαία, αλλά ταυτόχρονα υπάρχει συνταγματική υποχρέωση σεβασμού στο δικαίωμα της ιδιοκτησίας, βάσει της οποίας καμία δημόσια αρχή δεν νομιμοποιείται να εισέρχεται σε ιδιωτικό τεμάχιο και να προβαίνει σε εργασίες, όπως η περίφραξη, προτού δημοσιευθεί διάταγμα επίταξης του και γνωστοποίηση απαλλοτρίωσης.

Στην έκθεση της η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε την αποκατάσταση της νομιμότητας (**Α/Π 93/2007**).

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **A/Π 2258/2006**, διαπιστώθηκε ότι το Τμήμα Αρχαιοτήτων δεν επέτρεπε στους παραπονούμενους να αναπτύξουν τεμάχιο τους, παρόλον ότι εξασφάλισαν τις απαραίτητες άδειες από τις αρμόδιες αρχές, επειδή κηρύχθηκε ως αρχαίο μνημείο Β' Πίνακα.

Διαπιστώθηκε ότι η προσέγγιση του Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων στην ανάπτυξη του τεμαχίου των παραπονούμενων είχε ως αποτέλεσμα την αδρανοποίηση του δικαιώματος ιδιοκτησίας τους, η οποία με βάση τη νομολογία του Ανώτατου Δικαστηρίου ισοδυναμεί με στέρηση του τεμαχίου που δεν επιτρέπεται από το άρθρο 23 του Συντάγματος, παρά μόνο όταν έχει προηγηθεί απαλλοτρίωση και αποζημίωση του ιδιοκτήτη.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε να επισπεύσει το Τμήμα Αρχαιοτήτων τις ενέργειες του για την απαλλοτρίωση του μέρους του τεμαχίου των παραπονούμενων που κρίθηκε αναγκαίο να προστατευτεί για αρχαιολογικούς λόγους.

4. Περιβαλλοντική Αρχή

Η θετική γνωμάτευση της Περιβαλλοντικής Αρχής στην εγκατάσταση και λειτουργία αιολικού πάρκου στην περιοχή Ορείτες, αποτέλεσε το αντικείμενο του παραπόνου με αρ. **A/Π 1116/2007**. Η Περιβαλλοντική Αρχή αντιμετώπισε θετικά τη Μελέτη Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, που αφορούσε στη χωροθέτηση και λειτουργία αιολικού πάρκου στην περιοχή αυτή, παρόλον ότι εμπίπτει σε Ζώνη Ειδικής Προστασίας Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων και μέρος της προτάθηκε να ενταχθεί στο Δίκτυο Φύση 2000, επειδή, όπως υποστήριξε, μπορεί να λειτουργήσει με περιβαλλοντικά αποδεκτό τρόπο, νοουμένου ότι θα τηρηθούν όλοι οι όροι που έθεσε.

Η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε στην έκθεση της, ότι η γνωμάτευση της Περιβαλλοντικής Αρχής βρίσκεται σε πλήρη διάσταση με την Εντολή του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία όχι μόνο απαγορεύει τη χωροθέτηση αιολικού πάρκου στη συγκεκριμένη περιοχή και άλλες παρόμοιες, αλλά δεν προβλέπει ούτε οποιοσδήποτε εξαιρέσεις. Επίσης, η Περιβαλλοντική Αρχή απέδωσε αυξημένη βαρύτητα στους ευρωπαϊκούς στόχους για παραγωγή καθορισμένου ποσοστού ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές εντός ορισμένων χρονικών προθεσμιών και αγνόησε τις σταθερές και αιτιολογημένες θέσεις του Ταμείου Θήρας, το οποίο τόνισε την αναγκαιότητα χωροθέτησης των αιολικών πάρκων σε λιγότερο ευαίσθητες περιοχές.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Περιβαλλοντική Αρχή την επανεξέταση της Μελέτης Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, επειδή, το κύρος και η αξιοπιστία της γνωμάτευσης της κλονίστηκαν εξαιτίας της παράλειψης της να επικεντρωθεί μόνο στο αντικείμενο της Μελέτης και της προσπάθειας της να συμβάλει άνευ ετέρου στην προώθηση του έργου στο οποίο αφορούσε.

5. Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας

Το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας κατέχει σημαντική θέση στο γενικότερο διοικητικό σύστημα, η δράση του συνδέεται ευθέως με το συνταγματικά προστατευόμενο αγαθό της ιδιωτικής ιδιοκτησίας, είναι καθοριστικής σημασίας για την ανάπτυξη της, αποφέρει οικονομικά οφέλη στο κράτος, αλλά έπαυσε τις τελευταίες δεκαετίες να παρέχει στους πολίτες την εξυπηρέτηση που απαιτούν οι νέες διαμορφωθείσες συνθήκες.

Στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως εξακολουθούν να υποβάλλονται παράπονα που αφορούν σοβαρές καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση αιτήσεων των πολιτών με τις οποίες ζητούν ρυθμίσεις περιουσιακής φύσης ζητημάτων, όπως οριοθετήσεις τεμαχίων με σκοπό την αξιοποίηση τους, άρση της συνιδιοκτησίας με το διαχωρισμό συνιδιοκτητών τεμαχίων και την διανομή τους στους συνιδιοκτήτες, επίλυση συνοριακών διαφορών μεταξύ γειτονικών τεμαχίων, έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας, διάθεση κρατικής γης.

Στις περισσότερες περιπτώσεις οι αιτήσεις αυτές παραμένουν σε εκκρεμότητα για χρόνια εξαιτίας προβλημάτων που προκύπτουν στα πλαίσια της εξέτασης τους, η επίλυση τους είναι δύσκολη, απαιτεί σημαντικό χρόνο και αναβάλλεται ενόψει και του γενικότερου φόρτου εργασίας των Επαρχιακών Κτηματολογικών Γραφείων που λειτουργεί πιεστικά σε βάρος του προσωπικού.

Η συσσωρευμένη εργασία στα Επαρχιακά Κτηματολογικά Γραφεία περιλαμβάνει εκτός των προαναφερθεισών αιτήσεων, την ετοιμασία των εγγράφων που απαιτούνται για την επίταξη και απαλλοτρίωση ιδιωτικής ιδιοκτησίας που προορίζεται για την εκτέλεση έργων δημόσιας ωφέλειας, την εκτίμηση και επανεκτίμηση ιδιωτικής ιδιοκτησίας για σκοπούς φορολογιών και την υιοθέτηση νέων σχεδίων.

Στην ευρύτητα των δραστηριοτήτων των Επαρχιακών Κτηματολογικών Γραφείων δεν αντιστοιχεί ανάλογο ανθρώπινο δυναμικό και ως αποτέλεσμα οι προσπάθειες του υφιστάμενου προσωπικού επικεντρώνονται πρώτα στην κατά το δυνατό εξυπηρέτηση του δημόσιου τομέα. Σε σχέση με τις αιτήσεις των πολιτών επιδιώκεται η προώθηση τους κατά χρονολογική σειρά χωρίς ωστόσο κάτι τέτοιο να είναι εκ των πραγμάτων απόλυτα εφικτό και τα παράπονα που υποβάλλονται στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και αφορούν στην καθυστέρηση εξέτασης αιτήσεων είναι συνήθως βάσιμα.

Αίτηση για επίλυση συνοριακής διαφοράς παρέμεινε σε αδράνεια για έξι χρόνια, καμία ενέργεια σε σχέση με αυτήν δεν είχε γίνει από το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Πάφου, παρά μόνο μετά την παρέμβαση της Επιτρόπου Διοικήσεως **(Α/Π 2093/2006)**.

Σε άλλη περίπτωση, αίτηση για διόρθωση λάθους εκκρεμούσε από το 1990 στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λευκωσίας εξαιτίας τεχνικών προβλημάτων που δεν κατέστη δυνατό να επιλυθούν **(Α/Π 470/2005)**.

Σε σχέση με αίτηση για διαχωρισμό συνιδιοκτήτη τεμαχίου σε ξεχωριστά τεμάχια, που υποβλήθηκε στις αρχές του 2001 στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λεμεσού,

διεξήχθη η επιτόπια έρευνα 4 περίπου μήνες αργότερα, αλλά η επανεξέταση της, η οποία αποφασίστηκε από τον Διευθυντή του Τμήματος στις αρχές του 2003, μέχρι και τον Ιανουάριο 2007 δεν είχε ακόμα γίνει **(Α/Π 2843/2006)**.

Αίτηση για επίλυση συνοριακής διαφοράς υποβλήθηκε στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Πάφου το 1994, απορρίφθηκε λόγω της συμπεριφοράς του αιτητή κατά την διεξαχθείσα το 1995 επιτόπια έρευνα, με οδηγίες του Διευθυντή επανήλθε για εξέταση το 2000, καμία όμως ενέργεια δεν έγινε έκτοτε μέχρι και το 2006 **(Α/Π 2093/2006)**.

Σχετικό είναι επίσης το παράπονο με αρ. **Α/Π 909/2007**, από την έρευνα του οποίου διαπιστώθηκε καθυστέρηση του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Λεμεσού να συμπληρώσει την εξέταση αίτησης για εξωτερική οριοθέτηση τεμαχίου και διαχωρισμό του σε νέα τεμάχια μεταξύ των συνιοδιοκτητών, η οποία υποβλήθηκε το 2003. Η αίτηση εκκρεμούσε μέχρι και το τέλος του 2007.

Τα παράπονα με αρ. **Α/Π 2923/2006, Α/Π 2969/2006, Α/Π 2987/2006, Α/Π 3054/2006, Α/Π 3055/2006 και Α/Π 3074/2006**, αφορούσαν καθυστέρηση χορήγησης πιστοποιητικών έρευνας ακίνητης ιδιοκτησίας τα οποία είχαν ζητηθεί από το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Πάφου την περίοδο από 15 Σεπτεμβρίου 2004 έως 30 Νοεμβρίου 2005. Ο Επαρχιακός Κτηματολογικός Λειτουργός υποστήριξε ότι δεν είναι συνήθης η καθυστέρηση έκδοσης των πιστοποιητικών αυτών, σημείωσε όμως τον σοβαρό φόρτο εργασίας του Γραφείου του, την έλλειψη προσωπικού και τη μη συμπλήρωση της μηχανογράφησης για να επιτυγχάνεται η άμεση έκδοση τους.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της ανέφερε ότι η λήψη πληροφοριών που είναι καταχωρημένες σε κάθε μητρώο ή βιβλίο Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου σε σχέση με ακίνητη ιδιοκτησία είναι σε πολλές περιπτώσεις αναγκαία για την προώθηση των ιδιωτικών συναλλαγών οι οποίες δυσχεραίνονται όταν οι αιτήσεις παραμένουν σε εκκρεμότητα για μεγάλο χρονικό διάστημα. Εισηγήθηκε δε στον Επαρχιακό Κτηματολογικό Λειτουργό, μέχρι τη συμπλήρωση της μηχανογράφησης, να εξετάσει το ενδεχόμενο διαχωρισμού των αιτήσεων σε δυο κατηγορίες, ανάλογα με το αν τα τεμάχια βρίσκονται σε περιοχή που έχει μηχανογραφηθεί ή όχι. Κατά τον τρόπο αυτό, οι αιτήσεις της πρώτης κατηγορίας θα είναι δυνατό να διεκπεραιώνονται άμεσα. Όσον αφορά στις υπόλοιπες, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε την αυστηρή τήρηση σειράς προτεραιότητας, βάσει της ημερομηνίας υποβολής τους και τακτικό έλεγχο για να εξακριβώνονται οι λόγοι για τους οποίους πιθανόν σε ορισμένες περιπτώσεις να μην συμπληρώνονται σε εύλογο διάστημα, για να αντιμετωπίζονται τυχόν προβλήματα.

Στα πλαίσια της διερεύνησης του παραπόνου με αρ. **Α/Π 1179/2005**, διαπιστώθηκε καθυστέρηση του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Πάφου να αντιμετωπίσει κατάργηση δημόσιου αργακίου από ιδιοκτήτη παρακείμενων τεμαχίων. Ο Επαρχιακός Κτηματολογικός Λειτουργός υποστήριξε ότι το δημόσιο αργάκι διαγράφηκε κατά λάθος από τα εν χρήσει σχέδια στο στάδιο της ενοποίησης των γειτονικών τεμαχίων. Για τη διόρθωση του λάθους, δηλαδή την επαναφορά του αργακίου στα εν χρήσει σχέδια, ο Επαρχιακός Κτηματολογικός Λειτουργός ενεργοποίησε μεν την καθορισμένη στη νομοθεσία διαδικασία,

παρέμενε όμως σε εκκρεμότητα. Στο μεταξύ το αργάκι είχε επιχωματωθεί από την ιδιοκτήτρια των τεμαχίων και έπαυσε να υφίσταται επιτόπου με ενδεχόμενες συνέπειες στην ροή των νερών της βροχής και σε βάρος των τεμαχίων της περιοχής.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της επεσήμανε ότι η καθυστέρηση του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου να συμπληρώσει τη διαδικασία διόρθωσης του λάθους που προέκυψε με δική του ευθύνη, συμβάλλει στη διατήρηση μιας επισφαλούς επιτόπου κατάστασης και εισηγήθηκε να μεριμνήσει για την αποκατάσταση της απρόσκοπτης λειτουργίας του αργακίου.

Σε όλες τις εκθέσεις με αντικείμενο παράπονα πολιτών για καθυστέρηση εξυπηρέτησης τους από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας η Επίτροπος Διοικήσεως επανέλαβε και κατά το έτος 2007, ότι πρόκειται για ζήτημα που εξακολουθεί να παραμένει επίκαιρο και να επιβάλλει ενέργειες προς την κατεύθυνση της επίτευξης κατά το δυνατό ισορροπίας μεταξύ της ζήτησης και προσφοράς υπηρεσιών, επειδή, αντιστοιχούν σε δικαιώματα των πολιτών και υποχρεώσεις της αρμόδιας αρχής που κατοχυρώνονται στη νομοθεσία.

Κατά το 2007, η διερεύνηση παραπόνων κατά του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας κατέδειξε και άλλα εκτός των πιο πάνω ζητήματα που άπτονται αποφάσεων και χειρισμών του που επέφεραν οικονομικές συνέπειες και ταλαιπωρία στους πολίτες.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 3090/2005** αφορούσε στο χειρισμό αίτησης των παραπονούμενων για διαχωρισμό συνιδιόκτητων τεμαχίων τους. Η αίτηση υποβλήθηκε το 1996, η εξέταση της άρχισε το 1998 και το 2003, όταν η διαδικασία του διαχωρισμού βρισκόταν στο τελικό στάδιο, ο σχετικός φάκελος αρχειοθετήθηκε, χωρίς να ενημερωθούν οι παραπονούμενες, επειδή, διαπιστώθηκε ότι ο διαχωρισμός σε επτά νέα τεμάχια, όπως ζητήθηκε, δεν ήταν νόμιμα δυνατός. Οι παραπονούμενες ταλαιπωρήθηκαν αναμένοντας μια απόφαση στην αίτηση τους την οποία ουσιαστικά ουδέποτε έλαβαν, παρόλον ότι είχε διατεθεί σημαντικός χρόνος από το προσωπικό του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Λευκωσίας.

Σύμφωνα με την έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως, η ευθύνη βαρύνει το εν λόγω Γραφείο το οποίο παρέλειψε να εξακριβώσει έγκαιρα, ενώ ήταν εφικτό, πως ο διαχωρισμός ήταν αδύνατος. Σημείωσε δε στην έκθεση της, ότι η παράλειψη ενημέρωσης των παραπονουμένων, δημιουργεί την εύλογη εντύπωση πως ακόμα οι αρχές της διαφάνειας και της καλής πίστης και ο σεβασμός έναντι των πολιτών εξακολουθούν να μην διέπουν πλήρως τη διοικητική δράση και συμπεριφορά.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε την επαναφορά για εξέταση της αίτησης των παραπονούμενων, αν επιθυμούσαν, για να διερευνηθεί το ενδεχόμενο διαχωρισμού των τεμαχίων τους σε λιγότερα νέα τεμάχια από όσα είχαν ζητήσει με την αίτηση τους. Πρόσθεσε ακόμα την εισήγηση για αναπροσαρμογή της διαδικασίας εξέτασης παρόμοιων αιτήσεων ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της κάθε μιας για να αποφεύγεται συμπλήρωση της και να διαπιστώνεται εκ των υστέρων ότι είναι αδύνατη η λήψη θετικής απόφασης.

Το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λεμεσού παρέλειψε να προβεί στην εγγραφή δικαιώματος διάβασης προς όφελος τεμαχίου, όπως παραχωρήθηκε από την ιδιοκτήτρια του δουλεύοντος τεμαχίου, σύμφωνα με την υποβληθείσα αίτηση και το σχεδιάγραμμα που το ίδιο το Γραφείο αυτό ετοίμασε. Επίσης δεν έδωσε καμία σχετική εξήγηση ούτε στον παραπονούμενο αγοραστή του δεσπόζοντος τεμαχίου ούτε στην Επίτροπο Διοικήσεως. Ο Διευθυντής του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας στον οποίο τέθηκε το όλο ζήτημα, εντόπισε από την έρευνα στην οποία προέβη, δυο προβλήματα που προϋπήρχαν της υποθήκευσης του δουλεύοντος τεμαχίου, όμως ούτε ο Διευθυντής απέδωσε σε αυτά τη μη εγγραφή του δικαιώματος διάβασης και παρέμεινε άγνωστο αν το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο τα είχε εντοπίσει πριν την υποθήκευση του δουλεύοντος τεμαχίου.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της ανέφερε ότι ανεξάρτητα από τον χρόνο που το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο έλαβε γνώση των προβλημάτων, είχε υποχρέωση να απαντήσει στο εύλογο ερώτημα που έθεσε ο παραπονούμενος και αφορούσε στους λόγους της μη έγκαιρης εγγραφής του δικαιώματος διάβασης. Σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, τα οποιαδήποτε προβλήματα ανακύπτουν και επηρεάζουν τους πολίτες δεν δικαιολογείται να αντιμετωπίζονται με αδράνεια, σκεπτικισμό και σιωπή. Επιβάλλεται ενημέρωση των πολιτών και συστηματικές προσπάθειες επίλυσης τους.

Για τους λόγους αυτούς η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στον Επαρχιακό Κτηματολογικό Λειτουργό να απαντήσει στον παραπονούμενο εντός 15 ημερών και να διαβιβάσει στο Διευθυντή του Τμήματος τις πληροφορίες που είχε ζητήσει, για να μεριμνήσει για τη λήψη οριστικών αποφάσεων σε σχέση με τα διαπιστωθέντα προβλήματα **(Α/Π 2058/2006)**.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 2221/2006** αφορούσε παράλειψη του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας να εξετάσει καταγγελία του παραπονούμενου εναντίον κτηματολογικού γραφέα και να του κοινοποιήσει το σχετικό πόρισμα.

Η διερεύνηση της καταγγελίας του παραπονούμενου είχε συμπληρωθεί από το 2004, ωστόσο υπήρξε αδικαιολόγητη καθυστέρηση ενημέρωσης του για το αποτέλεσμα. Ο Διευθυντής του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας του απέστειλε σχετική επιστολή μετά την έναρξη της διερεύνησης του παραπόνου.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της τόνισε την αναγκαιότητα υιοθέτησης από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας της αρχής της διαφάνειας και την θετική προσέγγιση του ζητήματος της πληροφόρησης των πολιτών στην ευρύτητα που επιβάλλει το Σύνταγμα και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Εξάλλου, πρόσθεσε, ενόσω τα πορίσματα παραμένουν στους διοικητικούς φακέλους, οι καταγγελίες εξακολουθούν αναπόφευκτα να βαρύνουν τους λειτουργούς εναντίον των οποίων στρέφονταν έστω και αν κρίθηκαν αβάσιμες.

Όσον αφορά στην έρευνα που διεξήχθη σε σχέση με την πιο πάνω καταγγελία, η Επίτροπος Διοικήσεως συμφώνησε με τον παραπονούμενο ότι ήταν ανεπαρκής και εισηγήθηκε την επανεξέταση της καταγγελίας, επειδή, το αντικείμενο της, όπως επεσήμανε,

ήταν ουσιαστικής σημασίας και συναρτώμενο με την αξιοπιστία της διοίκησης και των λειτουργιών της η οποία πρέπει να διασφαλίζεται προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος, διαφορετικά κλονίζεται.

Στην έκθεση της για το παράπονο με αρ. **A/Π 2661/2005**, η Επίτροπος Διοικήσεως επεσήμανε την υποχρέωση των Επαρχιακών Κτηματολογικών Γραφείων να ενημερώνουν τους ιδιοκτήτες για την εκτίμηση της αξίας της ιδιοκτησίας τους, που διεξάγεται βάσει του περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας Νόμου, έστω και αν η εκτίμηση διενεργείται για σκοπούς φορολογίας και έχει προσωρινό χαρακτήρα. Δεν αρκεί, σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, η αναφορά στην εκτίμηση του ύψους της αξίας της ιδιοκτησίας. Τα πρόσωπα που καλούνται να καταβάλουν συγκεκριμένα τέλη και δικαιώματα, τα οποία υπολογίζονται από τις αρμόδιες αρχές στη βάση της εκτιμημένης αξίας της ιδιοκτησίας τους, εξυπακούεται ότι έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν τις παραμέτρους που καθόρισαν το ύψος της.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Διευθυντή του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας να δώσει σχετικές οδηγίες στους Επαρχιακούς Κτηματολογικούς Λειτουργούς.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **A/Π 1204/2007**, διαπιστώθηκε ότι η Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου, όταν περιήλθαν σε γνώση της παράνομες επεμβάσεις ιδιωτών σε κρατικά τεμάχια, για την εξυπηρέτηση των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων, ενημέρωσε το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Πάφου και ζήτησε τα αναγκαία στοιχεία για να προωθηθεί η δίωξη των παρανομούντων, ωστόσο, το Γραφείο αυτό ανταποκρίθηκε δυο χρόνια αργότερα.

Τα παράπονα με αρ. **A/Π 2791/2005, A/Π 1190/2006, A/Π 587/2007, A/Π 1110/2007, A/Π 1158/2007, A/Π 1232/2007 και A/Π 1441/2007**, αφορούσαν στην απόφαση του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας να συμπεριλαμβάνει / προσθέτει στο τίμημα της πώλησης οικοδομής, που μεταβιβάζεται από τον πωλητή στον αγοραστή, τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) που αντιστοιχεί στο τίμημα της πώλησης και να υπολογίζει τα καταβαλλόμενα από τον αγοραστή τέλη μεταβίβασης επί του συνολικού ποσού.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της ανέφερε ότι καμία νομοθετική διάταξη δεν επιτρέπει και / ή εξουσιοδοτεί το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, να συμπεριλαμβάνει / προσθέτει στο τίμημα της πώλησης που συμφωνείται μεταξύ πωλητή και αγοραστή και δηλώνεται στη δήλωση μεταβίβασης, το ποσό που αντιστοιχεί στον οφειλόμενο από τον αγοραστή ΦΠΑ λόγω μεταβίβασης οικοδομής ή τμήματος της ή εξ' αδιαιρέτου ιδανικής μερίδας. Περαιτέρω, καμία νομοθετική διάταξη δεν επιτρέπει στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, να υπολογίζει τα τέλη μεταβίβασης επί του ποσού που προκύπτει από την ενέργεια του αυτή. Αντίθετα, η ισχύουσα νομοθεσία επιβάλλει τον υπολογισμό των τελών μεταβίβασης αποκλειστικά επί του τιμήματος της πώλησης όπως αυτό συμφωνήθηκε και δηλώθηκε στη δήλωση μεταβίβασης.

Η απόφαση του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας που έτυχε εφαρμογής στις περιπτώσεις των παραπονούμενων και προφανώς και σε αρκετές άλλες, κρίθηκε από την

Επίτροπο Διοικήσεως παράνομη με σοβαρές δυσμενείς συνέπειες. Σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, αυξάνει το πραγματικό τίμημα της πώλησης των οικοδομών και την αγοραία αξία τους, συμβάλλει στη γενικότερη αύξηση της, δηλαδή επηρεάζει προς τα πάνω τις τιμές τους στην αγορά και επιβαρύνει τον αγοραστή με επιπλέον τέλη μεταβίβασης, τα οποία συνιστούν, φορολογία επί της φορολογίας, επειδή τόσο τα τέλη μεταβίβασης όσο και ο ΦΠΑ είναι ξεχωριστές φορολογίες.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας να τερματίσει αμέσως την συμπερίληψη / πρόσθεση στο τίμημα της πώλησης που συμφωνείται μεταξύ πωλητή και αγοραστή και δηλώνεται στη δήλωση μεταβίβασης, του ΦΠΑ που οφείλεται από τον αγοραστή λόγω μεταβίβασης.

Επειδή οι παραπονούμενοι επιβαρύνθηκαν με επιπρόσθετα τέλη μεταβίβασης παράνομα, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε να τους επιστραφούν το συντομότερο. Πρόσφατα, ανακοινώθηκε συμμόρφωση με την εισήγηση αυτή.

6. Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως

Ο καθοριστικός ρόλος του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως στην ανάπτυξη της ιδιοκτησίας αντανακλά και στον αριθμό των παραπόνων που λαμβάνονται και με τα οποία διατυπώνεται συνήθως η δυσαρέσκεια των πολιτών για τους χειρισμούς που τυγχάνουν οι αιτήσεις τους και για τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε σχέση με αυτές. Αρκετά, επίσης, παράπονα κατά του Τμήματος αυτού έχουν αντικείμενο την ανεπάρκεια του πολεοδομικού ελέγχου η οποία επηρεάζει το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής, τις καθυστερήσεις, τις γραφειοκρατικές διαδικασίες και αγκυλώσεις.

Από την έρευνα του παραπόνου με αρ. **Α/Π 3112/2005** διαπιστώθηκε ότι το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως δεν νομιμοποιούνταν στη θετική αντιμετώπιση αίτησης για τροποποίηση πολεοδομικής άδειας που είχε χορηγηθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο κατά παρέκκλιση του Τοπικού Σχεδίου Λευκωσίας, επειδή το αντικείμενο της αίτησης αφορούσε σε ουσιώδη πτυχή του περιεχόμενου της παρέκκλισης και σε τροποποίηση της χρήσης της ανάπτυξης. Αρμόδια αρχή για τη λήψη απόφασης στην αίτηση, υπογράμμισε η Επίτροπος στην Έκθεση, ήταν μόνο το Υπουργικό Συμβούλιο το οποίο είχε εξουσιοδοτήσει την παρέκκλιση. Επομένως, η τροποποιητική πολεοδομική άδεια που εξέδωσε το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως ήταν παράνομη, για το λόγο ότι εκδόθηκε από αναρμόδιο όργανο και κατά παράβαση των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Παρεκκλίσεις) Κανονισμών.

Επίσης, το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως ενέκρινε αίτηση για πολεοδομική άδεια ανάπτυξης η οποία δεν επιτρεπόταν με βάση τις διατάξεις του ισχύοντος Τοπικού Σχεδίου ούτε κατά τον χρόνο υποβολής της ούτε κατά τον χρόνο λήψης της σχετικής απόφασης.

Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως αντιμετώπισε την αίτηση με βάση διατάξεις που ανέμενε ότι θα τίθεντο σε εφαρμογή και σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, παραβίασε

τόσο το άρθρο 26 του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου όσο και το άρθρο 9 του περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου. Κατά συνέπεια, η πολεοδομική άδεια που εκδόθηκε από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως ήταν παράνομη και δεν προσέλαβε νομιμότητα αναδρομικά, επειδή, μεταγενέστερα τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του Τοπικού Σχεδίου Λευκωσίας.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της σημείωσε ότι από την έρευνα του παραπόνου αυτού προέκυψαν σοβαρά ζητήματα σε σχέση με ενέργειες και αποφάσεις του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, προκείμενου να επιτευχθούν οι προτεινόμενες από ιδιωτική εταιρεία αναπτύξεις, όπως υπέρβαση αρμοδιοτήτων, υποκατάσταση του Υπουργικού Συμβουλίου, παραβίαση νομοθετικών διατάξεων και έκδοση δυο παράνομων πολεοδομικών αδειών τα οποία εισηγήθηκε να απασχολήσουν τον Υπουργό Εσωτερικών.

Το παράπονο με αρ. **A/Π 2379/2006** στρεφόταν κατά του Επαρχιακού Γραφείου Λευκωσίας του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, το οποίο καθυστέρησε να εξετάσει και να αποφασίσει σε αίτηση του παραπονούμενου για πολεοδομική άδεια. Είχε προηγηθεί απαλλοτρίωση του τεμαχίου από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού με σκοπό να χρησιμοποιηθεί για την ανέγερση σχολείου. Η απαλλοτρίωση ακυρώθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο και ακολούθησε η αίτηση του παραπονούμενου για πολεοδομική άδεια ανάπτυξης του.

Η Επαρχιακή Λειτουργός Λευκωσίας του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως υποστήριξε ότι δεν ήταν δυνατό να αποφασίσει στην αίτηση του παραπονούμενου, επειδή, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού εξακολουθούσε να κρίνει απαραίτητο το τεμάχιο για τον προαναφερθέντα σκοπό.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της επεσήμανε ότι η αίτηση του παραπονούμενου εκκρεμούσε για 16 μήνες και εκ μέρους της Πολεοδομικής Αρχής υπήρχε παράλειψη νόμιμης οφειλόμενης ενέργειας, δηλ. λήψης απόφασης στην αίτηση. Πρόσθεσε, επίσης, ότι οι οποιεσδήποτε προθέσεις του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού δεν αναιρούν το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα του παραπονούμενου να αναπτύξει το τεμάχιο του, νοουμένου ότι πληρούνται και οι υπόλοιπες προϋποθέσεις της νομοθεσίας. Όπως σημείωσε η Επίτροπος Διοικήσεως, ενόσω ένα τεμάχιο δεν έχει απαλλοτριωθεί και δεν έχει αποζημιωθεί ο ιδιοκτήτης του, η διοίκηση δεν επιτρέπεται με βάση το άρθρο 23 του Συντάγματος να αποτρέπει με διοικητικές αποφάσεις ή παραλείψεις την ανάπτυξη του.

Σύμφωνα με παραπονούμενη, το τεμάχιο της σε χωριό της Επαρχίας Πάφου εφάπτεται σε δρόμο που υφίσταται τα τελευταία 50 χρόνια και ενώ αιτήσεις ανάπτυξης γειτονικών τεμαχίων με πρόσβαση σ' αυτόν εγκρίθηκαν, η δική της αίτηση απορρίφθηκε από το Επαρχιακό Γραφείο Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, επειδή δεν κρίθηκε ως κατάλληλη και ικανοποιητική η δημόσια προσπέλαση.

Διαπιστώθηκε ότι πρόκειται για αγροτικό δρόμο βάσει του οποίου χορηγήθηκαν δυο πολεοδομικές άδειες ανάπτυξης τεμαχίων, αλλά δεν πληροί τρεις τουλάχιστον από τις προϋποθέσεις της Εντολής του Υπουργού Εσωτερικών 1/94, ούτε μπορεί να υποστηριχθεί

ότι ως έχει, τέθηκε σε λειτουργία ως δημόσιος δρόμος, αφού η κατάσταση του, σύμφωνα με τον Επαρχιακό Λειτουργό Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, κάθε άλλο παρά συνηγορεί υπέρ της θέσης αυτής.

Συνεπώς, οι πολεοδομικές άδειες που χορηγήθηκαν στο παρελθόν εκδόθηκαν κατά παράβαση της Εντολής, αλλά δημιούργησαν προσδοκίες στην παραπονούμενη για έγκριση και της δικής της αίτησης και εξέθεσαν την Πολεοδομική Αρχή Πάφου σε επικρίσεις, επειδή την προσέγγισε στην ορθή και νόμιμη βάση.

Η Επίτροπος Διοικήσεως, με γνώμονα ότι κάθε αρμόδια αρχή και κάθε δημόσιος λειτουργός οφείλουν κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους συμμόρφωση στην ισχύουσα νομοθεσία, εισηγήθηκε ο Διευθυντής του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως και το Υπουργείο Εσωτερικών να επαναξιολογήσουν τις πολεοδομικές αποφάσεις στις δυο αιτήσεις και να εξετάσουν το ενδεχόμενο διάπραξης τυχόν πειθαρχικών αδικημάτων εκ μέρους του τότε Επαρχιακού Λειτουργού Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, που τις εξέδωσε **(Α/Π 1681/2006)**.

Αίτηση για πολεοδομική άδεια ανάπτυξης τεμαχίου στην Επαρχία Πάφου εξετάστηκε και αποφασίστηκε 13 μήνες μετά την υποβολή της, ενώ σύμφωνα με τους ισχύοντες Κανονισμούς, η Πολεοδομική Αρχή υποχρεούται σε κάθε περίπτωση να κοινοποιεί τις αποφάσεις της στους αιτητές εντός 3 μηνών από την υποβολή των αιτήσεων τους.

Ο Επαρχιακός Λειτουργός Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως απέδωσε την καθυστέρηση στο φόρτο εργασίας του Γραφείου του, ωστόσο, όπως σημείωσε η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεσή της, το πρόβλημα αυτό δεν δικαιολογείται να λειτουργεί ανατρεπτικά σε σχέση με την καθορισμένη νομοθετικά προθεσμία. Εξάλλου, η καθυστέρηση έκδοσης των αδειών της κατηγορίας αυτής επιβαρύνει με επιπρόσθετο οικοδομικό κόστος τους αιτητές εξαιτίας της συνεχούς αύξησης του.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την αντιμετώπιση του προβλήματος των καθυστερήσεων στην εξέταση των αιτήσεων για πολεοδομικές άδειες και τόνισε επίσης την υποχρέωση των αρμοδίων αρχών να ενημερώνουν τους αιτητές στις περιπτώσεις που είναι αδύνατη η λήψη αποφάσεων στις αιτήσεις τους εντός της τριμήνιας προθεσμίας για τους σχετικούς λόγους και να ζητούν την συγκατάθεση τους στην παράταση της προθεσμίας, όπως απαιτεί η νομοθεσία **(Α/Π 2490/2006)**.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 680/2006** αφορούσε στην απόφαση του Επαρχιακού Γραφείου Λάρνακας του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως να χορηγήσει πολεοδομική άδεια ανέγερσης πολυκατοικίας με υπέρβαση του επιτρεπόμενου ύψους και αριθμού ορόφων.

Στην Έκθεσή σημειώνεται ότι η Πολεοδομική Αρχή έχει διακριτική εξουσία διαφοροποίησης του ύψους και του αριθμού των ορόφων οικοδομής για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων ή την επίλυση ειδικών προβλημάτων του υπό ανάπτυξη τεμαχίου, όπως το μέγεθος, το σχήμα, οι διαστάσεις ή άλλα χαρακτηριστικά του. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις είναι δυνατή η

άσκηση αυτής της διακριτικής εξουσίας για την βελτίωση της αισθητικής της προτεινόμενης οικοδομής, νοουμένου ότι δεν θα επηρεάζονται οι ανέσεις των γειτονικών χρήσεων.

Ωστόσο, στη προκείμενη περίπτωση, δεν διαπιστώθηκε ότι η Πολεοδομική Αρχή εντόπισε οποιεσδήποτε τεχνικές δυσκολίες ή αισθητικά προβλήματα σε σχέση με την προτεινόμενη οικοδομή, που θα έπρεπε να αντιμετωπιστούν με την άσκηση της διακριτικής εξουσίας υπέρβασης των επιτρεπόμενου ύψους και αριθμού ορόφων. Επίσης, διαφάνηκε από την έρευνα της Επιτροπής Διοικήσεως, ότι η Πολεοδομική Αρχή δεν συνεκτίμησε την υφιστάμενη κατάσταση της περιοχής, ούτε υπεισήλθε στο ζήτημα του επηρεασμού ή μη των ανέσεων των γειτονικών χρήσεων.

Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή Διοικήσεως στην έκθεση της επεσήμανε ότι η απόφαση της Πολεοδομικής Αρχής στην αίτηση δεν εντασσόταν εντός των ορίων της διακριτικής εξουσίας της και εισηγήθηκε επανεξέταση της.

Από την έρευνα του παραπόνου με αρ. **Α/Π 1204/2007**, διαπιστώθηκε ότι το Επαρχιακό Γραφείο Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως παρέλειψε να επιληφθεί παράνομης χρήσης κρατικής γης, ενώ για παρόμοιες περιπτώσεις η νομοθεσία παρέχει επαρκή μέτρα που αντιμετωπίζουν τους.

7. Επαρχιακές Διοικήσεις

Αρκετά παράπονα κατά των Επαρχιακών Διοικήσεων κρίνονται βάσιμα και καταδεικνύουν κυρίως την ταλαιπωρία που υφίστανται οι πολίτες όταν αποτείνονται με αιτήσεις, αιτήματα και καταγγελίες τους χωρίς να αντιμετωπίζονται έγκαιρα, νόμιμα και αποτελεσματικά.

Από την έρευνα του παραπόνου με αρ. **Α/Π 2845/2006**, διαπιστώθηκε ότι η Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου, ενώ ενημέρωσε την Πολεοδομική Αρχή ότι το αίτημα της παραπονούμενης για υδροδότηση προτεινόμενης κατοικίας της εγκρίθηκε, υπαναχώρησε πέντε μέρες αργότερα πριν από συνεδρίαση που επρόκειτο να γίνει στο Υπουργείο Εσωτερικών με θέμα τον καθορισμό ομοιόμορφης πολιτικής για υδροδότηση κατοικιών εκτός των ορίων ανάπτυξης και υδατοπρομήθειας.

Όπως ανέφερε η Επιτροπή Διοικήσεως στην έκθεση της, η εν λόγω πολιτική δεν είχε ακόμα καθοριστεί και κανένα νόμιμο έρεισμα δεν υπήρχε που επέβαλλε ή δικαιολογούσε τον χειρισμό που έτυχε το αίτημα της παραπονούμενης. Αντίθετα, πρόσθεσε η Επιτροπή Διοικήσεως, η Επαρχιακή Διοίκηση όφειλε να ενεργήσει με βάση τις διατάξεις της νομοθεσίας.

Η Επιτροπή Διοικήσεως εισηγήθηκε την έγκριση του αιτήματος της παραπονούμενης ως εξαρχής.

Η Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας παρέλειπε για 5 χρόνια να εξετάσει καταγγελίες της παραπονούμενης που υποβλήθηκαν στις αρχές του 1999 και αφορούσαν επεμβάσεις

δημόσιων δρόμων και πεζοδρομίου σε τεμάχια της. Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της συνέστησε στην Επαρχιακή Διοίκηση την άμεση έναρξη της εξέτασης των καταγγελιών που λαμβάνει και τη στενή παρακολούθηση των ενεργειών που αφορούν στη συμπλήρωση της για να αντιμετωπίζονται έγκαιρα τα τυχόν προβλήματα που επηρεάζουν την ιδιοκτησία των πολιτών **(Α/Π 345/2005)**.

Μέρος διατηρητέας οικοδομής ιδιοκτησίας Κοινοτικού Συμβουλίου κρίθηκε ετοιμόρροπο, αλλά η Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου δεν προέβη σε ενέργειες αντιμετώπισης του προβλήματος ενόψει αίτησης για προσθηκομετατροπές στη διατηρητέα οικοδομή η οποία εκκρεμούσε στην Πολεοδομική Αρχή. Η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε στην έκθεση της ότι δεν συνεκτιμήθηκε από την Επαρχιακή Διοίκηση ο χρόνος που συνήθως παρέρχεται μέχρι να καταστεί νόμιμα δυνατή η έναρξη οικοδομικών εργασιών, ενώ ο χαρακτήρας της οικοδομής, ως διατηρητέος, επέβαλλε την λήψη μέτρων προστασίας της χωρίς καμία καθυστέρηση. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Επαρχιακή Διοίκηση να αξιοποιήσει τις σχετικές νομοθετικές διατάξεις προς την κατεύθυνση αυτή σε συνεργασία με το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως **(Α/Π 1253/2007)**.

Σε άλλη περίπτωση, η Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας παρέλειψε να λάβει μέτρα κατεδάφισης ή επιδιόρθωσης ετοιμόρροπης κατοικίας. Η παραπονούμενη διαμαρτυρήθηκε το 2004 και η Επαρχιακή Διοίκηση ζήτησε από το Τμήμα Δημοσίων Έργων την αξιολόγηση της κατάστασης της κατοικίας 5 μήνες αργότερα, ενώ η σχετική εργασία θα ήταν δυνατό να γίνει από την δική της Τεχνική Υπηρεσία. Επιπρόσθετα, ενημερώθηκε από τον Επαρχιακό Λειτουργό Λευκωσίας του Τμήματος Δημοσίων Έργων επτά μήνες αργότερα για το πόρισμα του αναφορικά με την κατάσταση της κατοικίας και παρήλθαν δέκα μήνες μέχρι να καλέσει την ιδιοκτήτρια της να προβεί στη κατεδάφιση της, όπως κρίθηκε αναγκαίο.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση τόνισε ότι σε παρόμοιες περιπτώσεις απαιτείται από τις αρμόδιες αρχές ταχύτητα ενεργειών, διαφορετικά, η απροθυμία και η διστακτικότητα ενδεχομένως να είναι αιτίες διαιώνισης προβλημάτων αλλά και δυσάρεστων συνεπειών. Εισηγήθηκε δε να προβεί αμέσως η Επαρχιακή Διοίκηση στη κατεδάφιση της κατοικίας **(Α/Π 1277/2004)**.

Αίτηση παραπονούμενου για άδεια ανέγερσης τριών κατοικιών υποβλήθηκε στην Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου τον Μάρτιο 2004, έξι μήνες μετά την εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας, αλλά παρέμεινε σε εκκρεμότητα για 30 μήνες και ως αποτέλεσμα, έληξε η πολεοδομική άδεια και η αίτηση κατέστη άνευ αντικειμένου. Ο Έπαρχος Πάφου ανέφερε στην Επίτροπο Διοικήσεως ότι δεν ήταν η πρώτη φορά που έληξε πολεοδομική άδεια πριν από τη λήψη απόφασης στην αίτηση για άδεια οικοδομής που υποβλήθηκε στο Γραφείο του και απέδωσε το πρόβλημα αυτό στην έλλειψη προσωπικού και στη συνεχώς αυξανόμενη οικοδομική δραστηριότητα στην Επαρχία.

Η Επίτροπος σημειώνει στην Έκθεση ότι έναντι των ζητημάτων που προκύπτουν στο διοικητικό επίπεδο εξαιτίας της αναπτυξιακής δραστηριότητας δε δικαιολογείται αμηχανία, σκεπτικισμός και αδράνεια, αλλά απαιτούνται μέτρα προσαρμογής στις νέες συνθήκες. Η στελέχωση της Επαρχιακής Διοίκησης με προσωπικό, πρόσθεσε, μπορεί να είναι άμεσα

αναγκαία υπό τις περιστάσεις στην Επαρχία και εισηγήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών να αντιμετωπίσει το πρόβλημα αυτό. Επίσης, εισηγήθηκε την επαναξιολόγηση της διαδικασίας εξέτασης των αιτήσεων για άδειες οικοδομής, επειδή, η εμπειρία κατέδειξε ότι είναι συστηματικά χρονοβόρα και δε συμβάλλει στη λήψη αποφάσεων σε εύλογο χρόνο. Τέλος, η Επίτροπος Διοικήσεως ανέφερε ότι ενδείκνυται το Υπουργείο Εσωτερικών να επανεξετάσει το σύνθετο χαρακτήρα του θεσμικού πλαισίου που διέπει την αδειοδότηση των αναπτύξεων σε συνάρτηση με την αρχή της απλούστευσης των διοικητικών διαδικασιών **(Α/Π 684/2007)**.

Σε ισόγειο κατοικίας που γειτνιάζει με το τεμάχιο παραπονούμενου, άρχισαν παράνομες οικοδομικές εργασίες το 2005. Η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού κάλεσε την ιδιοκτήτρια του τεμαχίου να εξασφαλίσει τις απαραίτητες άδειες, όμως αυτή δεν ανταποκρίθηκε.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της επανέλαβε την πάγια θέση του Γραφείου της για έγκαιρη αντιμετώπιση των παράνομων οικοδομικών εργασιών με την αξιοποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας, επειδή διαφορετικά παραβιάζεται από την αρχή στην οποία ανατέθηκε η εφαρμογή της και διαμορφώνεται η πεποίθηση στους πολίτες ότι οι αυθαιρεσίες τυγχάνουν ανοχής εκ εν τέλει εδραιώνονται. Εισηγήθηκε δε τη λήψη δικαστικών μέτρων εναντίον της παρανομούσας **(Α/Π 1658/2005)**.

Σε άλλη περίπτωση, η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού παρέλειψε να λάβει μέτρα σε σχέση με παραβίαση όρων άδειας ανέγερσης τοίχου αντιστήριξης ο οποίος, όπως υποστηρίχθηκε από την παραπονούμενη, επηρέαζε το τεμάχιο της.

Ο έλεγχος της τήρησης των όρων των αδειών οικοδομών αποτελεί υποχρέωση των αρμοδίων αρχών, στην οποία, όπως επεσήμανε η Επίτροπος Διοικήσεως, οφείλουν να ανταποκρίνονται και να μεριμνούν για την υλοποίηση τους **(Α/Π 2507/2007)**.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 1613/2004** αφορούσε παράλειψη της Επαρχιακής Διοίκησης Λεμεσού να επιλύσει τα προβλήματα που προέκυψαν από την ανόρυξη παράνομου απορροφητικού λάκκου σε δημόσιο δρόμο.

Διαπιστώθηκε ότι η παραπονούμενη ταλαιπωρούνταν για αρκετά χρόνια εξαιτίας της συγκεκριμένης παράνομης ενέργειας, επειδή, η Επαρχιακή Διοίκηση δεν παρενέβη έγκαιρα και με την απαιτούμενη σοβαρότητα για τις συνέπειες της και στη συνέχεια επέδειξε απροθυμία να τις αντιμετωπίσει αποτελεσματικά. Οι χειρισμοί και η γενικότερη συμπεριφορά της Επαρχιακής Διοίκησης, αναφέρεται στην έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως, χαρακτηρίζονταν από ασυνέπεια, αντιφάσεις και παραλείψεις, ενώ στη βάση των αρχών της καλής πίστης και της ορθής συμπεριφοράς έναντι των πολιτών, αναμένεται εκ μέρους της για τα ζητήματα που επιβαρύνουν τις συνθήκες διαβίωσης, επαρκής έρευνα και θετικές ενέργειες σε εύλογο χρόνο. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Επαρχιακή Διοίκηση να μεριμνήσει για την οριστική επίλυση του προβλήματος που διαπιστώθηκε σε βάρος της κατοικίας της παραπονούμενης.

Σε άλλη περίπτωση, η Επίτροπος Διοικήσεως επέκρινε ως αδικαιολόγητη την μακρόχρονη ανοχή εκ μέρους της Επαρχιακής Διοίκησης Λεμεσού της παράνομης κατοχής τουρκοκυπριακού υποστατικού και επεσήμανε ότι μεγάλος αριθμός αδειών χρήσης τουρκοκυπριακής ακίνητης ιδιοκτησίας έχει παραχωρηθεί πριν από αρκετά χρόνια και πιθανόν είτε οι αδειούχοι να απεβίωσαν είτε για άλλους λόγους να μην την αξιοποιούν και να την υπενοικιάζουν. Για τους λόγους αυτούς, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Επαρχιακή Διοίκηση να υιοθετήσει πρόγραμμα ελέγχου της τήρησης των όρων των αδειών χρήσης και να μεριμνήσει για την αποκατάσταση της νομιμότητας σε όσες περιπτώσεις διαπιστωθούν παραβιάσεις τους **(Α/Π 2153/2006)**.

Από την έρευνα του παραπόνου με αρ. **Α/Π 2409/2006** διαπιστώθηκε ότι η Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου προτίθετο να επιβάλει στις άδειες που ζήτησε ο παραπονούμενος για περίφραξη τεμαχίων του, όρους παραχώρησης μέρους τους στο δημόσιο για σκοπούς ρυμοτομίας.

Η επιβολή των ρυμοτομικών όρων ήταν εισηγηση της Πολεοδομικής Αρχής, αλλά όπως ανέφερε η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της, το Ανώτατο Δικαστήριο διευκρίνισε κατ'επανάληψη ότι η επιβολή ρυμοτομικού όρου σε άδεια οικοδομής προϋποθέτει τη δημοσίευση του σχετικού σχεδίου, όπως προνοείται στον περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμο. Η προσέγγιση του Ανώτατου Δικαστηρίου έχει έρεισμα το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα στην ιδιοκτησία, το οποίο μπορεί μεν να περιοριστεί από τη διοίκηση για την εξυπηρέτηση σκοπού δημόσιας ωφέλειας, νοουμένου όμως ότι ο φορέας του δικαιώματος έτυχε της δέουσας ενημέρωσης, με τη δημοσίευση του σχεδίου και είχε την ευκαιρία να υποβάλει τυχόν ένσταση του.

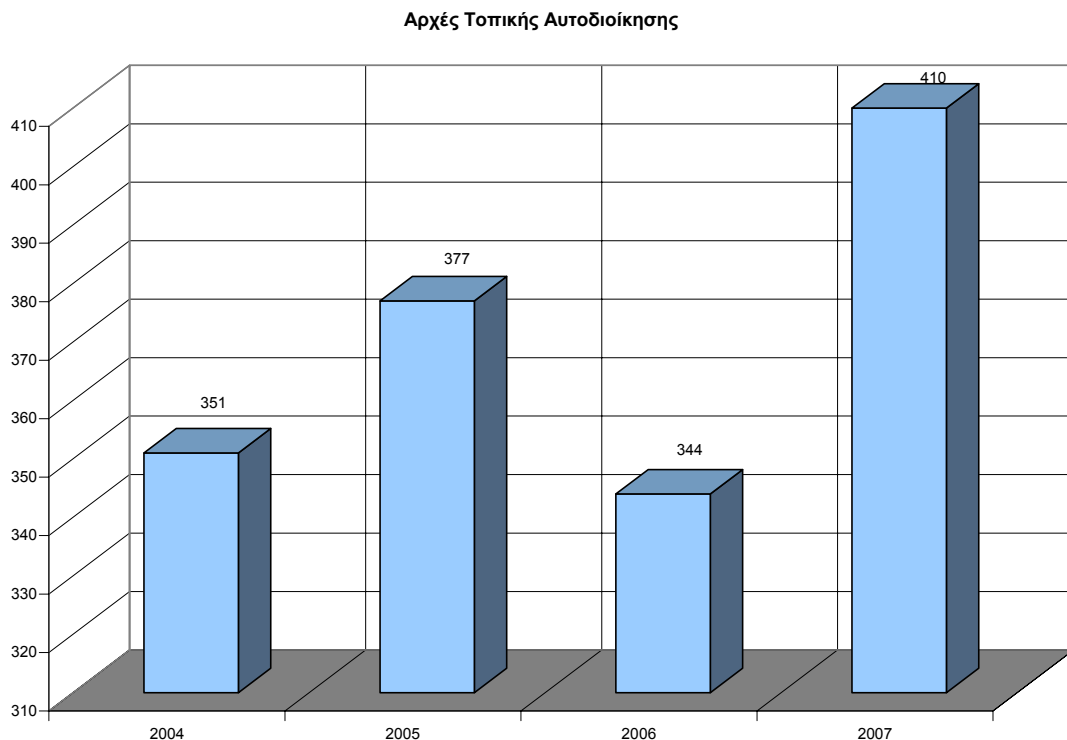
Η Επίτροπος Διοικήσεως επεσήμανε ότι για τη διασφάλιση του απαραίτητου μέρους ιδιωτικής ακίνητης ιδιοκτησίας για τη διάνοιξη ή βελτίωση οδικού δικτύου, ενόψει της νομολογίας του Ανώτατου Δικαστηρίου, οι αρμόδιες αρχές όφειλαν να επικεντρωθούν στο πώς θα μπορούσε να επιτευχθεί στα πλαίσια της νομιμότητας, παρά να εμμένουν στην επιβολή παράνομων ρυμοτομικών όρων, όπως διαπιστώθηκε στην προκειμένη περίπτωση αλλά και στα πλαίσια της διερεύνησης άλλων παρόμοιων παραπόνων. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε η Επαρχιακή Διοίκηση να μην επιβάλει στις άδειες περίφραξης που ζήτησε ο παραπονούμενος ρυμοτομικούς όρους, εφόσον δεν δημοσιεύθηκε το σχέδιο στο οποίο βασίστηκαν.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 489/2006** αφορούσε τη λειτουργία μηχανουργείου αυτοκινήτων σε τουρκοκυπριακό οικόπεδο από την οποία, σύμφωνα με τους παραπονούμενους προκαλείτο συνεχής και ενοχλητικός θόρυβος, ενώ τα γειτονικά οικόπεδα, επίσης τουρκοκυπριακής ιδιοκτησίας χρησιμοποιούντο παράνομα για την τοποθέτηση παλιών αυτοκινήτων, εξαρτημάτων και ξυλείας. Οι κάτοχοι των οικοπέδων δεν είχαν εξασφαλίσει άδειες χρήσης από τον Κηδεμόνα Τουρκοκυπριακών Περιουσιών και η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της επεσήμανε την αδράνεια που επέδειξε η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού στην αποκατάσταση της νομιμότητας, παρόλον ότι, οι συνθήκες διαβίωσης των παραπονούμενων επηρεάζονταν από τις παράνομες χρήσεις.

Η Επιτροπή Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Επαρχιακή Διοίκηση την προώθηση της διαδικασίας ανάκτησης της κατοχής των οικοπέδων.

8. Τοπική Αυτοδιοίκηση

Ο τομέας δράσης των τοπικών αρχών χαρακτηρίζεται από ευρύτητα η οποία παρατηρείται και στη θεματολογία των παραπόνων που υποβάλλονται στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως. Το 2007 ο αριθμός των παραπόνων που αφορούσαν ενέργειες, αποφάσεις και παραλείψεις των τοπικών αρχών αυξήθηκε κατά 19,18% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Συγκριτική εικόνα του αριθμού των παραπόνων από το 1995, φαίνεται στο πιο κάτω σχεδιάγραμμα.

Η ετήσια αύξηση του αριθμού των παραπόνων κατά των τοπικών αρχών οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο διεκδικητικό ρόλο που αναλαμβάνουν οι πολίτες προς την κατεύθυνση της προστασίας των κατοχυρωμένων δικαιωμάτων τους και της βελτίωσης και αναβάθμισης της ποιότητας διαβίωσης.

Τα παράπονα με αρ. **Α/Π 805/2007** και **Α/Π 858/2007**, αφορούσαν στη κατάσταση αρκετών πεζοδρομίων της Λευκωσίας και ιδιαίτερα αυτών που βρίσκονται σε κεντρικούς και πολυσύχναστους δρόμους. Τα πεζοδρόμια ως κοινόχρηστα αγαθά, που προορίζονται για ελεύθερη χρήση επιβάλλεται να διατηρούνται σταθερά σε κατάσταση που θα επιτρέπει την απρόσκοπτη και ασφαλή διακίνηση, διαφορετικά, το σχετικό δικαίωμα των πολιτών περιορίζεται, ιδιαίτερα εκείνων με αναπηρίες. Επιπρόσθετα, τα πεζοδρόμια ως τμήμα της συνολικής ανάπτυξης κάθε πόλης συνδέονται με τη φυσιογνωμία, την αισθητική και την

ποιότητα του περιβάλλοντος της, επομένως, οι τοπικές αρχές πρέπει να επικεντρώνονται στο συστηματικό έλεγχο της κατάστασης τους για να είναι δυνατή η έγκαιρη λήψη βελτιωτικών μέτρων.

Η Επιτροπή Διοικήσεως στην έκθεση της εισηγήθηκε στο Δήμο Λευκωσίας να υιοθετήσει πρόγραμμα επιδιόρθωσης / συντήρησης των πεζοδρομίων.

Οι οχληρίες που προκαλούνται κατά κανόνα από επαγγελματικές χρήσεις, υποβαθμίζουν την ποιότητα ζωής, ταλαιπωρούν τους περιοίκους και εξακολουθούν να αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα τα οποία οι τοπικές αρχές δεν έχουν ακόμα αντιμετωπίσει ικανοποιητικά.

Στα όρια του Δήμου Λεμεσού παράνομα επαγγελματικά υποστατικά που ανεγέρθηκαν σε τουρκοκυπριακή ιδιοκτησία, υφίστανται και λειτουργούν για 3 περίπου δεκαετίες σε βάρος των ανέσεων των κατόχων γειτονικών οικιστικών μονάδων.

Στην έκθεση της η Επιτροπή Διοικήσεως, σημείωσε ότι πρόκειται για ασύμβατες χρήσεις, απόρροια των δύσκολων συνθηκών της δεκαετίας του 1970, που παγιώθηκαν μεν εξαιτίας της ανυπαρξίας πολεοδομικής και χωροταξικής πολιτικής και της διοικητικής ανοχής, αλλά υπό το φως των στόχων του Τοπικού Σχεδίου Λεμεσού, δεν ενδείκνυται ο περιορισμός των προσπάθειών της τοπικής αρχής σε βελτιωτικά μέτρα. Σύμφωνα με την Επιτροπή Διοικήσεως, εξαιτίας κυρίως του είδους των διεξαγομένων εργασιών είναι αναγκαία η θετική διοικητική δράση μέσα από την οποία θα αναβαθμιστεί το οικιστικό περιβάλλον και η ποιότητα ζωής, αφού προηγηθεί η μετακίνηση των εργαστηρίων σε άλλη κατάλληλη περιοχή.

Η Επιτροπή Διοικήσεως εισηγήθηκε τον καθορισμό χρονοδιαγράμματος εντός του οποίου να μελετηθούν σοβαρά εναλλακτικές χωροθετικές λύσεις, να οριστικοποιηθεί σχετική απόφαση και να καθοριστούν οι περαιτέρω αναγκαίες ενέργειες που θα επιτρέψουν τον τερματισμό της λειτουργίας των εργαστηρίων στη περιοχή και τη συνέχιση της σε πολεοδομική ζώνη στην οποία παρόμοιες χρήσεις μπορούν να εντάσσονται με καλύτερες προοπτικές **(Α/Π 1227/2005)**.

Ο Δήμος Λακατάμειας διαπιστώθηκε ότι επέδειξε αδικαιολόγητη ανοχή έναντι της λειτουργίας για είκοσι χρόνια παράνομου εργαστηρίου βαφής αυτοκινήτων δίπλα από την κατοικία του παραπονούμενου. Η Επιτροπή Διοικήσεως στην έκθεση της τόνισε την ταλαιπωρία του παραπονούμενου από την οχληρία που προκαλούσε το εργαστήριο και εισηγήθηκε στο Δήμο τη λήψη δικαστικών μέτρων, επειδή αποτελούν τη μόνη πρόσφορη διαδικασία αποκατάστασης της νομιμότητας σε παρόμοιες περιπτώσεις **(Α/Π 2137/2006)**.

Από την έρευνα του παραπόνου με αρ. **Α/Π 2518/2005**, διαπιστώθηκε η παράνομη λειτουργία ταβέρνας στα όρια του Δήμου Λευκωσίας, εξαιτίας της οποίας διαταράχθηκαν οι συνθήκες διαβίωσης των παραπονούμενων. Αίτηση για καλυπτική πολεοδομική άδεια αλλαγής της χρήσης του υποστατικού στο οποίο λειτουργούσε η ταβέρνα, εκκρεμούσε στο

Δήμο Λευκωσίας και η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της, εισηγήθηκε κατά τη λήψη απόφασης να αξιολογηθούν οι εφαρμοστέες νομοθετικές διατάξεις στις ορθές τους διαστάσεις και ιδιαίτερα η συγκεκριμένη χρήση σε συνάρτηση με το δικαίωμα των κατοίκων της περιοχής να διαβιούν σε περιβάλλον απαλλαγμένο από επιβαρυντικούς παράγοντες.

Ο Δήμος Λεμεσού επέτρεψε τη χωροθέτηση βοηθητικών οικοδομών στο κοινό σύνορο με το τεμάχιο των παραπονούμενων, με αποτέλεσμα να επηρεαστούν οι ανέσεις τους. Η Επίτροπος Διοικήσεως ανέφερε στην έκθεση της ότι η μικρή απόσταση της οικοδομής των παραπονούμενων από το κοινό σύνορο των δυο τεμαχίων, το ύψος και το μήκος των εφαιπτόμενων βοηθητικών οικοδομών, καθώς και η χωροθέτηση καλυμμένου χώρου στάθμευσης απέναντι από παράθυρο και πόρτα των παραπονούμενων, ήταν εύλογο ότι θα επέφεραν δυσμενείς συνέπειες στις ανέσεις τους. Φαίνεται, όμως, ότι τα δεδομένα αυτά δεν συνεκτιμήθηκαν από το Δήμο, όπως επιβαλλόταν, βάσει της εφαρμοστέας νομοθετικής διάταξης, ή απλά κρίθηκε πως το δικαίωμα ανέγερσης των βοηθητικών οικοδομών στο κοινό σύνορο υφίστατο άνευ ετέρου.

Σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, η απόφαση του Δήμου Λεμεσού να επιτρέψει την ανέγερση των βοηθητικών οικοδομών στο κοινό σύνορο κατέληξε σε άδικο και ανεπιεική αποτελέσματα σε βάρος των παραπονούμενων κατά παράβαση της αρχής της χρηστής διοίκησης. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε ο Δήμος Λεμεσού να μελετήσει τις παρατηρήσεις της και να καθορίσει τα μέτρα που ενδεχομένως θα ήταν εφικτό να ληφθούν για την κατά το δυνατό αποκατάσταση των ανέσεων των παραπονούμενων **(Α/Π 1638/2005)**.

Ο Δήμος Πέγειας ενημερώθηκε για την παράνομη ανέγερση και λειτουργία πλυντηρίου αυτοκινήτων, αλλά παρέλειψε να μεριμνήσει για τη λήψη μέτρων εναντίον των παρανομούντων, παρόλον ότι οι παραπονούμενοι επεσήμαναν στο Δήμο ότι το πλυντήριο προκαλούσε οχληρία.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της τόνισε ότι για κάθε νέα ανάπτυξη, ή για την αλλαγή της χρήσης υφιστάμενης, απαιτούνται πολεοδομική και οικοδομική άδεια και η αρμόδια τοπική αρχή, οφείλει, όταν δεν έχουν εξασφαλιστεί, να παρεμβαίνει αμέσως αξιοποιώντας τις δυνατότητες που της παρέχει η νομοθεσία, διαφορετικά, παραμένει εκτεθειμένη σε δικαιολογημένες επικρίσεις **(Α/Π 1147/2007)**.

Σε άλλη περίπτωση, έγιναν παράνομες προσθηκομετατροπές σε ξενοδοχείο και αλλαγή της χρήσης μέρους του, χωρίς να εξασφαλιστεί καμία άδεια, όμως το Κοινοτικό Συμβούλιο Αγίου Τύχωνα επέδειξε ανοχή και ως αποτέλεσμα, εξαιτίας της νέας χρήσης, επιβαρύνθηκε από οχληρία η διαβίωση των παραπονούμενων. Η Επίτροπος Διοικήσεως επέκρινε την αδράνεια του Κοινοτικού Συμβουλίου, την παράλειψη του να ασκήσει τις αρμοδιότητές του και εισηγήθηκε να μεριμνήσει για την αποκατάσταση της νομιμότητας **(Α/Π 1724/2005)**.

Σχετικό είναι επίσης το παράπονο με αρ. **Α/Π 2623/2005**. Το Κοινοτικό Συμβούλιο Αγίου Τύχωνα επέτρεψε την παγίωση παράνομων προσθηκών σε υπεραγορά που λειτουργούσε στο ισόγειο της οικοδομής που διέμενε ο παραπονούμενος. Η Επίτροπος Διοικήσεως στην

έκθεση της επεσήμανε ότι η ανοχή παρόμοιων παρανομιών εδραιώνει την πεποίθηση ότι είναι δυνατό να παραμένουν χωρίς καμία συνέπεια, παρόλον ότι κάτι τέτοιο δεν προκύπτει από την ισχύουσα νομοθεσία, αντίθετα, προβλέπονται τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται προς την κατεύθυνση της άρσης τους.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 2435/2004** αφορούσε στις αποφάσεις του Δήμου Λευκωσίας για δημιουργία δυο υπαίθριων αγορών, εντός των χώρων στάθμευσης «Κωνστανζα» και «Τρίπολη», εξαιτίας των οποίων, σύμφωνα με τους παραπονούμενους, μειώθηκε η εμπορικότητα της εντός των τειχών πόλης και επηρεάστηκε ο κύκλος εργασιών των καταστηματαρχών.

Διαπιστώθηκε ότι τα πρόσωπα που διεξήγαγαν εμπορικές δραστηριότητες στις δυο υπαίθριες αγορές είχαν εξασφαλίσει άδειες πλανοδιοπώλησης από το Δήμο. Όμως, όπως σημείωσε η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της, στις δυο αγορές ουσιαστικά δεν διεξάγεται πλανοδιοπώληση, με την έννοια του όρου αυτού, όπως έχει ερμηνευθεί από το Ανώτατο Δικαστήριο. Η πλανοδιοπώληση, σημειώνεται στην Έκθεση, συνίσταται σε κίνηση και μετακίνηση του πλανοδιοπώλη με τα εμπορεύματα του. Συνεπώς, πρόσθεσε η Επίτροπος Διοικήσεως, είναι οξύμωρο να παραχωρούνται άδειες πλανοδιοπώλησης σε πρόσωπα που παραμένουν συνεχώς σε ένα συγκεκριμένο χώρο που καθορίστηκε ως κατάλληλος για την πώληση εμπορευμάτων.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Δήμο την ανάκληση των αδειών πλανοδιοπώλησης και, επίσης, όπως εξετάσει το ενδεχόμενο δημιουργίας δημοτικών αγορών βάσει σχετικής διάταξης του περί Δήμων Νόμου.

Από την έρευνα του παραπόνου με αρ. **Α/Π 2403/2006**, διαπιστώθηκε ότι ο Δήμος Λεμεσού παρέλειψε να συμμορφωθεί με αποφάσεις του Ανώτατου Δικαστηρίου σε προσφυγές του παραπονούμενου. Το Ανώτατο Δικαστήριο στη δεύτερη απόφαση του επεσήμανε την παράλειψη του Δήμου να συμμορφωθεί με την προηγηθείσα και η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της εισηγήθηκε να επανεξεταστεί αμέσως η αίτηση του παραπονούμενου που αποτέλεσε αντικείμενο δυο δικαστικών αποφάσεων, τονίζοντας την υποχρέωση κάθε αρμόδιας αρχής να συμμορφώνεται με τις δικαστικές αποφάσεις.

Το Κοινοτικό Συμβούλιο Παρεκκλησιάς αποφάσισε τη διάνοιξη δρόμου στη περιοχή που βρίσκεται τεμάχιο του παραπονούμενου, χωρίς να προηγηθεί η ετοιμασία σχετικού σχεδίου. Επίσης, εξασφαλίστηκαν μεν οι συγκαταθέσεις των ιδιοκτητών των τεμαχίων που θα επηρεάζονταν από τη διάνοιξη, αλλά δεν καθορίστηκε ο ακριβής επηρεασμός τους. Κατά την επιτόπου χάραξη του δρόμου ο παραπονούμενος διαπίστωσε ότι επρόκειτο να καταληφθεί μεγαλύτερο μέρος του τεμαχίου του από εκείνο για το οποίο είχε δώσει τη συγκατάθεση του, οπότε διαμαρτυρήθηκε στο Κοινοτικό Συμβούλιο και την απέσυρε. Ωστόσο, οι εργασίες διάνοιξης συνεχίστηκαν και συμπληρώθηκαν.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της ανέφερε ότι και σε άλλες παρόμοιες περιπτώσεις διαπιστώθηκε ότι σε σχέση με τη διάνοιξη δρόμων, ακολουθείται πρακτική με σοβαρές συνέπειες σε βάρος του δικαιώματος ιδιοκτησίας των πολιτών. Είναι θεμιτό, πρόσθεσε η Επίτροπος, να επιδιώκεται με συγκαταθέσεις η εξασφάλιση μέρους τεμαχίων που είναι

αναγκαίο για την εξυπηρέτηση σκοπού δημόσιας ωφέλειας, όμως είναι απαραίτητος ο σχεδιασμός των έργων και η ενημέρωση των επηρεαζόμενων ιδιοκτητών για το ακριβές εμβαδό των τεμαχίων τους που θα πρέπει να παραχωρήσουν **(Α/Π 782/2006)**.

Γενικότερα, από τη διερεύνηση των παραπόνων που αφορούν τις τοπικές αρχές, καταδεικνύεται ότι η διοικητική δραστηριότητα τους δεν έχει αποφορτιστεί από τις παθογένειες του ευρύτερου δημόσιου τομέα, παρόλον ότι, ως εγγύτερα στους πολίτες, θα έπρεπε να είχαν ήδη αναπτύξει μηχανισμούς ικανούς να αντιμετωπίζουν τα ζητήματα της καθημερινότητας με ταχύτητα, ευελιξία και εντός των ορίων της νομιμότητας.

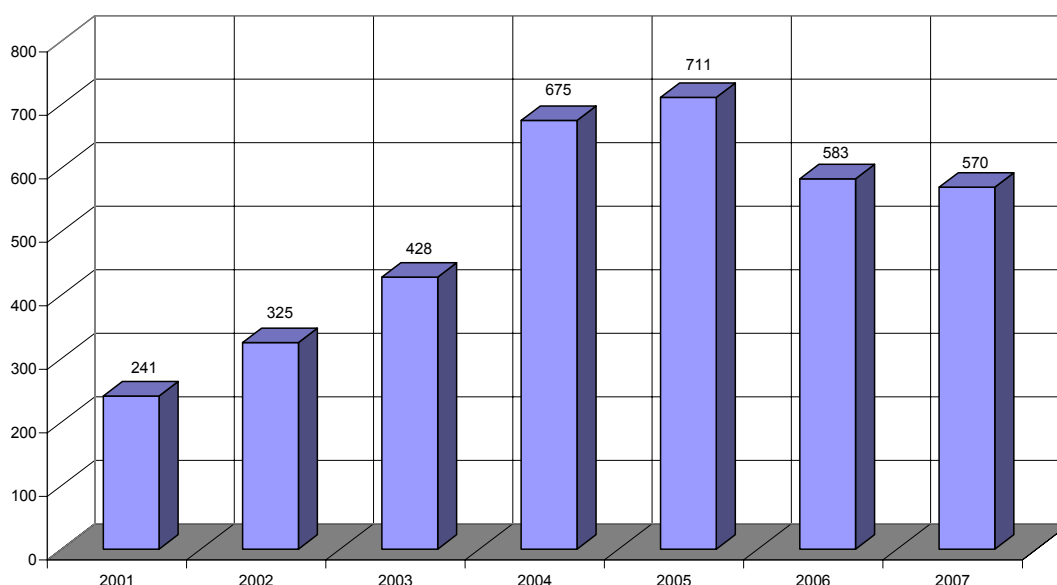
III. ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

1. Εισαγωγή

Στον Τομέα περιλαμβάνονται δύο θεματικές ενότητες: τα θέματα παιδείας (στα οποία εμπίπτουν παράπονα μαθητών κατά των καθηγητικών συλλόγων των σχολείων στα οποία φοιτούν, παράπονα κατά του Πανεπιστημίου Κύπρου, καθώς και παράπονα που αφορούν την παραχώρηση υποτροφιών και φοιτητικών χορηγιών) και τα παράπονα υπαλλήλων της δημόσιας και της δημόσιας εκπαιδευτικής υπηρεσίας, του ημιδημόσιου τομέα και των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης που αφορούν τις σχέσεις του κράτους, ως εργοδότη, και των εν λόγω υπαλλήλων.

Κατά το έτος 2007, ο αριθμός των παραπόνων που δέχτηκε ο συγκεκριμένος τομέας, όπως φαίνεται στον πιο κάτω πίνακα, διατηρήθηκε στα ίδια, περίπου, επίπεδα με το έτος 2006.

Συνολικός αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν το 2007 κατά θέμα στον τομέα παιδείας και μαθητών, εκπαιδευτικών και υπαλληλικών θεμάτων

Συγκεκριμένα, πεντακόσια εβδομήντα παράπονα, από το σύνολο των υποβληθέντων, ενέπιπταν, θεματικά, στον Τομέα Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων.

2. Θέματα Παιδείας

Έλλειψη συντονισμού και ολιγωρία καταλόγισε η Επίτροπος Διοικήσεως στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, σε σχέση με την απόφαση του να αποκλείσει μαθήτρια από τις παγκύπριες εξετάσεις του 2007 (**Α/Π 1146/2007**).

Συγκεκριμένα, η παραπονούμενη, τελειόφοιτη μαθήτρια η οποία παραπεμπόταν σε ανεξέταση το Σεπτέμβριο λόγω απουσιών, έχοντας υπόψη ότι, στην περίπτωση που

υπέβαλλε αίτηση για συμμετοχή στις παγκύπριες εξετάσεις και τελικά, ως ήταν η μέχρι τότε τακτική, δεν παραχωρούνταν θέσεις εισδοχής στα ΑΑΕΙ σε παραπεμπόμενους σε ανεξέταση, τα σχετικά τέλη που θα είχε καταβάλει δε θα της επιστρέφονταν, δεν υπέβαλε τέτοια αίτηση. Όμως, για την υπό αναφορά σχολική χρονιά, το εμπλεκόμενο Υπουργείο αποφάσισε να αλλάξει τακτική και να παραχωρήσει θέσεις στην κατηγορία των μαθητών αυτών. Μόνο που την ανακοίνωση της απόφασής της αυτής έκανε αφότου η προθεσμία για υποβολή των αιτήσεων είχε λήξει.

Με αφορμή την εξέταση του παραπόνου αυτού, η Επίτροπος τόνισε τη σημασία του σωστού προγραμματισμού και συντονισμού των υπηρεσιών του εμπλεκόμενου Υπουργείου και της έγκαιρης και σωστής ενημέρωσης, στοιχεία που, αν υπήρχαν στην προκειμένη περίπτωση και τα δικαιώματα των μαθητών θα διασφαλιζόνταν και δυσάρεστες καταστάσεις θα αποφεύγονταν.

Τον προβληματισμό της αναφορικά με το κατά πόσον το σχολείο κατάφερε να διαδραματίσει σωστά το ρόλο του, στην περίπτωση μαθητή που αποφασίστηκε να παραμείνει στάσιμος λόγω απουσιών, εξέφρασε η Επίτροπος με αφορμή τη διερεύνηση άλλου παραπόνου (**Α/Π 1301/2007**) κατά της Διεύθυνσης συγκεκριμένου Γυμνασίου και του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Στην περίπτωση αυτή, παρόλο που ψυχολόγος, ο οποίος παρακολουθούσε το παιδί είχε προτείνει, πριν τη λήψη οποιασδήποτε απόφασης σε σχέση με τις απουσίες του, να συζητηθεί το θέμα μαζί του, ώστε να αντιληφθεί τις συνέπειες των πράξεών του με τρόπο εποικοδομητικό και όχι τιμωρητικό, ο καθηγητικός σύλλογος προχώρησε στη λήψη της επαχθέστερης δυνατής, για τον παραπονούμενο, απόφασης, που ήταν η στασιμότητά του, τη στιγμή που είχε την επιλογή να τον παραπέμψει σε ανεξέταση.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος ανέλυσε τις θέσεις της αναφορικά με την αποστολή του σχολείου σήμερα, η οποία όχι μόνο δεν εξαντλείται στην αυστηρή προσήλωση στις νομοθετικές προβλέψεις, αλλά περιλαμβάνει και τη διαπαιδαγώγηση των μαθητών με συμπεριφορά αποκλίνουσα από αυτήν του μέσου μαθητή.

Στόχος, τόνισε η Επίτροπος, είναι η ολοκλήρωση της εκπαίδευσης μέσω της απρόσκοπτης συμμετοχής στην εκπαιδευτική διαδικασία.

3. Υπαλληλικά Θέματα

ι. Αξιολογήσεις Εκπαιδευτικών Λειτουργιών

Οι αξιολογήσεις των εκπαιδευτικών λειτουργιών αποτελούν, λόγω αντικειμένου, αλλά και του αριθμού παραπόνων που υποβάλλονται κάθε χρόνο, ιδιαίτερη υποενότητα των υπαλληλικών θεμάτων. Αντικείμενο ελέγχου αποτελεί η νομιμότητα της διαδικασίας που ακολουθήθηκε. Στην ουσιαστική κρίση των αξιολογητών, ο Επίτροπος δεν επεμβαίνει, παρά

μόνο στις περιπτώσεις εκείνες όπου διαπιστώνεται πλάνη περί τα πράγματα ή κατάχρηση εξουσίας.

Από τη διερεύνηση των παραπόνων αυτών, που υποβλήθηκαν κατά το έτος 2007, διαπιστώθηκε για άλλη μια φορά, ότι το αρμόδιο Υπουργείο δεν υιοθέτησε και/ή δεν χρησιμοποίησε, τις εισηγήσεις της Επιτρόπου, που περιέχονται στις επί μέρους Εκθέσεις που υποβλήθηκαν μετά την εξέταση συγκεκριμένων παραπόνων, για να αντιμετωπίσει σφαιρικά και επί του συνόλου των περιπτώσεων, θέματα που έτυχαν κριτικής και έχρηζαν ουσιαστικής επεξεργασίας.

Ειδικότερα αναφέρεται, ότι το φαινόμενο των μη αιτιολογημένων αποφάσεων, αποτελεί πλέον χρονίζον πρόβλημα, το οποίο, παρά τις επανειλημμένες υποδείξεις της Επιτρόπου και την παράθεση της σχετικής νομοθεσίας αλλά και νομολογίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, η εμπλεκόμενη υπηρεσία δεν κατόρθωσε να επιλύσει. Ως εκ τούτου έχει παρατηρηθεί, σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις που διερευνήθηκαν, η έλλειψη επαρκούς και νόμιμης αιτιολογίας. Σύνηθες πλέον φαινόμενο αποτελεί επίσης, και η σύγκρουση της αιτιολογίας των αποφάσεων με τα στοιχεία που τηρούνται στους σχετικούς διοικητικούς φακέλους, γεγονός το οποίο οδηγεί στο συμπέρασμα, ότι τα κλιμάκια αξιολόγησης δεν προβαίνουν σε επαρκή έρευνα όλων των αναγκαίων στοιχείων. **(Α/Π 1010/07, Α/Π 2069/06, Α/Π 913/07, Α/Π 1043/07, Α/Π 27/07, Α/Π 2315/05, Α/Π 1594/06, Α/Π 1808/06, Α/Π 1859/06, Α/Π 950/06, Α/Π 2770/06, Α/Π 437/06, Α/Π 1241/06, Α/Π 1389/06, Α/Π 3145/05).**

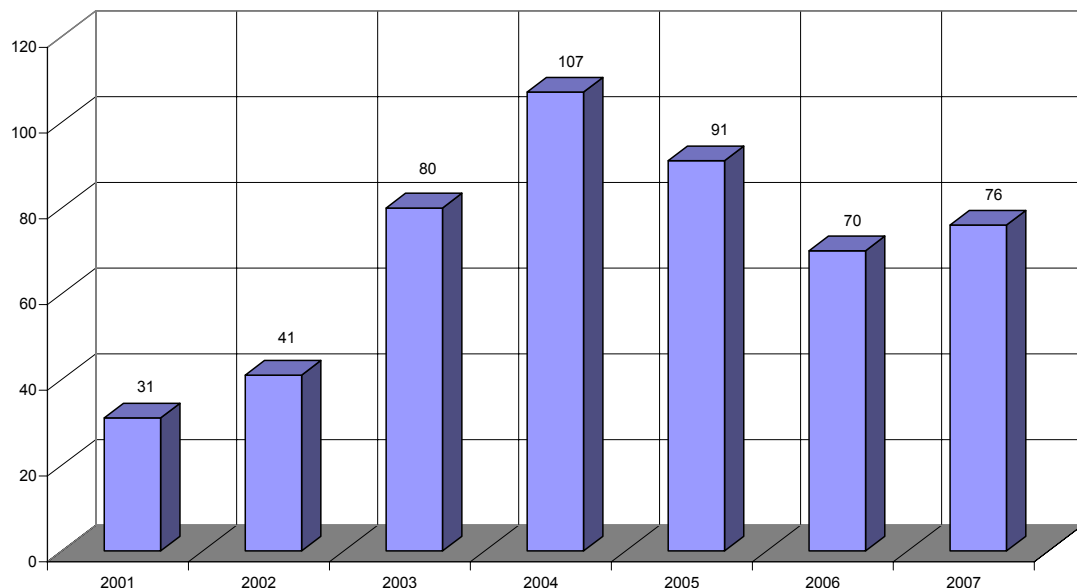
Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί, ότι μεγάλος αριθμός παραπονουμένων, προέβαλλε, για σειρά ετών, τον ισχυρισμό ότι το αρμόδιο Υπουργείο εφαρμόζει, επί των αξιολογήσεων, πολιτική προκαθορισμένων βαθμολογιών, με βάση τα χρόνια πείρας των εκπαιδευτικών και όχι την πραγματική τους αξία, προσόντα και απόδοση. Οι εν λόγω ισχυρισμοί δεν έγιναν κατορθωτό να αποδειχθούν, αφού τα στοιχεία τα οποία κατά καιρούς προέκυπταν, δεν μπορούσαν από μόνα τους, να υποστηρίξουν την άποψη αυτή. Ανατροπή στο συγκεκριμένο θέμα σημειώθηκε κατά το χρόνο που μας πέρασε, όταν ένας αφυπηρετήσας επιθεωρητής, έδωσε γραπτή μαρτυρία στο Γραφείο μου, ότι ο Γενικός Επιθεωρητής Μέσης Εκπαίδευσης παρενέβαινε στις αποφάσεις των κλιμακίων, με σκοπό τη διαμόρφωση της τελικής βαθμολογίας, κατά τρόπο μη επιτρεπτό από το Νόμο. Η γραπτή αυτή μαρτυρία προσέλαβε ιδιαίτερη σημασία, όταν αργότερα, άλλος παραπονούμενος, εξέφρασε στο παράπονο το οποίο υπέβαλε, υπόνοιες και ανησυχίες, αναφορικά με το ενδεχόμενο παραποίησης δεδομένων από τους προσωπικούς του φακέλους, κατά τρόπο που πιθανόν να ενέχει στοιχεία παρανομίας και αντικανονικότητας. Οι εν λόγω ανησυχίες αποδείχθηκαν, τελικά, βάσιμες, αφού διαπιστώθηκε, τόσον όσον αφορά τον παραπονούμενο, αλλά και όσον αφορά αριθμό άλλων εκπαιδευτικών, ότι συγκεκριμένα έγγραφα, αναγκαία για την αξιολόγησή τους, είτε απουσίαζαν από τους προσωπικούς τους φακέλους, είτε με κάποιο τρόπο είχαν παραποιηθεί. Σε μία δε περίπτωση διαπιστώθηκε, ότι υπήρχε χειρόγραφη παρέμβαση τρίτου προσώπου, στο πρακτικό του κλιμακίου το οποίο εξέτασε την ένσταση επί της αξιολόγησης, του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού, κατά τρόπο που γεννούσε υποψίες ως προς τη νομιμότητα της πράξης αυτής. Λόγω της σοβαρότητας του θέματος και της πιθανότητας να είχαν διαπραχθεί αριθμός πειθαρχικών και ποινικών αδικημάτων, οι

Εκθέσεις που αφορούσαν αυτές τις υποθέσεις, υποβλήθηκαν προσωπικά στον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, με εισήγηση να προχωρήσει στη διεξαγωγή διοικητικής έρευνας. Αντίγραφο των Εκθέσεων αυτών κοινοποιήθηκαν και στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, για τη λήψη των κατά την κρίση του ενδεδειγμένων ενεργειών. Μετά από οδηγίες του Γενικού Εισαγγελέα διεξάγεται αστυνομική έρευνα για το θέμα αυτό. **(Α/Π 1041/07, Α/Π 655/07, Α/Π 1838/06).**

ii. Ενέργειες Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας

Ο αριθμός των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το έτος 2007 εναντίον τής Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας σημείωσε μικρή αύξηση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, όπως φαίνεται στον πιο κάτω πίνακα.

Συνολικός Αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν το 2007 κατά της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας

Τα παράπονα κατά της Επιτροπής κάλυπταν όλο σχεδόν το φάσμα των αρμοδιοτήτων της και σχετιζόνταν με πίνακες διοριστών, τις μεταθέσεις των εκπαιδευτικών, τις προαγωγές και τους διορισμούς τους, την παραχώρηση μονάδων για πρόσθετα προσόντα κ.α.

Αντιφατικότητα στη διοικητική δράση, ανομοιότητα στην αντιμετώπιση όμοιων περιπτώσεων κατ' επίκληση, μεν, τής αρχής τής καλής πίστης, κατά παράβαση, όμως, των αρχών της νομιμότητας, καθώς και έλλειψη δέουσας έρευνας ήταν τα κύρια ευρήματα της Επιτροπής μετά τη διερεύνηση παραπόνων αναφορικά με τον καταρτισμό των καταλόγων διοριστών καθηγητών **(Α/Π 574/2007, Α/Π 2094/2006, Α/Π 1494/2006).**

Στην πρώτη περίπτωση **(Α/Π 574/2007)**, ενώ η Επιτροπή (υπό την προηγούμενη σύνθεσή της) αποφάσισε ότι η αίτηση της παραπονούμενης για εγγραφή της στους καταλόγους διοριστών θα γινόταν αποδεκτή μόνο υπό τον όρο της εκ μέρους της παρακολούθησης τριών μαθημάτων, επιπλέον των όσων είχε παρακολουθήσει στο Πανεπιστήμιο Πατρών, η εγγραφή της δεν κατέστη, τελικά, δυνατή, ούτε μετά την

εκπλήρωση του όρου αυτού, αφού η Επιτροπή (με τη νέα σύνθεσή της) και αφού παρήλθαν, ήδη, είκοσι οκτώ μήνες από την απόφασή της αυτή, την ανακάλεσε σιωπηρά, αποφασίζοντας να εγγράψει την αιτήτρια μόνο υπό τον όρο τής προσκόμισης εκ μέρους της πιστοποιητικού ισοτιμίας και αντιστοιχίας του τίτλου της με πτυχίο Φιλοσοφίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Σε άλλη περίπτωση (**Α/Π 1494/2006**), στην οποία διαπιστώθηκε ότι ευλόγως επιτρεπτά η Επιτροπή δεν ενέγραψε τις παραπονούμενες στους καταλόγους διοριστέων καθηγητών φυσιογνωστικών, παρανόμως, όμως, όπως και η ίδια η Επιτροπή αναγνώρισε, ενέγραψε άλλη αιτήτρια, την οποία διατηρεί εγγεγραμμένη κατ' επίκληση των αρχών τής καλής πίστης, η Επίτροπος σημείωσε ότι η αρχή αυτή, αλλά και η αρχή της χρηστής διοίκησης, όπως και της ισότητας, της νομιμότητας, αλλά και η κοινή λογική και το περί δικαίου αίσθημα, όχι μόνο δε δικαιολογούν, από τη στιγμή που λήγει η σύμβαση εργοδότησης της τελευταίας, να εξακολουθεί να θεωρείται διοριστέα, αλλά ούτε και το επιτρέπουν καν.

Τα ίδια ακριβώς επεσήμανε η Επίτροπος σε σχέση και με την τρίτη περίπτωση (**Α/Π 2094/2006**), η οποία αφορούσε, όμως, την αναγνώριση τίτλου ως πρόσθετου προσόντος για σκοπούς διορισμού στη Δημόσια Εκπαιδευτική Υπηρεσία. Ο ίδιος τίτλος, σε μία περίπτωση αναγνωρίστηκε ως τέτοιο προσόν, ενώ σε άλλες, αρχικά δεν αναγνωρίστηκε, μετά από επανεξέταση αναγνωρίστηκε και, εν τέλει, ανακλήθηκε η απόφαση αυτή. Η εμπλεκόμενη Επιτροπή αναγνώρισε ότι η απόφασή της στην πρώτη περίπτωση είναι παράνομη, επικαλέστηκε, όμως, την αρχή της καλής πίστης για διατήρησή της σε ισχύ. Όταν η Επίτροπος σημείωσε όσα και στην προηγούμενη περίπτωση (Α/Π 1494/2006) είχε αναφέρει, ενημερώθηκε από την Επιτροπή ότι οι εισηγήσεις της για επανεξέταση τής παράνομης απόφασής της υλοποιήθηκαν.

Με θέμα το οποίο ανακύπτει σε σχέση με τους διοριστέους θεολόγους, ειδικά, είχε την ευκαιρία να ασχοληθεί η Επίτροπος με αφορμή άλλο παράπονο κατά της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, με βάση απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ο Υπουργός Άμυνας εξουσιοδοτήθηκε να χορηγεί αναστολή κατάταξης στην Εθνική Φρουρά σε όσους εξασφαλίζουν θέση στις θεολογικές σχολές των ελληνικών πανεπιστημίων, υπό τον όρο ότι οι ενδιαφερόμενοι προσκομίζουν βεβαίωση από τον οικείο Επίσκοπο ότι πρόκειται να ιερωθούν. Διαπιστώθηκε ότι γίνεται κατάχρηση της δυνατότητας αυτής, αφού όχι μόνο οι εν λόγω βεβαιώσεις δε χορηγούνται με φειδώ και μετά τη διενέργεια έρευνας, αλλά και ότι σημαντική μερίδα από όσους εξασφαλίζουν τέτοιες θέσεις στα ελληνικά πανεπιστήμια, ακόμα και αν δεν έχουν σκοπό να ιερωθούν, επικαλούνται κάτι τέτοιο, με προφανή σκοπό την αναστολή τής κατάταξής τους. Αυτό, εκτός από οποιεσδήποτε άλλες συνέπειες, οδηγεί στο αποτέλεσμα, τα πρόσωπα αυτά να αρχίζουν και να περατώνουν τις σπουδές τους σε χρόνο προγενέστερο από συνονήλικά τους πρόσωπα που, χωρίς να κάνουν χρήση της δυνατότητας αυτής, εκπληρώνουν τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις πριν την έναρξη των σπουδών τους. Έτσι, με δεδομένο ότι το έτος απόκτησης τίτλου είναι το βασικό κριτήριο που καθορίζει τη σειρά κατάταξης στους καταλόγους διοριστέων, οι ανήκοντες στην πρώτη κατηγορία κατατάσσονται σ' αυτούς στη βάση του ότι απέκτησαν τον τίτλο τους δύο, περίπου, χρόνια πριν τους ανήκοντες στη δεύτερη κατηγορία. Και το αξιοσημείωτο είναι πως και στους μεν, αλλά και στους δε, παραχωρείται και μία μονάδα για στρατιωτική

θητεία, παρά το ότι ο λόγος που οδήγησε στη λήψη της πρόνοιας για παραχώρηση της μονάδας αυτής είναι η απώλεια χρόνου για στρατιωτική θητεία πριν την έναρξη των σπουδών, κάτι που δε συμβαίνει για τους ανήκοντες στην πρώτη ομάδα.

Επειδή στο ίδιο παράπονο προβλήθηκε και ο ισχυρισμός ότι υπάρχει άνιση μεταχείριση και μεταξύ ανδρών και γυναικών διοριστέων θεολόγων και πάλι εξαιτίας της στράτευσης των πρώτων, η Επιτροπή είχε την ευκαιρία να επαναλάβει όσα, ως Αρχή Ισότητας, είχε σημειώσει στο παρελθόν, ότι, δηλαδή, πράγματι, γενικά οι άντρες υποψήφιοι για διορισμό στη δημόσια εκπαιδευτική υπηρεσία βρίσκονται σε δυσμενέστερη θέση σε σχέση με τις γυναίκες υποψηφίους. Το γεγονός ότι οι πρώτοι εγγράφονται στον κατάλογο διοριστέων δύο, περίπου χρόνια αργότερα από ότι οι τελευταίες, έχει ως αποτέλεσμα να υστερούν σε σχέση μ' αυτές ακόμα και μετά το διορισμό τους, σε θέματα όπως τον υπολογισμό των μονάδων μετάθεσης, προσαυξήσεις, προαγωγές κλπ. Η μία μονάδα, η οποία προβλέφθηκε από τη νομοθεσία να παραχωρείται στους άντρες για τη θητεία τους στην Εθνική Φρουρά δεν εξυπηρετεί το σκοπό της, όπως σημειώθηκε, αφού προσμετρά μόνο ως προς τη σειρά κατάταξης των υποψηφίων εκείνων που το έτος απόκτησης του τίτλου τους είναι το ίδιο, χωρίς να αντιμετωπίζει το χάσμα των δύο ετών που δημιουργείται ανάμεσα σε άντρες και γυναίκες συνομήλικους υποψηφίους, ένεκα του ότι ενώ οι πρώτοι έχουν στρατιωτικές υποχρεώσεις, οι δεύτερες δεν έχουν.

iii. Διαδικασίες προσλήψεων

Ανορθόδοξες διαδικασίες και αμφισβητούμενης νομιμότητας και ορθότητας επιλογές, που ευλόγως δημιουργούν απορίες για τη σκοπιμότητα των τελικών αποφάσεων του Υπουργείου Εξωτερικών ήταν τα συμπεράσματα της Επιτροπής αναφορικά με παράπονο κατά του εν λόγω Υπουργείου (**Α/Π 1699/2005**).

Στο συγκεκριμένο θέμα, η αρμοδιότητα του Υπουργείου αυτού ήταν να επιλέξει υποψήφιο ανάμεσα σε ενδιαφερόμενους τον οποίο θα πρότεινε για διορισμό στη θέση εκπροσώπου του Υπουργείου Εξωτερικών στη Μονάδα Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Και, ενώ αρχικά είχε ενημερώσει τα μέλη του Διπλωματικού Προσωπικού ότι θα μπορούσαν, εφόσον πληρούσαν συγκεκριμένες προϋποθέσεις, να εκδηλώσουν το ενδιαφέρον τους για τη συγκεκριμένη θέση, οι αιτήσεις μελών του εν λόγω προσωπικού δε φαίνεται να έτυχαν οποιασδήποτε αξιολόγησης. Αντίθετα, άλλες αγνοήθηκαν και για άλλες δε βρέθηκε κανένα στοιχείο στο σχετικό διοικητικό φάκελο, προσεγγίστηκαν, δε, και βολιδοσκοπήθηκαν πρόσωπα εκτός Υπουργείου, με δηλωμένη και την προτίμηση του τότε Υπουργού Εξωτερικών σε συγκεκριμένο πρόσωπο, το οποίο και τελικά επελέγη και προτάθηκε για διορισμό.

Το αξιοσημείωτο στην παρούσα περίπτωση ήταν το γεγονός ότι η νομιμότητα των ενεργειών του εμπλεκόμενου Υπουργείου ήταν εξ αρχής αμφίβολη, ακόμα και για τον ίδιο τον τότε Υπουργό.

Με το θέμα του κατώτατου προβλεπόμενου ορίου ύψους των υποψηφίων μελών της Αστυνομίας ασχολήθηκε η Επιτροπος με αφορμή μεγάλο αριθμό παραπόνων που της υποβλήθηκαν (**A/Π 1982/2004, A/Π 2790/2006, A/Π 595/2007, A/Π 1635/2007, A/Π 1643/2007, A/Π 1643/2007, A/Π 1703/2007, A/Π 1844/2007 και A/Π 2397/2007**).

Η Επιτροπος εξέφρασε τον προβληματισμό της για το γεγονός ότι τυγχάνει, υποψήφιοι που κατατάσσονται πολύ ψηλά στον κατάλογο των επιτυχόντων και που, σε ορισμένες περιπτώσεις, κατέχουν και ακαδημαϊκά προσόντα, να αποκλείονται λόγω χαμηλού ύψους. Γι' αυτό, με δεδομένο ότι θα εξυπηρετούσε το δημόσιο συμφέρον η Αστυνομία να στελεχώνεται με πρόσωπα που και ακαδημαϊκά προσόντα έχουν και μέσα από γραπτό διαγωνισμό απέδειξαν την αξία τους, η Επιτροπος εισηγήθηκε ελαστική και ευέλικτη αντιμετώπιση των περιπτώσεων εκείνων που οι υποψήφιοι υπολείπονται κατά τι του κατώτατου προβλεπόμενου ορίου ύψους.

Για ανεργμάτιστη πολιτική του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, η οποία ακολουθείτο κατ'επίκληση Γνωμάτευσης του Γενικού Εισαγγελέα που κάθε άλλο παρά έρεισμα αποτελούσε γι' αυτήν και που, εν πάση περιπτώσει, ήταν πολιτική μη σύμφωνη με το νόμο, μίλησε η Επιτροπος με αφορμή τη διερεύνηση παραπόνων που υποβλήθηκαν από εκτάκτους του Δημοσίου (**A/Π 24/2007**).

Οι συμβάσεις των παραπονούμενων είχαν ήδη λήξει, οι ίδιοι όμως συνέχιζαν να υπηρετούν στη βάση δεκαπενθήμερων συμβολαίων. Ενώ είχαν συμπληρώσει το κατά νόμο απαιτούμενο διάστημα για μετατροπή των συμβάσεών τους από ορισμένης σε αορίστου διάρκειας, το εμπλεκόμενο Τμήμα παρέλειπε και/ή αρνείτο να θεωρήσει τις συμβάσεις τους ως τέτοιες.

Το θέμα ήταν πολύ σοβαρό. Απασχόλησε πολύ μεγάλο αριθμό διοικουμένων και την κοινή γνώμη- διαπιστώθηκε, δε, πως ποτέ δεν είχε αντιμετωπιστεί με τη δέουσα σοβαρότητα και προσήλωση στη σχετική νομοθεσία. Τα όσα προβλήθηκαν από πλευράς εμπλεκόμενου Τμήματος για στήριξη τής πολιτικής που επέλεξε έτυχαν της κατάλληλης μελέτης και καταρρίφθηκαν. Το σημαντικό όμως ήταν αυτό που η Επιτροπος σημείωσε εμφαντικά: η αυτοδίκαιη και χωρίς την ανάγκη έκδοσης οποιασδήποτε πράξης, σχετικά, μετατροπή των συμβάσεων από ορισμένης σε αόριστης διάρκειας, με μόνη τη συμπλήρωση υπηρεσίας τριάντα μηνών, ανεξάρτητα από το αν οι συμβάσεις αυτές είχαν διάρκεια μονοετή, διετή ή δεκαπενθήμερη, εκτός αν ο εργοδότης αποδείξει ότι συντρέχουν αντικειμενικοί λόγοι για να μη συμβεί κάτι τέτοιο. Η Επιτροπος έκρινε ότι το εμπλεκόμενο Τμήμα απέτυχε στο να αποδείξει την ύπαρξη αντικειμενικών λόγων για μη μετατροπή των δεκαπενθήμερων συμβολαίων σε συμβόλαια αορίστου διάρκειας.

Έγινε εισήγηση για προσαρμογή των πολιτικών του Τμήματος στα πορίσματα της Έκθεσης.

iv. Προαγωγές

Παράλειψη της καθιδρυθείσας Επιτροπής Αξιολόγησης των υποψηφίων για προαγωγή στην Αστυνομία κατά το έτος 2006 να αξιολογήσει δεόντως το γεγονός ότι υποψήφιος είχε καταλάβει και πρώτη αλλά και δεύτερη θέση σε δύο ξεχωριστούς διαγωνισμούς για το επαμειβόμενο Κύπελο Αστυνομίας διαπίστωσε η Επίτροπος με αφορμή παράπονο που υπέβαλε ο συγκεκριμένος υποψήφιος (**Α/Π 2000/2006**).

Η Επίτροπος επεσήμανε ότι ο σχετικός Κανονισμός είναι σαφέστατος ως προς το πώς βαθμολογείται το υπό αναφορά κύπελο. Συγκεκριμένα, ο καταλαβών πρώτη θέση υποψήφιος για προαγωγή πιστώνεται με 0.5 μονάδες και ο καταλαβών δεύτερη θέση 0.25 μονάδες. Στην περίπτωση που ο ίδιος υποψήφιος κατέλαβε και πρώτη και δεύτερη θέση, θα πρέπει να πιστώνεται με 0.75 μονάδες, αντίθετα με την απόφαση της Αστυνομίας στην προκειμένη περίπτωση που ήταν να πιστώσει τον παραπονούμενο μόνο με τις μονάδες που αντιστοιχούσαν στη μεγαλύτερη νίκη του.

v. Οικονομικά και άλλα ωφελήματα

Δεν ήταν η πρώτη φορά που η Επίτροπος ασχολήθηκε με το θέμα των καθηκόντων των Ανώτερων Λιμενικών Λειτουργιών στο Λιμάνι Λεμεσού (**Α/Π 428/2007**). Όπως και στο παρελθόν, έτσι και στην προκειμένη περίπτωση, οι μεν Ανώτεροι Λιμενικοί Λειτουργοί υπέβαλαν παράπονο ότι καθήκοντα που οι ίδιοι θα έπρεπε να ασκούν και, συγκεκριμένα, αυτά του υπεύθυνου συντονισμού και του υπεύθυνου της αίθουσας επιβατών ανατίθενται σε Βοηθούς Λιμενικούς Επιθεωρητές, η δε Αρχή Λιμένων παραδέχθηκε ότι αυτό πράγματι συμβαίνει, ο λόγος, όμως, είναι ότι, διαφορετικά, θα κινδύνευε η εύρυθμη λειτουργία του λιμανιού Λεμεσού.

Αφού η Επίτροπος εισηγήθηκε την πιστή εφαρμογή των Σχεδίων Υπηρεσίας, τα οποία αποτελούν νομοθεσία που ισχύει και δεσμεύει, όπως κάθε νόμος, σημείωσε εμφαντικά ότι ο όλος χειρισμός του θέματος αυτού, ευλόγως, δημιουργεί υποψίες ότι οι Βοηθοί Λιμενικοί Επιθεωρητές της Αρχής τυγχάνουν, εδώ και χρόνια, συστηματικά, προνομιακής μεταχείρισης αφού, αποδεδειγμένα, ασκούν καθήκοντα που κάτοχοι άλλων θέσεων θα έπρεπε να ασκούν και, μάλιστα, τόσο στο κανονικό ωράριο, όσο και στα πλαίσια υπερωριακής απασχόλησης, με αποτέλεσμα οι υπάλληλοι αυτοί να εξασφαλίζουν αυξημένο οικονομικό όφελος. Λαμβανομένης υπόψη και της δυνατότητας άσκησης υπερωριακής απασχόλησης εκ μέρους τους στα πλαίσια του δικού τους Σχεδίου Υπηρεσίας, οι υπάλληλοι αυτοί αμείβονται για υπερωριακή απασχόληση τόσο κατά την άσκηση των καθηκόντων της θέσης τους, όσο και στα πλαίσια της εκτέλεσης των καθηκόντων του υπεύθυνου συντονισμού και του υπεύθυνου της αίθουσας επιβατών, καθήκοντα, δηλαδή, κατόχων άλλων θέσεων. Το αποτέλεσμα είναι η Αρχή αχρείαστα και χωρίς νόμιμη βάση να επιβαρύνεται οικονομικά, αφού η αμοιβή των Βοηθών Λιμενικών Επιθεωρητών υπολογίζεται με βάση την κλίμακα της θέσης τους που είναι η Α10, ενώ των Ανώτερων Λιμενικών Λειτουργιών είναι η Α8-Α9 (Συνδυασμένες Κλίμακες).

Λόγω των διαπιστώσεων της αυτών, η Επίτροπος έκρινε σκόπιμο να κοινοποιήσει την Έκθεσή της στη Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας.

Το επίδομα ειδικών συνθηκών που καταβάλλεται στα μέλη του Στρατού ήταν το θέμα άλλων παραπόνων με τα οποία ασχολήθηκε η Επίτροπος (**A/Π 2406/2006** και **A/Π 2965/2006**). Όπως η ίδια διαπίστωσε το επίδομα αυτό είναι χαμηλού ύψους, γι' αυτό εισηγήθηκε στο εμπλεκόμενο Υπουργείο να προβληματιστεί σχετικά, ώστε αυτό να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες συνθήκες ζωής.

Η Έκθεση κοινοποιήθηκε στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών.

vi. Πειθαρχικές διαδικασίες

Με αφορμή παράπονο που υπέβαλε μέλος της Αστυνομίας (**A/Π 1656/2007**), η Επίτροπος είχε την ευκαιρία να διερευνήσει θέμα απόφασης σύμφωνης, μεν, με τους περί Αστυνομίας Κανονισμούς, αλλά αμφίβολης σκοπιμότητας και μη συνάδουσας με το πνεύμα του Συντάγματος, τις αρχές της χρηστής διοίκησης και των διεθνών κανόνων δικαίου που προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Στην προκειμένη περίπτωση αποφασίστηκε η απόρριψη αίτησης για άδεια απουσίας στο εξωτερικό, με το αιτιολογικό ότι εκκρεμούσε ποινική υπόθεση εναντίον του αιτηθέντος. Η Επίτροπος σημείωσε ότι οι ισχύοντες Κανονισμοί της Αστυνομίας επέβαλλαν, σε τέτοια περίπτωση, την απόρριψη του αιτήματος αυτού. Ωστόσο, οι εν λόγω Κανονισμοί θα πρέπει, όπως είπε, να επανεξεταστούν ώστε να συνάδουν με το πνεύμα του Συντάγματος και των διεθνών κανόνων δικαίου που προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Στη σχετική έκθεση εκτέθηκαν τόσο οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να τεθεί περιορισμός σε συνταγματικό δικαίωμα, όσο και η Εξουσία εκείνη η οποία μπορεί να τους επιβάλει. Ειδικά σε σχέση με το δικαίωμα μετάβασης στο εξωτερικό, η Επίτροπος σημείωσε ότι περιορισμοί του μπορούν να τεθούν μόνο όταν κάτι τέτοιο δικαιολογείται από αποχρώντα λόγο δημοσίου συμφέροντος, ο οποίος στην προκειμένη περίπτωση δε φαίνεται να υπήρχε.

Στην έκθεση αυτή υπομνήστηκε το πολύ σημαντικό ότι το ειδικό καθεστώς υπό το οποίο τελούν τα μέλη της Αστυνομίας αφορά μόνο την επιχειρησιακή τους υπόσταση και την υπηρεσιακή σχέση που έχουν με το διοικητικό οργανισμό της. Κατ' ουδέν λόγο, όπως τονίστηκε, δεν επεκτείνεται το καθεστώς αυτό σε όλο το φάσμα της συμπεριφοράς, συμμετοχής και παρέμβασης των αστυνομικών, ως κοινωνών του δικαίου, στο κοινωνικό γίγνεσθαι, δημιουργώντας εξαιρετικό δίκαιο το οποίο να δικαιολογεί αποκλίσεις από τη συνταγματική προστασία που απολαμβάνουν οι λοιποί κοινωνοί το δικαίου. Οι αστυνομικοί και οι άλλες κατηγορίες ένστολων πολιτών διέπονται, όσον αφορά τα θέματα τα οποία απορρέουν από την ιδιότητα του πολίτη, από το γενικό δίκαιο, όπως αυτό απορρέει από την έννομη τάξη. Στο εξαιρετικό δίκαιο που διέπει την υπόστασή τους ως μελών των σωμάτων ασφαλείας, υπόκεινται μόνο για θέματα αμιγώς υπηρεσιακής φύσεως.

Αποφάσεις μετάθεσης μελών της Αστυνομίας, οι οποίες αποτελούσαν επιβολή πειθαρχικών ποινών, πριν ακολουθηθούν οι νόμιμες διαδικασίες ήταν τα ευρήματα της Επιτροπής με αφορμή συγκεκριμένα παράπονα (**A/Π 1302/2005, A/Π 2895/2005**). Και στη μια, αλλά και στην άλλη περίπτωση τις ποινές επέβαλε ο Αρχηγός Αστυνομίας, ο οποίος δεν ήταν και ο κατά νόμο αρμόδιος.

Η Επιτροπή τόνισε την ανάγκη της τήρησης των νόμιμων διαδικασιών σε κάθε περίπτωση πειθαρχικής υπόθεσης, ώστε να διασφαλίζεται τόσο η νομιμότητα, όσο και ο σεβασμός στα δικαιώματα των πειθαρχικώς διωκόμενων.

vii. Εγγραφή σε μητρώα επαγγελματιών

Τον προβληματισμό της για το κατά πόσο συνάδει η λήψη υπόψη του ποινικού μητρώου του προσώπου, που αιτείται την εγγραφή σε ένα μητρώο επαγγελματιών, με την υποχρέωση του κράτους να προβαίνει σε θετικές δράσεις για την επανένταξη των καταδικασθέντων στην κοινωνία, εξέφρασε η Επιτροπή, με αφορμή την υποβολή παραπόνου εκ μέρους αιτηθέντος εγγραφή στο Μητρώο Νοσηλευτών Γενικής Νοσηλευτικής (**A/Π 1734/2007**). Η αίτηση του συγκεκριμένου προσώπου απορρίφθηκε επειδή το ποινικό του μητρώο δεν ήταν λευκό.

Η Επιτροπή τόνισε ότι οι στόχοι της υφιστάμενης νομοθεσίας είναι κατανοητοί, η εφαρμογή της όμως μπορεί να καταλήγει σε άδικα αποτελέσματα και να στερεί από τον καταδικασθέντα βασικά δικαιώματα του, όπως το δικαίωμα στην εργασία. Η Διοίκηση, είπε, οφείλει να ερμηνεύει διασταλτικά τη νομοθετική πρόβλεψη περί λήψης υπόψη του ποινικού μητρώου σε παρόμοιες περιπτώσεις, ώστε να υπάρχει συνάφεια μεταξύ του αδικήματος για το οποίο έχει καταδικασθεί ο ενδιαφερόμενος είτε για εγγραφή σε επαγγελματικό μητρώο είτε για εξεύρεση εργασίας και του είδους του επαγγέλματος για το οποίο πρόκειται, ώστε το μη λευκό ποινικό μητρώο να μην αποτελεί το απόλυτο κώλυμα επαγγελματικής αποκατάστασης.

Λήψη απόφασης κατά παράβαση των προβλέψεων του περί Γενικού Συστήματος Αναγνώρισης Επαγγελματικών Προσόντων Νόμου διαπιστώθηκε, με αφορμή τη διερεύνηση παραπόνου έλληνα υπηκόου, κατόχου γενικής άδειας εκτέλεσης ηλεκτρικών εγκαταστάσεων όλων των ειδικοτήτων και κατηγοριών που του παραχωρήθηκε από την Ελλάδα (**A/Π 2386/2006**).

Συγκεκριμένα, το αίτημα του παραπονούμενου για έκδοση πιστοποιητικού ικανότητας ηλεκτρολόγου μηχανικού επ' ονόματί του, εκ μέρους του Τμήματος Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών, απορρίφθηκε, με το αιτιολογικό ότι αυτός δεν κατέχει πτυχίο Ηλεκτρολόγου Μηχανικού, όπως προβλέπει ο οικείος νόμος, αλλά Μηχανολόγου Μηχανικού.

Όπως η Επιτροπή σημείωσε, οι διατάξεις του πιο πάνω αναφερόμενου νόμου δεσμεύουν οποιοδήποτε όργανο που είναι αρμόδιο να αναγνωρίζει το δίπλωμα και/ή τα προσόντα του υπηκόου κράτους- μέλους, τα οποία αποκτήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος και τα οποία του παρέχουν πρόσβαση ή δικαίωμα άσκησης συγκεκριμένου επαγγέλματος στο έδαφος ενός κράτους μέλους. Επιπλέον, όπως είπε, σύμφωνα με σχετική Ευρωπαϊκή Οδηγία, το

εμπλεκόμενο Τμήμα όφειλε, σε περίπτωση που δεν ήταν ικανοποιημένο με τα προσόντα του παραπονούμενου, να τον υποβάλει σε πρακτική εξάσκηση προσαρμογής ή δοκιμασία επάρκειας.

IV. ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

1. Υποθέσεις κατά των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων

i. Εισαγωγή

Οι περισσότερες υποθέσεις που στρέφονταν εναντίον των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων κατά το υπό επισκόπηση έτος, αφορούσαν συντάξεις ανικανότητας, συντάξεις γήρατος και συντάξεις χηρείας και είχαν σχέση με απορριπτικές αποφάσεις σε αιτήσεις παροχών, με καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση αιτήσεων, με την ελλιπή ή λανθασμένη ενημέρωση για τα δικαιώματα ή υποχρεώσεις των πολιτών και με την ελλιπή ή προβληματική αιτιολόγηση δυσμενών για τον πολίτη διοικητικών πράξεων. Αριθμός υποθέσεων αφορούσαν, επίσης, (ή συνιστούσαν μορφή διαμαρτυρίας για) το ύψος των καταβαλλομένων παροχών (ιδιαίτερα συντάξεων γήρατος).

Πολλές από τις αποφάσεις της υπηρεσίας (ιδιαίτερα σε συντάξεις ανικανότητας και επιδόματα ασθενείας) στηρίζονταν σε γνωματεύσεις Ιατρικών Συμβουλίων που εξέταζαν τους παραπονούμενους, σε ότι αφορούσε στην ικανότητά τους να εργασθούν. Με δεδομένο ότι ο έλεγχος της κρίσης των Ιατρικών Συμβουλίων δεν μπορεί να αποτελέσει, ως προς την ουσία της, αντικείμενο έρευνας του Επιτρόπου Διοικήσεως, τα περιθώρια παρέμβασης του Επιτρόπου στις συγκεκριμένες περιπτώσεις ήταν, εξ αντικειμένου, πολύ περιορισμένα. Η εξέταση τέτοιων παραπόνων κατέδειξε ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία είχε ερευνήσει ικανοποιητικά τις περισσότερες υποθέσεις και/ή είχε ασκήσει τη διακριτική της ευχέρεια για την απόρριψη των αιτήσεων κατά τρόπο λογικό. Εν όψει τούτου, τα παράπονα κρίθηκαν αβάσιμα και δεν υποβλήθηκαν εισηγήσεις σε σχέση με αυτά.

ii. Καταβολή βοηθήματος τοκετού σε ανύπαντρες μητέρες - Επακόλουθη Τροποποίηση νομοθεσίας

Με αφορμή παράπονο που υποβλήθηκε από την Α.Χ. (Α/Π 1116/2006), η Επίτροπος Διοικήσεως ασχολήθηκε με το θέμα της καταβολής βοηθήματος τοκετού σε ανύπαντρες μητέρες. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων είχαν απορρίψει την αίτηση της παραπονούμενης για παροχή βοηθήματος τοκετού, επειδή αυτή δεν ικανοποιούσε προϋπόθεση εισφορών στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η εμπλεκόμενη υπηρεσία αρνήθηκε να λάβει υπόψη τις εισφορές του πατέρα του παιδιού ο οποίος, παρόλο που δεν είχε τελήσει γάμο με την παραπονούμενη, είχε αναγνωρίσει επίσημα το παιδί ως δικό του.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος σχολίασε αρνητικά το γεγονός ότι σε τέτοιες περιπτώσεις, η νομοθεσία παρείχε την ευχέρεια να ληφθούν υπόψη οι εισφορές του συζύγου της αιτήτριας, όχι όμως οι εισφορές του πατέρα του παιδιού της αν αυτός δεν ήταν νυμφευμένος μαζί της και σημείωσε ότι εύλογα η παραπονούμενη θεωρούσε ότι η συγκεκριμένη πρόνοια του νόμου ήταν άδικη αφού εξαιρεί από την παροχή βοηθημάτων και επιδομάτων μία μικρή αλλά υπαρκτή ομάδα ανθρώπων, οι οποίοι είτε από επιλογή είτε από ανάγκη, έφεραν στον κόσμο ένα παιδί χωρίς να έχουν συνάψει γάμο μεταξύ τους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Επίτροπος παρατήρησε ότι, ενώ ο πατέρας αναγνώρισε το παιδί ως δικό του και το σχετικό πιστοποιητικό γεννήσεως τον παρουσίαζε και επίσημα ως πατέρα του παιδιού, η εμπλεκόμενη υπηρεσία αρνήθηκε να λάβει υπόψη τις εισφορές του, επειδή αυτός δεν είχε και την ιδιότητα του συζύγου της παραπονούμενης. Η Επίτροπος εισηγήθηκε, για τους λόγους που είχε ήδη διατυπώσει και σε παλαιότερη Έκθεσή της (Α/Π 64/2003), όπως το όλο θέμα επανεξεταστεί και όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία μελετήσει το ενδεχόμενο τροποποίησης της ισχύουσας νομοθεσίας για τη συγκεκριμένη παροχή. (Σημειώνεται ότι το θέμα είχε συζητηθεί και παλαιότερα, μετά από υποβολή της υπ' αρ. Α/Π 64/2003 Έκθεσης της Επιτρόπου, στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως. Η Επιτροπή είχε τότε υποστηρίξει την εισήγηση της Επιτρόπου Διοικήσεως για τροποποίηση της νομοθεσίας.)

Μετά την υποβολή της Έκθεσης της Επιτρόπου Διοικήσεως, το όλο θέμα συζητήθηκε και στο Υπουργικό Συμβούλιο, το οποίο μέσα στα πλαίσια της εισαγωγής πρόσθετων μέτρων ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής, ενέκρινε, στη συνεδρία του της 12^{ης} Σεπτεμβρίου 2007 (Αρ. Απόφασης 66.032), την καταβολή του βοηθήματος τοκετού σε όλες τις μητέρες, ανεξαρτήτως της οικογενειακής τους κατάστασης.

iii. Αξίωση διοίκησης για επιστροφή υπερπληρωθέντος ποσού - Αμφισβήτηση ακολουθούμενης πολιτικής

Η κ. Φ.Σ. προσέφυγε στην Επίτροπο Διοικήσεως όταν οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων αποφάσισαν να αποκόψουν από τη (σχετικά χαμηλή) σύνταξη χηρείας που αυτή ελάμβανε, ποσό £181.12 προς εξόφληση υπερπληρωμής που είχε γίνει προς όφελός της (Α/Π 927/2007).

Διαπιστώθηκε ότι για μεγάλο χρονικό διάστημα, η εμπλεκόμενη υπηρεσία λανθασμένα κατέβαλλε στην παραπονούμενη ελαφρώς μεγαλύτερη σύνταξη από την κανονική. Η υπηρεσία απέδωσε το λάθος της σε «τεχνικό πρόβλημα» και, επικαλούμενη το εδάφιο (2) του άρθρου 64 των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμων, ανέκτησε το ποσό της υπερπληρωμής τρία περίπου χρόνια αργότερα, με αποκοπή του από τη σύνταξη χηρείας της παραπονούμενης του μηνός Δεκεμβρίου 2006.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος σημείωσε ότι η ενέργεια αυτή της εμπλεκόμενης υπηρεσίας δε συνάδει με τη νομοθεσία και είναι άδικη, και υπογράμμισε ότι τόσο το άρθρο 64 (2) των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμων, όσο και το άρθρο 53 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, προνοούν ότι η ανάκτηση κατά λάθος καταβληθέντων ποσών δεν μπορεί να γίνει, αν ο λήπτης τα έχει λάβει καλόπιστα. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Επίτροπος παρατήρησε ότι, η παραπονούμενη δεν είχε τρόπο να γνωρίζει επακριβώς το ποσό που αυτή έπρεπε να λαμβάνει μηνιαίως, ούτε είχε τρόπο να ελέγξει εύκολα τους υπολογισμούς της εμπλεκόμενης υπηρεσίας. Ενόψει των πιο πάνω, η Επίτροπος συμπέρανε ότι, η παραπονούμενη ελάμβανε, για τρία περίπου χρόνια, την αυξημένη κατά £1.85 μηνιαία σύνταξή της «καλή τη πίστει και άνευ γνώσεως του γεγονότος ότι δεν εδικαιούτο τοιούτου ποσού». Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως, η εμπλεκόμενη υπηρεσία εξετάσει τρόπους αναθεώρησης της απόφασής της. Εισηγήθηκε, παράλληλα, όπως η υπηρεσία λάβει σοβαρά υπόψη τις παρατηρήσεις της και τις εφαρμόσει σε περιπτώσεις παρόμοιων υποθέσεων στο μέλλον.

Παρά την εισήγηση της Επιτροπής Διοικήσεως, η εμπλεκόμενη υπηρεσία διατηρεί τη θέση ότι η νομοθεσία της επιτρέπει να ανακτά ποσά που έχουν καταβληθεί κατά λάθος, με παρακράτησή τους από μεταγενέστερες παροχές του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η Επίτροπος κάλεσε πρόσφατα την υπηρεσία να επανεξετάσει εκ νέου τη θέση της, αλλά και το ευρύτερο θέμα της ακολουθούμενης σε παρόμοιες περιπτώσεις πολιτικής της ανάκτησης (λανθασμένα) υπερπληρωθέντων ποσών παροχών που καλόπιστα έλαβαν/λαμβάνουν οι δικαιούχοι και συνέστησε όπως ληφθεί γραπτή γνωμάτευση από τη Νομική Υπηρεσία. Συμμορφούμενη με την υπόδειξη αυτή, η υπηρεσία έχει ζητήσει γνωμάτευση από τη Νομική Υπηρεσία.

iv. Απόρριψη αίτησης σύνταξης χηρείας - Εισήγηση για επανεξέταση υπόθεσης και για τροποποίηση νομοθεσίας

Σε μία άλλη περίπτωση (Α/Π 1400/2006), η κ. Ρ.Σ., Βουλγαρικής καταγωγής, προσέφυγε στην Επίτροπο όταν η αίτησή της για παραχώρηση σύνταξης χηρείας, μετά το θάνατο του Κύπριου συζύγου της, απορρίφθηκε.

Η παραπονούμενη ζούσε και εργαζόταν στην Κύπρο από το 1992 και παντρεύτηκε τον (Κύπριο) Μ.Σ., το Φεβρουάριο του 2001. Ο Μ.Σ. έπασχε από χρόνια κατάθλιψη και ήταν λήπτης σύνταξης ανικανότητας. Το Δεκέμβριο του 2003 η παραπονούμενη μετέβη στην Βουλγαρία μαζί με την κόρη της και στις 5 Μαΐου 2004 - ενώ αυτή βρισκόταν ακόμα εκεί - ο σύζυγός της απεβίωσε. Η παραπονούμενη επέστρεψε στην Κύπρο στις 11 Μαΐου 2004 μετά την κηδεία του συζύγου της, η οποία είχε ήδη γίνει με ενέργειες άλλων συγγενικών

του προσώπων και υπέβαλε αίτηση για παραχώρηση σύνταξης χηρείας στις 25 Μαΐου 2004. Η αίτηση απορρίφθηκε το Νοέμβριο του 2004 επειδή η παραπονούμενη δε συζούσε με τον αποθανόντα σύζυγό της, ούτε συντηρείτο αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο από αυτόν κατά το χρόνο του θανάτου του (άρθρο 39 (1) των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμων). Η παραπονούμενη ισχυριζόταν ότι συζούσε με το σύζυγό της και ότι, λόγω και της ασταθούς κατάστασης της ψυχικής του υγείας, δεν ήταν μαζί του μόνο κατά διαστήματα. Οι ενστάσεις που υπέβαλε η παραπονούμενη το Δεκέμβριο του 2004 και το Μάιο του 2005 απορρίφθηκαν από την εμπλεκόμενη υπηρεσία.

Από την έρευνα της Επιτρόπου Διοικήσεως προέκυψε ότι, μέσα στα πλαίσια της αρχικής εξέτασης της αίτησης, η υπηρεσία περιορίστηκε στη λήψη τριών γραπτών καταθέσεων και στην καταχώριση στο διοικητικό φάκελο αντιγράφων κάποιων σελίδων του διαβατηρίου της παραπονούμενης και της αίτησης διαζυγίου που είχε υποβάλει ο σύζυγός της. Κατά την επανεξέταση της υπόθεσης, νέοι ισχυρισμοί της παραπονούμενης δεν διερευνήθηκαν και δεν λήφθηκαν υπόψη νέα στοιχεία που η ίδια είχε υποβάλει. Η Επίτροπος διαπίστωσε ότι ο κυριότερος λόγος στον οποίο βασίστηκε η απορριπτική απόφαση της εμπλεκόμενης υπηρεσίας ήταν η πεντάμηνη απουσία της παραπονούμενης από την Κύπρο, την περίοδο αμέσως πριν το θάνατο του συζύγου της.

Στη σχετική Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως διευκρίνισε ότι σύμφωνα με τη νομοθεσία, προϋπόθεση για παραχώρηση σύνταξης χηρείας δεν είναι το κατά πόσο ένα ζευγάρι «συγκατοικεί», αλλά το κατά πόσο αυτό «συζεί». Κάνοντας αναφορά στην απόφαση του Δευτεροβάθμιου Οικογενειακού Δικαστηρίου **Π. Πηχίδη v. Ελ. Πηχίδη**, η Επίτροπος τόνισε ότι η λέξη «συμβίωση» έχει την έννοια της γενικά αποδεκτής ομαλής συλλειτουργίας του ζευγαριού σε όλες τις εκφάνσεις της έγγαμης σχέσης και ότι αυτό δεν συνεπάγεται συγκατοίκηση του ζευγαριού σε όλη τη διάρκεια της σχέσης. Ως εκ τούτου, η απουσία της παραπονούμενης στη χώρα καταγωγής της κατά το χρόνο θανάτου του συζύγου της, δε θα έπρεπε, άνευ ετέρου, να οδηγήσει σε τέτοιας έκτασης περιοριστική ερμηνεία του νόμου, αλλά θα έπρεπε να κριθεί ευρέως και στο φως των προσωπικών περιστάσεων της παραπονούμενης, αφού αιτία για τη μετάβαση και την παραμονή της για μεγάλο χρονικό διάστημα στην πατρίδα της, φαίνεται να ήταν η υγεία της κόρης της. Η Επίτροπος σημείωσε ότι, ανεξαρτήτως του αν ορθά ή όχι κρίθηκε ότι η παραπονούμενη δε συζούσε με τον αποθανόντα σύζυγό της, η εμπλεκόμενη υπηρεσία όφειλε να διερευνήσει και το βαθμό οικονομικής στήριξης που αυτός της παρείχε, κάτι όμως που δεν έγινε. Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η υπηρεσία παρέλειψε να διεξάγει τη δέουσα έρευνα και να συνεκτιμήσει δεόντως μαρτυρίες και ουσιώδη στοιχεία της υπόθεσης, όπως επιτάσσουν οι γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου για την ορθή άσκηση της διακριτικής εξουσίας και εισηγήθηκε την επανεξέταση της υπόθεσης.

Με αφορμή την υπόθεση αυτή, η Επίτροπος επανέλαβε τον προβληματισμό που είχε διατυπώσει σε προηγούμενη Έκθεσή της (ΑΠ 1226/02) για τη νομοθετική διάταξη που προϋποθέτει συμβίωση των συζύγων για σκοπούς παραχώρησης σύνταξης χηρείας και τη θέση της ότι, η διάσπαση της συζυγικής συμβίωσης, εφόσον ο γάμος συνεχίζει να υφίσταται, δεν αναιρεί τις εκ του γάμου υποχρεώσεις. Η Επίτροπος διατύπωσε τη θέση ότι η συγκεκριμένη πρόνοια του νόμου έρχεται σε αντίθεση με την βασική αυτή αρχή, και ότι η απόρριψη αίτησης για σύνταξη χηρείας για το λόγο αυτό, συνιστά τιμωρητικό μέτρο για την επιζώουσα σύζυγο η οποία μπορεί και να μην έχει ευθύνη για τη ρήξη της σχέσης. Η Επίτροπος επανέφερε την εισήγησή της για αναθεώρηση της σχετικής νομοθετικής πρόνοιας και προσαρμογής της στα σύγχρονα κοινωνικά δεδομένα.

ν. Σύνταξη χηρείας, διάκριση λόγω φύλου

Με αφορμή διάφορα παράπονα που υποβλήθηκαν, η Επίτροπος Διοικήσεως επανήλθε και στο θέμα της δυσμενούς διάκρισης λόγω φύλου που υπάρχει στην παραχώρηση σύνταξης χηρείας, αφού ενώ αυτή παρέχεται σε χήρες ασφαλισμένων αντρών, δεν παρέχεται, κατ' αντίστοιχο τρόπο, και σε χήρους ασφαλισμένων γυναικών. Σε απάντηση παραπόνων που υποβλήθηκαν για το θέμα αυτό, η Επίτροπος κοινοποίησε στους παραπονούμενους αντίγραφο παλαιότερης Έκθεσής της στην οποία είχε επισημάνει ότι η αρχή της Ίσης Μεταχείρισης επιβάλλει την ομοιόμορφη μεταχείριση προσώπων που τελούν κάτω από τις ίδιες ή παρόμοιες συνθήκες. Οι αποκλίσεις από την αρχή αυτή πρέπει να είναι λογικές και δικαιολογημένες.

Στην προκειμένη περίπτωση, για να δικαιολογήσει την απόκλιση από την αρχή της ισότητας, η εμπλεκόμενη υπηρεσία είχε επικαλεστεί οικονομικούς και κοινωνικούς λόγους, οι οποίοι αφορούσαν στο ρόλο τη γυναίκας στην κοινωνία και στη βιωσιμότητα του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Οι λόγοι αυτοί, είχε σημειώσει η Επίτροπος δεν μπορούσαν να αποτελέσουν αιτιολογική βάση για την έκδηλη διάκριση που γίνεται εις βάρος μερίδας ασφαλισμένων του Ταμείου, ιδιαίτερα αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι το οικονομικό βάρος της συντήρησης της οικογένειας επωμίζονται πλέον και οι δύο σύζυγοι, και ότι οι άντρες και οι γυναίκες έχουν τις ίδιες υποχρεώσεις στην καταβολή εισφορών στο Ταμείο.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως έκανε εκτενή αναφορά σε σχετικές με το θέμα αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, στο άρθρο 119 (σήμερα, άρθρο 141) της Συνθήκης Εγκαθίδρυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο απαγορεύει κάθε διάκριση ως προς τις αμοιβές μεταξύ ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία, στο άρθρο 14 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών

και στη συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχή της ισότητας των δύο φύλων και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η συγκεκριμένη νομοθετική ρύθμιση εισάγει αδικαιολόγητη διάκριση μεταξύ των δύο φύλων. Ενόψει τούτου και για σκοπούς άρσης της ανισότητας, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως η κανονιστική εμβέλεια του δικαιώματος στην παροχή σύνταξη χηρείας, η οποία σήμερα επενεργεί ευνοϊκά μόνο υπέρ των χήρων γυναικών, επεκταθεί και στους χήρους άντρες. Με αυτό το γνώμονα, η Επίτροπος διαβίβασε την Έκθεσή της στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για τις δικές του ενέργειες, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου Ν.42(Ι)/2004.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία συνεχίζει να μελετά το όλο θέμα. Έχει πληροφορήσει την Επίτροπο ότι διερευνά, μεταξύ άλλων, τις πρακτικές που ισχύουν για το θέμα σε άλλες χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεξάγει μελέτη σε θέματα που αφορούν στα οικονομικά του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

vi. Επίδομα Μητρότητας, σύννομη αλλά άδικη απόφαση της διοίκησης - Εισήγηση για τροποποίηση της νομοθεσίας

Από τη διερεύνηση παραπόνου που αφορούσε την καταβολή επιδόματος μητρότητας (Α/Π 2948/06) διαπιστώθηκε ότι σε ορισμένες περιπτώσεις πρόωρων τοκετών, οι δικαιούχες μητέρες λαμβάνουν επίδομα μητρότητας για περίοδο μικρότερη από εκείνη που προνοεί η νομοθεσία (16 εβδομάδες). Και τούτο διότι οι αιτήτριες αυτές συχνά εργάζονται μέχρι την ημερομηνία του τοκετού και υποβάλλουν την αίτησή τους, υποχρεωτικά, *μετά* τον τοκετό τους. Ως γνωστόν, οι αιτήτριες δεν έχουν δικαίωμα σε επίδομα μητρότητας για την περίοδο για την οποία λαμβάνουν πλήρεις αποδοχές από τον εργοδότη τους.

Στην υπό εξέταση περίπτωση η παραπονούμενη γέννησε το παιδί της τρεις και μισό περίπου μήνες νωρίτερα του αναμενόμενου και η περίοδος του επιδόματος μητρότητας καθορίστηκε, σύννομα, από τις 4 Σεπτεμβρίου 2006 (δύο εβδομάδες πριν από την εβδομάδα του επισυμβάντος τοκετού,) μέχρι τις 24 Δεκεμβρίου 2006. Επειδή, όμως, για την περίοδο 4 Σεπτεμβρίου 2006 - 24 Σεπτεμβρίου 2006 η παραπονούμενη είχε λάβει πλήρεις αποδοχές από τον εργοδότη της, το επίδομα τής καταβλήθηκε μόνο για την περίοδο 25 Σεπτεμβρίου 2006 - 24 Δεκεμβρίου 2006, δηλ. για 13 εβδομάδες.

Η Επίτροπος σημείωσε ότι οι ενέργειες/αποφάσεις της εμπλεκόμενης υπηρεσίας ήταν σύννομες και ότι το επίδομα μητρότητας καταβλήθηκε μόνο για 13 εβδομάδες λόγω των περιοριστικών διατάξεων των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμων. Και τούτο διότι ο τοκετός είχε επισυμβεί πρόωρα και η αίτησή της προς τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων υποβλήθηκε, εκ των πραγμάτων, μετά τον τοκετό, ενώ ο εργοδότης της τής

είχε καταβάλει πλήρεις αποδοχές μέχρι και τις 24 Σεπτεμβρίου 2006, μέχρι, δηλαδή, την επομένη του τοκετού της.

Η Επίτροπος Διοικήσεως κάλεσε το Διευθυντή της εμπλεκόμενης υπηρεσίας, να εξετάσει το ενδεχόμενο τροποποίησης της νομοθεσίας κατά τρόπο ώστε αυτή να καλύπτει και τις περιπτώσεις όπως της παραπονούμενης.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία μελετά το θέμα.

vii. Σύνοψη αναφορά σε άλλες υποθέσεις

Κατά τη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως απασχόλησε και πάλι το θέμα της εκπρόθεσμης υποβολής αιτήσεων για παροχές και συντάξεις (π.χ. Α/Π 1391/07 για κοινωνική σύνταξη). Ως γνωστό, η περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων νομοθεσία καθορίζει τις προθεσμίες εντός των οποίων οι ασφαλισμένοι πρέπει να υποβάλλουν τις αιτήσεις τους για τις παροχές, τα επιδόματα και τις συντάξεις που πληρώνονται από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η Επίτροπος έκρινε ότι οι αποφάσεις της εμπλεκόμενης υπηρεσίας να απορρίψει αιτήσεις που υποβλήθηκαν εκπρόθεσμα, ή να καταβάλει την παροχή μόνο για περίοδο τριών μηνών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, ήταν σύνομες και δεν υπέβαλε εισηγήσεις.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εξέτασε, επίσης, αριθμό παραπόνων που αφορούσαν στο ύψος της σύνταξης γήρατος ή της σύνταξης χηρείας των παραπονούμενων. Οι παραπονούμενοι θεωρούσαν ότι το ύψος της σύνταξής τους ήταν χαμηλό και ζητούσαν την αύξησή του. Επεξηγήθηκε στους παραπονούμενους ότι το ύψος των συντάξεων καθορίζεται δια νόμου, ότι αυτό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το ύψος και τη συνοχή των ασφαλιστέων ή πιστωμένων ασφαλιστέων εισφορών τους και από τον αριθμό των εξαρτωμένων τους, και ότι δεν υπήρχαν περιθώρια παρέμβασης του Επιτρόπου Διοικήσεως για αύξησή τους.

Σε άλλες περιπτώσεις, παραπονούμενοι προσέφυγαν στην Επίτροπο Διοικήσεως επειδή οι αιτήσεις τους για παροχή συντάξεων (σύνταξης γήρατος, ανικανότητας, ή κοινωνικής σύνταξης) είχαν απορριφθεί (π.χ. Α/Π 2790/07). Από τη διερεύνηση των υποθέσεων διαπιστώθηκε ότι ο λόγος της απόρριψης ήταν διότι αυτοί δεν πληρούσαν βασική προϋπόθεση εισφορών στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ή προϋπόθεση διαμονής τους στην Κύπρο. Το ύψος των απαιτούμενων εισφορών και η περίοδος διαμονής στην Κύπρο καθορίζονται δεσμευτικά στη νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Δεν υπήρχαν περιθώρια οποιασδήποτε παρέμβασης της Επιτρόπου Διοικήσεως στις συγκεκριμένες περιπτώσεις, οι σχετικές πρόνοιες της νομοθεσίας επεξηγήθηκαν όμως στους παραπονούμενους για πληροφόρησή τους.

2. Υποθέσης οικονομικής υφής

i. Εισαγωγή

Στην ενότητα αυτή γίνεται αναφορά σε ορισμένες σημαντικές υποθέσεις που διερευνήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους οι οποίες άπτονται οικονομικών θεμάτων. Η ενότητα περιλαμβάνει αναφορά σε υποθέσεις διάφορων υπηρεσιών που αφορούσαν θέματα οικονομικής, δημοσιονομικής, ή δασμολογικής υφής. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων υποθέσεων που εξετάστηκαν κατά το υπό επισκόπηση έτος αποτέλεσαν παράπονα σε σχέση με προδιαγραφές και εγγραφές οχημάτων, διαγωνισμούς προσφορών του δημοσίου, αρμοδιοτήτων του Τμήματος Τελωνείων, του Τμήματος Οδικών Μεταφορών κ.λ.π.

ii. Τμήμα Οδικών Μεταφορών, προδιαγραφές και έλεγχοι οχημάτων που εισάγονται στην Κύπρο

Με αφορμή παράπονο που υποβλήθηκε από εισαγωγείς καινούργιων οχημάτων, (Α/Π 1675/05), η Επίτροπος Διοικήσεως ασχολήθηκε με το θέμα των προδιαγραφών οχημάτων που εισάγονται από το εξωτερικό. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των παραπονούμενων, οι εισαγωγείς καινούριων οχημάτων εισάγουν οχήματα τα οποία πρέπει υποχρεωτικά να συνάδουν με τις προδιαγραφές που έχει καθορίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ οι εισαγωγείς μεταχειρισμένων οχημάτων εμπορεύονται οχήματα από τρίτες χώρες, που δεν πληρούν τις προδιαγραφές αυτές, δηλ. δεν έχουν περάσει από ελέγχους ασφαλείας, αερόσακων ή εκπομπών αερίων. Αυτό δημιουργεί μία ανισότητα στην αγορά η οποία ευνοεί, σύμφωνα με τους παραπονούμενους, τους εισαγωγείς μεταχειρισμένων αυτοκινήτων .

Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι το Τμήμα Οδικών Μεταφορών του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων εφαρμόζει μεν την ισχύουσα νομοθεσία, διενεργώντας ελέγχους οχημάτων, αλλά εφαρμόζει διαφορετικά κριτήρια για σκοπούς εγγραφής οχήματος. Για την εγγραφή ενός καινούριου οχήματος απαιτείται πιστοποιητικό συμμόρφωσης, που σημαίνει ότι το όχημα αυτό ικανοποιεί όλες τις οδηγίες σε σχέση με την κατασκευή του οχήματος, ενώ στην περίπτωση των μεταχειρισμένων απαιτείται ο έλεγχος μεμονωμένου οχήματος που ικανοποιεί μόνο μέρος των οδηγιών αυτών και όχι με το ίδιο επίπεδο αυστηρότητας. Η εμπλεκόμενη υπηρεσία υποστήριξε ότι με τη σημερινή της δομή και στελέχωση, δεν μπορούσε να προωθήσει επιπρόσθετους ελέγχους στα μεταχειρισμένα οχήματα με σκοπό την εξίσωση των τεχνικών απαιτήσεων. Η Επίτροπος εξέφρασε την άποψη ότι οι προδιαγραφές ασφαλείας και καταλληλότητας των οχημάτων που εισάγονται, εγγράφονται και κυκλοφορούν στη χώρα μας, δεν θα έπρεπε να υπόκεινται σε «εκπτώσεις». Για το λόγο

αυτό εισηγήθηκε το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων να λάβει τα κατά την κρίση του απαραίτητα μέτρα και να εντατικοποιήσει τις προσπάθειές του για τη δημιουργία των αναγκαίων υποδομών προς αντιμετώπιση του προβλήματος.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία συμφώνησε με τις υποδείξεις της Επιτροπής Διοικήσεως και ετοίμασε σχετικό Διάταγμα για την εφαρμογή του θεσμού του ESVA (European Secure Vehicle Alliance). Έγιναν επίσης επαφές με οργανισμούς ελέγχου του εξωτερικού για έναν από αυτούς υπέβαλε ήδη αίτηση για ορισμό του ως εργαστηρίου ελέγχου για σκοπούς έκδοσης εκθέσεων μοντέλου αυτοκινήτου.

iii. Τμήμα Οδικών Μεταφορών, άρνηση εγγραφής πολυτελών οχημάτων τύπου λιμουζίνας - Εισήγηση για κάλυψη νομοθετικού κενού

Τα συγκεκριμένα παράπονα (Α/Π 1692/06 και Α/Π 2364/06) αφορούσαν στην άρνηση του Τμήματος Οδικών Μεταφορών του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων να παραχωρήσει άδεια οδικής χρήσης για τα μεγάλα πολυτελή αυτοκίνητα, τύπου λιμουζίνας και να τα εγγράψει στο Μητρώο Μηχανοκινήτων Οχημάτων.

Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι δεν υπήρχε οποιοδήποτε νομοθετικό πλαίσιο που να ρυθμίζει τη λειτουργία επιχειρήσεων ενοικίασης πολυτελών οχημάτων τύπου λιμουζίνας και ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία επεξεργαζόταν προσχέδιο νομοσχεδίου για τη ρύθμιση του όλου θέματος. Η Επιτροπή κάλεσε τόσο το Τμήμα Οδικών Μεταφορών όσο και το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειές τους προς την κατεύθυνση της ολοκλήρωσης του νομοσχεδίου, της νομοτεχνικής επεξεργασίας του και της κατάθεσής του στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Μετά την υποβολή της Έκθεσης της Επιτροπής Διοικήσεως, οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες έλαβαν και τα σχόλια των διάφορων ενδιαφερόμενων φορέων και υπέβαλαν σχετικό νομοσχέδιο στη Νομική Υπηρεσία για νομοτεχνικό έλεγχο.

iv. Πολιτική Άμυνα, άρνηση καταβολής χρηματικής αποζημίωσης σε εθελοντή αξιωματικό - Εισήγηση αποκατάστασης της νομιμότητας

Στην υπόθεση αυτή (Α/Π 2713/06), το αντικείμενο του παραπόνου ήταν η άρνηση της Διοίκησης της Πολιτικής Άμυνας να καταβάλει σε εθελοντή αξιωματικό της τη χρηματική αποζημίωση εθελοντών αξιωματικών για τα έτη 2004 και 2005, επειδή αυτός δεν είχε υπογράψει τη Δήλωση Αποδοχής Όρων Εθελοντικής Υπηρεσίας Πολιτικής Άμυνας.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου διαπιστώθηκε ότι ο παραπονούμενος δεν υπέγραψε την εν λόγω Δήλωση επειδή οι όροι της δεν είχαν καθοριστεί από τον Υπουργό Εσωτερικών όπως προνοείται στους περί Πολιτικής Άμυνας (Γενικούς) Κανονισμούς, αλλά από το Διοικητή της Πολιτικής Άμυνας.

Η Επίτροπος επιβεβαίωσε ότι οι σχετικοί Όροι ετοιμάστηκαν από αναρμόδιο πρόσωπο και εισηγήθηκε την εξέταση του θέματος χωρίς οποιαδήποτε καθυστέρηση προς αποκατάσταση της νομιμότητας. Η Επίτροπος ανέφερε ότι η εν λόγω Δήλωση, ήταν προϊόν παράτυπης ενέργειας και συμπαρασύρεται, εξ ορισμού, σε ακυρότητα. Εισηγήθηκε, όπως, μετά την αποκατάσταση της νομιμότητας, ο Διοικητής της εμπλεκόμενης υπηρεσίας επανεξετάσει το θέμα της καταβολής της αποζημίωσης στον παραπονούμενο.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία συμφώνησε με τις υποδείξεις της Επιτροπής Διοικήσεως και υπέβαλε ήδη εισήγηση για εκχώρηση εξουσίας από τον Υπουργό Εσωτερικών προς το Διοικητή της Πολιτικής Άμυνας ούτως ώστε ο καθορισμός των συγκεκριμένων όρων να γίνεται από το Διοικητή. Συμφώνησε, επίσης, να επανεξετάσει το θέμα της καταβολής της αποζημίωσης του παραπονούμενου μετά τη δημοσίευση της σχετικής εκχώρησης εξουσίας.

ν. Τμήμα Τελωνείων, επιβολή φόρου κατανάλωσης, «Αυτοκίνητο» ή «αμάξωμα αυτοκινήτου»;

Το παράπονο (Α/Π 2465/05) αφορούσε στην επιβολή φόρου κατανάλωσης σε αμάξωμα οχήματος, το οποίο ο παραπονούμενος αγόρασε από το εξωτερικό μέσω του διαδικτύου και στη συνέχεια εισήγαγε στην Κύπρο. Το Τμήμα Τελωνείων κατέταξε το εν λόγω εμπόρευμα στη δασμολογική ταξινόμηση αυτοκινήτων (όχι αμαξωμάτων αυτοκινήτων, όπως είχε δηλώσει ο παραπονούμενος) και επέβαλε φόρους κατανάλωσης με βάση τον κυβισμό της μηχανής του.

Στη σχετική Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως ανέφερε ότι η περιγραφή του εμπορεύματος, ως «body shell» (αμάξωμα), αλλά και το τίμημα αγοράς του (1000 αγγλικές λίρες), οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η πρόθεση του παραπονούμενου ήταν να αγοράσει αμάξωμα αυτοκινήτου και όχι αυτοκίνητο. Με την άφιξη του εμπορεύματος στην Κύπρο όμως, η εμπλεκόμενη υπηρεσία το κατέταξε στη δασμολογική κλάση «ασυμπλήρωτο αυτοκίνητο για μεταφορά προσώπων» και ο παραπονούμενος κλήθηκε να καταβάλει για τον εκτελωνισμό του πάνω από £50.000, ποσό το οποίο η Επίτροπος Διοικήσεως έκρινε ως υπέρογκο.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως ανέφερε, χαρακτηριστικά, και τα εξής:

« Το αντικείμενο αγοράς στη συγκεκριμένη περίπτωση, - όπως τουλάχιστον φαίνεται από φωτογραφίες που μου υπέβαλε ο παραπονούμενος, - είναι ένα μεταχειρισμένο «αμάξωμα» ή, έστω, «ασυμπλήρωτο αυτοκίνητο», χωρίς πισινούς τροχούς, με σπασμένους προβολείς, με στραπατσαρισμένο μπροστινό προφυλακτήρα, με στραβωμένα και παραμορφωμένα από σύγκρουση φτερά και καπώ. Ο παραπονούμενος επιμένει ότι αυτό δεν φέρει καν μηχανή. Δεν κατέστη δυνατόν να προβώ σε ανεξάρτητη επιβεβαίωση του ισχυρισμού του αυτού, αφού στις φωτογραφίες φαίνεται μόνο η εξωτερική όψη του αμαξώματος.

Αν όμως ο ισχυρισμός αυτός ευσταθεί, είναι απορίας άξιον πώς υπολογίστηκε ο φόρος κατανάλωσης ο οποίος επιβάλλεται επί του κυβισμού της μηχανής ενός οχήματος.

Υπό τις περιστάσεις, κρίνω ότι ο επιβληθείς φόρος μπορεί να χαρακτηριστεί ως υπέρογκος. Όπως όμως ανέφερα, σε ημερομηνία μεταγενέστερη της υποβολής του παραπόνου στο Γραφείο μου, η εμπλεκόμενη υπηρεσία πληροφόρησε τον παραπονούμενο ότι «το όχημα μπορεί να (επιστραφεί) στον προμηθευτή, αφού καταβληθούν η χρηματική επιβάρυνση 10% επί του οφειλόμενου ποσού των φόρων κατανάλωσης πλέον τόκοι @ 9% από την ημέρα γένεσης της τελωνιακής οφειλής πλέον αποθηκευτικά τέλη.»

Η αποδοχή όμως, έστω και της λύσης αυτής, συνεπάγεται τη δαπάνη ποσού πέραν των £5000 από τον παραπονούμενο, πλέον των εξόδων μεταφοράς/αποστολής στο εξωτερικό και την απορρόφηση, ενδεχομένως, της ζημιάς του εξόδου αγοράς του (δηλ. £1.176 αγγλικών λιρών – βλ. παρ. 3(1) πιο πάνω). Το ύψος της συνολικής αυτής δαπάνης δυνατόν να οδηγήσει τον παραπονούμενο στην επιλογή εγκατάλειψης του εμπορεύματος στο Τελωνείο.

Επιθυμώ, όμως, να σημειώσω και τα εξής σε σχέση με τον Κανονισμό επί του οποίου η εμπλεκόμενη υπηρεσία στηρίξε την απόφαση κατάταξης του εισαχθέντος εμπορεύματος σε δασμολογική ταξινόμηση που υπόκειται σε φόρους κατανάλωσης (...):

Ο Κανονισμός προνοεί ότι ένα είδος μπορεί να καταταχθεί σε ορισμένη κλάση «έστω κι αν δεν είναι πλήρες ή τελειωμένο, με την προϋπόθεση ότι, «στην κατάσταση που παρουσιάζεται, εμφανίζει τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του πλήρους ή τελειωμένου είδους.» Στην προκείμενη περίπτωση, η εμπλεκόμενη υπηρεσία έκρινε ότι το εισαχθέν εμπόρευμα ήταν «ασυμπλήρωτο αυτοκίνητο για μεταφορά προσώπων» και όχι «αμάξωμα», επειδή «έφερε μπροστινούς άξονες και τροχούς, άξονα κίνησης από μπροστά ως τη μέση, κιβώτιο ταχυτήτων, πισινές σούστες και

μέρος του συστήματος σταθεροποίησης (stabilizer)». Έκρινε, δηλ., ότι τα «ουσιώδη χαρακτηριστικά» ενός «πλήρους» αυτοκινήτου είναι οι άξονες (έστω κι αν αυτοί έφταναν μόνο μέχρι τη μέση του αυτοκινήτου), το κιβώτιο ταχυτήτων (άγνωστο αν αυτό ήταν σε λειτουργήσιμη κατάσταση), οι πισινές σούστες και το σύστημα σταθεροποίησης (έστω κι αν αυτό δεν ήταν καν ολόκληρο). Δεν έλαβε όμως υπόψη της τη γενικότερη κατάστασή του (βλ. προηγούμενη σελίδα) και, σε περίπτωση που η θέση του παραπονούμενου ευσταθεί, το γεγονός ότι το αμάξιμο δεν έφερε καν μηχανή. Δεν αποτελεί μήπως η μηχανή «ουσιώδες χαρακτηριστικό» του πλήρους ή τελειωμένου αυτοκινήτου;»

Η Επίτροπος εισηγήθηκε την επανεξέταση της υπόθεσης του παραπονούμενου.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία επανεξέτασε την υπόθεση, ανακάλεσε την προηγούμενη απόφασή της και πληροφόρησε τελικά τον παραπονούμενο ότι το εμπόρευμα μπορούσε να παραληφθεί *«χωρίς την καταβολή οποιουδήποτε ποσού με σκοπό την επιστροφή του στον προμηθευτή»*.

vi. Τμήμα Τελωνείων, επιβολή δασμών, δικαίωμα αμφισβήτησης απόφασης

Με αφορμή παράπονο που υποβλήθηκε από τον Α.Ν. (Α/Π 1698/05), η Επίτροπος Διοικήσεως ασχολήθηκε και με υπόθεση (λανθασμένης) πληροφόρησης που δόθηκε από το Τμήμα Τελωνείων αναφορικά με τα δικαιώματα του παραπονούμενου για αμφισβήτηση δασμών, φόρων και χρηματικής επιβάρυνσης που είχαν επιβληθεί.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία είχε επιβάλει δασμούς, φόρους και χρηματικές επιβαρύνσεις επί καταναλωθείσας ποσότητας τσιγάρων, κατά λάθος όμως, πληροφόρησε τον παραπονούμενο ότι πέραν του δικαιώματος προσφυγής στο Ανώτατο Δικαστήριο, μπορούσε να υποβάλει (εναλλακτικά και / ή παράλληλα) και αίτημα αναθεώρησης της βεβαίωσης στη Διευθύντρια του Τμήματος Τελωνείων. Ο παραπονούμενος υπέβαλε το εν λόγω αίτημα, τέσσερις όμως μήνες αργότερα (όταν η προθεσμία των εβδομήντα πέντε ημερών για την καταχώρηση προσφυγής στο Ανώτατο Δικαστήριο είχε παρέλθει,) η εμπλεκόμενη υπηρεσία τον πληροφόρησε ότι το δικαίωμα υποβολής αιτήματος αναθεώρησης της οφειλής δεν μπορούσε να ασκηθεί, επειδή η συγκεκριμένη απόφαση της υπηρεσίας είχε ληφθεί μέσα στα πλαίσια διερεύνησης *ποινικού* αδικήματος. Υπήρχε, δηλαδή, παράβαση νομοθεσίας από τον παραπονούμενο αλλά και λάθος πληροφόρηση από τη διοίκηση.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία καθυστέρησε να απαντήσει στον παραπονούμενο και το αίτημά του για αναθεώρηση της βεβαίωσης, είχε παραμείνει για τέσσερις μήνες αναπάντητο. Η

υπηρεσία πρόβαλε ως δικαιολογία της καθυστέρησης ότι έπρεπε να μελετήσει τη νομοθεσία που θα εφαρμόζε, λόγω της ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε., δικαιολογία που η Επίτροπος έκρινε ως ανεπαρκή. Στην Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως ανέφερε ότι σύμφωνα με το άρθρο 29 του Συντάγματος αλλά και με τους κανόνες της χρηστής διοίκησης, η εμπλεκόμενη υπηρεσία είχε υποχρέωση να λάβει τη σχετική απόφασή της και να απαντήσει στον παραπονούμενο εντός εύλογου χρονικού διαστήματος. Σημείωσε επίσης ότι σύμφωνα και με το άρθρο 10 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου του 1999 (Ν. 158(I)/99), το διοικητικό όργανο πρέπει να ασκεί την αρμοδιότητά του μέσα σε εύλογο χρόνο ώστε η απόφασή του να είναι επίκαιρη σε σχέση με τα πραγματικά ή νομικά γεγονότα στα οποία αναφέρεται και ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Τελωνειακού Κώδικα Νόμου (Ν.94/2004), η απάντηση της εμπλεκόμενης υπηρεσίας, πρέπει να δίνεται γραπτώς στον αιτητή, μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα από την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος αναθεώρησης.

Η Επίτροπος σημείωσε ότι η υποβολή του αιτήματος για αναθεώρηση της βεβαίωσης δεν απέκλειε την ταυτόχρονη προσφυγή του παραπονούμενου στο Ανώτατο Δικαστήριο, αναγνώρισε, όμως, ότι αυτός διατηρούσε την εντύπωση ότι είχε ήδη στραφεί εναντίον της απόφασης και ανέμενε τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης διαδικασίας.

Η Επίτροπος διατύπωσε, τέλος, τη θέση ο παραπονούμενος είχε υποχρέωση να καταβάλει τους δασμούς, τους φόρους και τις χρηματικές επιβαρύνσεις που του επιβλήθηκαν, αφού με τις πράξεις του (αγορά και κατανάλωση τσιγάρων για τα οποία η καταβολή των αναλογούντων δασμών και φόρων είχε αποφευχθεί,) είχε παραβιάσει τη νομοθεσία και κάλεσε την υπηρεσία να λάβει σοβαρά υπόψη της τις παρατηρήσεις της για το χειρισμό παρόμοιων υποθέσεων στο μέλλον.

vii. Τμήμα Τελωνείων & Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, τερματισμός καταβολής οδοιπορικών

Δύο υπάλληλοι του Τμήματος Τελωνείων προσέφυγαν στην Επίτροπο Διοικήσεως (Α/Π 0180/2005 και Α/Π 2740/2005), όταν η υπηρεσία τους αποφάσισε να τερματίσει την καταβολή επιδόματος οδοιπορικών σε αυτούς. Οι παραπονούμενοι ανέφεραν ότι, ενώ το Τμήμα Τελωνείων συνέχιζε να καταβάλλει το επίδομα σε άλλους συναδέλφους τους που εργάζονταν στο λιμάνι Λεμεσού και στο αεροδρόμιο Λάρνακας, οι ίδιοι δεν το ελάμβαναν. Οι παραπονούμενοι είχαν, για ορισμένο χρονικό διάστημα, μετατεθεί, ο μεν πρώτος στο ταχυδρομείο δεμάτων (που βρίσκεται εντός των ορίων της πόλης της Λεμεσού), ο δε δεύτερος στο λιμάνι Λάρνακας. Η απόφαση μετάθεσής τους είχε ληφθεί από τη Διεύθυνση του Τμήματος Τελωνείων και με την επανατοποθέτησή τους στο λιμάνι Λεμεσού και στο

αεροδρόμιο Λάρνακας αντίστοιχα, οι παραπονούμενοι αξίωναν όπως, για σκοπούς ίσης μεταχείρισης, επαναρχίσει την καταβολή του επιδόματος σε αυτούς.

Στη σχετική Έκθεσή της η Επίτροπος ανέφερε ότι, αυτό που προκαλεί προβληματισμό δεν είναι τόσο η απόφαση τερματισμού της καταβολής του επιδόματος στους παραπονούμενους, αλλά η παράλληλη συνέχιση της καταβολής του επιδόματος σε άλλους συνάδελφους τους και ότι με την απόφασή του αυτή το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού δημιούργησε ουσιαστικά δύο τάξεις υπαλλήλων. Η μία, που συνέχισε να λαμβάνει το επίδομα, και η άλλη, η οποία επιτελούσε την ίδια ακριβώς εργασία, και δεν το λάμβανε. Η Επίτροπος τόνισε ότι αυτό ισοδυναμούσε με άνιση μεταχείριση των ίσων και παραβίαζε ευθέως τη διασφαλισμένη στο Σύνταγμα αρχή της ισότητας. Η Επίτροπος επισήμανε ότι οι παραπονούμενοι δεν μετατέθηκαν σε άλλη υπηρεσία αλλά μετακινήθηκαν σε άλλο τμήμα της ίδιας υπηρεσίας και ότι οι σχετικά σύντομες μετακινήσεις τους έγινε με απόφαση της διεύθυνσής της, χωρίς οι ίδιοι να το ζητήσουν, για κάλυψη υπηρεσιακών αναγκών. Η Επίτροπος ανέφερε ότι δικαιολογείται, η συνέχιση της καταβολής των οδοιπορικών σε αυτούς σε προσωπική βάση και εισηγήθηκε όπως οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες επανεξετάσουν το όλο θέμα.

viii. Υπηρεσία Χορηγιών και Επιδομάτων του Υπουργείου Οικονομικών, παροχή Ειδικής Χορηγίας - Εισήγηση κάλυψης νομοθετικού κενού

Από τη διερεύνηση σχετικής καταγγελίας (Α/Π 819/05) διαπιστώθηκε ότι ο περί Ειδικής Χορηγίας (Αγορά ή Ανέγερση Κατοικίας) Νόμος, ο οποίος μειώνει την επιβάρυνση του ΦΠΑ για τον ιδιοκτήτη νέας κατοικίας, δεν περιείχε πρόνοια που να καλύπτει όσους προέβαιναν σε ανέγερση κατοικίας επί οικοπέδου που ανήκει στο κράτος και που παραχωρήθηκε σε αυτούς με Άδεια Χρήσης του Υπουργείου Εσωτερικών μέσα στα πλαίσια της στεγαστικής πολιτικής που εφαρμόζει για τους πρόσφυγες.

Η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε στη σχετική Έκθεσή της ότι η διοίκηση δεν είναι δυνατό από τη μια να υιοθετεί ειδικά σχέδια στεγαστικής πολιτικής για τους πρόσφυγες (με την παραχώρηση ειδικής άδειας χρήσης της γης) και από την άλλη να μην επιτρέπει τη μείωση των επιβαρύνσεων που συνεπάγεται η ανέγερση κατοικίας σ' αυτή (μείωση που παραχωρεί σε άλλα πρόσωπα που ανεγείρουν τέτοιες κατοικίες). Η Επίτροπος κάλεσε το Υπουργείο Οικονομικών να καλύψει το νομοθετικό αυτό κενό το συντομότερο.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία έχει ήδη υποβάλει σχετικό νομοσχέδιο στη Νομική Υπηρεσία για νομοτεχνικό έλεγχο.

ix. Σύντομη αναφορά σε άλλες υποθέσεις

Κατά τη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους, το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως εξέτασε και υποθέσεις που αφορούσαν προκήρυξη και ανάθεση διαγωνισμών του δημοσίου. Στις περισσότερες περιπτώσεις η ανάθεση/κατακύρωση του διαγωνισμού είχε ήδη δημιουργήσει δικαιώματα τρίτων τα οποία ο Επίτροπος Διοικήσεως δεν μπορούσε να αγνοήσει ή να ανατρέψει.

Παράπονα υποβλήθηκαν επίσης και σε σχέση με τις παρατηρούμενες καθυστερήσεις στην εξέταση αιτήσεων δανειοδότησης από τον Κεντρικό Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών. Σε όλες τις περιπτώσεις επεξηγήθηκαν στους παραπονούμενους ότι οι αιτήσεις που υποβάλλονται εξετάζονται από το Φορέα με χρονολογική σειρά, ότι τα περιορισμένα κονδύλια που έχει στη διάθεσή του ο Φορέας δεν επιτρέπουν την ικανοποίηση όλων των αιτήσεων δια μιας και ότι η εμπλοκή του Επιτρόπου Διοικήσεως στην επίσπευση της εξέτασης συγκεκριμένης αίτησης εις βάρος άλλων αιτήσεων, δεν ήταν δυνατή.

Σε άλλες περιπτώσεις παραπονούμενοι προσέφυγαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως διαμαρτυρόμενοι σε σχέση με το ύψος και τον τρόπο επιβολής αποχετευτικών τελών, ιδιαίτερα σε περιοχές στις οποίες η λειτουργία αποχετευτικού συστήματος δεν είχε ακόμα αρχίσει. Επεξηγήθηκαν, σε όλες τις περιπτώσεις, οι πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας και η εφαρμογή τους στην κάθε περίπτωση.

Κατ' ανάλογο τρόπο επεξηγήθηκαν σε παραπονούμενους πρόνοιες των περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμων, των περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας Νόμων, του περί Ειδικής Χορηγίας (Αγορά ή Ανέγερση Κατοικίας) Νόμου και άλλων νόμων, σε απάντηση ερωτημάτων ή παραπόνων που υποβλήθηκαν, εξετάστηκαν, αλλά κρίθηκαν αβάσιμα.

V. ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

1. Εισαγωγή

Το σύνολο των κοινωνικών προβλημάτων που δημιουργούνται είτε σε άτομα, είτε σε ομάδες και έχουν ανάγκη θεσμικής φροντίδας απασχολούν όλο και περισσότερο τις κυβερνήσεις σε παγκόσμιο, ευρωπαϊκό αλλά και τοπικό επίπεδο. Στο πεδίο των θεμάτων αυτών, είτε αποκαλείται κοινωνική προστασία, είτε κοινωνική φροντίδα και οι ενέργειες είτε ονομάζονται μέτρα κοινωνικής πολιτικής είτε κοινωνικής πρόνοιας κεντρικό ρόλο διαδραματίζουν οι υπηρεσίες του κράτους οι οποίες οφείλουν να έχουν κοινωνικά ευαίσθητο πρόσωπο. Στο πλαίσιο αυτό και ιδιαίτερα σε ότι αφορά στη διαμόρφωση ενός ανθρωποκεντρικού μοντέλου διοίκησης ο ρόλος του Επιτρόπου Διοικήσεως αποκτά καθοριστική σημασία. Η καθημερινή και ελεύθερη επαφή του θεσμού με τον πολίτη προσφέρει την ευκαιρία για άμεση και χωρίς ενδοιασμούς ή αναστολές έκφραση και υποβολή παραπόνων καθώς και την ευχέρεια κατάθεσης κρίσεων, σκέψεων και απόψεων επί σειράς θεμάτων. Γεγονός που καθιστά τον Επίτροπο την προμετωπίδα καταγραφής των τάσεων και των αντιδράσεων της κοινωνίας σε ενέργειες και αποφάσεις τις διοίκησης, οι οποίες, τελικά, μέσω του μηχανισμού ελέγχου και διαμεσολάβησης που ο θεσμός επιτελεί βοηθούν στην αναθεώρηση πρακτικών και πολιτικών και ενισχύουν τη διαμόρφωση ενός πιο αποτελεσματικού τρόπου λειτουργίας και βελτίωσης της ποιότητας των κοινωνικών παροχών του κράτους.

Ο Τομέας Κοινωνικής Προστασίας, το 2007, ασχολήθηκε με παράπονα των πολιτών που στρέφονταν κατά του Υπουργείου Υγείας και των τμημάτων του καθώς και με υποθέσεις που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

Τα θέματα που απασχόλησαν το Γραφείο σε σχέση με το Υπουργείο Υγείας, κατά το υπό επισκόπηση έτος, δεν διέφεραν, ως επί το πλείστον, με αυτά που είχε χειριστεί τον προηγούμενο χρόνο. Γεγονός που, κατά την άποψη μου, καταδεικνύει την αδυναμία του συστήματος να προβεί σε διορθώσεις ακόμα και όταν γίνεται επανειλημμένα αποδέκτης κριτικής και υποδείξεων σε σχέση με τα κενά και τις ανεπάρκειες τις οποίες θα πρέπει να βελτιώσει. Στην πρώτη γραμμή των αναφορών ήταν οι καταγγελίες για πλημμελή ιατρική φροντίδα, απρεπή ή και ανάρμοστη μεταχείριση ασθενών και συγγενών τους, αδικαιολόγητη απόρριψη αιτημάτων κάλυψης εξόδων νοσηλείας, αναιτιολόγητες χρεώσεις, ελλιπή ενημέρωση, άρνηση ή και παρεμπόδιση πρόσβασης ασθενών στα ιατρικά προσωπικά δεδομένα τους και απώλεια φακέλων.

Επειδή όλο και πιο συχνά το Γραφείο γίνεται αποδέκτης καταγγελιών για ιατρική αμέλεια, θεωρώ σημαντικό να διευκρινίσω ότι η επίδειξη ιατρικής αμέλειας ή/και η χορήγηση λανθασμένης ιατρικής αγωγής εμπίπτουν στη σφαίρα των αστικών αδικημάτων, για τα οποία αποκλειστική αρμοδιότητα έχει το δικαστήριο. Επί του θέματος, ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας έχει γνωματεύσει ότι ο έλεγχος που ο Επίτροπος Διοικήσεως διενεργεί, στα πλαίσια άσκησης των αρμοδιοτήτων του, δεν περιλαμβάνει πράξεις ή/και

αποφάσεις υπηρεσιών για τις οποίες απαιτούνται εξειδικευμένες επιστημονικές γνώσεις. Ως εκ τούτου, ο ρόλος του περιορίζεται στο να ελέγξει κατά πόσο μια τέτοια καταγγελία που έχει υποβληθεί στο Υπουργείο Υγείας έτυχε δέουσας έρευνας από αυτό και ότι όλα τα στοιχεία, μαρτυρίες και παράμετροι που αφορούν στο θέμα έχουν συνεκτιμηθεί και έχουν τύχει επιστημονικής αξιολόγησης.

Οι χρονοβόρες και γραφειοκρατικές διαδικασίες εξακολουθούν να παραμένουν το κύριο γνώρισμα στον τομέα παροχής υπηρεσιών υγείας. Διαπιστώθηκε, συγκεκριμένα, να υπάρχει τυπολατρία που οδηγεί σε απώλεια της ουσίας, έλλειψη συντονισμού και απουσία ευελιξίας η οποία συχνά καταλήγει να ταλαιπωρεί αντί να εξυπηρετεί τους ασθενείς, μη θεσμοθέτηση διαδικασιών καθώς και χρόνια προβλήματα υποστελέχωσης και σύγχυσης ως προς τις αρμοδιότητες τόσο μεταξύ λειτουργιών όσο και μεταξύ τμημάτων. Συνεπεία όλων των πιο πάνω πολλά από τα προβλήματα που ταλαιπωρούν τους πολίτες διαχρονικά επαναλαμβάνονται οι δε παρεμβάσεις του Γραφείου συχνά εγκλωβίζονται σε μια αδιέξοδη σειρά γραφειοκρατικών διαδικασιών.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του παραπόνου με αρ. αναφοράς **A/Π 2306/2004**. Στη σχετική Έκθεση που, ας σημειωθεί υποβλήθηκε το 2005, έγινε εισήγηση προς το Υπουργείο Υγείας να αναθεωρήσει το συντομότερο την εφαρμοζόμενη από τα Νοσοκομεία διαδικασία διευθέτησης των ραντεβού για την παραπομπή των ασθενών σε εξέταση με γνώμονα την καλύτερη δυνατή εξυπηρέτησή τους. Δυόμισι χρόνια αφότου υποβλήθηκε η υπό αναφορά Έκθεση και παρά τις διάφορες σχετικές με το όλο θέμα συσκέψεις που έγιναν από τα αρμόδια τμήματα, το Υπουργείο Υγείας δεν γνωστοποίησε στην Επιτροπή Διοικήσεως κατά πόσον κατέληξε σε κάποια απόφαση ή αναθέωρησε την υφιστάμενη διαδικασία διευθέτησης των ραντεβού των ασθενών για ιατρική εξέταση.

Όμοια ήταν και η αντιμετώπιση της εισήγησης της Επιτροπής Διοικήσεως για εκσυγχρονισμό του Σχεδίου Αποστολής Ασθενών στο Εξωτερικό με Φροντίδα της Κυβέρνησης. Παρά τις σαφείς διαβεβαιώσεις που δόθηκαν επανειλημμένα από μέρους του Υπουργού για ενημέρωση και διαβούλευση σχετικά με την αναθεώρηση του εν λόγω Σχεδίου, παραμένει άγνωστο κατά πόσο οι τροποποιήσεις που η Επιτροπή είχε εισηγηθεί πριν από ένα και πλέον χρόνο (**A/Π 940/2005**) έχουν αξιοποιηθεί. Όπως άγνωστη εξακολουθεί να είναι και η απόφαση του Υπουργείου σε σχέση με την εισήγηση της Επιτροπής για επανεξέταση του αιτήματος του παραπονούμενου.

Σε ότι αφορά στα παράπονα που απασχόλησαν το Γραφείο σε σχέση με το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ιδιαίτερα έντονο για το έτος παρουσιάζεται το πρόβλημα των καθυστερήσεων στην εξέταση αιτήσεων και καταβολής στους δικαιούχους των δικαιωμάτων τους. Ως βασικότερες αιτίες φαίνεται να ήταν η διαχρονική υποστελέχωση των Επαρχιακών Γραφείων Ευημερίας σε συνάρτηση με την τροποποίηση του περί Δημοσίων Βοηθημάτων Νόμου η εφαρμογή του οποίου, από τον Ιανουάριο του 2007, συνένεινε στη συσσώρευση όγκου υποθέσεων που έπρεπε να τύχουν αναθεώρησης με βάση τις νέες νομοθετικές ρυθμίσεις.

Οι όποιες, ωστόσο δικαιολογίες ή εξηγήσεις δεν μπορούν να υποκρύψουν πολλά από τα διαρθρωτικά και οργανωτικά προβλήματα που το Τμήμα αντιμετωπίζει καθώς και την αδυναμία του να αφομοιώσει τη γνώση που συσσωρεύει μέσα από τις εμπειρίες ώστε λάθη στο χειρισμό των αιτήσεων πολιτών να μην επαναλαμβάνονται.

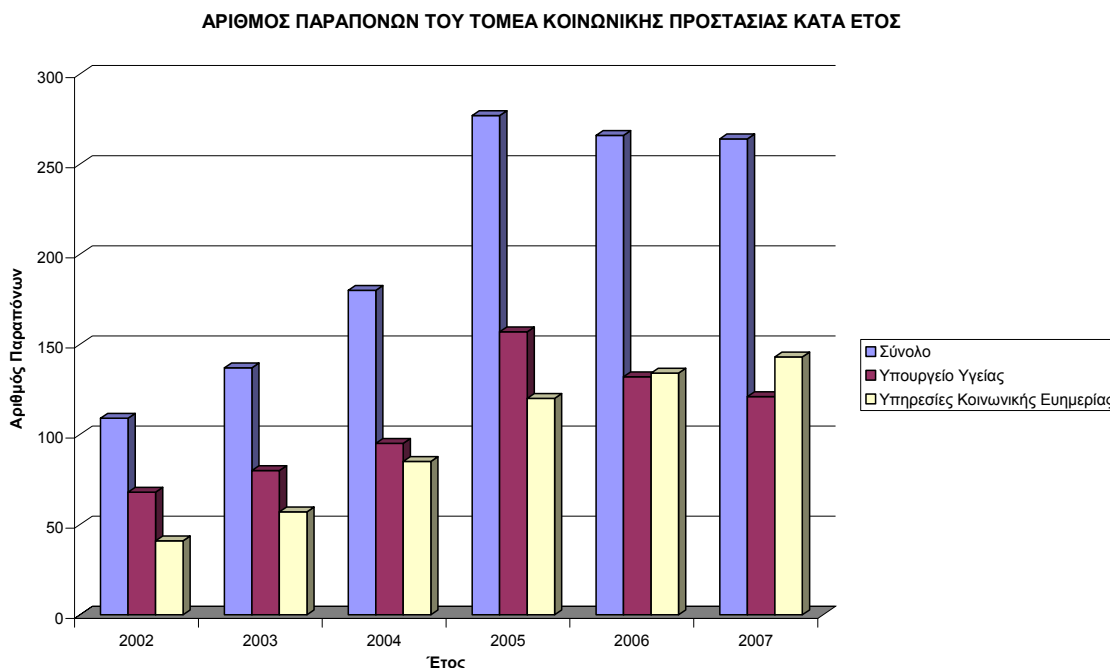
Από τη διερεύνηση παραπόνων του υπό αναφορά θεματικού κύκλου διαφάνηκε, επιπρόσθετα, ότι συχνά ο χειρισμός των αιτήσεων των πολιτών από το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας γίνεται με άκαμπτες και ανελαστικές προσεγγίσεις, με περισσότερη σημασία να δίδεται στην ευλαβική τήρηση των τύπων και των γραφειοκρατικών διαδικασιών, που εξ' ορισμού, δεν μπορεί να αποτελεί γνώρισμα του Τμήματος και του προσωπικού που το στελεχώνει. Η Επίτροπος, με σχετικές Εκθέσεις της, έχει υποδείξει επανειλημμένα στο Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ότι κυριότερος στόχος της αποστολής που επιτελεί καθημερινά είναι η λήψη μέτρων για προαγωγή της ευημερίας των πολιτών και η ανάληψη πρωτοβουλιών για παροχή οικονομικής, ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης σε όσους αναγνωρισμένα το έχουν ανάγκη. Ως εκ τούτου, οι αρμοδιότητες του κάθε Κοινωνικού Λειτουργού δεν εξαντλούνται μόνο στην καταβολή των επιδομάτων και ούτε οριοθετούνται με τη στενή περιγραφή μιας συναλλακτικής σχέσης αλλά επεκτείνεται στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των πολιτών και στην προληπτική αντιμετώπιση των προβλημάτων τους.

Συστάσεις, εισηγήσεις και επισημάνσεις που έγιναν στο Τμήμα φαίνεται να έχουν αγνοηθεί επανειλημμένα. Ξεχωρίζει η συνεχιζόμενη παράλειψη της υπηρεσίας να προχωρήσει στη σύσταση των αναγκαίων Πολυθεματικών Ομάδων, όπως ο νόμος ορίζει, οι οποίες, σύμφωνα πάντα με το νόμο, είναι αναγκαίες για τον ορθό χειρισμό μιας σειράς ζητημάτων. Ανάλογη στάση φαίνεται να τηρεί η Διεύθυνση του Τμήματος και έναντι της θέσης που η Επίτροπος διατύπωσε με Εκθέσεις της για τερματισμό της πρακτικής να αλλάζει ο κοινωνικός λειτουργός που χειρίζεται μια υπόθεση και να την αναλαμβάνει άλλος κάθε φορά που ο δικαιούχος μετακομίζει σε άλλη διεύθυνση εντός της ίδιας Επαρχίας. Η τακτική αυτή, όπως κατ' επανάληψη η Επίτροπος σημείωσε, εξυπηρετεί περισσότερο τους εσωτερικούς οργανωτικούς σκοπούς της υπηρεσίας παρά τους πολίτες. Ας σημειωθεί ότι δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που λόγω της πολύ συχνής αλλαγής λειτουργών προκαλείται σύγχυση, ανομοιομορφία στο χειρισμό των υποθέσεων καθώς και μη ανάληψη ευθύνης όταν προκύπτει, μετά από την υποβολή σχετικής καταγγελίας, τέτοιο θέμα.

Η συνολική αναδιάρθρωση και αναδιάρθρωση του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας προβάλλει ως εκ των ων ουκ άνευ. Το Τμήμα καλείται να αποβάλει το σύνδρομο εσωστρέφειας που το χαρακτηρίζει και να αναπροσαρμόσει τις τακτικές και προσεγγίσεις που ακολουθεί. Από μονόπλευρες και οικονομικά ωφελιμιστικές που είναι σήμερα, σε πιο ευαίσθητες και ανθρωποκεντρικές. Εξάλλου μέσω της δράσης και συμπεριφοράς του εν λόγω Τμήματος είναι που μπορεί να αναδειχθεί η κοινωνική ευαισθησία και ο ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας του κράτους.

2. Αριθμητική και στατιστική ανάλυση

Ο αριθμός των παραπόνων που υποβλήθηκαν στο Γραφείο το 2007 και αφορούσαν στον Τομέα Κοινωνικών Δικαιωμάτων παρέμεινε σταθερός σε σύγκριση με το 2006, με το σύνολο των καταγγελιών να ανέρχεται στις 264. Στα παράπονα που αφορούσαν το Υπουργείο Υγείας υπήρξε μια μικρή πτώση γύρω στο 8% σε σύγκριση με πέρσι η οποία, όμως, καλύφθηκε από την άνοδο (7%) που σημείωσε ο αριθμός των αναφορών που υποβλήθηκαν κατά του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

Επί του συνόλου των παραπόνων που υποβάλλονται στο Γραφείο, ο αριθμός των καταγγελιών που χειρίζεται ο Τομέας φαίνεται διαχρονικά να κυμαίνεται γύρω στο 10%. Από θεματική άποψη, οι καταγγελίες κατανέμονται περίπου ισόποσα μεταξύ του Υπουργείου Υγείας (121 ή 45%) και του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (143 ή 55%).

3. Υπουργείο Υγείας

Μονοδιάστατο λογιστικό συλλογισμό, περιορισμένη αντίληψη για τον τρόπο εφαρμογής του Σχεδίου Αποστολής Ασθενών στο Εξωτερικό με φροντίδα της Κυβέρνησης και άτεγκτη στάση διαπίστωσε η Επίτροπος Διοικήσεως κατά την εξέταση του παραπόνου με αρ. **Α/Π 1270/2006**.

Συγκεκριμένα, η πιο πάνω περίπτωση αφορούσε το ύψος του ποσού που παραπονούμενος κλήθηκε να καταβάλει ως προκαταβολή για να σταλεί ο γιος του για θεραπεία στην Αθήνα, μέσω του Υπουργείου Υγείας. Όπως ο παραπονούμενος υποστήριξε, το ποσό που του είχε ζητηθεί να πληρώσει δεν ήταν συμβατό με τα οικονομικά του δεδομένα ενώ τελικά ήταν

πολύ μεγαλύτερο από το κόστος που θα επωμιζόταν εάν πήγαινε στο ίδιο νοσοκομείο με δικά του έξοδα.

Στην σχετική Έκθεση της η Επίτροπος αναφέρει ότι το Υπουργείο Υγείας απέτυχε να ενεργήσει με βάση τις αρχές που προβλέπει το Σχέδιο και δεν επέδειξε το απαιτούμενο ενδιαφέρον ώστε η οικογένεια, χωρίς να απαλλάσσεται από τις ευθύνες ή τις οικονομικές υποχρεώσεις που προέκυπταν λόγω της εισοδηματικής της κατάστασης, να μεταβεί στο εξωτερικό με όσο το δυνατό λιγότερη ταλαιπωρία και προβλήματα. Αντίθετα, σημειώνει, ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίστηκε η περίπτωση κατέληξε να επιβαρύνει την οικογένεια οικονομικά περισσότερο από ότι εάν μετέβαινε από μόνη της στην Αθήνα. Στη συνέχεια δε, και για λόγους που η Επίτροπος απέδωσε στην περιορισμένη αντίληψη που έχει επικρατήσει για το Σχέδιο και στον τρόπο εφαρμογής του, το Υπουργείο αγνόησε πλήρως τα όσα ο προβλέπει η παράγραφος (δ) του Κανονισμού 5 και για δέκα και πλέον μήνες αρνούνταν να επιστρέψει στον παραπονούμενο το ποσό που είχε πληρώσει. Το Υπουργείο διατήρησε την ίδια άτεγκτη στάση ακόμη και όταν είχε επαρκείς ενδείξεις ότι το κόστος της εξέτασης, στην οποία ο γιος του παραπονούμενου είχε υποβληθεί, ήταν πολύ μικρότερο από την προκαταβολή. Ας σημειωθεί ότι με τη δήλωση ανάληψης ευθύνης, που είχε υπογράψει, ο παραπονούμενος είχε ούτως ή άλλως δεσμευτεί να καταβάλει οποιεσδήποτε οφειλές που τυχόν τού αναλογούσαν και οι οποίες ενδεχομένως να προέκυπταν είτε από τη συγκεκριμένη αποστολή του γιου του στο εξωτερικό, είτε από άλλες στο μέλλον.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος έκρινε ότι ο χειρισμός της περίπτωσης του παραπονούμενου ήταν έξω από το γράμμα και το πνεύμα του Σχεδίου. Μέλημα του Υπουργείου, εφόσον κάποιος κρίνεται δικαιούχος, θα πρέπει να είναι η όσο το δυνατό πιο ομαλή μετάβαση του στο εξωτερικό για εξέταση ή/και θεραπεία. Η καταβολή οποιωνδήποτε ποσών, που μπορεί να οφείλει, έπεται. Στη βάση αυτή και για να μπορεί το Σχέδιο να τύχει σωστής εφαρμογής η Επίτροπος επεσήμανε επίσης ότι, για κάθε περίπτωση, το Υπουργείο θα πρέπει να γνωρίζει ή έστω να έχει υπόψη του μια εκτίμηση του κόστους της θεραπείας και/ή της εξέτασης στην οποία ο ασθενής θα υποβληθεί, πριν απαιτήσει οποιαδήποτε προκαταβολή.

Στην υπόθεση Α/Π **74/2007** η Επίτροπος εξέτασε καταγγελία αναφορικά με την απώλεια ιατρικού φακέλου ασθενή από το αρχείο του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας. Ο παραπονούμενος, ο οποίος είχε εμπλακεί σε οδικό δυστύχημα πριν από τρία χρόνια, ισχυρίστηκε ότι από το Νοέμβριο του 2006 αποτάθηκε στη Διεύθυνση του νοσοκομείου για να του δοθεί ο ιατρικός φάκελος του, αλλά, μέχρι και την ημέρα που απευθύνθηκε στην Επίτροπο, δεν είχε λάβει οποιαδήποτε απάντηση. Σύμφωνα με τον ίδιο, το περιεχόμενο του φακέλου ήταν απαραίτητο για σκοπούς αγωγής που εκκρεμούσε ενώπιον του δικαστηρίου.

Από την έρευνα προέκυψε ότι ο φάκελος του παραπονούμενου δεν κατέστη δυνατό να ανευρεθεί λόγω της μη έγκαιρης ταξινόμησης και αρχειοθέτησης όλων των φακέλων στις εγκαταστάσεις του νέου Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας. Για την επίλυση, ωστόσο, του προβλήματος ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Υγείας διαβεβαίωσε την Επίτροπο ότι τα αναγκαία μέτρα για την ταξινόμηση και των υπολοίπων φακέλων είχαν ληφθεί και ότι η όλη διαδικασία μεταφοράς και οργάνωσης του αρχείου αναμενόταν σύντομα να ολοκληρωθεί. Παρόλο που το περιστατικό φαίνεται να ήταν μεμονωμένο, η Επίτροπος

έκρινε ότι η μη ανεύρεση του ιατρικού φακέλου του παραπονούμενου ήταν ιδιαίτερα σοβαρή, λόγω της φύσης των πληροφοριών που περιέχονται σ' αυτόν. Η παραδοχή, της αδυναμίας του νοσοκομείου να εντοπίσει το φάκελο ενός ασθενή στα αρχεία του έπειτα από έξι και πλέον μήνες, σημείωσε, εγείρει εύλογα ερωτηματικά αναφορικά με τον τρόπο οργάνωσης και διεξαγωγής της μετακόμισης από το παλιό στο νέο νοσοκομείο, την επιμέλεια που όφειλε να υπάρχει σε κάθε στάδιο μεταφοράς των ιατρικών φακέλων και τη φροντίδα που οι υπεύθυνοι είχαν υποχρέωση να επιδείξουν καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ώστε όλοι ανεξαιρέτως οι ιατρικοί φάκελοι των ασθενών, οι οποίοι περιέχουν εμπιστευτικές και ευαίσθητες πληροφορίες, να καταλήξουν πλήρεις και με ασφάλεια στις νέες κτιριακές εγκαταστάσεις. Λόγω της σοβαρότητας του ζητήματος και επειδή αυτό αφορούσε στην επάρκεια της φύλαξης και προστασίας των προσωπικών δεδομένων του παραπονούμενου αλλά και των υπόλοιπων ενδεχομένως ασθενών, που έχουν φάκελο στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας, η Επίτροπος έκρινε σκόπιμο να διαβιβάσει αντίγραφο της Έκθεσης και προς την Επιτροπή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η οποία, όταν πληροφορήθηκε ότι ο φάκελος είχε απωλεσθεί, προχώρησε σε ευρύτερη εξέταση του θέματος φύλαξης του αρχείου στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας.

Προχειρότητα, επιφανειακή αντιμετώπιση και αόριστες τοποθετήσεις διαπίστωσε η Επίτροπος με αφορμή την εξέταση του παραπόνου με αρ. **A/Π 1449/2007**. Η καταγγελία αφορούσε στην άρνηση του Υπουργείου Υγείας να καλύψει τα έξοδα νοσηλείας του συζύγου της παραπονούμενης στο «ΑΡΕΤΑΙΕΙΟ» Νοσοκομείο. Το αίτημα προέκυψε όταν λόγω της πλημμελούς μεταχείρισης της οποίας έτυχε ο σύζυγος της στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας καθώς και της απουσίας επαρκούς φροντίδας υποχρεώθηκε να τον μεταφέρει στο «ΑΡΕΤΑΙΕΙΟ» Νοσοκομείο για να του σώσει, όπως υποστήριξε, τη ζωή.

Από την έρευνα προέκυψε ότι το Υπουργείο Υγείας παρέλειψε να εξετάσει την ουσία των καταγγελιών της παραπονούμενης. Συγκεκριμένα διαπιστώθηκε ότι ούτε ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Υγείας ούτε η Διευθύντρια των Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας φρόντισαν να διερευνηθούν σε βάθος οι ισχυρισμοί της, ώστε να αξιολογηθούν τα ιατρικά και άλλα στοιχεία που αφορούσαν στην περίπτωση του συζύγου της. Ενδεικτική της πρόχειρης αντιμετώπισης της οποίας έτυχε το θέμα, ακόμη και αφότου η Επίτροπος είχε εμπλακεί σ' αυτό ενεργά, ήταν η έκθεση - απάντηση που ο Διευθυντής της Νευροχειρουργικής Κλινικής του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας απέστειλε προς τη Διευθύντρια Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας, στην οποία αντί να τοποθετηθεί έπειτα από έρευνα και να απαντήσει κατά τρόπο συγκεκριμένο και τεκμηριωμένο στα όσα η παραπονούμενη καταλόγιζε στο ιατρικό προσωπικό του οποίου προΐσταται, επέλεξε να αναφερθεί στην περίπτωση γενικά και αόριστα. Η Επίτροπος εισηγήθηκε στο Γενικό Διευθυντή να εξετάσει σε λεπτομέρεια τις συνθήκες και τα γεγονότα που αφορούν στη συγκεκριμένη περίπτωση και να αξιολογήσει ιατρικά και επιστημονικά τη φροντίδα της οποίας έτυχε ο σύζυγος της παραπονούμενης κατά την παραμονή του στη Νευροχειρουργική Κλινική του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος ζήτησε το πόρισμα της έρευνας να κοινοποιηθεί στην παραπονούμενη και στο Γραφείο της και αν υπάρχουν παραλείψεις ή ευθύνες κάλεσε το Υπουργείο να τις αποδώσει. Σ' ένα τέτοιο ενδεχόμενο, εξάλλου, η Επίτροπος κάλεσε το

Υπουργείο να επανεξετάσει τη θέση του και σε ότι αφορά στην κάλυψη των εξόδων νοσηλείας που η παραπονούμενη είχε επωμιστεί.

Το θέμα θεσμοθέτησης της λειτουργίας των Ιατρικών Συμβουλίων και της τήρησης λεπτομερών πρακτικών από τα μέλη του απασχόλησε την Επίτροπο με αφορμή την υπόθεση **Α/Π 1902/2005**. Ο παραπονούμενος, που είναι καρδιοπαθής, ισχυρίστηκε ότι η εξέταση ενώπιον του Ιατροσυμβουλίου της Πολιτικής Άμυνας είχε οριστεί για τις 12:00 μ.μ., όμως, μέχρι να τον καλέσουν, υποχρεώθηκε να αναμένει δύο και πλέον ώρες. Για τη διαπίστωση της κατάστασης της υγείας του δεν υποβλήθηκε σε καμία σωματική εξέταση και δεν του τέθηκε καμία ερώτηση ενώ, η όλη διαδικασία περιορίστηκε αποκλειστικά και μόνο στον έλεγχο των εγγράφων και των άλλων ιατρικών πιστοποιητικών που οι γιατροί είχαν ήδη ενώπιον τους. Κατά τη διάρκεια της εξέτασης παρόντες ήταν τρεις μόνο γιατροί αλλά τη σχετική γνωμάτευση που στάληκε τελικά στο Διοικητή της Πολιτικής Άμυνας την υπέγραψαν τέσσερις.

Από την έρευνα, η Επίτροπος διαπίστωσε ότι όλοι οι αιτητές (11-12 κάθε φορά) προσκαλούνται στο ραντεβού ενώπιον του Ιατροσυμβουλίου την ίδια ώρα, πρακτική που τη βρίσκει αντίθετη αφού, με βάση και τους πιο συντηρητικούς υπολογισμούς, εάν η εξέταση κάθε αιτητή διαρκεί 10 λεπτά τότε το τελευταίο άτομο στον κατάλογο θα πρέπει να αναμένει για δύο περίπου ώρες. Η Επίτροπος παρατήρησε, συναφώς, ότι πρόκειται για αχρείαστη ταλαιπωρία, υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις, η οποία με καλύτερο συντονισμό μπορεί να αποφευχθεί προς όφελος όλων των εμπλεκομένων. Ο καθορισμός της εξέτασης για όλους την ίδια ώρα, μόνο τα μέλη του ιατροσυμβουλίου εξυπηρετεί.

Η μη τήρηση λεπτομερών πρακτικών κατά τις συνεδριάσεις του εν λόγω σώματος είναι ακόμα μια αδυναμία που η Επίτροπος εντόπισε. Καίρια ερωτήματα που είχε θέσει και αφορούσαν στη διερεύνηση συγκεκριμένων καταγγελιών του παραπονούμενου δεν κατέστη δυνατό να εξακριβωθούν, λόγω έλλειψης στοιχείων. Όπως δε από την περαιτέρω εξέταση του θέματος προέκυψε, δεν υπάρχει θεσμοθετημένο κανονιστικό πλαίσιο που να διέπει ευρύτερα τη συγκρότηση, τη σύσταση, και τη λειτουργία των ιατροσυμβουλίων.

Συγκεκριμένα διαπιστώθηκε ότι ορισμένα από τα ιατροσυμβούλια είτε λειτουργούν στη βάση μιας καθιερωμένης άτυπης πρακτικής που έχουν υιοθετήσει και η οποία εξυπηρετεί, ως επί το πλείστον, κατά τρόπο ετεροβαρή τα μέλη τους αντί τους εξεταζόμενους, είτε λειτουργούν με βάση δικούς τους κανόνες που από την εμπειρία τους έχουν καθιερώσει.

Η Επίτροπος κρίνοντας ότι η απουσία θεσμοθετημένου πλαισίου ρύθμισης των ιατροσυμβουλίων αποτελεί σοβαρό έλλειμμα εισηγήθηκε στο Υπουργείο Υγείας να προωθήσει τη θέσπιση σχετικών κανονισμών που να διέπουν τα της λειτουργίας τους, κατά αντιστοιχία με τις πρόνοιες του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, που αφορούν και καθορίζουν τη συγκρότηση, σύσταση και λειτουργία των Συλλογικών Διοικητικών Οργάνων.

Δεδομένης της αρμοδιότητας του Επιτρόπου Διοικήσεως να επιλαμβάνεται θεμάτων που άπτονται της ορθής συμπεριφοράς της διοίκησης προς τους πολίτες η Επίτροπος έκρινε σκόπιμο να σχολιάσει τις γενικότερες παραμέτρους των χειρισμών στους οποίους προέβη το Υπουργείο Υγείας, στην υπόθεση με αρ. **Α/Π 1180/2007**, σε σχέση με την διεκδίκηση οφειλής από την οποία η παραπονούμενη είχε τύχει απαλλαγής.

Συγκεκριμένα, στις 15/11/2006 η παραπονούμενη μετέφερε εσπευσμένα το παιδί της στο Τμήμα Πρώτων Βοηθειών του Γενικού Νοσοκομείου Λάρνακας όπου αυτό νοσηλεύτηκε για μια ημέρα. Επειδή η ταυτότητα νοσηλείας της είχε λήξει μετέβη την αμέσως επόμενη ημέρα στο Υπουργείο Υγείας όπου την ανανέωσε και την προσκόμισε στο Γεν. Νοσοκομείο Λάρνακας για σκοπούς πληρωμής, χωρίς, οποιοσδήποτε από το υπεύθυνο προσωπικό, να φέρει ένσταση. Ακολούθως όμως, η παραπονούμενη έλαβε επιστολή με την οποία το νοσοκομείο την καλούσε να εξοφλήσει το ποσό των £142,07, που αντιστοιχούσε στα έξοδα νοσηλείας του παιδιού της, ειδάλλως θα λάμβανε δικαστικά μέτρα εναντίον της.

Μετά την παρέμβαση της Επιτρόπου και κατόπιν σχετικής γνωμάτευσης του Γενικού Εισαγγελέα για το θέμα της ανανέωσης των ταυτοτήτων νοσηλείας και της αναδρομικής ισχύος τους για σκοπούς πληρωμής, ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Υγείας έδωσε οδηγίες στο Λογιστήριο του Γεν. Νοσοκομείου Λάρνακας για διαγραφή των τελών νοσηλείας της παραπονούμενης. Ανεξάρτητα όμως από τη θετική κατάληξη της υπόθεσης, η Επίτροπος θεώρησε χρήσιμο να προβεί σε ορισμένες προς το Υπουργείο επισημάνσεις σε σχέση με τον χειρισμό του ζητήματος, αφού από την έρευνα είχε διαπιστώσει ότι η επιστολή- προειδοποίηση προς την παραπονούμενη είχε σταλεί παρόλο που η υπηρεσία γνώριζε προ καιρού ότι η οφειλή είχε διευθετηθεί μετά την αναγνώριση της αναδρομικής ισχύος των ταυτοτήτων νοσηλείας.

Ο τρόπος με τον οποίο το νοσοκομείο επέλεξε να ενεργήσει, σύμφωνα με την Επίτροπο, αφήνει να νοηθεί πως, σε ότι αφορά στην κατοχύρωση των δικαιωμάτων του, ο πολίτης μοιάζει να είναι έρμαιο ενός απρόσωπου γραφειοκρατικού μηχανισμού ο οποίος, όπως προκύπτει, φαίνεται να απαλλάσσει τους λειτουργούς από την ευθύνη να αντιμετωπίζουν τα θέματα που χειρίζονται ενεργά και ευσυνείδητα.

4. Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας

Με αφορμή τη υπόθεση **Α/Π 389/2006** η Επίτροπος επαναδιατύπωσε την εισήγηση της για άμεση εφαρμογή της νομοθεσίας και σύσταση και λειτουργία των Πολυθεματικών Ομάδων. Στην υπό εξέταση περίπτωση ο παραπονούμενος ισχυρίστηκε ότι το Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας Λάρνακας απέρριψε άδικα την αίτηση που υπέβαλε για παροχή βοήθειας στη σύζυγο του, η οποία τα δύο τελευταία χρόνια έπασχε από τη νόσο Αλτσχάιμερ. Θέση του παραπονούμενου ήταν ότι χωρίς καμία βοήθεια δεν μπορούσε να αντεπεξέλθει στις υποχρεώσεις που η φροντίδα της συζύγου του απαιτεί καθημερινά.

Από την έρευνα προέκυψε ότι ο παραπονούμενος και η σύζυγος του, ηλικίας 63 και 66 χρονών αντίστοιχα, διαμένουν σε ιδιόκτητη κατοικία στο χωριό Ξυλοφάγου. Η σύζυγος του

υποφέρει από οστεοαρθρίτιδα και από τη νόσο Αλτσχάϊμερ και γι' αυτό χρειάζεται συνεχή επίβλεψη και φροντίδα. Την ευθύνη αυτή ανέλαβε εξολοκλήρου ο παραπονούμενος, ο οποίος, σύμφωνα με έκθεση του αρμόδιου Λειτουργού του Επαρχιακού Γραφείου Ευημερίας, αντιμετωπίζει διάφορα ψυχολογικά προβλήματα. Αν και ο παραπονούμενος υπέβαλε επανειλημμένα αίτηση για δημόσιο βοήθημα, το αίτημα του απορριπτόταν κάθε φορά με το αιτιολογικό ότι το οικογενειακό του εισόδημα ξεπερνούσε το ύψος του επιδόματος που αφορά στις βασικές και ειδικές ανάγκες ενός ζευγαριού και το οποίο καθορίζεται ετησίως για σκοπούς παροχής οικονομικής βοήθειας. Για την απόρριψη της αίτησης του το Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας είχε επίσης επικαλεστεί το γεγονός ότι, κατά το 2000, ο παραπονούμενος είχε αποξενώσει υπό μορφή δωρεάς προς τα παιδιά του μεγάλη ακίνητη περιουσία έκτασης περίπου 25 στρεμμάτων, και ότι διέθετε από τον πατέρα του και ένα σπίτι το οποίο μπορούσε να ενοικιάσει.

Εξετάζοντας όλα τα στοιχεία της υπόθεσης και ιδίως τη σοβαρότητα της ασθένειας από την οποία η σύζυγος του παραπονούμενου υποφέρει σε συνάρτηση με τις πρόνοιες της νομοθεσίας, η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αίτηση του παραπονούμενου δεν είχε αξιολογηθεί όπως θα έπρεπε και ότι η σύζυγος του, αν και πληρούσε τον ορισμό που δίνεται στο νόμο, δεν κρίθηκε, για σκοπούς παροχής δημοσίου βοηθήματος ανάπηρο άτομο.

Με αφορμή τη συγκεκριμένη περίπτωση η Επίτροπος επανάφερε το θέμα της υποκειμενικής κρίσης, που η υφιστάμενη διαδικασία αφήνει στους Κοινωνικούς Λειτουργούς, οι οποίοι, χωρίς να έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, καλούνται να αποφασίσουν αν ένα άτομο είναι ανάπηρο ή όχι.

Με βάση τα πιο πάνω η Επίτροπος εισηγήθηκε την άμεση σύσταση και λειτουργία των Πολυθεματικών Ομάδων, οι οποίες σκοπό έχουν να συμβουλεύουν τη Διευθύντρια του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ως προς το χειρισμό των περιπτώσεων ατόμων με αναπηρία. Ταυτόχρονα, η Επίτροπος κάλεσε την υπηρεσία να επανεξετάσει την περίπτωση του παραπονούμενου, υπό το φως των όσων είχε διαπιστώσει.

Πλημμελή χειρισμό και προσπάθεια μετατόπισης ευθυνών εντόπισε η Επίτροπος κατά την εξέταση του παραπόνου με αρ. **Α/Π 2210/2006**. Στη συγκεκριμένη περίπτωση το Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας Λεμεσού με τις ενέργειες ή / και τις παραλείψεις του άφησε την παραπονούμενη εκτεθειμένη έναντι της αποπληρωμής δανείου ύψους £8000, που σύνηψε για την επιδιόρθωση της κατοικίας της το 2002. Το εν λόγω Γραφείο Ευημερίας δεν την ενημέρωσε έγκαιρα για όλα τα δικαιώματα της ενώ, μέχρι να αποφασίσει για την κάλυψη των δόσεων του δανείου της, κράτησε την αίτησή της σε εκκρεμότητα για εξαιρετικά μεγάλο χρονικό διάστημα.

Από την έρευνα η Επίτροπος διαπίστωσε ότι ο χειρισμός του θέματος ήταν πλημμελής. Επισήμανε ιδιαίτερα την προσπάθεια του Τμήματος να μετατοπίσει την ευθύνη για τον ετεροχρονισμό στην υποβολή της αίτησης στην ίδια την παραπονούμενη, την στιγμή που οι Λειτουργοί του είχαν υποχρέωση να την ενημερώσουν για την ύπαρξη Σχεδίου κάλυψης των εξόδων για σκοπούς βελτίωσης της κατοικίας καθώς και για οποιαδήποτε άλλα

δικαιώματα που οι προσωπικές περιστάσεις της δικαιολογούσαν. Η Επίτροπος έκρινε επίσης ανεπίτρεπτη την ολιγωρία του Τμήματος να προωθήσει το θέμα αφού έλαβε από την παραπονούμενη όλα τα σχετικά με το αίτημα της πιστοποιητικά.

Επειδή για τα ερωτήματα που η συγκεκριμένη περίπτωση ήγειρε δεν είχαν δοθεί από το Τμήμα οποιεσδήποτε εξηγήσεις κι επειδή οι καθυστερήσεις, που αφορούν σε παρόμοια θέματα, έχουν σοβαρές επιπτώσεις σε κοινωνικά ευάλωτες και αποδυναμωμένες ομάδες, η Επίτροπος εισηγήθηκε στη Διευθύντρια των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, ανεξάρτητα και πέρα από τις οδηγίες που έχει δώσει για ικανοποίηση του αιτήματος της παραπονούμενης, να επιληφθεί του ζητήματος της αχρείαστης και υπερβολικής καθυστέρησης που είχε σημειωθεί, έτσι ώστε τα αίτια που την είχαν προκαλέσει να εντοπιστούν και να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπισή τους.

Αντικείμενο της Έκθεσης με αρ. **Α/Π 41/2007** ήταν η ανορθόδοξη διαδικασία που το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας επέλεξε να ακολουθεί σε σχέση με τον χειρισμό καταγγελιών που η Επίτροπος θέτει ενώπιον του για την απόδοση στους παραπονούμενους των δικαιωμάτων τους. Η διαδικασία στην οποία το Τμήμα κατέληξε, αντί να εξυπηρετεί τους πολίτες οδηγούσε αδικαιολόγητα σε μεγαλύτερες καθυστερήσεις και περισσότερη ταλαιπωρία.

Ο παραπονούμενος είχε απευθυνθεί στην Επίτροπο επειδή το Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας Λεμεσού είχε αρνηθεί να του καταβάλει τη δόση του δανείου που είχε συνάψει για την αγορά διαμερίσματος από τον Οργανισμό Ανάπτυξης Γης. Ύστερα από παρέμβαση της Επιτρόπου το αίτημα του παραπονούμενου επανεξετάστηκε με αποτέλεσμα να κριθεί δικαιούχος για την καταβολή της δόσης και των τόκων του δανείου για απόκτηση κατοικίας, μέχρι του ποσού που δεν υπερέβαινε το 50% του ποσού που έχει ορισθεί για τις βασικές ανάγκες της οικογένειάς του. Η Διευθύντρια των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, με επιστολή της προς την Επίτροπο, την οποία κοινοποίησε προς την Επαρχιακή Λειτουργό Ευημερίας Λεμεσού, έδωσε οδηγίες τα πιο πάνω δικαιώματα που αναλογούν στον παραπονούμενο να του καταβληθούν. Ωστόσο, αφότου Λειτουργός του Γραφείου της Επιτρόπου, επικοινωνήσε με το Τμήμα, πληροφορήθηκε ότι τα δικαιώματα αυτά δεν μπορούσαν να δοθούν στον παραπονούμενο, αν δεν επιστρεφόταν στο Γραφείο Ευημερίας ο διοικητικός φάκελος ο οποίος, στο μεταξύ, είχε σταλεί για τους σκοπούς της έρευνας στην Επίτροπο Διοικήσεως.

Με αφορμή το περιστατικό αυτό η Επίτροπος έκρινε σκόπιμο να αναδιατυπώσει στην Έκθεση της παλαιότερη επισήμανση που είχε κάνει στη Διευθύντρια του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας. Την εξεύρεση των κατάλληλων τρόπων και διαδικασιών ώστε στο Γραφείο της να αποστέλλονται όλα τα απαραίτητα για την έρευνα της στοιχεία χωρίς να παρεμποδίζεται ή να καθυστερεί η εκπλήρωση των υποχρεώσεων του Τμήματος έναντι των αιτητών. Η παρέμβαση και η διερεύνηση ενός παραπόνου, σημείωσε η Επίτροπος, δεν είναι αυτοσκοπός αφού βασικότερη έγνοια, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, είναι η καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη και η άρση οποιασδήποτε αδικίας που τυχόν έχει υποστεί. Επομένως, για τα θέματα που κατά διαστήματα θέτει ενώπιον των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, προτεραιότητα εξακολουθεί να έχει η

προώθηση των αιτημάτων των παραπονουμένων, αφού η διαβίβαση στοιχείων και φακέλων στο Γραφείο της μπορεί να γίνει αργότερα.

Στην υπόθεση **Α/Π 1805/2006**, η Επίτροπος εξέτασε την απόφαση του Επαρχιακού Γραφείου Ευημερίας Λάρνακας να τερματίσει αδικαιολόγητα το δημόσιο βοήθημα που κατέβαλλε στην παραπονούμενη καθώς και την ενέργεια του να της χρεώσει, ως υπερπληρωμή, το ποσό των £13.445,44. Αντικείμενο της έρευνας υπήρξε, επίσης, και η παράλειψη του Γραφείου Ευημερίας να παραχωρήσει στην παραπονούμενη τα επιδόματα φροντίδας και ενοικίου.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου η Επίτροπος κατέληξε πως η θέση της Διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ότι η παραπονούμενη παραβίασε το νόμο, επειδή παρέλειψε να δηλώσει στην αίτηση της ότι ήταν ιδιοκτήτρια ακίνητης περιουσίας (αξίας £42.000) δεν υποστηριζόταν από τα γεγονότα. Αντίθετα, όπως διαπίστωσε, υπήρξε παράλειψη των Λειτουργών του Επαρχιακού Γραφείου Ευημερίας να παρακολουθούν, ως όφειλαν, αν και πώς μεταβαλλόταν η αξία της περιουσίας την ύπαρξη της οποίας γνώριζαν από το 1984. Σύμφωνα με το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο ο τερματισμός του δημοσίου βοηθήματος θα ήταν νομικά δυνατός μόνο αν η αξιοποίηση της περιουσίας της παραπονούμενης ήταν εφικτή και το Γραφείο Ευημερίας, αντί να διακόψει ευθύς αμέσως το δημόσιο βοήθημα χωρίς να δώσει οποιοδήποτε περιθώριο αντίδρασης στην παραπονούμενη, θα έπρεπε να εξετάσει αν η αξιοποίηση ήταν δυνατή και πώς θα απέφερε εισόδημα στην παραπονούμενη που θα την καθιστούσε αυτοσυντήρητη. Επιπρόσθετα, το Γραφείο Ευημερίας δεν συνυπολόγισε ότι πρόκειται για ένα άτομο με αναπηρία διανοητικής μορφής που δε θα μπορούσε να αξιοποιήσει με οποιοδήποτε τρόπο το 1/9 μερίδιο του οποίου είναι ιδιοκτήτρια σε ένα εξ αδιαιρέτου τεμάχιο. Η χρέωση υπερπληρωμής, από την άλλη, σύμφωνα με την Επίτροπο, υπήρξε αδικαιολόγητη γιατί, σύμφωνα με το νόμο, η αξίωση για ανάκτηση χρέους υπερπληρωμής προϋποθέτει παράλειψη από την πλευρά του λήπτη και όχι αντίστροφα.

Η Επίτροπος κατέληξε ότι το Γραφείο Ευημερίας αντέδρασε αυθαίρετα, παραβιάζοντας την αρχή της καλής πίστης, αλλά και την αρχή της αναλογικής ισότητας, αφού χειρίστηκε την περίπτωση της παραπονούμενης ως όμοια με οποιαδήποτε άλλη περίπτωση λήπτη δημοσίου βοηθήματος που δεν είναι άτομο με αναπηρία. Τέλος, για το αίτημα του αδερφού της παραπονούμενης για καταβολή επιδομάτων φροντίδας και ενοικίου, η Επίτροπος έκρινε ότι ήταν αδικαιολόγητη η θέση της Επαρχιακής Λειτουργού Ευημερίας η οποία άφηνε να νοηθεί ότι ο εκάστοτε λήπτης δημοσίου βοηθήματος είναι υπεύθυνος να μεριμνά και να αξιώνει τα δικαιώματά του, απαλλάσσοντας έτσι τους Λειτουργούς Ευημερίας από την ευθύνη σχετικής ενημέρωσής του. Η Επίτροπος εισηγήθηκε στο Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας να ανακαλέσει αμέσως την απόφαση του για χρέωση υπερπληρωμής στην παραπονούμενη, να της καταβάλει αναδρομικά το δημόσιο βοήθημα του οποίου ήταν δικαιούχος για το διάστημα που μεσολάβησε από την αποκοπή του μέχρι σήμερα, να συνεχίσει την καταβολή του και να μεριμνήσει για την ικανοποίηση του αιτήματος της για επίδομα φροντίδας και ενοικίου.

Απόφαση του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας να τερματίσει το δημόσιο βοήθημα που κατέβαλλε στον παραπονούμενο απασχόλησε την Επιτροπο στην υπόθεση **A/Π 1042/2006**.

Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι ο παραπονούμενος λάμβανε δημόσιο βοήθημα μέχρι την 1η Αυγούστου 2003. Στις 19 Μαΐου 2004 υπέβαλε νέα αίτηση και η εμπλεκόμενη υπηρεσία του κατέβαλε έκτακτα βοηθήματα μόνο για τους μήνες Μάιο και Νοέμβριο 2004, μέχρι την ολοκλήρωση της εξέτασης της αίτησης του. Η αίτηση του παραπονούμενου, ημερομηνίας 19 Μαΐου 2004, απορρίφθηκε στις 20 Μαρτίου 2005 επειδή αυτός κατείχε σημαντικής αξίας περιουσία την οποία μπορούσε να αξιοποιήσει και δεν το έπραττε. Στην Έκθεση της η Επιτροπος σημείωσε ότι διατηρούσε επιφυλάξεις για την ορθότητα της εκτίμησης της εμπλεκόμενης υπηρεσίας, όσον αφορά στη δυνατότητα ανάπτυξης της περιουσίας. Και τούτο, επειδή το ακίνητο δεν είχε πρόσβαση σε εγγεγραμμένο δρόμο και ήταν ήδη υποθηκευμένο προς εξασφάλιση παλαιότερου χρέους του παραπονούμενου. Με δεδομένο ότι ο παραπονούμενος είχε υποβάλει νέα αίτηση για δημόσιο βοήθημα, η οποία βρισκόταν υπό εξέταση, η Επιτροπος εισηγήθηκε όπως αυτή εξεταστεί χωρίς χρονοτριβή αφού ληφθούν υπόψη οι παρατηρήσεις και τα σχόλια της.

Με αφορμή το παράπονο με αρ. **A/Π 1160/2003**, που υπέβαλε ομάδα κατοίκων του Συνοικισμού Αποστόλου Λουκά στα Λατσιά, την Επιτροπο απασχόλησε ο χειρισμός νεαρού ατόμου από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, ο οποίος πάσχει από ελαφρά νοητική υστέρηση. Η καταγγελία ήταν ότι οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, ο Δήμος Λατσιών και η Αστυνομία αρνούνταν ή δήλωναν αδυναμία να παρέμβουν κατά τρόπο αποτελεσματικό προκειμένου να τους προστατεύσουν από τη βίαιη και ανεξέλεγκτη συμπεριφορά 21χρονου νεαρού.

Όταν οι παραπονούμενοι απευθύνθηκαν στην Επιτροπο Διοικήσεως παρέλειψαν να αναφέρουν ότι ο νεαρός ήταν άτομο με νοητική υστέρηση. Το γεγονός αυτό προέκυψε στην πορεία και η Επιτροπος έκρινε ότι η περίπτωση δεν αφορούσε πλέον καταγγελίες περί νεαρής παραβατικότητας, την οποία οι αρμόδιες υπηρεσίες είτε αδιαφορούσαν είτε αδυνατούσαν να ελέγξουν και να προστατεύσουν τους παραπονούμενους, αλλά ότι επρόκειτο για ένα ευρύτερο κοινωνικό πρόβλημα που αφορούσε την απόρριψη ενός νεαρού ατόμου με ειδικές ανάγκες από το περιβάλλον μιας μικρής κοινωνίας η οποία τον οδήγησε σε ακραίες συμπεριφορές.

Όπως διαπιστώθηκε από την έρευνα, ο νεαρός ήταν άτομο με ελαφριά νοητική υστέρηση και με προβλήματα προσαρμογής, το οποίο, χωρίς καμία ουσιαστική στήριξη και βοήθεια από τις κρατικές υπηρεσίες, αφέθηκε να καταλήξει σε ακραίες και επικίνδυνες συμπεριφορές. Σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτροπής το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, υπό την εποπτεία του οποίου ο νεαρός τελούσε για χρόνια, δεν κατάφερε να εκπληρώσει το ρόλο του αφού, ουδέποτε φαίνεται να εργάστηκε με συγκεκριμένο, για την περίπτωση, πρόγραμμα, δεν εφάρμοσε κανένα, για την ενσωμάτωση του στο κοινωνικό σύνολο, σχέδιο και δεν αναζήτησε και ούτε φρόντισε να αξιοποιήσει την εξειδικευμένη βοήθεια που η Επιτροπή για την Προστασία των Νοητικά Καθυστερημένων Ατόμων ήταν σε θέση να του προσφέρει. Στην προκειμένη περίπτωση ερωτηματικά προέκυψαν και ως προς

τη στάση της τότε Διευθύντριας του Τμήματος η οποία, αν και την περίοδο που είχε προκύψει το θέμα ήταν Πρόεδρος της εν λόγω Επιτροπής, δεν εκμεταλλεύτηκε το διπλό της ρόλο ώστε μεταξύ των δύο υπηρεσιών να υπάρξει συνεργασία και το εν λόγω περιστατικό να τύχει καταλληλότερου χειρισμού. Η Επίτροπος υπογράμμισε στην Έκθεση ότι οι Λειτουργοί του Γραφείου Ευημερίας μπορούν να είναι αποτελεσματικοί σε συγκεκριμένα πλαίσια. Δεν μπορούν, όμως, και ούτε αναμένεται να έχουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες να χειριστούν όλα τα κοινωνικά προβλήματα με τα οποία έρχονται καθημερινά αντιμέτωποι και να δώσουν λύσεις. Πολλά από τα προβλήματα αυτά είναι σύνθετα και τα αίτια που τα προκαλούν πολύπλοκα. Για να μπορέσει το Τμήμα να τα αντιμετωπίσει θα πρέπει να δημιουργήσει ομάδες εξειδίκευσης στις οποίες να παραπέμπονται όλα τα περιστατικά που παρουσιάζουν δυσκολίες και υπερβαίνουν τα συνήθη πλαίσια χειρισμού. Ταυτόχρονα, και χωρίς κανένα ενδοιασμό ή σύνδρομο εσωστρέφειας, το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας θα πρέπει να επιδείξει μεγαλύτερη διάθεση για αναζήτηση βοήθειας από ειδικούς, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για δύσκολες περιπτώσεις όπου η κατάσταση, αντί να βελτιωθεί με το χρόνο και την εφαρμογή συγκεκριμένου προγράμματος, επιδεινώνεται.

Επειδή ο έλεγχος της ακραίας και βίαιης συμπεριφοράς του νεαρού είχε, ως φαίνεται, επιτευχθεί αποκλειστικά και μόνο με τη χρήση φαρμακευτικής αγωγής και επειδή η προσπάθεια για ενσωμάτωση του στις παραγωγικές ομάδες του πληθυσμού και ένταξης του στο κοινωνικό σύνολο εξακολουθούσε να παραμένει ατελής, η Επίτροπος εισηγήθηκε η περίπτωση να επανεξεταστεί και το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας σε συνεργασία με την Επιτροπή για την Προστασία των Ατόμων με Νοητική Υστέρηση να θέσει το νεαρό κάτω από συντονισμένη και συστηματική παρακολούθηση με σκοπό να εξευρεθούν τρόποι ελέγχου της συμπεριφοράς του και σταδιακής ενσωμάτωσης του στο κοινωνικό σύνολο με όσο το δυνατό λιγότερη χρήση φαρμάκων.

Ολιγωρία, έλλειψη ευαισθησίας και μονόπλευρη γραφειοκρατική προσέγγιση ήταν οι διαπιστώσεις της Επιτροπής κατά την εξέταση του παραπόνου με αρ. **Α/Π 2588/2006** κατά του Επαρχιακού Γραφείου Ευημερίας Λάρνακας.

Η παραπονούμενη, που είναι μητέρα δύο παιδιών ηλικίας 15 και 19 ετών, αντιμετώπιζε σοβαρά προβλήματα σωματικής υγείας κι επειδή είχε κριθεί από ιατροσυμβούλιο ως ανίκανη να εργαστεί, λάμβανε σύνταξη από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Ο σύζυγος της δεν εργαζόταν και αντιμετώπιζε χρόνια προβλήματα ψυχικής υγείας και αλκοολισμού. Επιπλέον, σύμφωνα με τα στοιχεία, ασκούσε στην οικογένεια του σωματική και ψυχολογική βία. Παρόλο που οι έντονες οικονομικές δυσκολίες της οικογένειας και η βίαιη συμπεριφορά του συζύγου της παραπονούμενης ήταν γνωστές στους αρμόδιους Λειτουργούς Ευημερίας, το Επαρχιακό Γραφείο Λάρνακας τερμάτισε την παροχή του τακτικού δημοσίου βοηθήματος στην παραπονούμενη, με την αιτιολογία της έλλειψης συνεργασίας από μέρους του συζύγου της για το θέμα της εργοδότησης του, αδιαφορώντας έτσι για τις συνέπειες που η απόφαση αυτή θα είχε στην παραπονούμενη και τα παιδιά της. Ταυτόχρονα, δεν αντιμετώπισε άμεσα και με τη δέουσα κατανόηση την αίτηση της για έκτακτο βοήθημα για αποπληρωμή των χρεών της, αφού χωρίς να συντρέχουν οποιοιδήποτε λόγοι, η αίτηση της δεν προωθήθηκε καθόλου για δύο ολόκληρα χρόνια. Η Επίτροπος τόνισε ότι οι Λειτουργοί

του Γραφείου Ευημερίας έχουν υποχρέωση να μεριμνούν για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των πολιτών και την προληπτική αντιμετώπιση των προβλημάτων τους. Ως εκ τούτου, εισηγήθηκε στη Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας να προωθήσει άμεσα την εξέταση της αίτησης της παραπονούμενης για παραχώρηση έκτακτου βοηθήματος με σκοπό την αποπληρωμή των χρεών της και να επανεξετάσει συγχρόνως το ενδεχόμενο αποκατάστασης της παροχής του μηνιαίου δημοσίου βοηθήματός της. Η Επιτροπος εισηγήθηκε, επίσης, στην υπηρεσία να προβεί σε όλες τις ενέργειες που της αναθέτει ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος ώστε η οικονομική, κοινωνική και ψυχολογική ομηρία, υπό την οποία φαίνεται να τελεί η παραπονούμενη, λόγω της προβληματικής συμπεριφοράς του συζύγου της, να τερματιστεί.

Ανάλογα ήταν και τα ευρήματα της Επιτροπής στην υπόθεση με αρ. **Α/Π 2562/2006**. Η καταγγελία είχε υποβληθεί από άτομο που υποφέρει από κινητική αναπηρία και στρεφόταν κατά του Επαρχιακού Γραφείου Ευημερίας Λευκωσίας.

Από τη διερεύνηση της υπόθεσης η Επιτροπος διαπίστωσε ότι οι ισχυρισμοί του παραπονούμενου για μη εφαρμογή της νομοθεσίας, επίδειξη απάθειας και αδιαφορίας από μέρους των αρμοδίων Λειτουργών στα πολλαπλά προβλήματα που αντιμετωπίζει, ευσταθούν. Συγκεκριμένα διαπιστώθηκε ότι οι Λειτουργοί του Επαρχιακού Γραφείου Ευημερίας Λευκωσίας αντί να ερευνήσουν τη δυνατότητα ικανοποίησης των αιτημάτων του παραπονούμενου, παραγνώρισαν τις ανάγκες του, με την αιτιολογία ότι αυτός είχε ήδη λάβει οικονομική βοήθεια από τα αντισταθμιστικά μέτρα της κυβέρνησης και αντιπαρήλθαν του γεγονότος ότι αυτή η βοήθεια αποσκοπούσε στην κάλυψη άλλων αναγκών. Ακόμη και όταν η Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας αντιλήφθηκε τους λανθασμένους χειρισμούς του Επαρχιακού Γραφείου Ευημερίας και έδωσε οδηγίες να ικανοποιηθούν τα αιτήματα του παραπονούμενου, οι αρμόδιοι Λειτουργοί αντί να επανορθώσουν και να συμμορφωθούν με τις υποδείξεις της, χειρίστηκαν την περίπτωση με την ίδια προχειρότητα και παρέπεμψαν τον παραπονούμενο σε αναζήτηση φιλανθρωπικών μηχανισμών προς ικανοποίηση των αναγκών του.

Από τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής προκύπτει ότι το Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας κατά την άσκηση των καθηκόντων του, δεν επέδειξε την οφειλόμενη επιμέλεια και επιχείρησε προσχηματικά να συγκαλύψει τις παραλείψεις του. Στην Έκθεση σημειώνονται τα κατ' επανάληψη λάθη των Λειτουργών και οι επιλεκτικές αναφορές στην παρουσίαση της υπόθεσης από την αρμόδια Λειτουργό στους προϊσταμένους της αλλά και στο Γραφείο της Επιτροπής. Η Επιτροπος τόνισε με έμφαση ότι σοβαρό μέρος της αποστολής των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας είναι η λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των πολιτών και η ανάληψη πρωτοβουλιών για παροχή οικονομικής, ψυχολογικής και κοινωνικής υποστήριξης σε όσους αναγνωρισμένα το έχουν ανάγκη.

Η Έκθεση της Επιτροπής κλείνει με την εισήγηση: η Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας να καταβάλει στον παραπονούμενο όλα τα δικαιώματα που του αναλογούν μέσα σε 15 ημέρες, να τακτοποιήσει άλλες εκκρεμότητες που τυχόν υπάρχουν στο φάκελο του, καθώς και να εξετάσει το θέμα της ετήσιας αναθεώρησης του τιμοκαταλόγου που

χρησιμοποιείται για την αγορά οικοσυσκευών και επίπλων με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρχει ένα περιθώριο απόκλισης στη βάση των εξατομικευμένων αναγκών του εκάστοτε λήπτη δημοσίου βοηθήματος.

5. Αυτεπάγγελτη έρευνα για την κοινωνική στήριξη των ουσιοεξαρτώμενων ατόμων και των οικογενειών τους ενόσω τελούν υπό την εποπτεία του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας

Το θέμα της κοινωνικής στήριξης που τυγχάνουν τα ουσιοεξαρτώμενα άτομα και οι οικογένειες τους από το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας απασχόλησε την Επιτροπή με την αυτεπάγγελτη έρευνα της με αρ. **ΑΥΤ 1/2005**. Αφορμή για την παρέμβαση αυτή έδωσε ο θάνατος 19χρονης μητέρας στις 15 Μαρτίου 2005. Σκοπός της έρευνας ήταν να αναζητηθούν οι λόγοι και τα αίτια που δεν επέτρεψαν στο Τμήμα να διαγνώσει έγκαιρα τον αυξημένο κίνδυνο που η 19χρονη αντιμετώπιζε και γιατί, στο τέλος, απέτυχε να αναγνωρίσει και να εκτιμήσει τα συμπτώματα και να βρει τους τρόπους και τα μέσα για να τη στηρίξει. Στόχος της Έκθεσης ήταν να εντοπιστούν οι ελλείψεις και οι αδυναμίες του Τμήματος και να βελτιωθούν οι πολιτικές και οι πρακτικές ώστε το πλέγμα στήριξης των ατόμων αυτών να μπορεί να ανταποκρίνεται στις πραγματικές κοινωνικές ανάγκες και οι παρεμβάσεις του να καταστούν αποτελεσματικότερες.

Βασικά χαρακτηριστικά που η Επιτροπή διέκρινε στο χειρισμό της υπόθεσης από την εμπλεκόμενη υπηρεσία ήταν η έλλειψη προγραμματισμού, η αποσπασματικότητα στην αντιμετώπιση και η ανεπάρκεια λήψης μέτρων θεραπευτικής αντιμετώπισης μιας κατάστασης, της οποίας την κοινωνική παθογένεια το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας όφειλε να αναγνωρίσει από την πρώτη στιγμή. Μια 14χρονη (τότε) έγκυος από διαλυμένη οικογένεια εγκατέλειψε το σπίτι της μαζί με τον ενήλικο φίλο της, που ήταν χρήστης ναρκωτικών, και κατάφυγε στο Τμήμα για να εξασφαλίσει βοήθεια ώστε να ζήσει μαζί του. Ως να επρόκειτο για ενήλικο ζευγάρι, που δεν μπορούσε να αντεπεξέλθει οικονομικά, το Τμήμα τους εξασφάλισε στέγη και συγχρόνως άρχισε να τους καταβάλλει δημόσια βοήθημα. Χωρίς ιδιαίτερη έρευνα για τους λόγους που τους οδήγησαν στην απόφαση αυτή, χωρίς όρους ή προϋποθέσεις για το τι ήταν σε θέση να τους προσφέρει και χωρίς το Τμήμα να μπορεί προφανώς, λόγω έλλειψης προγραμμάτων και υποδομής, να τους εντάξει σε ένα ειδικότερο πλαίσιο που θα μπορούσε να ανταποκριθεί και να ικανοποιήσει τις ανάγκες τους για κοινωνική και ψυχολογική στήριξη. Σε όλο το διάστημα παρακολούθησης του ζευγαριού, από μέρους των αρμοδίων του Τμήματος υπήρξε ένας μονοδιάστατος προβληματισμός, μια σπασμωδικότητα και σποραδικότητα στις ενέργειες που δεν επέτρεψαν να αντιμετωπίσουν την περίπτωση τους με βάση τις δικές της ιδιαίτερες περιστάσεις έτσι ώστε πέρα από τα οικονομικά προβλήματα, να συνυπολογισθούν και να τύχουν χειρισμού η ψυχική καταπόνηση και οι τραυματικές εμπειρίες που είχαν οδηγήσει τους δύο νέους στην έλλειψη αυτοεκτίμησης, στον κοινωνικό αποκλεισμό και στην ουσιοεξάρτηση.

Διαπίστωση της Επιτροπής ήταν ότι οι ενέργειες του Τμήματος εξαντλούντο, κατά το πλείστον, στην οικονομική και μόνο διαχείριση της κατάστασης στην οποία οι δύο νέοι και

ειδικότερα η κοπέλα είχε περιέλθει, χωρίς να το απασχολούν ιδιαίτερα οι ιδιόμορφες προσωπικές της περιστάσεις και κυρίως η κοινωνική και ψυχολογική της καταπόνηση.

Τα αίτια της αποτυχίας του Τμήματος η Επίτροπος τα εντόπισε κυρίως στην έλλειψη υποδομής και στην απουσία μιας στοχευμένης και καλά προσανατολισμένης στις ιδιαιτερότητες της περίπτωσης τακτικής και πρακτικής που θα μπορούσε να ενισχύσει το έργο των Λειτουργών και να αναπληρώσει ενδεχόμενα κενά και αδυναμίες. Ο θάνατος της 19χρονης ενώ τελούσε για πέντε περίπου χρόνια υπό την εποπτεία του Επαρχιακού Γραφείου Ευημερίας, πριν ακόμη εθιστεί στα ναρκωτικά, καταδεικνύει, σύμφωνα με την Επίτροπο, την απουσία ενός ενιαίου και καλά οργανωμένου πλέγματος διάγνωσης, στήριξης και βοήθειας ουσιοεξαρτωμένων ατόμων, για το οποίο, αν και το Σχέδιο Δράσης προβλέπει πολλά, στο κρίσιμο χρονικό διάστημα που είχε μεσολαβήσει δεν κατέστη δυνατό να τεθεί σε εφαρμογή.

Κατά την Επίτροπο, η θεωρητική επάρκεια του νομοθετικού πλαισίου δεν μπορεί *per se* να αποτελέσει ικανό και αποτελεσματικό όπλο για αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών. Η αποπεριθωριοποίηση και επανένταξη των ατόμων που έχουν εθιστεί σε εξαρτησιογόνες ουσίες επιβάλλει την πλήρη και άμεση ενεργοποίηση όλων των μηχανισμών που προβλέπει το Σχέδιο Δράσης και την εξασφάλιση ικανοποιητικής προστασίας του κάθε ουσιοεξαρτώμενου, χωρίς αυτή να προσκρούει σε γραφειοκρατικές και στενόκαρδες διοικητικές αντιλήψεις. Ειδικότερα στον τομέα της πρόληψης, της απεξάρτησης και μείωσης της βλάβης φαίνεται να υπάρχουν πολλά περιθώρια για ενέργειες και μέτρα που μπορούν να ληφθούν και τα οποία θα μπορούσαν να βοηθήσουν άτομα που υποφέρουν από ουσιοεξάρτηση να αποφύγουν τη φυσική και κοινωνική εξαθλίωση και κυρίως το θάνατο.

Ως εκ τούτου, και επειδή οι συστημικές αδυναμίες και τα κενά που από την έρευνα εντοπίστηκαν δεν αφορούσαν μόνο στη συγκεκριμένη περίπτωση, αλλά άπτονταν του ευρύτερου θέματος της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για τα ναρκωτικά, η Επίτροπος εισηγήθηκε να δοθεί περισσότερη προσοχή και οικονομική ενίσχυση στην εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης και του ρόλου του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου, ως συντονιστικού οργάνου. Υπό το φως δε και του συνόλου των διαπιστώσεων της η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας:

1. Προχωρήσει άμεσα σε ενέργειες για τη σύσταση ειδικής ομάδας που θα χειρίζεται τις περιπτώσεις ουσιοεξαρτωμένων ατόμων κατά το πρότυπο που σήμερα ακολουθεί για να αντιμετωπίσει τα περιστατικά βίας στην οικογένεια.
2. Προβεί στον εντοπισμό και στην καταγραφή όλων των περιπτώσεων ως προς τις οποίες υπάρχουν στοιχεία ή υποψίες ότι άτομα που τελούν υπό την εποπτεία του Τμήματος κάνουν χρήση ναρκωτικών ή αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο να οδηγηθούν γενικά σε χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών. Όλες οι περιπτώσεις θα πρέπει να τεθούν άμεσα υπόψη του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου για περαιτέρω καθοδήγηση και συντονισμό.

3. Εντάξει στους σχεδιασμούς του πρόγραμμα που να του επιτρέπει να ανταποκριθεί, μέχρι το 2008, πλήρως στις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει για υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης για τα ναρκωτικά.
4. Προβεί στη διοργάνωση σεμιναρίων και επιμορφωτικών προγραμμάτων για την εκπαίδευση όλων των Λειτουργών του Τμήματος σε θέματα που αφορούν στα ναρκωτικά και στη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, ώστε όσοι έχουν επαφή με περιθωριοποιημένα άτομα ή/και ομάδες να μπορούν να διαγνώσουν έγκαιρα τα συμπτώματα και τους κινδύνους που μπορούν να οδηγήσουν στη χρήση.
5. Τερματίσει την πρακτική μεταβίβασης των υποθέσεων σε άλλο Λειτουργό κάθε φορά που το άτομο, που τελεί υπό παρακολούθηση, αλλάζει χώρο διαμονής στην ίδια Επαρχία. Η αλληπάλληλη αλλαγή Λειτουργών στην περίπτωση της 19χρονης μητέρας υπήρξε ένας σημαντικός αρνητικός παράγοντας που, αντί να ενδυναμώνει τα στοιχεία εκείνα που έλειπαν στη ζωή της, κατέληξε στο αντίθετο, εντείνοντας περισσότερο την ανασφάλεια και την αβεβαιότητα της.
6. Μεριμνήσει ώστε όλοι οι Λειτουργοί, στις εκθέσεις που υποβάλλουν, διατυπώνουν την ουσία του θέματος και οι στόχοι που τίθενται σε κάθε περίπτωση εξυπηρετούνται με συνέπεια. Όταν οι στόχοι αυτοί δεν μπορούν να εκπληρωθούν μέσα στα χρονοδιαγράμματα που έχει καθορίσει, τότε το Τμήμα οφείλει να αναζητήσει άλλους υπαλλακτικούς τρόπους για την επίτευξη τους.
7. Προχωρήσει στη σύσταση Πολυθεματικών Επιτροπών, όπως προβλέπει η νομοθεσία, στις οποίες θα αποστέλλονται όλες οι περιπτώσεις που χρήζουν ιδιαίτερης αντιμετώπισης. Με βάση τις αποφάσεις που η Επιτροπή θα λάβει το Τμήμα θα προβαίνει στις ανάλογες ενέργειες είτε μόνο του είτε σε συνεργασία με άλλες υπηρεσίες.
8. Δημιουργήσει κατάλληλους χώρους φιλοξενίας όπου άτομα όπως η Γεωργία θα μπορούν να διαμένουν για ένα μεταβατικό στάδιο ή μέχρι να επανενταχθούν στο κοινωνικό σύνολο.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος έκρινε επίσης σκόπιμο να τονίσει ότι η αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν από τη χρήση και τη διάδοση των ναρκωτικών, ως θεσμική πλέον διαδικασία μέσα από το Σχέδιο Δράσης, αποτελεί υποχρέωση του κράτους πρόνοιας και ουσιαστική έκφραση κοινωνικής αλληλεγγύης προς ένα ετερογενή και εν πολλοίς περιθωριοποιημένο πληθυσμό. Κυρίως, όμως, όπως επεσήμανε, είναι αναγκαία μια αποτελεσματική, καλά οργανωμένη, επιστημονικά θωρακισμένη και ρεαλιστικά προσανατολισμένη κοινωνική στήριξη των ουσιοεξαρτώμενων προσώπων που θα ανταποκρίνεται στις εξατομικευμένες ανάγκες της κάθε περίπτωσης.

6. Άλλες εκθέσεις

Καταγγελίες εναντίον του Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού (ΚΟΑ) εξέτασε η Επίτροπος με αφορμή τα παράπονα με αρ. **A/Π 761/2003** και **A/Π 700/2004**. Οι παραπονούμενοι ισχυρίστηκαν ότι ο ΚΟΑ παρέλειψε να προστατεύσει τα μέλη της Κυπριακής Ομοσπονδίας Αγωνιστικού Αυτοκινήτου (ΚΟΑΑ) από τα πειθαρχικά μέτρα που είχε λάβει παράνομα εναντίον τους ο Κυπριακός Σύνδεσμος Αυτοκινήτου (ΚΣΑ). Τα μέτρα αυτά περιλάμβαναν και τον αποκλεισμό των οδηγών - συνοδηγών μελών της Ομοσπονδίας από το Διεθνές Ράλι Κύπρου.

Στην Έκθεση της η Επίτροπος σημειώνει ότι για την υποβολή των παραπόνων αφορμή έδωσαν οι διαφορές που υπήρχαν από τα τέλη της δεκαετίας του 90' μεταξύ μερίδας αθλητών αγώνων αυτοκινήτου και του ΚΣΑ. Συγκεκριμένα, ένας αριθμός αθλητών, που μετείχαν για χρόνια σε αγώνες αυτοκινήτου που διοργάνωνε ο ΚΣΑ, μετά την αποχώρηση τους από την ενεργό δράση, άρχισαν να αναζητούν ρόλο και λόγο στα οργανωτικά και διοικητικά θέματα του αθλήματος. Η δομή ωστόσο και το καταστατικό λειτουργίας του ΚΣΑ - που δεν είναι σωματείο αλλά εταιρεία - δεν τους επέτρεπε να συμμετάσχουν και να διεκδικήσουν εμπλοκή μέσα από εκλογικές διαδικασίες. Το αποτέλεσμα ήταν να επέλθει ρήξη μεταξύ του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου και των πρώην αθλητών, η οποία τα τέσσερα τελευταία χρόνια εξελίχθηκε σε έντονη διαμάχη με την κάθε πλευρά να κατηγορεί την άλλη ότι ενεργεί αυθαίρετα ή παράνομα και να καλεί τον ΚΟΑ να λάβει μέτρα.

Για την επίλυση της μεταξύ τους διαφοράς, η ΚΟΑΑ έθετε επίμονα στον ΚΟΑ το αίτημα για διαγραφή του ΚΣΑ από το μητρώο του Οργανισμού με την αιτιολογία ότι δεν ήταν σωματείο ή ομοσπονδία, αλλά εταιρεία και συνεπώς η εγγραφή του στο μητρώο ήταν παράνομη. Στο αίτημα αυτό, ο ΚΣΑ πρόβαλλε συνήθως την απειλή ότι, σε περίπτωση διαγραφής του, δε θα αναλάμβανε ξανά τη διεξαγωγή του Διεθνούς Ράλι Κύπρου, το οποίο είχε την αποκλειστική αρμοδιότητα να διοργανώνει λόγω της αναγνώρισης του από τη Διεθνή Ομοσπονδία Αυτοκινήτου. Το γεγονός αυτό, σύμφωνα με τον ΚΟΑ, θα συνεπαγόταν την απώλεια πολλών εκατομμυρίων λιρών από τον τουρισμό που προσελκύει ο αγώνας καθώς και απώλεια προβολής της Κύπρου στο εξωτερικό με πολλές αρνητικές και ανεπιθύμητες για το εθνικό θέμα πολιτικές προεκτάσεις. Στην Έκθεση της, η Επίτροπος σχολιάζει ότι το θέμα είχε αδικαιολόγητα και αχρείαστα περιπλακεί, κυρίως, λόγω της αμηχανίας του ΚΟΑ να καταλήξει σε απόφαση και της αδυναμίας του να αντιμετωπίσει το θέμα στις πραγματικές του διαστάσεις. Ο ΚΟΑ φαίνεται να είχε παγιδευτεί στο δίλημμα κατά πόσο ήταν νομικά δυνατή η ανάκληση της απόφασης για εγγραφή του ΚΣΑ ως Ομοσπονδία και εξάντλησε τον προβληματισμό του στο θέμα αυτό με αποτέλεσμα να καθηλώσει ουσιαστικά οποιαδήποτε περαιτέρω ενέργεια ή εξέλιξη.

Το γεγονός ότι η νομοθεσία του ΚΟΑ δε διαλαμβάνει οποιαδήποτε πρόνοια για ανάκληση πράξεων, όπως η Επίτροπος σημειώνει, δε θα έπρεπε να θέσει το θέμα εκτός συζήτησης, εφόσον σχετική ρύθμιση προβλέπεται στον περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμο, οι διατάξεις του οποίου θα μπορούσαν να τύχουν εφαρμογής και στη συγκεκριμένη περίπτωση. Παράλληλα, νομολογιακά είναι αποδεκτό ότι η ανάκληση παράνομης

διοικητικής πράξης εμπίπτει στη διακριτική ευχέρεια του οργάνου υπό το πρίσμα του δημοσίου συμφέροντος και των αρχών της χρηστής διοίκησης. Τυχόν ανάκληση της έχει ως κριτήριο, σύμφωνα με τις αποφάσεις διοικητικών δικαστηρίων, τη σημασία που η πράξη έχει αποκτήσει για τον επηρεαζόμενο διοικούμενο είτε λόγω της φύσης της είτε λόγω του χρόνου που έχει παρέλθει. Συνεπώς, κατέληξε η Επίτροπος, ο ΚΟΑ έχει τη δυνατότητα να εξετάσει κατά πόσο ήταν, υπό τις περιστάσεις, εφικτή η ανάκληση της απόφασης του στη βάση των προνοιών του άρθρου 54 του πιο πάνω νόμου.

Επειδή όμως το ζήτημα δεν επιλύεται μόνο στη νομική του διάσταση, η Επίτροπος στην Έκθεση της διευκρινίζει ότι η επίμαχη ανάληψη της διοργάνωσης του Ράλι Κύπρου δεν μπορεί να θεωρηθεί ως συνακόλουθο της υπόστασης του φορέα που αναλαμβάνει την ευθύνη. Είναι φυσικό και λογικό η διοργάνωση να περιέρχεται στο φορέα εκείνο που έχει τις κατάλληλες διασυνδέσεις, διεθνείς σχέσεις και χαίρει της εμπιστοσύνης των διεθνών σωμάτων που θα αποφασίσουν. Ενδεχόμενη διαγραφή του ΚΣΑ από το μητρώο του Οργανισμού δεν πρόκειται άνευ ετέρου να επηρεάσει τη σχέση του με τη Διεθνή Ομοσπονδία Αυτοκινήτου και να του στερήσει, για σκοπούς διοργάνωσης του Διεθνούς Ράλι Κύπρου, τη χορηγία της κυβέρνησης, η οποία παρέχεται πλέον μέσω του ΚΟΤ. Ως εκ τούτου, η Επίτροπος εισηγήθηκε στον ΚΟΑ να μελετήσει το θέμα ξανά, υπό το φως των όσων επισημαίνει και αν κρίνει ότι ο ΚΣΑ έχει παράνομα εγγραφεί ως Ομοσπονδία να προχωρήσει στην αποκατάσταση της νομιμότητας.

Στην υπόθεση **Α/Π 176/2003** την Επίτροπο απασχόλησαν οι καταγγελίες που το Κυπριακό Αεραθλητικό Σωματείο Υπερέλαφρων Αεροσκαφών υπέβαλε κατά του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας. Το παραπονούμενο Σωματείο ισχυρίστηκε ότι:

- Το Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας παρέλειψε να το ενημερώσει σχετικά με την αίτηση για εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας για ανέγερση υποστατικού στο αεροδρομίου Πάφου.
- Δύο εταιρείες, η GRIFFON AVIATION και η SHIPMANAGEMENT, είχαν τύχει ευνοϊκότερης μεταχείρισης από το Τμήμα αφού σ' αυτές παραχωρήθηκε χώρος για ανέγερση υποστατικού.
- Τα μέλη του τυγχάνουν δυσμενούς μεταχείρισης από τους Ελεγκτές Εναέριας Κυκλοφορίας οι οποίοι τους αρνούνται το δικαίωμα εκτέλεσης πτήσεων χωρίς δικαιολογία.
- Η καθυστέρηση, που παρατηρήθηκε στην εξέταση της πολεοδομικής αίτησης που υπέβαλε στο Επαρχιακό Γραφείο Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, ήταν αδικαιολόγητη.

Στην Έκθεση της η Επίτροπος σημειώνει ότι το ζήτημα της εξεύρεσης κατάλληλου χώρου για ανέγερση υποστατικού φύλαξης των αεροσκαφών του Σωματείου, καθώς και το θέμα της παραχώρησης διευκολύνσεων για την ομαλή εκτέλεση πτήσεων από τα μέλη του απασχόλησαν επανειλημμένα και επί μακρόν τους αρμοδίους χωρίς, όμως, κατάληξη. Τόσο

ο Διευθυντής του Τμήματος όσο και η Διευθύντρια του Αεροδρομίου Πάφου, στις τοποθετήσεις τους φαίνεται ότι αντιμετώπισαν το αίτημα του Σωματείου θετικά επισημαίνοντας παράλληλα και τα προβλήματα ασφάλειας που εγείρονταν από τη συνεχιζόμενη εκκρεμότητα. Ωστόσο, μετά την ανάθεση της διαχείρισης των αεροδρομίων σε ιδιώτη επενδυτή το θέμα της παραχώρησης χώρου εντός του αεροδρομίου Πάφου δεν αφορούσε πλέον μόνο την κυβέρνηση αλλά και την εταιρεία που είχε αναλάβει. Στο μεταξύ, και η πολιτική του Τμήματος για τη στέγαση υπερέλαφρων αεροσκαφών φαίνεται να είχε αλλάξει και η θέση του για το θέμα της στέγασης ήταν να χρησιμοποιηθεί χώρος εκτός των αεροδρομίων, σύμφωνα με τις συστάσεις ασφαλείας της Επιτροπής Διερεύνησης Αεροπορικών Ατυχημάτων και Συμβάντων (ΕΔΑΑΣ).

Σε ότι αφορά στις καταγγελίες του Σωματείου για ευνοϊκότερη μεταχείριση των δύο υπό αναφορά εταιρειών και δυσμενή μεταχείριση των μελών του από τους Ελεγκτές Εναέριας Κυκλοφορίας, η Επίτροπος δεν εντόπισε οποιαδήποτε στοιχεία που θα της επέτρεπαν να καταλήξει σε ασφαλή συμπεράσματα. Το Τμήμα εξάλλου παρουσίασε έκθεση Ανώτερης Λειτουργού Εναέριας Κυκλοφορίας, σύμφωνα με την οποία μέλη του Σωματείου, σε αρκετές περιπτώσεις, αγνοούσαν στοιχειώδεις διαδικασίες αεροπλοΐας ή με εκούσια ή ακούσια παράβαση οδηγιών του Πύργου Ελέγχου, είχαν θέσει σε κίνδυνο τους εαυτούς τους καθώς και άλλα αεροσκάφη που υπερίπταντο στην περιοχή. Για το θέμα της καθυστέρησης που σημειώθηκε στην εξέταση της αίτησης του Σωματείου για έκδοση πολεοδομικής άδειας, αν και αυτό δεν αμφισβητήθηκε ότι συνέβη, επισημάνθηκε ωστόσο ότι, για την ορθή διαδικασία που όφειλε να ακολουθήσει, το Σωματείο ενημερώθηκε τόσο προφορικά όσο και μέσω επιστολής που το Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας του είχε αποστείλει. Η Επίτροπος κατέληξε με την εισήγηση στο Διευθυντή του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας να αναλάβει πρωτοβουλία και να εντείνει τις προσπάθειες για εξεύρεση χώρου στέγασης των αεροσκαφών του Σωματείου ώστε η απόφαση που είχε ληφθεί αρχικά για το θέμα να υλοποιηθεί.

VI. ΤΟΜΕΑΣ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΡΑΤΟΥΣ-ΠΟΛΙΤΗ

Ο τομέας αυτός δημιουργήθηκε και άρχισε να δραστηριοποιείται, περί τα μέσα του έτους 2007. Έχει ένα ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων που αφορούν τον τρόπο λειτουργίας και διοίκησης και των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι πολίτες στις καθημερινές τους σχέσεις με το διοικητικό μηχανισμό. Στον τομέα εμπίπτουν επίσης θέματα που δεν μπορούν να ενταχθούν στους άλλους τομείς.

Στην εξάμηνη περίπου δράση του, ο τομέας αυτός διαχειρίστηκε ένα σημαντικό αριθμό παραπόνων, αρκετά από τα οποία έτυχαν άμεσης επίλυσης, με άμεση παρέμβαση, προς πλήρη ικανοποίηση των παραπονουμένων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι άμεσα επιλύθηκαν, είτε με τηλεφωνική παρέμβαση είτε με επί τόπου επίσκεψη στα γραφεία των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, θέματα όπως τα πιο κάτω.

- Έκδοση βεβαίωσης για τέλεση γάμου, σε αλλοδαπό, του οποίου το αίτημα παρουσίαζε καθυστέρηση στη διαδικασία εξέτασής του (**A/Π 2720/2006**).
- Δόθηκε απάντηση σε επιστολή η οποία παρέμενε, για μεγάλο χρονικό διάστημα, αναπάντητη (**A/Π 1661/2007**).
- Καταβολή τόκων, λόγω καθυστέρησης στην καταβολή συνταξιοδοτικών ωφελημάτων (**A/Π 887/2005**).
- Έγινε διευθέτηση για έγκαιρη διανομή αλληλογραφίας σε χωριό (**A/Π 502/2007** και **2680/2007**).
- Παροχή οικονομικής βοήθειας από το Ταμείο του Λαχείου Πρόνοιας (**A/Π 1329/2007**).
- Εγκατάσταση τηλεφωνικών συνδέσεων και ευρυζωνικής υπηρεσίας (**A/Π 2777/2007**).
- Επίλυση προβλημάτων που αντιμετώπιζε στρατιώτης με τη συμπεριφορά του Διοικητή της Μονάδας του (**A/Π 1562/2007**).
- Επίσπευση έκδοσης πιστοποιητικού εγγραφής στο Μητρώο του Συμβουλίου Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτών Οικοδομών και Τεχνικών Έργων (**A/Π 2207/2007**).
- Καταβλήθηκε, μετά από εισήγηση, χαριστικά, φοιτητική χορηγία σε οικογένεια της οποίας τα δεδομένα κρίθηκαν ως ιδιάζοντα (**A/Π 1945/2007**).

Σε μία μόνο περίπτωση υποβλήθηκε Έκθεση, που αφορούσε την υπόθεση υπεράκτιας εταιρείας, η οποία υπέβαλε αίτημα στο Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη για να θεωρηθεί ως συνεχίζουσα τις δραστηριότητες της στην Κύπρο. Το παράπονο αφορούσε την απόφαση του Εφόρου Εταιρειών να μην εξετάσει την αίτηση για εγγραφή της εν λόγω εταιρείας ως συνεχίζουσα στην Κυπριακή Δημοκρατία, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Εταιρειών (Τροποποιητικού) (Αρ.2) Νόμου του 2006, επικαλούμενος την ανυπαρξία κανονισμών αναφορικά με τα έντυπα υποβολής αιτήσεων και τα πληρωτέα τέλη για την εγγραφή τέτοιου είδους εταιρειών.

Διαπιστώθηκε ότι ο πιο πάνω Νόμος δεν θέτει την αξιολόγηση τέτοιων αιτήσεων υπό την αίρεση της ψήφισης σχετικών Κανονισμών. Ως εκ τούτου, η επίμαχη απόφαση του Εφόρου δε συνάδει με τις πρόνοιες του εδαφίου (1) του άρθρου 354Ε του πιο πάνω Νόμου, με βάση το οποίο ο ίδιος οφείλει, αν η αίτηση της εταιρείας που ενδιαφέρεται να εγγραφεί ως συνεχίζουσα ικανοποιεί τις προϋποθέσεις του εν λόγω Νόμου, να καταχωρήσει προσωρινά τα έγγραφά της και να πιστοποιήσει προσωρινά ότι η εταιρεία είναι εγγεγραμμένη ως συνεχίζουσα στη Δημοκρατία από την ημερομηνία εγγραφής της. Έγινε δε εισήγηση προς τον Έφορο Εταιρειών να προβεί άμεσα στην εξέταση της αίτησης της παραπονούμενης εταιρείας.

